

B/16325.

A KÚRIA ELNÖKE

2017. El. II. A. 11. szám

A Kúria elnökének
országgyűlési beszámolója
a Kúria 2016. évi tevékenységéről
a jogegység biztosítása és
az önkormányzati normakontroll körében

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezető	3
1.1. A Kúria feladatai	4
1.2. A Kúria 2016. évi szakmai célkitűzései és megvalósulásuk	5
2. A bírósági jogalkalmazás egysége érdekében kifejtett tevékenység a 2016. évben.....	10
2.1. A Kúria Teljes Ülése	10
2.2. Kollégiumi ülések és szakmai tanácskozások.....	11
2.2.1. A Büntető Kollégium kollégiumi ülései és szakmai tanácskozásai	11
2.2.2. A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium kollégiumi ülései és szakmai tanácskozásai	12
2.2.3. A Polgári Kollégium kollégiumi ülései és szakmai tanácskozásai.....	13
2.3. A jogegységi tanácsok tevékenysége.....	15
2.3.1. A büntető jogegységi tanács tevékenysége	15
2.3.2. A közigazgatási-munkaügyi jogegységi tanács tevékenysége	17
2.3.3. A polgári-gazdasági jogegységi tanács tevékenysége.....	18
2.4. A kollégiumok előtt a 2016. évben felmerült szakmai problémák és az azok megoldása érdekében tett intézkedések	19
2.4.1. A Büntető Kollégium kollégiumi véleményei.....	19
2.4.2. A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium kollégiumi véleményei	20
2.4.3. A Polgári Kollégium kollégiumi véleményei.....	24
2.5. A joggyakorlat-elemző csoportok tevékenysége.....	25
2.5.1. A büntető joggyakorlat-elemző csoportok tevékenysége.....	25
2.5.2. A közigazgatási és munkaügyi joggyakorlat-elemző csoportok tevékenysége	29
2.5.3. A polgári és gazdasági joggyakorlat-elemző csoportok tevékenysége	37
2.6. A Kúria által közzétett elvi bírósági határozatok és elvi bírósági döntések	42
3. A Kúria Önkormányzati Tanácsának 2016. évi tevékenysége.....	43
4. A Kúria 2017. évi szakmai célkitűzései.....	49
Összegzés.....	51

Mellékletek :

1. sz. melléklet: A Kúria 2016. évi jogegységi határozatai
2. sz. melléklet: A Kúria 2016. évben elfogadott kollégiumi véleményei
3. sz. melléklet: A Kúria által a 2016. évben közzétett elvi bírósági határozatok és elvi bírósági döntések
4. sz. melléklet: A Kúria 2016. évi ügyforgalmi adatai

Tisztelt Országgyűlés!

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 117.§ (1) bekezdésének b) és c) pontjaiban foglaltak szerint a Kúria

- bírósági jogalkalmazás egységének biztosítása érdekében kifejtett tevékenységéről, valamint
- az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének és megsemmisítésének, továbbá a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának vizsgálata során szerzett tapasztalatairól

az alábbi beszámolót nyújtom be:

1. Bevezetés

A közelmúltban fejeződött be a lett, a litván, a spanyol és a magyar legfőbb bírói fórumok, továbbá az Antwerpeni Egyetem és a Ljubljani Egyetem közös, európai uniós társfinanszírozású projektje. A projekt résztvevői többek között arra keresték a választ, hogy miként járulhatnak hozzá a legfelsőbb bíróságok a jogbiztonsághoz, a jog következetes és átlátható alkalmazásához. A közös munka eredményeként a legjobb gyakorlatokat ismertető útmutatót (ún. best practice guide) adtak ki, amely a Kúria számos, az ítélkezés egységét, magas szakmai színvonalát és átláthatóságát szolgáló intézkedését ismerteti. Így többek között beszámol a gyakornoki programról és a Kúria főtanácsadói karáról, de bemutatja a joggyakorlat-elemzés eredményeinek, vagy éppen az előzetes döntéshozatali eljárás-kezdeményezések rendszeres közzétételét is.

A résztvevők egyetértettek abban, hogy a legfelsőbb bíróságok Európa-szerte az igazságszolgáltatás függetlenségének garanciái, egyszersmind kulcsszerepet játszanak a bírói szervezet hatékony működésében is. E körben az útmutató kiemeli a Kúria működésének valamennyi (szakmai és igazgatási) munkafolyamatát lefedő, 2014-ben elkészült Belső Ellenőrzési Kézikönyvet és a rendszeresen frissített belső szabályzatokat is.

Egyetértés mutatkozott abban is, hogy a legfőbb bírói fórumok dokumentációs és kutatási központjaik révén fontos szerepet játszanak az állampolgárok tájékoztatása, az ítélkezési gyakorlat megismerhetősége és közérthetősége terén. E tevékenység a hazai bírósági gyakorlat mellett kiterjed az európai uniós jogi, illetőleg az Emberi Jogok Európai Egyezményével összefüggő ügyekre is. Az útmutató a jó gyakorlatok között említi a Kúria Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Jogi Irodája által havi rendszerességgel közzétett hírleveleket, amelyek tájékoztatást adnak az Európai Unió Bírósága előtti ún. előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezéséről, az előzetes döntéshozatali eljárásban hozott döntésekről, továbbá ismertetik a Kúriának az európai jogot érintő döntéseit, az Emberi Jogok Európai Bíróságának irányadó döntéseit, a kiemelkedően fontosnak tekintett döntéseket és az emberi jogokkal kapcsolatos határozatokat.

Az állampolgárok tájékoztatása körében kiemelkedő jelentőséggel bír a döntések lényegre törő összefoglalása. Míg számos európai országban a legfelsőbb bíróság kutatási és dokumentációs egysége készít összefoglalókat a kiemelkedő jelentőségű ügyekben hozott ítéletekről, addig a Kúrián az eljáró tanács elnöke köteles összefoglalót írni a nagy jelentőségű

vagy összetett, különösen munkaigényes ügyekben hozott döntésekről még a határozat meghozatalának napján, amelyek rövid időn belül meg is jelennek a Kúria honlapján. A legfontosabb döntésekről rövid angol nyelvű összefoglalók is készülnek.

A résztvevők az igazságszolgáltatás minőségét alapjaiban érintő tényezőnek tekintették az ügyek objektív, előre meghatározott kritériumok alapján történő kiosztását. A kapcsolódó felmérés eredményeként megállapítható, hogy a legtöbb európai legfelsőbb bíróság az ügyeket kötelező érvényű előírások alapján osztja ki a bírák között. Ez alól a Kúria sem kivétel, jóllehet a hatályos jogszabályi rendelkezésekkel összhangban az ügyek elosztására különböző módszerek alkalmazhatók, ezért a Kúria kollégiumai is eltérő ügyelosztási módszereket alkalmaznak.

A vizsgálat kiemelt figyelmet szentelt annak, hogy miként biztosítható a bírák, a jogtudósok és más jogi szakértők közötti tudás-és tapasztalatcsere. Több külföldi legfelsőbb bírósághoz hasonlóan a Kúria is rendszeresen folytat együttműködést egyetemekkel és kutatóintézetekkel. Ennek célja egyrészt az, hogy a Kúrián összegyűlt jelentős mennyiségű tudás és tapasztalat megosztása ösztönözze a tudományos kutatást, másrészt hogy a Kúria bírái is megismerjék az adott jogterülettel, jogintézménnyel kapcsolatos eltérő megközelítéseket és véleményeket.

1.1. A Kúria feladatai

Magyarország Alaptörvénye, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.), továbbá a vonatkozó eljárási törvények rendelkezései értelmében a Kúria elbírálja a törvényben meghatározott ügyekben a törvényszék, továbbá az ítéltábla határozatai ellen előterjesztett jogorvoslatokat, valamint a felülvizsgálati kérelmeket, emellett

- a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz,
- dönt az önkormányzati rendelet Alaptörvényen kívüli más, magasabb szintű jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről,
- dönt a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról,
- elbírálja a népszavazással kapcsolatos jogorvoslatokat,
- polgári és közigazgatási ügyekben a bírósági határozat ellen irányuló, ún. valódi alkotmányjogi panasz sikeressége esetén dönt a követendő eljárásról, azaz a konkrét jogvitában meghatározza az alkotmányellenes helyzet megszüntetésének eljárási eszközét,
- az elvi bírósági határozatokon kívül elvi bírósági döntéseket is közzétesz, valamint
- joggyakorlat-elemzést folytat a jogerősen befejezett ügyekben, ennek keretében feltárja és vizsgálja a bíróságok ítélkezési gyakorlatát (Bszi. 24. § (1) bekezdés).

1.2. A Kúria 2016. évi szakmai célkitűzései és megvalósulásuk

a) Az egységes és magas színvonalú ítélkezési gyakorlat biztosítása az új jogegységi eszközökben rejlő lehetőségek kiaknázásával

A 2016. évi célok között szerepelt az ítélkezési gyakorlat aktuális kérdéseinek vizsgálata kúriai joggyakorlat-elemző csoportok keretein belül. A társadalom széles körét érintő, illetve a joggyakorlat egysége szempontjából kiemelkedő fontosságú jogalkalmazási problémák feltárása érdekében 2015. december 4-én tanácskozást tartottunk, amelyen a Kúria vezetői mellett több állami szerv (ÁSZ, GVH, MNB) képviselője, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke és többi jogi kar képviselője is részt vettek, és javaslatot tettek a 2016-os évben vizsgálandó kérdésekre. A javaslatokra figyelemmel, a Kúria kollégiumvezetőinek véleménye alapján 2016. évre az alábbi tíz vizsgálati tárgykörben állítottam fel joggyakorlat-elemző csoportokat:

1. Az ítéleti bizonyosság elméleti és gyakorlati kérdései
2. A vezető tisztségviselők hitelezőkkel szembeni felelőssége
3. A felszámoló jogállása a Cstv. 51.§-ában meghatározott kifogás alapján indult eljárásban
4. A társasházi jogvitákkal kapcsolatos ítélkezési gyakorlat
5. Az előzetes letartóztatás elrendelésével és fenntartásával kapcsolatos ítélkezési gyakorlat
6. Nemzetközi vonatkozású büntetőügyek
7. A közbeszerzésekkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat
8. Az Alaptörvény követelményeinek érvényesülése a bírósági ítélkezésben
9. Az egyenlő bánásmód követelményének munkaügyi ítélkezési gyakorlata
10. A joggal való visszaélés ítélkezési gyakorlata

A jogszabály rendelkezése értelmében az elemző csoportok vezetői és tagjai a Kúria bírái. Az előző évekhez hasonlóan az elemző csoportok munkáját – élve a jogszabály által adott lehetőséggel – idén is külső szakértők segítették, akik között egyaránt megtalálhatók az alsóbb fokú bíróságok bírái, más jogász szakmák képviselői, valamint egyetemi oktatók és tudományos kutatók. A 2016. évi elemző munkát is jelentős mértékben megkönnyítették az előző években szerzett tapasztalatok. A cél ebben az évben is az volt, hogy a felmerülő elméleti kérdések minél hamarabb sok szempontú műhelyvitákban kapjanak egyértelmű megoldást. Mindez segítheti az ügyek gyors és színvonalas elintézését.

A joggyakorlat-elemző csoportok működéséről a 2.5. pontban számolok be.

b) A Kúria jogegységi aktusainak felülvizsgálata

A jogbiztonság szempontjából elengedhetetlen, hogy a Kúria a jogszabályi változásokra, továbbá az Alkotmánybíróság Alaptörvény-értelmező tevékenységére figyelemmel időről-időre felülvizsgálja jogegységi aktusait.

A Kúria jogegységi tanácsai 2016-ban összesen öt jogegységi határozatot hoztak, amelyek közül a 2/2016. PJE számú jogegységi határozat egy korábbi polgári jogegységi határozat hatályon kívül helyezéséről, továbbá egy korábban közzétett határozat elvi bírósági határozatként való fenntartásának megszüntetéséről rendelkezett.

A 2016-os évben a Kúria összesen nyolc kollégiumi véleményt alkotott, amelyek közül egy közigazgatási tárgyú kollégiumi vélemény rendelkezett egy korábbi kollégiumi vélemény alkalmazásának mellőzéséről, egy másik – munkaügyi tárgyú – kollégiumi vélemény pedig korábbi, szintén munkaügyi tárgyú kollégiumi állásfoglalások módosításáról, illetve fenntartásának megszüntetéséről rendelkezett.

A 2016-os évben felülvizsgált jogegységi aktusokról a beszámoló 2.3. és 2.4. pontjaiban olvasható részletes tájékoztatás.

c) Az új Polgári Törvénykönyv alkalmazásában felmerülő jogértelmezési kérdések feltárása

1.

Az új Ptk. alkalmazása során felmerülő jogértelmezési kérdések feltárására felállított elnöki tanácsadó testület 2016. évi működése elmélyült szakmai beszélgetéseket hozott, amelyek vélemények megfogalmazását is lehetővé tették. Miután a testület nem a bírósági szervezetrendszer része, véleményei semmilyen kötőerővel nem bírnak. A testület életre hívójaként azonban meggyőződésem, hogy a testület ülésein megfogalmazódó gondolatok segítséget nyújthatnak a jogkereső közönségnek e történelmi jelentőségű, új magánjogi kódex alkalmazásának kezdeti lépéseiben.

A Tanácsadó Testület 2016. évben az új Polgári Törvénykönyv Hatodik Könyvének több rendelkezéséhez kapcsolódóan is véleményt fogalmazott meg. A vélemények a <http://www.kuria-birosag.hu/hu/ptk> linken érhetők el.

2.

2016. április 1-jén, a Kúria dísztermében tartották meg első találkozójukat az új Ptk. jogegységi csoportok. E csoportok létrehozásának egyik oka az volt, hogy olyan együttműködési forma jöjjön létre, amely nélkülözi a hierarchikus elemeket, kizárólag szakmai érdeklődésen alapul, és amelyen belül felvethetők problémák, amelyekre azonnali reakció várható.

A kezdeményezés másik oka az, hogy újonnan szabályozott jogterületek esetén a Kúria működését kissé lassúnak ítélem. A hagyományos út – azaz amikor egy ügy elindul a járásbírói vagy a törvényszéki szinten és a fellebbezési fórumok után eljut a Kúriára – egy teljesen új kódex esetében, mint amilyen az új Ptk., nem járható. Sőt, joggal érheti az igazságszolgáltatást az a vád, hogy nem figyel fel elég gyorsan a kulcsproblémákra. A jogegységi csoportok feladata éppen ezért nem az azonnali válaszok megtalálása, hanem az új Ptk.-val kapcsolatos gyakorlat folyamatos figyelésén keresztül a kulcsproblémák jelzése.

A hatékony kommunikáció elősegítése érdekében online felület kialakítását rendeltem el, továbbra is elengedhetetlennek tartom azonban, hogy a jogegységi csoportok tagjai időről-időre személyesen is találkozzanak.

d) A civil szervezetek nyilvántartásával kapcsolatos jogalkalmazási problémák feltárása

A tavalyi évben folytatódott a civil szervezetek nyilvántartásával kapcsolatos bírói gyakorlat egységesítése érdekében az OBH elnökével egyetértésben 2015-ben életre hívott konzultációs testület munkája, amelyben az ítéletábrák, a törvényszékek, a Kúria és a Legfőbb Ügyészség képviselői mellett az Országos Bírósági Hivatal szakértői is részt vesznek. A havonta-kéthavonta ülésező testület állásfoglalásai a bíróságok központi intranetes oldalán jelennek

meg. A kezdeményezés eredményeként a nyilvántartási ügyszakban egységesebbé vált a gyakorlat, csökkent a fellebbezések száma.

e) Devizakölcsön-szerződésekkel kapcsolatban felmerülő jogértelmezési problémák feltárása

Továbbra is kiemelkedő jelentőséggel bír a devizakölcsön-szerződésekkel kapcsolatban a bírói gyakorlatban felmerült problémák minél gyorsabban történő feloldása, különös tekintettel az érvénytelenség megállapítása iránti perek nagy számára és a problémakör társadalmi súlyára. Az elmúlt évben ezért az érvénytelenségi perekkel összefüggésben a bíróságok által megküldött kérdéseket, jelzéseket összegyűjtő és azokat megtárgyaló konzultatív testületet hívtam életre. A havonta ülésező testület tagjai az ítélőtáblák és törvényszékek kollégiumvezetői és tanácselnökei, illetőleg a témában gyakorlati jártassággal rendelkező bírái közül kerülnek ki, tagja továbbá a Kúria polgári kollégiumvezetője, kúriai tanácselnökök és egy főtanácsadó is.

A testület 2016. szeptember 28-án megtartott üléséről készült emlékeztető a Kúriai Döntések 2016/12. számában jelent meg.

f) A gyakornoki program folytatása

A 2016. évi gyakornoki program pályázati felhívását 2016 januárjában tettem közzé, a pályázatok beérkezésének határideje 2016. február 19-e volt. Összesen 15 pályázat érkezett, a pályázókat a Kúria és a doktori iskolák képviselőiből álló bizottság 2016. március 30-án hallgatta meg.

A pályázatok értékelését két szempontból végezte a testület. Az első szempont a szakmai felkészültség volt, vagyis annak kérdése, hogy valóban hasznos lehet-e egy kúriai gyakorlat a kutatási célok eléréséhez, a doktori tanulmányok elmélyítését szolgálja-e. Ezzel kapcsolatban a testület azt vizsgálta, hogy az adott kutatási témához kapcsolódik-e egyáltalán bírói gyakorlat. A második szempontot az a szándék jelentette, hogy a Kúria bepillantást kíván adni az ifjú tudósgenerációnak a napi gyakorlatba. Végül a testület a második szempont előtérbe helyezésével mind a tizenöt pályázó számára lehetőséget adott arra, hogy doktori tanulmányait kúriai gyakorlattal alapozza meg.

A Kúria Büntető Kollégiuma három, a Polgári Kollégium hét, a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium öt gyakornokot fogadott. A gyakornokok egy-egy kúriai ítélkező tanácshoz lettek beosztva, munkájukat a Kúria kijelölt tanácselnöke vagy bírása felügyelte és értékelte.

Az együttműködés harmadik évének tapasztalatait a Kúria és a doktori iskolák vezetői, a programban részt vett doktoranduszok, továbbá a munkájukat felügyelő kúriai bírák 2016. december 8-án közös tanácskozás keretében vitatták meg.

A tanácskozáson először a jelen lévő gyakornokok számoltak be tevékenységükről. Bár az aktivitás a kutatási témától és a személyes körülményektől (pl. munkahely) függően változott, a gyakornokok kivétel nélkül rendkívül hasznosnak ítélték a Kúrián töltött időt. Az eljáró tanácsok munkáját a gyakornokok határozattervezetek készítésével, szakirodalmi kutatással segítették. A kutatási témákhoz kapcsolódó ítéletek tanulmányozása kézzelfogható eredményeket hozott: a legtöbb doktorandusz a témájához kapcsolódó cikket jelentetett meg (pl. nemzetközi adózás, keresetösségi jog környezetvédelmi perekben, mentelmi jog), vagy a

témához kapcsolódó előadást tartott (pl. igazságszolgáltatás a hatalommegosztás tükrében), de volt olyan gyakornok, aki az itt szerzett tapasztalatokra figyelemmel módosította a kutatás irányát (melynek tárgya a munkavállalói részvétel, az üzemi tanács intézménye).

Ezt követően a Kúria instruktori feladatokkal megbízott bírái értékelték az egy éves együttműködést. Az instruktor bírák pozitívan értékelték a gyakornokok munkáját, hangsúlyozva, hogy a Kúria is profitált a gyakornokok jelenlétéből. A Kúria és a doktori iskolák vezetői e tanácskozáson vitatták meg a gyakornoki program továbbfejlesztésének lehetséges irányait is. A 2016. március 30-i tanácskozáson elhangzottaknak megfelelően a Kúria kollégiumai összegyűjtötték és a doktori iskolák vezetői részére átadták azokat a témajavaslatokat, amelyek az ítélkezési gyakorlatban felmerülő aktuális kérdésekhez köthetők.

A Büntető Kollégium – a teljesség igénye nélkül – a hatályon kívül helyezés gyakorlatát, a kábítószerekkel, pszichoaktív anyagokkal és más kábító hatású anyagokkal kapcsolatos bűncselekményeket, az embercsempészt, a jogellenes tartózkodás elősegítése és a határozattal összefüggő bűncselekmények ítélkezési gyakorlatát ajánlotta a doktori iskolák figyelmébe. A Polgári Kollégium többek között a sérelemdíj alkalmazását, az új Ptk. házassági vagyoni jogi perekben való érvényesülését, a megújult zálogjogi szabályozást, a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősséget ajánlotta kutatási témaként. A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium pedig a népszavazási ügyek gyakorlatát, a földforgalmi jogvitákat, továbbá az adóigazgatási eljárás intézményei és a bírói jogorvoslat összefüggéseit ajánlotta a doktori iskoláknak.

A fentieket összegezve elmondható, hogy a Kúria gyakornoki programja a 2016-os évben is eredményesen zárult, hatékonyan szolgálta a fő célkitűzéseket: egy állandóan mozgásban lévő, új szemléletmódokat hozó gyakornoki kar jelenlétét, illetőleg a leendő főtanácsadók megtalálását.

g) Főtanácsadói rendszer kiépítése

A Kúria és az OBH stratégiájával összhangban 2014-ben indult el az a folyamat, amelynek eredményeként a Kúrián a tartós titkári foglalkoztatás megszüntetésére kerül sor. Tekintettel arra, hogy a Kúrián nincsenek olyan feladatok, amelyeket a titkárok önálló hatáskörben végezhetnének, ennek a foglalkoztatási formának a hosszabb időtartamon keresztüli fenntartása indokolatlan. Ezzel egyidejűleg lehetővé vált egy olyan főtanácsadói rendszer kialakítása, amely hatékonyan képes segíteni a bírók érdemi munkáját.

A Kúrián 2015. év óta folyamatosan kerülnek kialakításra főtanácsadói álláshelyek, az engedélyezett létszám jelenleg 18, betöltött létszáma 14 fő. A Kúria főtanácsadói rendszere a kölcsönös tanulás elvén nyugszik; egymástól tanulni viszont csak bizalmi légkörben lehetséges. A legtöbb esetben a tudomány világából érkező főtanácsadók eltérő szemléletük, bizonyos jogterületeken meglévő elmélyültebb szaktudásuk révén érdemben tudják segíteni a Kúria bíráinak munkáját. Működésük azonban csak akkor lehet eredményes, amennyiben megismerik az ügyek végső fokon történő elbírálásához és az ítélkezési gyakorlat egységének biztosításához szükséges felsőbbbírói szemléletmódot. A bírói szervezetrendszer csúcán elhelyezkedő Kúria biztosítja a lehetőséget, hogy a főtanácsadók ráláthassanak a bírói joggyakorlat alakulására, megismerkedhessenek a napi jogértelmezési kihívásokkal, belülről

lássanak rá az ítélkezési tevékenységre. E folyamatos tapasztalatszerzést a főtanácsadók is nélkülözhetetlennek tartják.

A 2016-os évben a Polgári Kollégium főtanácsadói – a beosztásuk szerinti ítélkező tanács felkérésére – egyedi felülvizsgálati ügyekben kutatómunkát folytattak és jogi véleményt készítettek. Jogi véleményeikben a főtanácsadók elsősorban konkrét anyagi jogi kérdésekre adtak választ (pl. a peres felek között létrejött szerződés minősítése), de számos esetben foglaltak állást, hogy az adott ügyben egy hazai vagy külföldi jogszabály (pl. Brüsszel I. rendelet) alkalmazható-e. Emellett a Kollégium munkáját is segítették jogszabály-tervezetek véleményezésével (pl. tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény módosításának tervezete), a kúriai joggyakorlat-elemző csoportok részére készített vitaanyagokkal (pl. társasházi jogvitákkal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatot, a felszámoló jogállását, illetőleg az ítéleti bizonyosság kérdéseit vizsgáló elemző csoportok). Vitaanyagok, összefoglalók készítésével segítették a konzultatív testületek, így többek között a Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Értekezletének tanácskozásait is.

A Büntető Kollégiumba beosztott főtanácsadók a 2016. évben az egyedi ügyekben folytatott ítélkező tevékenységet anyagi jogi és eljárásjogi kérdésekben jogi vélemények előterjesztésével segítették (pl. bizonyítási indítvány előterjesztésének hiánya, életveszélyt okozó testi sértés megállapíthatósága). Ezen kívül előkészítő anyagokkal segítették a büntető jogegységi tanács munkáját mind a hűtlen kezelés rendbeliségével kapcsolatos 1/2016. BJE határozat, mind a szexuális erőszak értelmezéséről szóló 2/2016. BJE határozat meghozatala során. Több nemzetközi vonatkozású ügyben (pl. nemzeti és európai elfogatóparancs elhatárolása, külföldi ítélet érvényének elismerése) a főtanácsadók a luxembourgi, illetve strasbourgi joggyakorlat áttekintésével segítették a Kollégium munkáját.

A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiumban működő főtanácsadók a 2016-os évben az egyedi ítélkező tevékenységet számos elvi jelentőségű, illetve bonyolult megítélésű ügyben (pl. felszámolás alatt álló cég telephelyének őrzésére kötött munkaszerződések, jöerkölcsbe ütközés miatt megtámadott vezetői szerződés) jogi vélemények, esetenként határozattervezetek készítésével segítették. A Kollégium munkáját nagymértékben segítették a joggyakorlat-elemző csoportok részére készített összefoglalókkal (pl. az Alaptörvény követelményeinek a bírósági ítélkezésben való érvényesülését vizsgáló elemző csoport), illetve a gyülekezési jog gyakorlásával kapcsolatos kollégiumi vélemény tervezetének elkészítésével.

h) Visszatérés a régi Igazságügyi Palotába

A Kúria szakmai és erkölcsi tekintélyének megőrzése elképzelhetetlen történelmi elődeink tisztelete, az általuk megfogalmazott szakmai-etikai értékek követése nélkül. A hagyománytisztletnek egyúttal a Kúria külső megjelenésében is meg kell mutatkoznia, így különösen a legfelső bírói fórumnak otthont adó épületnek kell mind külső, mind belső kialakításában tükröznie az intézmény közel ezer évre visszatekintő múltját és a bírói hatalmi ágban betöltött vezető szerepét. A 2012. évben nyilvánvalóvá vált az a kormányzati szándék, hogy a Kúria idővel visszatérjen a Hauszmann Alajos által tervezett, 1896-ban elkészült és átadott Igazságügyi Palotába, amely ma a Néprajzi Múzeumnak ad otthont.

A Kúria a 2016-os évben egy alkalommal, január 18-án – a Néprajzi Múzeum főigazgatójának köszönhetően – ismét a Kossuth téri Igazságügyi Palotában tartotta meg teljes ülését, ezzel is jelezve-megerősítve a visszatérés szándékát. Az Igazságügyi Palota birtokbavételével kapcsolatos konkrét teendőket a Kúria 2016. február 17-én vezetői értekezleten vitatta meg.

2. A bírósági jogalkalmazás egysége érdekében kifejtett tevékenység a 2016. évben

2.1. A Kúria Teljes Ülése

A Kúria Teljes Ülésének tagjai a kúriai bírák. Részvételük a Teljes Ülésen kötelező. A Teljes Ülést a munkatervben előzetesen meghatározott időpontban, évente legalább egy alkalommal hívom össze. A Teljes Ülés napirendjéről és időpontjáról a bírákat lehetőleg az ülés kitűzött időpontja előtt legkésőbb 15 nappal írásban kell értesíteni. A Teljes Ülés előkészítése a Kúria főtitkárának irányításával a Koordinációs, Személyzeti, Munkaügyi és Oktatási Osztály feladata.

A Teljes Ülés állandó meghívottjai az Országos Bírósági Hivatal elnöke és a legfőbb ügyész. A Teljes Ülésre meg kell hívni a Kúriára beosztott és kirendelt bírákat. Az ülésre eseti jelleggel más személyeket is meghívok. A meghívottakat szavazati jog nem illeti meg.

2016-ban három alkalommal hívtam össze a Kúria Teljes Ülését.

A 2016. január 18-ai Teljes Ülésnek a régi Igazságügyi Palota adott otthont. Az év első Teljes Ülésén a 2016. évre felállított kúriai joggyakorlat-elemző csoportok vezetői ismertették a vizsgálatok irányait és céljait. Ezt követően Dr. Bóka János, volt kúriai főtanácsadó osztotta meg gondolatait a Kúria főtanácsadói rendszerének működésével kapcsolatban. Csemegi Károly jogtudós, egykori kúriai tanácselnök születésének 190. évfordulója alkalmából Bódiné dr. Beliznai Kinga jogtörténész, az ELTE jogi karának adjunktusa és dr. Márki Zoltán kúriai tanácselnök idézték fel a kiváló büntetőjogász életútját és személyiségét.

Következő napirendi pontként a Teljes Ülés a Kúria három kollégiumának együttes ülésévé alakult át, amely a 2015-ös évben „A Kúria nem érdemi határozatai” tárgykör vizsgálatára valamennyi ítélkezési szakágat érintően felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményét – dr. Molnár Ambrus tanácselnök úrnak, az elemző csoport vezetőjének rövid exozéját követően – egyhangúlag elfogadta. A Teljes Ülés előtt jelentettem be, hogy a Kúria Jogi Szakkönyvtára az egykori kúriai elnök, Tőry Gusztáv iránti tiszteletből a „Tőry Gusztáv Jogi Szakkönyvtár” nevet veszi fel. Az erről szóló okiratot a Szakkönyvtár vezetőjének adtam át.

A 2016. február 22-i Teljes Ülés első napirendi pontjaként dr. Bodnár Eszter, az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának adjunktusa tartott előadást „Az igazságszolgáltatás nyilvánossága az Amerikai Egyesült Államokban” címmel. Második napirendi pontként dr. Bartal Géza kúriai tanácselnök, a Kúria Bírói Tanácsának elnöke tartotta meg beszámolóját. A Bírói Tanács mandátumának 2016. március 7-i lejártára figyelemmel a Teljes Ülés tagjai titkos szavazással döntöttek a Bírói Tanács 7 tagjáról és 3 póttagjáról.

Utolsó napirendi pontként a Kúria tanácselnökei közül dr. Baka András és dr. Zanathy János tanácselnökök tartották meg beszámolóikat az általuk vezetett tanácsok munkájáról.

2016. május 9-én a Teljes Ülés napirend előtti felszólalójaként dr. Handó Tünde asszony, az Országos Bírósági Hivatal elnöke méltatta a Kúria ítélkező és jogegységi tevékenységét, és megköszönte az igazgatási feladatok ellátása terén a Kúria bírái által nyújtott segítséget, így különösen az OBH munkacsoportjaiban való részvételt. Ezt követően – első napirendi

pontként – dr. Székely László úr, az alapvető jogok biztosja, valamint dr. Magicz András, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala fősztályvezetője tartottak előadást a bíróságokat érintő állampolgári panaszokkal kapcsolatos tapasztalatokról. Utolsó napirendi pontként beszámoltam a Teljes Ülésnek a Kúria 2015. évi működéséről.

Összegzésként elmondható, hogy a Kúria Teljes Ülése – jóllehet e minőségében jogegységi eszközök kibocsátására nem rendelkezik hatáskörrel – rendkívül fontos belső szakmai fórum, amely lehetőséget teremt arra, hogy a Kúria különböző jogterületeken ítélkező bírái megismerjék egymás és a kúriai joggyakorlat-elemző csoportok munkáját, szempontokat kapjanak a több jogágot érintő értelmezési kérdések megnyugtató megoldásához. Különös jelentőséggel bírnak e körben a rendszeresen megtartott tanácselnöki beszámolók, amelyek elsősorban az azonos típusú ügyeket tárgyaló tanácsok között biztosítanak információcserét, így megelőzhető az esetlegesen divergáló kúriai gyakorlat. Végül, de nem utolsósorban a meghívott előadóknak köszönhetően lehetőség nyílik a társszakmák, illetőleg a jogtudomány által felvetett problémák megismerésére, továbbá a magyar igazságszolgáltatásra nézve is irányadó nemzetközi bírói fórumok (Európai Unió Bírósága, Emberi Jogok Európai Bírósága) joggyakorlatának megismerésére.

2.2. Kollégiumi ülések és szakmai tanácskozások

2.2.1. A Büntető Kollégium kollégiumi ülései és szakmai tanácskozásai

A Büntető Kollégium 2016-ben összesen hét kollégiumi ülést tartott. Hagyományosan megrendezésre került a büntető kollégiumvezetők évente kétszeri országos értekezlete. Emellett az év folyamán két tanácselnöki értekezletre is sor került.

A 2016. január 26-i büntető kollégiumi ülés kitüntetési javaslatokat véleményezett.

2016. február 1-jén a Büntető Kollégium ülése elfogadta a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjainak tanúkenti megidézésével és kihallgatásával kapcsolatos 1/2016. (II.1). számú BK véleményt, emellett számos aktuális jogalkalmazási kérdéstről tárgyalt, így az elfogatóparancs alapján történő meghallgatás során az ügyész jelenlétéről, a bírák mentelmi jogának kérdéséről, külföldi ítélet érvényének elismerése kapcsán a fordítási költségről. A kollégiumi ülés utolsó napirendi pontként elfogadta a Büntető Kollégium 2016. évi ügyelosztási rendjét.

A 2016. április 27-i büntető kollégiumi ülés elfogadta az „Egyes alapjogokat sértő bűncselekmények ítélkezési gyakorlata” és a „Szabálysértési ügyek bírói gyakorlata” vizsgálati tárgykörökben felállított joggyakorlat-elemző csoportok összefoglaló, és megvitatta a Kollégiumban betöltendő álláshelyekre érkezett pályázatokat.

A 2016. május 11-i büntető kollégiumi ülés az álláshelyekre jelentkezők meghallgatása mellett az új büntetőeljárási kódex tervezetével kapcsolatban alakított ki közös álláspontot.

2016. június 8-10. között került megrendezésre a Büntető Kollégiumvezetők Országos Értekezlete

A 2016. október 25-i és a 2016. november 28-án megtartott büntető kollégiumi ülés a betöltendő álláshelyekre pályázókat hallgatta meg.

2016. november 28-30. között ismét megrendezték a Büntető Kollégiumvezetők Országos Értekezletét.

2016. december 19-én a Büntető Kollégium ülésén a kollégiumvezető megtartotta éves beszámolóját, ezt követően az ülés soron kívüli előresorolásra és kitüntetésekre tett előterjesztést.

2.2.2. A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium kollégiumi ülései és szakmai tanácskozásai

A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium 2016. évben hat kollégiumi ülést tartott.

A kollégium 2016. január 25. napján tartott ülésén a kollégium tagjai javaslatot tettek kitüntetések adományozására, majd áttekintették a kollégium ügyforgalmi helyzetét és éven túli ügyeit, ezt követően pedig megvitatták a kollégium ítélkezési területét érintő jogszabályváltozásokat, továbbá a kollégium működését érintő aktuális kérdéseket, így a határozatszerkesztés módjáról szóló elnöki utasítást, az elektronikus ügyintézés és kapcsolattartás új szabályait, valamint a joggyakorlat-elemző csoportokkal kapcsolatos teendőket.

A kollégium 2016. március 21. napján tartott ülésén a kollégiumvezető beszámolt a kollégium 2015. évi működéséről, majd ismertette a kollégium ügyelosztási rendjének módosítását a népszavazási ügyek elbírálásának rendjét illetően. Ezt követően a kollégium megtárgyalta és elfogadta az 1/2016. KMK véleményt, a 2/2016. KMK véleményt, a 3/2016. KMK véleményt, valamint a 4/2016. KMK véleményt. A kollégiumvezető felhívta a figyelmet az új határozatszerkesztési mód alkalmazására, valamint a bevezetésre kerülő elektronikus kapcsolattartásra, továbbá az EJEB Pákozdi-ügyben hozott ítéletének gyakorlati hatására.

A kollégium 2016. június 6. napján tartott ülésén a kollégium megvitatta a közigazgatási perrendtartás tervezetét, valamint megismerte a kapcsolódó tanácselnöki értekezlet állásfoglalását. Ezt követően a kollégium elfogadta az „Általános forgalmi adó levonhatóságával összefüggő perek” gyakorlatát vizsgáló joggyakorlat-elemző csoport, valamint a munkaviszony jogellenes megszüntetésének jogkövetkezményeit vizsgáló joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményét. Ezen túlmenően megvitatták az ítéletek ellentétének kérdéseit a közigazgatási perekben. A kollégiumvezető jelezte a kollégium felé az elsőfokú bíróságok kérését az elsőfokú bíróság döntését hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító kúriai döntéseket illetően, továbbá felhívta a figyelmet az elektronikus kapcsolattartás témájában szervezendő kötelező kúriai képzésre.

A kollégium 2016. szeptember 26. napján tartott ülésén a kollégium megvitatta és elfogadta az ingatlan-nyilvántartásról szóló joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményét, valamint az általános forgalmi adóval kapcsolatos 5/2016. kollégiumi véleményt.

A kollégium 2016. november 28. napján tartott ülésén meghallgatta Dr. Fülöp Sándor „Európai környezetvédelmi eljárásjogok, különös tekintettel a civil szervezetek részvételére” című előadását. Ezt követően a kollégium tagjai megvitatták és elfogadták a munkaviszony

jogellenes megszüntetését és annak jogkövetkezményeit érintő KMK véleményt. A kollégium megvitatta és elfogadta a gyülekezési jog gyakorlatát vizsgáló joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményét. A kollégium megvitatta a gyülekezési joggal kapcsolatos kollégiumi vélemény tervezetét, valamint az ügyelosztási renddel kapcsolatos aktuális kérdéseket. Kollégiumvezető tájékoztatta a kollégium tagjait a közigazgatási bíraskodás átalakulását érintő legújabb fejleményekről.

A kollégium 2016. december 19-én tartott rendkívüli ülésén a kollégium tagjai javaslatot tettek a soron kívüli előresorolásokra.

A munkaügyi szakág a kollégiumi ülések előtt rendszeresen tart rész-kollégiumi ülést, ahol a szakág bírái a kollégiumi anyagokkal kapcsolatos egységes álláspont kialakítása érdekében egyeztetnek. Ezen túlmenően havonta, kéthavonta kerül sor tanácselnöki értekezletre a szakág öt tanácselnökének részvételével, melynek célja a felmerült szakmai problémák és a megoldást szolgáló intézkedések megvitatása.

2.2.3. A Polgári Kollégium kollégiumi ülései és szakmai tanácskozásai

2016. évben a Polgári Kollégium – nem számítva a csak személyi kérdésekben (pályázatok véleményezése, kizárólagos javaslatok megtétele, ügyelosztási rend véleményezése) döntő üléseket – hét alkalommal tartott szakmai kollégiumi ülést.

A 2016. február 1. napján megtartott kollégiumi ülésen a Kollégium a Ptk. módosításának koncepcióját vitatta meg.

A 2016. február 15. napján megtartott kollégiumi ülésen a Kollégium megvitatta és elfogadta a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló kollégiumi vélemény tervezetét.

A 2016. április 4. napján megtartott kollégiumi ülésen a Kollégium megvitatta és elfogadta a költségkedvezményekkel kapcsolatos bírósági gyakorlatot vizsgáló joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményét, és a közös tulajdon megszüntetésével kapcsolatos bírósági gyakorlatot vizsgáló joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményét.

A 2016. május 5. napján megtartott kollégiumi ülésen a kollégium megvitatta a 6/2013. PJE határozat értelmezésével kapcsolatban felmerült vitás kérdéseket.

A 2016. június 22. napján megtartott kollégiumi ülésen a Kollégium:

- megvitatta a joggyakorlat-elemzés témaköreire vonatkozó, 2016-ban a joggyakorlat-elemzés tárgyává nem tett előterjesztések hasznosítási formáira a Kúria főtanácsadói által készített javaslatokat;
- megvitatta az új Pp. tervezetének a felülvizsgálatra és a különleges eljárásokra vonatkozó részeit;
- jogegységi ülést tartott Dr. Orosz Árpád kollégiumvezető-helyettes és Dr. Makai Katalin tanácselnök 3/2012. PJE határozat részbeni megváltoztatása és a régi Ptk. 629. § (1) bekezdés b) pontjával kapcsolatos jogegységi indítványa tárgyában.

A 2016. szeptember 12. napján megtartott kollégiumi ülésen a Kollégium megvitatta az új Pp. javaslatának a felülvizsgálatra és a különleges eljárásokra vonatkozó részeit.

A 2016. október 19. napján megtartott kollégiumi ülésen a Kollégium, mint jogegységi tanács megvitatta Dr. Orosz Árpád kollégiumvezető-helyettes és Dr. Makai Katalin tanácselnök a 3/2012. PJE határozat részbeni megváltoztatása és a régi Ptk. 629. § (1) bekezdés b) pontjával kapcsolatos jogegységi indítványát, és elfogadta a 2/2016. PJE határozatot.

2016. évben nem havi rendszerességgel, hanem csak szükség esetén került sor tanácselnöki értekezlet megtartására.

A 2016. március 7. napján tartott tanácselnöki értekezlet az ingatlan-nyilvántartásra vonatkozó Ptk.-beli szabályokat vitatta meg, a szakterületet kiválóan ismerő, a vizsgált szabályok kodifikációjában is részt vevő meghívott egyetemi tanár részvételével.

A kollégiumon belül 2016. évben is eredményesen működött az Elvi Csoport, amely a kollégium vezetésével együttműködve részt vett a jogegységi kezdeményezések feldolgozásában, a törvényszékek és ítélőtáblák kollégiumi anyagainak, valamint a jogszabály-tervezeteknek az észrevételezésében. Az Elvi Csoport 2016. évi tevékenységéből kiemelendő az új Pp. tervezetének véleményezése kapcsán kifejtett előkészítő munka, valamint a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv tagjai perbeli meghallgatásával kapcsolatos szakmai vélemény.

A kollégium jogegység biztosítása érdekében kifejtett tevékenységének hatékonyságát jelentős mértékben fokozta, hogy 2016-ben is 3 főállású és 3 részfoglalkoztatású főtanácsadó dolgozott a Polgári Kollégiumban. A főtanácsadók részt vettek az Elvi Csoport, valamint a joggyakorlat-elemző csoportok tevékenységében. Emellett részt vettek a Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Értekezletének előkészítésében és munkájában, valamint jogszabály-tervezeteket és kollégiumi anyagokat véleményeztek, szakmai anyagokat készítettek, különböző szakmai kérdésekben segítették a kollégiumvezetés munkáját.

A kollégiumvezető tagja a Ptk. gyakorlati alkalmazásában felmerülő jogértelmezési kérdéseket vizsgáló – az általam 2014-ben felállított – Tanácsadó Testületnek. A testület 2016. évben a Ptk. elévülési szabályainak értelmezésével, a vezető tisztségviselők felelősségével, a jogi személyekre vonatkozó szabályokkal, valamint a közös tulajdon megszüntetésére vonatkozó szabályok értelmezésével foglalkozott. A testület a Ptk. elévülési szabályaival kapcsolatban három véleményt tett közzé.

Az új Ptk. bírói gyakorlata alakulásának figyelemmel kísérésére öt ún. jogegységi csoportot állítottam fel. A jogegységi csoportok felelős vezetői a Polgári Kollégium bírái és főtanácsadói, a csoportok munkáját is a kollégium egy bírása koordinálja. A jogegységi csoportok munkájában a Polgári Kollégium 10 bírása vesz részt.

Az ún. devizahiteles törvények hatálya alá tartozó szerződések érvénytelenségével kapcsolatos perekben felmerült jogértelmezési kérdések vizsgálatára egy konzultációs testületet állítottam fel, amelynek munkájában a Polgári Kollégium több bírása is részt vesz. Ez a testület a 2016. évi ülésein kialakult többségi álláspontokról terjedelmes emlékeztetőt tett közzé a Kúria honlapján, valamint a BH Fórum rovatában. A Kúria devizahiteles pereket tárgyaló bírái 2016. november 28-án külön is tartottak egy értekezletet a devizahiteles törvényeknek a hatályuk alá tartozó szerződések érvényességére gyakorolt hatása tárgyában. Az értekezleten kialakult álláspontokról feljegyzés került közzétételre a Kúria honlapján, valamint a BH Fórum rovatában.

2.3. A jogegységi tanácsok tevékenysége

2.3.1. A büntető jogegységi tanács tevékenysége

1/2016. BJE számú jogegységi határozat

A legfőbb ügyész az ítélkezési gyakorlat egységének biztosítása érdekében jogegységi eljárás lefolytatását és jogegységi határozat meghozatalát indítványozta. Az ítélkezési gyakorlatot megosztottnak látta ugyanis azzal kapcsolatban, hogy a vagyonnevelési kötelezettség különféleképpen történő megszegésével a megbízás alapján kezelt vagyonban különböző vagyoni hátrányokat okozó cselekményeket természetes egységként vagy folytatólagosan elkövetett bűncselekményként kell-e értékelni.

A Kúria jogegységi tanácsa a legfőbb ügyész jogegységi indítványát az alábbiak szerint bírálta el:

- Természetes bűncselekmény-egységről van szó, ha ugyanazon vagyonnevelési megbízás körében egyetlen konkrét vagyonnevelési kötelezettség megszegésével okozati kapcsolatban következik be a vagyoni hátrány, mégpedig akár egyszerre, egy alkalommal, akár részletekben, akár ismétlődően, függetlenül attól, hogy az egyes részletek meghaladják-e a bűncselekményi értékhatárt vagy sem.
- Természetes egységről van szó akkor is, ha ugyanannak a vagyonnevelési megbízásnak a teljesítése során több különböző vagyonnevelési kötelezettség-szegő magatartás következménye egy (a szabálysértési értékhatárt meghaladó összegű) vagyoni hátrány, amely részletekben is bekövetkezhet.
- Azonban, ha ugyanannak a vagyonnak a kezelésére vonatkozó megbízás körében az elkövető több kötelezettség-szegő magatartása több, egymástól elkülönülő, tehát különböző vagyoni hátrány keletkezéséhez vezet, természetes egységről nem lehet szó. Ebben az esetben, amennyiben a vagyoni hátrányok külön-külön, összességükben meghaladják a szabálysértési értékhatárt, bűnhalmazat létesül.

Ugyanazon vagyonnevelési megbízás körében az önmagukban hűtlen kezelésként értékelendő bűncselekmények sértettje szükségképpen ugyanaz. Ebből következően tehát, ha ennek a Btk. 6. § (2) bekezdésében meghatározott más feltételei is megállapíthatóak, a több, önmagában is hűtlen kezelésnek minősülő cselekmény folytatólagos egységként kerül értékelésre.

Amennyiben pedig a több kötelezettség-szegés eredményeként bekövetkező vagyoni hátrányok külön-külön nem haladják meg a szabálysértési értékhatárt, az egyébként csak tulajdon elleni szabálysértésként értékelendő cselekmények a Btk. 462. § (4) bekezdés a) pontja szerinti további feltételek (egy éven belüli elkövetés és elbírálás) esetén érték-egybefoglalással alkotnak egy bűncselekményt, azaz bűncselekményegységet (a hűtlen kezelés szabálysértési alakzatát az üzletszerűség nem minősíti vétséggé, ezért ennek az érték-egybefoglalás szempontjából jelentősége nincs).

2/2016. BJE számú jogegységi határozat

A Kúria Büntető Kollégiumának vezetője jogegységi eljárást kezdeményezett a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) szexuális erőszakról szóló 197. §-ának értelmezése kapcsán akkor, ha a sértett az elkövetéskor a tizenkettedik életévét még nem töltötte be, és az elkövető hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása alatt állt. Indítványában arra hivatkozott, hogy e bűncselekmény minősítése kapcsán az ítélkezési gyakorlat megosztott.

A kollégiumvezető arra tett indítványt, hogy a jogegységi tanács minősítse a Btk. 197. § (4) bekezdés *a)* pontja szerint annak a cselekményét, aki a hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása alatt álló, tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel szexuális cselekményt végez vagy végeztet.

A legfőbb ügyész álláspontja szerint a Btk. 197. § (4) bekezdés *a)* pontja szerint büntetendő, aki a hozzátartozója, vagy a nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a befolyása alatt álló, tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére követi el a szexuális bűncselekményt.

A Kúria álláspontja e szabályok helyes értelmezése kapcsán a következő:

A Btk. 197. § (1) bekezdése szexuális erőszakként határozza meg a kényszerítve – erőszakkal vagy minősített fenyegetéssel – elkövetett szexuális cselekményt, illetve a más védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen állapotának felhasználásával megvalósult szexuális cselekményt. A (2) bekezdés szerint szexuális erőszakot követ el az is, aki tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel szexuális cselekményt végez vagy végeztet. A törvény indokolása szerint ezzel nem azt mondja ki, hogy a tizenkettedik életévét be nem töltött személy életkorra tekintettel védekezésre képtelen, hanem explicit módon utal a sértett életkorára, és úgy kapcsol a bűncselekményhez magasabb – öt évtől tíz évig terjedő – büntetési tételt. Emellett azonban arra is utal, hogy a 2011/93/EU irányelv által meghatározott büntetési tételekre tekintettel további minősítő körülmény a törvény szerint, ha a sértett tizennégy, illetve tizenkét éven aluli, továbbá ha egyszerre több minősített eset is megvalósul.

Azaz a jogalkotó a (2) bekezdésben nem egy önálló tényállásnak tekintendő, az (1) bekezdésben foglaltaktól eltérő magatartást határoz meg, hanem az (1) bekezdésben meghatározott szexuális erőszakot kiterjeszti arra az esetre is, amikor a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére valósul meg a szexuális cselekmény, függetlenül attól, hogy arra az elkövető kényszerítette-e a sértettet, azonban annál súlyosabb büntetési tétellel fenyegetve.

Ahogy azt a törvény indokolása utalt arra, hogy a „2011/93/EU irányelv által meghatározott büntetési tételekre tekintettel további minősítő körülmény a törvény szerint, ha a sértett tizennégy, illetve tizenkét éven aluli, továbbá ha egyszerre több minősített eset is megvalósul”.

Ezért a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 197. § (1) bekezdésébe ütközik és a (2) bekezdésre figyelemmel a (4) bekezdés *a)* pontja szerint minősül a tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak büntette, ha a cselekmény sértettje az elkövető hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása,

gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása alatt áll, függetlenül attól, hogy azt kényszerítéssel valósította-e meg.

Azt, hogy a bűncselekmény miatt indult eljárásra melyik bíróság rendelkezik hatáskörrel, ugyancsak ehhez a minősítéshez igazodóan kell eldönteni.

2.3.2. A közigazgatási-munkaügyi jogegységi tanács tevékenysége

A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium a jogegység követelményének biztosítása érdekében 2016. évben a Polgári Kollégiummal közös jogegységi határozatot hozott.

1/2016. számú KMPJE határozat

A Fővárosi Ítéltábla elnöke által kezdeményezett jogegységi eljárásban a jogegységi tanácsnak abban az elvi kérdésben kellett döntenie, hogy a Bszi. 86. § (3) bekezdés b) pontja alapján az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) meghatalmazás nélkül képviselheti-e az önálló jogi személy bíróságokat a bírósági eljárásokban, illetve képviselési joga kizárólagos-e.

Az indítványban megjelölt jogkérdés elbírálásakor a következő jogszabályhelyekre kellett figyelemmel lenni. A valamennyi jogi személyre irányadó általános szabályok között a Ptk. 3:29. § (1) bekezdés kimondja, hogy a jogi személy törvényes képviselését a vezető tisztségviselő látja el. Ezzel összhangban rendelkezik az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (Áht.) 10. § (6) bekezdése, amely szerint: „[a] költségvetési szerv képviselését a költségvetési szerv vezetője látja el, amely jogkör gyakorlása jogszabályban vagy a költségvetési szerv szervezeti és működési szabályzatában foglaltak szerint – esetenként vagy az ügyek meghatározott csoportjára nézve – a költségvetési szerv vezetőjének helyettesére vagy más dolgozójára ruházható át.” Az előbbi két jogszabályi rendelkezésnek megfelelően rendelkezik a Bszi. akként, hogy a jogi személy bíróságokat az elnökük vezeti [Bszi. 21. § (2) bekezdés, 22. § (2) bekezdés, 23. § (2) bekezdés]. A Bszi. 86. § (3) bekezdés b) pont eredeti szövege szerint az OBH „meghatalmazás alapján képviseli az OBH elnökét és a bíróságokat a bírósági eljárásokban”. E szövegből a 2013. évi XX. törvény 14. § (2) bekezdés rendelkezése folytán 2013. április 2. napjával hatályát veszítette a „meghatalmazás alapján” szövegrész. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 67. § (1) bekezdés a)-j) pontjai sorolják fel azt, hogy a perben ki járhat el meghatalmazottként. A j) pont szerint meghatalmazottként járhat el az is „akit erre külön jogszabály feljogosít.” Magyarország Alaptörvénye 28. cikke szerint: „[a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.” A Ptk. 1:2. § (2) bekezdés szerint: „[a] polgári jogi viszonyokra vonatkozó jogszabályokat e törvénnyel összhangban kell értelmezni.”

A jogegységi tanácsnak az idézett jogszabályhelyek alapján abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a Bszi. 86. § (3) bekezdés b) pontja az OBH kizárólagos törvényes képviselési jogosultságát megalapozó speciális törvényi rendelkezés-e vagy csupán az OBH perbeli meghatalmazottként való eljárását megalapozó külön jogszabályhely.

A jogegységi tanács álláspontja szerint a Bszi. 86. § (3) bekezdés b) pontja az OBH feladatainak felsorolása kapcsán biztosít jogosultságot az OBH számára a jogi személy bíróságok (és az OBH elnökének) perbeli képviselőre, nyilvánvalóan elsősorban azt az esetkört tartva szem előtt, amikor a bíróság személyiségi jog megsértése, illetve bírósági jogkörben okozott kár miatt indult per alpereseként szerepel. Az Alaptörvény 28. cikk és a Ptk. 1:2. § (2) bekezdés értelmezési alapelveit szem előtt tartva a Bszi. 86. § (3) bekezdés b) pontját nem lehet olyan speciális törvényi rendelkezésnek tekinteni, ami a perbeli képviselő körében negligálná a jogi személy bíróságok elnökének a Bszi. 21. § (2) bekezdésében, 22. § (2) bekezdésében és 23. § (2) bekezdésében biztosított törvényes képviselői jogát, és kizárólagos képviselői jogot biztosítana az OBH-nak.”

Ezzel szemben a Bszi. 86. § (3) bekezdés b) pont helyes értelmezés szerint csak a meghatalmazáson alapuló képviselő körében értelmezhető: olyan, a Pp. 67. § (1) bekezdés j) pont szerinti külön jogszabály, amely az OBH-t arra jogosítja fel, hogy a perben meghatalmazottként eljárhasson. Ilyen külön törvényi szabály hiányában erre ugyanis nem lenne jogosult. Bár a 2013. évi XX. törvény indokolása nem adott arra külön magyarázatot, hogy a jogalkotó e jogszabályhelyből miért helyezte hatályon kívül a „meghatalmazás alapján” szövegrészt, ennek egyedüli ésszerű oka csak az lehetett, hogy ez a szövegrész voltaképpen felesleges volt, hiszen az a Pp. meghatalmazotti képviselőre vonatkozó szabályaiból (Pp. 67-73. §-ok) is egyértelműen következik, hogy a meghatalmazott csak meghatalmazás alapján jogosult perbeli képviselőre.

A jogegységi tanács e jogértelmezésével teljes mértékben összhangban áll a 6/2014.(IV. 30.) OBH utasítás a bíróságok perbeli képviselőiről szóló szabályzatról, amelynek 4. § (1) bekezdése szerint: „[a] bíróság elnöke dönt abban a kérdésben, hogy az eljárásban félként szereplő bíróság képviselőiről saját hatáskörben gondoskodik, vagy arra meghatalmazást ad az OBH-nak.

2.3.3. A polgári-gazdasági jogegységi tanács tevékenysége

A kollégiumhoz 2016-ben 10 olyan jogegységi eljárás lefolytatása iránti kérelem érkezett, amelyekben nem volt indokolt jogegységi eljárás kezdeményezése. Ezen felül a Polgári Kollégiumhoz 2 jogegységi eljárás iránti indítvány érkezett: ebből egy esetben a Polgári Kollégium vezetője, egy esetben a pedig kollégiumvezető-helyettes és az egyik szaktanács elnöke tett indítványt jogegységi eljárás lefolytatására.

A Polgári Kollégium öttagú jogegységi tanácsa egy, a Közigazgatási és Munkaügyi Kollégiummal közös, héttagú tanácsa egy, a teljes Polgári Kollégium jogegységi tanácsként eljárva szintén egy jogegységi határozatot hozott.

1/2016. számú PJE határozat

A deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződések tárgyának és törlesztő részleteinek meghatározásával kapcsolatos elvi kérdésekről szóló 1/2016. PJE határozat a következőket mondta ki:

1. A deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a

- továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a) pontja által előírt követelménynek, ha az írásba foglalt szerződés – ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is – a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor, az akkor irányadó árfolyam figyelembe vételével.
2. A deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja által előírtaknak, ha az írásba foglalt szerződés – ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is – kiszámítható módon tartalmazza a törlesztő részletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat. A törlesztő részletek összege kiszámíthatónak tekintendő, ha a szerződés rögzíti legalább azokat az adatokat és azt a számítási módot, amelyek alapján a törlesztő részletek összege az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában az egyes törlesztő részletek esedékességekor pontosan meghatározható.
  3. Ha a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés – ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is – tartalmazza az 1. és a 2. pontban írtakat, a szerződéskötést követően közölt egyoldalú jognyilatkozat (pl. folyósítási értesítő, törlesztési terv, fizetési ütemezés) a pénzügyi intézmény fogyasztónak nyújtott tájékoztatásának minősül, amely nem érinti a szerződés létrejöttét vagy érvényességét.

2/2016. PJE számú jogegységi határozat

A végrendelet tanújának aláírásáról és a személyének megállapításáról szóló 2/2016. számú PJE határozat – a 3/2012. PJE jogegységi határozatot hatályon kívül helyezése és az EBH 2015.P.10. számon közzétett határozat elvi bírósági határozatként való fenntartásának megszüntetése mellett – kimondta, hogy a végrendeleti tanú aláírása megfelel az aláírással szemben támasztott követelményeknek, ha a tanú a rá jellemző, általa kialakított egyedi írásformát és írásképet tükröző módon írja alá az okiratot. Ha a tanú személye az okiratból nem állapítható meg, a bíróság erre vonatkozóan bizonyítást folytathat le.

2.4. A kollégiumok előtt a 2016. évben felmerült szakmai problémák és az azok megoldása érdekében tett intézkedések

2.4.1. A Büntető Kollégium kollégiumi véleményei

1/2016. (II. 1.) BK vélemény

A kollégiumi vélemény szerint a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) hatálya alá tartozó rendvédelmi szervek (az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv, a terrorizmust elhárító szerv [a továbbiakban együtt: rendőrség], a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, a büntetés-végrehajtási szervezet, az Országgyűlési Őrség, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal) hivatásos állományú tagjának tanúkénti megidézésére és kihallgatására sor kerülhet úgy, hogy a bizonyítandó tényről magánemberként szerzett tudomást. E tanúk esetén azonban a büntető- és szabálysértési ügyekben a tanúzási

kötelezettség túlnyomórészt abból ered, hogy az állomány tagja a munkakörénél fogva találkozik olyan cselekményekkel, amelyek miatt szükséges a tanúkenti kihallgatása, így a tanúzási kötelezettséget keletkeztető életviszony kialakulása az érintett munkaköri feladatainak ellátására vezethető vissza. Az esetleges korábbi hivatalos intézkedésével szoros összefüggésben álló tanúzási kötelezettségből fakadó megjelenési kötelezettség azonban nem tekinthető a munkaköri leírás szerinti „egyéb szolgálati feladatnak”, az erre fordított idő pedig szolgálatteljesítésnek.

A Hszt. 105. § (1) bekezdés *f)* pontja alapján a hivatásos állomány tagja mentesül a szolgálatteljesítési kötelezettség alól a tanúzási kötelezettség teljesítése esetén a megjelenéshez és a kötelezettség teljesítéséhez szükséges időtartamra. Ilyen esetben a Hszt. 105. § (2) bekezdése alapján a hivatásos állomány tagja a távollét idejére távolléti díjra jogosult. A Hszt. e rendelkezése a tanúzási kötelezettséget keletkeztető eljárás mibenlététől függetlenül írja elő a szolgálattételi kötelezettség alóli mentesülést. Ez azt jelenti, hogy a Hszt., illetve az előjáró és a munkáltatói jogkört gyakorló vezető szempontjából mindegy, milyen eljárásban kell a hivatásos állomány tagjának tanúskodnia, mert a szolgálat, különösen a váltásos szolgálati formák megszervezése szempontjából a tanúként idézett személy kiesik.

Ha a tanú a tanúzási kötelezettsége teljesítése időpontjában szolgálatban van, számára útiköltség és egyéb költség nem fizethető, kivéve, ha útiköltség-igényét ténylegesen igazolja (nem szolgálati gépjárművel, hanem saját költségén utazott). Szállásköltség, ellátási költség, és a munkából kiesett időre költségtérítés ilyen esetben sem fizethető. Ha a tanú a tanúzási kötelezettsége teljesítése időpontjában nincs szolgálatban (szabadidejében vagy a szabadsága alatt kerül sor tanúkenti kihallgatására), részére – igénye szerint – a bíróság az általános szabályoknak megfelelően téríti meg a megjelenésével kapcsolatos költségeket [Be. 79. § (3) bek.; 14/2008. (VI. 27.) IRM rendelet]. Ha azonban a megjelenéssel kapcsolatban ténylegesen a tanú személyét terhelő költség nem merül fel (mert pl. szolgálati gépjárművel utazott), részére útiköltség és a munkából kiesett időre költségtérítés nem fizethető (szállásköltség és ellátási költség azonban ilyen esetben is szóba jöhet). A szolgálati gépjármű igénybevételének jogszerűségét a bíróság azonban nem vizsgálja. Egyértelműen az általános szabályok szerint jár a tanúzással kapcsolatos költségtérítés, ha a tanú szolgálati viszonya időközben megszűnt.

2.4.2. A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium kollégiumi véleményei

2016. évben a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium a Bszi. 27. § (1) bekezdése értelmében hat kollégiumi véleményt fogadott el az egységes jogalkalmazás biztosítása érdekében. A vélemények elfogadását a kapcsolódó ítélkezési gyakorlat, valamint a tervezetek kollégiumi ülésen való előzetes megvitatása előzte meg. Az elfogadott vélemények közül három munkaügyi kötődésű, valamint három közigazgatási tárgyú kollégiumi vélemény került elfogadásra. A kollégiumi vélemények egyikében korábbi kollégiumi vélemény felülvizsgálata, míg egy másik esetben a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium egyes munkajogi tárgyú állásfoglalásainak felülvizsgálata és módosítása vált szükségessé.

1/2016.(III.21.) KMK vélemény

A menekültügyi ítélkezési gyakorlat folyamatos elemzése során a Kollégium megállapította, hogy a biztonságos harmadik ország megítélésének egyes kérdéseiről szóló 2/2012.(XII.10.) KMK vélemény alkalmazása a hatályos menekültügyi és migrációs jogszabályok alapján nem lehetséges. A 2/2012.(XII.10.) KMK vélemény szerint a menedékjogról szóló 2007. évi

LXXX. törvény (a továbbiakban: Met.) 51.§ (2) bekezdése e) pontján alapuló végzések felülvizsgálata során hivatalból kellett figyelembe venni a bíróság döntésének időpontjában rendelkezésre álló, a bíró bármely eljárása során megismert pontos és hiteles, az ügyben érintett harmadik országra vonatkozó országinformációt. Az időközben a tagállami jogalkotó szabályozási lehetőségeit megszabó uniós jogszabályok, illetve azok módosítása lehetőséget biztosított arra, hogy a tagállam egyedi alapon döntsön a biztonságos harmadik országok listájáról, és változtasson a menekültügyi eljárásokban alkalmazandó bizonyítási renden. Ennek okán a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a korábbi szabályozáson és ténybeli helyzeten nyugvó 2/2012.(XII.10.) KMK vélemény jövőbeni alkalmazásának mellőzéséről döntött.

2/2016. (III.21.) KMK vélemény

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a mező- és erdőgazdálkodási földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Törvény) 68.§ (5) bekezdés értelmezése körében egyrészt megállapította, hogy a helyi földbizottság állásfoglalásával szemben előterjesztett kifogást elbíráló képviselő-testületi határozat külön közigazgatási perben vizsgálható felül. Másrészt kimondta, hogy ebben a perben a helyi földbizottság hatáskörébe tartozó döntés érdemi felülvizsgálatára kerülhet sor, elsősorban a kiadott állásfoglalása törvényességével kapcsolatban. Harmadrészt pedig meghatározta: az érdemi felülvizsgálat feltétele az, hogy mind a földbizottság, mind a képviselő-testület határozata tartalmazza a döntés indokait. A Törvény a helyi földbizottság állásfoglalása ellen a 68. § (5) bekezdése szerint önálló jogorvoslat – kifogás – előterjesztését is lehetővé teszi. Ennek elbírálása az illetékes önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozik. Ez a képviselő-testületi döntés számos lényeges vonatkozásban önkormányzati hatósági jelleget mutat, különös tekintettel arra, hogy olyan jogorvoslat elbírálásáról van szó, amelyet kapcsolódó hatósági ügyben az ügydöntő hatóság is köteles figyelembe venni. A helyi földbizottság, illetve a képviselő-testület hatáskörébe tartozik önállóan a Törvény 24. § (2) bekezdésében írt szempontok vizsgálata, amely az adás-vételi szerződés hatósági jóváhagyása szempontjából gyakran ügydöntő jelentőséggel bírhat. Ezért – figyelembe véve az Alkotmánybíróság 17/2005.(VI.5.) AB határozatát is – a helyi földbizottság döntése elleni kifogást elbíráló képviselő-testületi döntést közigazgatási perben önállóan felülvizsgálható határozatnak kell tekinteni. A képviselő-testületi döntés felülvizsgálata során a közigazgatási per általános szabályai érvényesülnek, tehát ez esetben is a bíróságnak a képviselő-testületi határozat törvényességét kell vizsgálnia. Az érdemi felülvizsgálat feltétele az, hogy a határozatból megállapíthatók legyenek a Törvény 24-25. §-ban írt szempontok és követelmények, és emellett különösen az, hogy a földbizottság, illetve a képviselő-testület a döntését milyen törvényekre alapította. A közigazgatási határozattal szemben támasztott általános formai és tartalmi követelmények hiánya a határozat jogsértését teszi megállapíthatóvá.

3/2016.(III.21.) KMK vélemény

a Kormánytisztviselői Döntőbizottság határozatának felülvizsgálata iránti per egyes kérdéseiről

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a Kormánytisztviselői Döntőbizottság határozata felülvizsgálatának egyes kérdéseiről a következő kollégiumi véleményt alkotta:

Ha a bírósági eljárásban a közigazgatási és munkaügyi bíróság megállapítja, hogy a Kormánytisztviselői Döntőbizottság törvénybe ütközően vont le következtetést a hatáskörének hiányára, a hatályon kívül helyezés mellett nincs helye a Kormánytisztviselői Döntőbizottság új eljárásra és új határozat hozatalára utasításának. Ez esetben a közszolgálati panasz érdemi vizsgálat nélküli elutasítását támadó keresetet – a közszolgálati panaszban foglaltak figyelembevételével – a bíróság a perben érdemben elbírálja. A Kormánytisztviselői Döntőbizottság eljárási szabálysértése – a Pp. 359/A. § (1) bekezdés első mondatában szabályozottakat meghaladóan – nem eredményezheti a Kormánytisztviselői Döntőbizottság határozatának hatályon kívül helyezését és az eljárás megismétlését. Vita esetén a közszolgálati panasz tartalma alapján szükséges állást foglalni abban a kérdésben, hogy a kormánytisztviselő közszolgálati panasza mire irányult. Az ügyféli jogokat és az igényérvényesítés lehetőségét a bíróság szűkítően nem értelmezheti. A közigazgatási és munkaügyi bíróság a tényállás megállapításakor a Kormánytisztviselői Döntőbizottság előtti bizonyítási eljárás adataiból bizonyítékként csak azokat értékelheti, amelyek a felek által nem vitatottak. Minden más esetben az érdemi vizsgálat teljes körű megismétlése indokolt. A „vezetője bizalmát elvesztette” okra felmentés nem alapítható, ha a munkáltató fegyelmi eljárás megindítására alapot adó – a Kttv. 76. § (2) bekezdés körébe nem sorolható – kötelezettségszegéssel indokolja a kormánytisztviselő felmentését.

4/2016.(III.21.) KMK vélemény

a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium egyes munkajogi tárgyú állásfoglalásainak felülvizsgálata és módosítása tárgyában

A Kúria Közigazgatási és Munkaügyi Kollégium állásfoglalásainak felülvizsgálata során megállapította, hogy az MK 1. számú állásfoglalást, az MK 4. számú állásfoglalást, az MK 5. számú állásfoglalást, az MK 8. számú állásfoglalást, az MK 9. számú állásfoglalást, az MK 10. számú állásfoglalást, az MK 57. számú állásfoglalást, az MK 80. számú állásfoglalást, az MK 82. számú állásfoglalást, az MK 83. számú állásfoglalást, az MK 91. számú állásfoglalást, az MK 96. számú állásfoglalást, az MK 97. számú állásfoglalást, az MK 100. számú állásfoglalást, az MK 130. számú állásfoglalást, valamint az MK 154. számú állásfoglalást a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény alkalmazásával elbírált perekben nem tartja fenn. Az MK 13. számú, az MK 18. számú, az MK 62. számú, az MK 63. számú, az MK 64. számú, az MK 78. számú, az MK 79. számú, valamint az MK 132. számú állásfoglalásokat pedig módosította.

5/2016. (IX.26.) KMK vélemény

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) 120.§ a) pontja értelmezéséről kollégiumi véleményt alkotott. A vonatkozó uniós joganyagra és az Európai Unió Bíróságának esetjogára is tekintettel megállapítható, hogy az Áfa tv. 120.§ a) pontjával összefüggésben a bizonyítási teher az adóhatóságra hárul, neki kell bizonyítani az objektív körülmények fennállását, hogy az adózó az adólevonási jogra csalárd módon vagy visszaélészerűen hivatkozott.

Ha az adóhatóság bizonyítékokkal alátámasztottan állapítja meg a számlák tartalmi hiteltelenségét, akkor az adózónak kell az ettől eltérő tényállás megállapíthatóságára alkalmas bizonyítást felajánlania. A gazdasági esemény megtörténtével kapcsolatos „objektív körülményeket” sem az EUB ítéletei, sem a nemzeti jogszabályok taxatíve nem tartalmazzák, annak sokszínűsége miatt nem is tartalmazhatják, ennek körét a bírói gyakorlat alakíthatja ki.

A jelenlegi magyar bírósági gyakorlat szerint az alapozhatja meg az alperesi határozat jogszerűségét, ha nem egyetlen, objektívnek minősülő tényre, vagy körülményre, hanem több, egymásra épülő együttes objektív tényre és körülményre alapítják a határozatot, amely minden kétséget kizáróan alátámasztja az adólevonási jogszerűtlenségét. A befogadott számla hitelessége kapcsán az adózói tudattartalom (tudta/tudnia kellett volna) elemzése különböző módon alakulhat. A vizsgálat során három, jól elkülöníthető tényállás különböztethető meg, amelyek tekintetében a Kollégium a következőket állapította meg: Ha a számlában szereplő gazdasági esemény nem történt meg, akkor nem kell vizsgálni, hogy a számlabefogadó tudott-e, illetve tudnia kellett volna-e az adókijátszásról, adócsalásról. Ha a gazdasági esemény megvalósult, de nem a számlában szereplő felek között, akkor – a tényállás függvényében – vizsgálni lehet, hogy a számlabefogadó tudott-e, illetve tudnia kellett volna-e az adókijátszásról, adócsalásról. Ha a gazdasági esemény a számlában szereplő felek között megvalósult, de a számlakibocsátó (vagy az általa befogadott számla kibocsátója) csalárd magatartást valósított meg, az adóigazgatási eljárásban vizsgálni kell, hogy a számlabefogadó tudott-e, illetve tudnia kellett volna-e az adókijátszásról, adócsalásról.

6/2016. (XI.28.) KMK vélemény

a munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményei egyes kérdéseiről

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeire vonatkozó ítélkezési gyakorlat vizsgálatára felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményének megállapításait alapul véve a következő kollégiumi véleményt alkotta:

A munkaügyi perben eljáró bíró a Pp. 355. § (2) bekezdésben biztosított jogkörében eljárva elősegítheti, hogy a munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése jogkövetkezményei iránti igények a keresetben a munkaviszonyra vonatkozó szabályoknak megfelelő tartalommal kerüljenek előterjesztésre.

A munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése esetén a jogerős ítélettel elbírált kárigényt meghaladó, utóbb esedékessé vált kártérítési igény újabb munkaügyi perben elévülési időn belül érvényesíthető. Az elmaradt bér, valamint az elmaradt jövedelem jogcímen alapított kereseti igény a tizenkét havi távolléti díj összegének erejéig felemelhető a másodfokú eljárásban. A munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése miatt indított munkaügyi perben hozott ítélet rendelkező részében nem állapítható meg a munkaviszony megszüntetésének jogellenessége (Pp. 123. §).

Az elmaradt jövedelem címén igényelt kártérítés tételei és összege, a beszámítható jövedelem és a levonandó jövedelem tekintetében a munkaügyi perben eljáró bírót a kereseti kérelem és ellenkérelem köti, hivatalból bizonyításnak, számításnak és levonásnak nincs helye. Az elmaradt jövedelem összegének számításánál az Mt. 177. §-a alapján alkalmazandó Ptk. 6:528. § (3) bekezdése iránymutató. A munkavállaló kárenyhítési kötelezettségével kapcsolatban a bizonyítás a munkáltatót, mint károkozót terheli. A munkáltató elmaradt jövedelem [Mt. 82. § (2) bekezdés] és elmaradt munkabér [Mt. 83.§ (3)-(4) bekezdés] megfizetésére kötelezése esetén a Ptk. 6:48. §-ában szabályozott késedelmi kamat a késedelemmel érintett időszak középarányos időpontjától jár, egyéb esetben a késedelmi kamat a jogellenes jognyilatkozathoz kötődik. Az Mt. 83. § (1) bekezdés a) – e) pontjában felsorolt igény érvényesítése esetén a munkáltató arra történő hivatkozása, hogy a munkaviszony helyreállítása lehetetlenné vált, nem vehető figyelembe. A pertárgy értéke

meghatározásának fő szabálya munkaügyi perekben is a Pp. 24. § (1) bekezdése, a 24. § (2) bekezdés b) pontjában előírtak a munkaviszony helyreállítására irányuló kereset esetén alkalmazhatók [Mt. 83. § (1) bekezdés].

2.4.3. A Polgári Kollégium kollégiumi véleményei

A Polgári Kollégium 2016-ban – a Kúria nem érdemi határozatainak vizsgálatára felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményének megállapításaiból kiindulva – a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről fogadott el kollégiumi véleményt.

1/2016. (II.15.) PK vélemény

1. A jogerős határozat több rendelkezése ellen irányuló felülvizsgálati kérelem esetén valamely felülvizsgálatot kizáró ok meglétét, illetve hiányát, továbbá adott esetben az értékhatár-korlát alóli kivétel fennálltát a Kúria rendelkezésenként külön-külön hivatalból vizsgálja.

2. A Pp. 271. § (2) bekezdése alkalmazásában az „ingatlan tulajdonára” vonatkozó ügy alatt az olyan jogvitát kell érteni, amelyben a fél az ingatlan tulajdonát érintő dologi jogi igényt érvényesít.

Az „ingatlant terhelő jogra” vonatkozó ügynek az a jogvita minősül, amelyben a fél által érvényesített igény az ingatlan-nyilvántartásban az ingatlanra bejegyezhető, a tulajdonjogon kívüli egyéb jogot érint.

Az „ingatlanra vonatkozó jogviszonyból eredő” ügy alatt az olyan jogvitát kell érteni, amelyben a fél az ingatlanra vonatkozó olyan egyéb kötelmi jogi igényt érvényesít, amely eredményessége esetén az ingatlan jogi helyzetében változást eredményezhet.

3. A felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja [Pp. 272. § (2) bek.]. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Mindezek bármelyikének hiánya a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasítását eredményezi.

4. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell az előző pontban meghatározott tartalmi követelményekkel.

5. A felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasításának van helye, ha a fél nem jelöli meg, hogy a jogerős határozatot milyen keretben (egészében vagy mely részében) támadja, valamint, hogy milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja. Nem tekinthető a Kúria által hozandó határozat tartalmára vonatkozó határozott kérelemnek, ha az a jogerős határozat hatályon kívül helyezésére és „a jogszabályoknak megfelelő határozat hozatalára” irányul, feltéve, hogy a kérelemből a tartalma szerinti elbírálás elve [Pp. 3. § (2) bek.] alapján sem állapítható meg, hogy a fél a jogerős határozat helyett milyen tartalmú döntés meghozatalát kívánja. A Kúria által hozandó határozat tartalmára vonatkozó határozott kérelemnek minősül

az is, ha a fél – a tartalmi követelményeknek egyébként megfelelő - kérelmében a jogerős határozat vagy mindkét fokú határozat hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság vagy az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kéri.

6. A jogerős határozat több rendelkezése ellen irányuló felülvizsgálati kérelem esetén a felülvizsgálati kérelemnek a törvényben előírt tartalmi kellékeket kérelmenként külön-külön kell tartalmaznia és ezek hiánytalan meglétét a Kúria is külön-külön vizsgálja.

7. A felülvizsgálati kérelem tartalmi kellékeinek a hiánya miatt a fél hiánypótlásra való felhívásának nincs helye, és ha az adott hiányosságot a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére nyitva álló határidő eltelte előtt a fél magától sem pótolja, a felülvizsgálati kérelmet hivatalból el kell utasítani. A felülvizsgálati kérelem alaki kellékeinek hiánya esetén nincs akadálya a fél hiánypótlásra történő felhívásának.

2.5. A joggyakorlat-elemző csoportok tevékenysége

A joggyakorlat-elemzés vizsgálati tárgyköreit – a Bszi. rendelkezéseivel összhangban – minden év elején meghatározom. A vizsgálati tárgykör összetettségére, illetve a vizsgált ügyek számára figyelemmel az elemző csoport munkájának befejezésére, az összefoglaló vélemény elfogadására gyakran a tárgyévet követő évben van lehetőség. Jelen beszámolómban ezért több olyan joggyakorlat-elemző csoport működéséről is számot adok, amelyet még 2015-ben állítottam fel.

Az összefoglaló vélemények teljes szövege a <http://kuria-birosag.hu/hu/joggyakorlat-elemzo-csoportok-osszefoglalo> oldalon olvasható.

2.5.1. A büntető joggyakorlat-elemző csoportok tevékenysége

A 2016-os évben két – 2015. évre felállított – joggyakorlat-elemző csoport fejezte be munkáját.

Szabálysértési ügyek bírói gyakorlata

A joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye szerint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény továbbra is olyan szabályozási hiányosságokban szenved, hogy megfelelő alkalmazása jelenleg sem lehetséges a büntető anyagi jog és a büntetőeljárás jog rendelkezéseinek kiegészítő alkalmazása nélkül. Ez voltaképpen azt jelenti, hogy a 2000. március 1. és 2012. április 14. napjai között hatályban volt, a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény kapcsán a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiuma és a megyei bíróságok (a Fővárosi Bíróság) büntető kollégiumai vezetőinek 2000. április 3-án kialakított álláspontjából (BH 2000/11. Fórum) változatlanul irányadó, miszerint a szabálysértések elbírálása során nemcsak azokat a büntető anyagi jogi és eljárási fogalmakat (szabályokat) kell alkalmazni, amelyekről a szabálysértési törvény kifejezetten így rendelkezik, hanem értelemszerűen figyelembe lehet venni azokat is, amelyekre a szabálysértési törvény utal, de részletes szabályozás nélkül, illetve amelyek a szabálysértési törvény szabályozását kiegészítik: ennek az a feltétele, hogy a kiegészítőleg figyelembe vett büntető anyagi jogi vagy

eljárási fogalom (szabály) nem ellentétes a szabálysértési törvény rendelkezéseivel és általános elveivel.

A kényszerhelyzetben igénybe vett szabályok (jogelvek) ugyanakkor – a konkrét esetkörre előírt direkt törvényi felhatalmazás hiányában – nem eshetnek az eljárás alá vont személy terhére. A kiegészítő jellegű átvétel pedig nem lépheti át az elvileg önálló szabálysértési jog speciális szabályozását, amire példaként hozható föl, hogy a szabálysértési eljárásban az eljárás alá vont személy kötelező ügyvédi képvisellete kizárólagosan a bíróság elé állításhoz kötött, s ekként a szabálysértési eljárás nem kérhető számon a büntetőeljárás kötelező védelemre vonatkozó rendelkezéseinek a követése.

A bíróságok gyakorlata több kérdésben is szerteágazó, melynek felszámolása érdekében az összefoglaló vélemény valamennyi felmerült kérdésre igyekezett megfelelő választ adni. E körben említendő például az ügyészi fellépést érintően követendő bírósági eljárás lényegének felvázolása, az elzárással is büntetendő szabálysértés esetén a hiányos feljelentésre, a rendőrség végezte hiányos előkészítő eljárásra reagálás lehetséges módjának a meghatározása, vagy a kártérítésre kötelezés utáni illetékfizetési kötelezettség megállapítása.

Az összefoglaló vélemény szerint az általános jogorvoslati jog kérdése felülvizsgálat alá eshet, ami helyett olyan szabályozásra volna szükség, hogy akkor van helye jogorvoslatnak, amennyiben azt a törvény külön rendelkezésével biztosítja. A joggyakorlat egységének biztosítása érdekében szükségesnek találta az elemző csoport annak az egyértelmű szabályozását is, hogy – a perújításon túl – miként korrigálható a bíróság jogerős ügydöntő határozata. Ide sorolható – a határozat kiegészítése helyett – az esetleges szabálysértési különleges eljárás kialakítása, és ezzel párhuzamosan esetlegesen a felülvizsgálat biztosítása a megteremtendő feltétlen (abszolút) eljárási szabályszegésekre korlátozottan, továbbá a jogorvoslat a törvényesség érdekében jellegű intézmény és a jogegységi határozat meghozhatósága kérdéseinek világos elrendezése.

Egyes alapjogokat sértő bűncselekmények bírói gyakorlata

Az „Egyes alapjogokat sértő bűncselekmények bírói gyakorlata” vizsgálati tárgykörben felállított joggyakorlat-elemző csoport az alapjogok széles skálájából a véleménynyilvánítás szabadságát és az emberi méltósághoz való jog (a negatív diszkrimináció általános tilalmának) az összefüggéseit emelte ki. Abból indult ki, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága, bár fokozott alkotmányos védelmet élvez, de nem abszolút jog, olyan korlátozásoknak alávethető, amelyek egy demokratikus társadalomban szükségesek és arányosak. Ekként e jog gyakorlását az emberi méltósághoz, a becsülethez, a jó hírnévhez fűződő jogok korlátozhatják. Az elemzés ennek megfelelően azokat a bűncselekmény kategóriákat ölelte fel, amelyek az ún. gyűlölet-bűncselekmények fogalma alá sorolandók.

A gyűlölet-bűncselekményekre vonatkozó hazai szabályozása vegyes megoldást követ: a Btk. sui generis törvényi tényállásokkal rendeli büntetni a közösség tagja elleni erőszakot, közösség elleni uszítást. Emellett meghatározott bűncselekmények, így az emberölés, testi sértés, személyi szabadság megsértése, rágalmozás, alárendelt megsértése esetén az aljas indokból elkövetés a bűncselekményt súlyosabban minősítő körülménye, amely magában rejti a rasszista vagy más gyűlöletmotívumtól vezérelt cselekmények súlyosabb büntetendőségét. Végül az ítélkezési gyakorlatban elfogadott, hogy a büntetés kiszabása során súlyosító körülményként kell értékelni az aljas indokból elkövetést – tehát a rasszista vagy más

gyűlöletmotívumból elkövetést is – mindazon bűncselekmények körében is, amelyekben ez nem súlyosabban minősítő körülmény.

Az elemzés mindenek előtt a közösség tagja elleni erőszak, valamint a közösség elleni uszítás bűncselekményeinek tényállásait érintette.

A csoport a feladatait széles körűen fogta fel. Áttekintette a kiválasztott alapjogokkal összefüggő büntetőjogi szabályozás nemzetközi jogi hátterét, az EU és a külföldi országok tárgyira vonatkozó jogi szabályozásának leglényegesebb vonásait. Megvizsgálta ezek hatását a történeti hagyományokat is őrző belső szabályozásra, amelyet az Alkotmánybíróság gyakorlata is alakított. Mindezek fényében foglalta össze a Legfelsőbb Bíróság, illetőleg a Kúria iránymutató gyakorlatát, s végezte el az alsóbb fokú bíróságok gyakorlatának elemzését.

A megvizsgált esetek viszonylag nagy hányadában a magyarsághoz tartozók sérelmére következtek el gyűlölet motíválta bűncselekmények. Korábban érzékelhető volt a bírói gyakorlat bizonytalankodása abban a kérdésben, hogy az említett specifikus tényállások vajon pusztán kisebbségvédő tényállások-e. A gyakorlat e bizonytalanságait a Kúria egyértelműen megoldotta, amikor egy eseti határozatában rámutatott: e tényállásoknak az a rendeltetése, hogy senkit ne érhessen bántalmazás, vagy bántódás amiatt, mert más népcsoporthoz tartozik, ezért a többséghez tartozó egyének is lehetnek gyűlölet motíválta támadások sértettjei. Ezzel a tartalommal a Kúria elvi bírósági döntést is közzé tett, amelyet az ítélkezési gyakorlat követni látszik.

Az ítélkezési gyakorlatban az Új Magyar Gárda Mozgalom tagjait vagy volt tagjait e minőségükre tekintettel ért fenyegetések, bántalmazások kapcsán vált kétségesse, minthogy ezt a szervezetet a bíróság időközben jogerős határozatával feloszlatta, az e csoporthoz tartozókat megilleti-e a garázdaságnál magasabb fokú megkülönböztetett büntetőjogi védelem. A Legfelsőbb Bíróság ebben a kérdésben is iránymutató elvi álláspontot fejtett ki, amelyet az ítélkezési gyakorlat követ. Nevezetesen: valamely eszmerendszer alapján működő szervezet tagjai csak akkor élvezhetnek kiemelt büntetőjogi védelmet, ha a szervezet az alkotmányban rögzített elveket tiszteletben tartva, törvényes keretek között fejt ki a tevékenységét. A nemzeti, etnikai, faji, vallási vagy egyéb lakossági csoport ellen irányuló célból létrehozott és a törvényi előírásokkal nyilvánvalóan szembehelyezkedő szerveződés tagjait értelemszerűen a büntetőjog sem védheti fokozottan, hiszen ebben az esetben a jogrend egységének elve szenvedne súlyos sérelmet.

A gyűlölet-bűncselekmények közül a legnagyobb számban a közösség tagja elleni erőszakkal lehet találkozni a bírói gyakorlatban. E bűncselekmény megállapításának központi kérdése – ami egyszersmind az ítélkezés eseti tévedéseinek fő forrását is jelentette – a valamely közösséghez tartozás, mint motívum megállapíthatósága, amely kiemeli e cselekményeket az egyéb bűncselekmények (pl. garázdaság) köréből. Az elemzés azt észlelte, hogy a nyomozások során gyakran nem tárják fel a gyűlölet(előítélet)-motívumot bizonyító tényeket, körülményeket, amelyek megkönnyíthetnék a gyűlöletmotívum kérdésében való állásfoglalást. Így pl. nem végeznek arra vonatkozóan bizonyítást, hogy milyen a terhelt életvezetése, kikkel, milyen kapcsolatokat ápol, milyenek a megszólalásai a közvetlen környezetében, esetleg a nyilvános fórumokon stb.. Ennek következtében az ítélkezési gyakorlat a gyűlölet- motívumra vagy annak hiányára általában az elkövető kijelentéseiből, annak indulati töltéséből, és a kijelentést kísérő cselekvéséből, az elkövető és a sértett, illetőleg a cselekménnyel érintett személy viszonyának feltárásából, e viszony jellegéből következtet, figyelembe véve azt is, hogy az adott sértő, kirekesztő kijelentés a konkrét

szituációban (pl. ittas emberek konfliktusában) túlmegy-e szokásos szitkozódáson. Általában azt is vizsgálták, hogy az indulat-vezérelt cselekvőségnek és az azzal párosuló kijelentéseknek volt-e konkrét kiváltó oka. Amennyiben a cselekmény nem társult a védendő csoporthoz tartozó személlyel kapcsolatos semmiféle konkrét kiváltó okhoz, konfliktushoz, illetőleg a cselekvőség nem valamilyen konkrét sérelem megtorlása, az amiatt való bosszú volt, úgy az egyébként tényállásszerű cselekményt általában közösség tagja elleni erőszakként minősítették a bíróságok. A közösség tagja elleni erőszakként minősítés szempontjából a cselekmény olyan előzményeinek, amelyek a megtámadott, illetve a cselekménnyel érintett személytől függetlenek, általában nem tulajdonítottak jelentőséget.

A gyűlöletbeszéddel – a közösség elleni uszítással – szemben történő hatékony büntetőjogi fellépés az elmúlt két és fél évtizedben folyamatos viták tárgya volt, s máig ez az egyik legtöbbet vitatott tényállás a Btk.-ban. Az ellentétes irányú bírálatok egyik ága a véleménynyilvánítás szabadságának túlzott korlátozására hivatkozik, míg a másik oldal szerint épp ellenkezőleg, a tényállás nem alkalmas a demokratikus közösségi viszonyokat romboló gyűlöletbeszéd elleni hathatós fellépésre. Azokat a jogalkotói kísérleteket, amelyek a gyűlöletbeszéd eddigénél szélesebb ívű büntetendőségét lehetővé tennék, az Alkotmánybíróság – az ultima ratio elve szerint – következetesen elvetette.

A Legfelsőbb Bíróság, illetőleg a Kúria az 1990-es évek óta következetes gyakorlatot folytat: a gyűlöletre uszítást csak akkor tartja megállapíthatónak, ha az elkövető megnyilatkozásai – szóbeli, írásbeli vagy bármilyen más formát öltve – elsősorban nem az értelemre, hanem az emberek sokaságának az érzelmeire hatnak. A gyűlöletre uszítás ebben az értelmezésben az erőszak érzelmi előkészítése, ami magában rejtí az adott közösséghez, csoporthoz tartozó nagyszámú személyek egyéni joga megsértésének veszélyét. A bűncselekmény veszélyeztető jellegéből az következik, hogy megállapításához nem elegendő a veszély feltételezettsége, hanem az szükséges, hogy az uszítás, mint a másokat aktív, tevékeny gyűlöletre ingerlő magatartás folytán olyan helyzet alakuljon ki, amelyben reálisan számolni kell azzal a lehetőséggel is, hogy a cselekmény folytán konkrét sérelem bekövetkezik.

A joggyakorlat-elemző csoport megállapítja, hogy a fentiekben vázolt követelmények szerinti uszítás-fogalom alkalmazásával az Alkotmánybíróság határozataival összhangban álló gyakorlat a gyűlöletbeszédet kimerítő cselekmények büntetendőségének a szintjét a Tanács 913/2008/I/B. kerethatározatában foglalt követelményeknél szűkebben vonja meg. A kerethatározatból ugyanis nem olvasható ki a veszély absztrakt formájának az uszítás szempontjából való elégtelensége. A közösség elleni izgatás/uszítás miatti vádemelések csekély száma döntő mértékben az uszításnak, mint elkövetési magatartásnak az iménti szűk – aktív gyűlöletet megkivánó – értelmezésére vezethető vissza. A nyomozó hatóságok általában bátrabban minősítették közösség elleni izgatásnak/uszításnak a cselekményt, ha a tettes ismeretlen volt, és ezért a nyomozás megszüntetésére/felfüggesztésére került sor. A közösség elleni uszítás miatt indult büntetőeljárások töredéke jut csak el a vádemelésig.

A gyűlölet-bűncselekmények miatti büntetés-kiszabási gyakorlat korrekt értékelésére csak szűk körben nyílt lehetőség. Ennek döntően az volt az oka, hogy a megvizsgált ügyek túlnyomó többségében halmazati büntetés kiszabása történt: a közösség tagja elleni erőszak büntette (esetleg az emiatt emelt vádtól eltérően garázdaság vétsége vagy büntette) legalább ilyen súlyú másik bűncselekménnyel (jellemzően testi sértéssel) alkotott – esetenként többszörös – halmazatot, emiatt viszont nem volt megállapítható, hogy ez utóbbi bűncselekmény(ek) a gyűlölet-bűncselekmény miatt kiszabott halmazati büntetési mérték mennyiben befolyásolták.

2.5.2. A közigazgatási és munkaügyi joggyakorlat-elemző csoportok tevékenysége

2016. évben a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium négy joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményét fogadta el. A

Az általános forgalmi adó levonhatóságával összefüggő perek gyakorlata

A 2015. évre felállított joggyakorlat-elemző csoport összegyűjtötte és bemutatta az áfa levonással kapcsolatos perekben alkalmazott nemzeti és közösségi jogszabályokat, az Európai Unió Bírósága (EUB) vonatkozó ítélkezési gyakorlatát. Bemutatta az áfa adójogi rendszertani elhelyezkedését, az áfa levonással érintett ügyek polgári jogi kapcsolatát. 279 db ügy konkrét vizsgálata alapján bemutatta és elemezte az adóhatóság, az elsőfokú bíróság, a Kúria e tárgykörben kialakított gyakorlatát, a peres felek jogi érveléseit, a bizonyítási eljárás tapasztalatait. Külön elemezte a nemzetközi gyakorlatot. Mindezek alapján a joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményében a következő megállapításokat tette:

A közigazgatási perek közül a pénzügyi perekben, ezen belül is az áfa levonás jogszerűségével kapcsolatos perekben hivatkoznak leggyakrabban a közösségi jogra (Irányelv), és az EUB ítélkezési gyakorlatára. A felperes tipikusan az áfa levonási jog korlátozhatatlanságára, míg az alperes az adócsalások megakadályozására hivatkozik. A döntéseket magalapozó tényállások alapvetően három nagy csoportra oszthatók:

- gazdasági esemény hiánya;
- a felek közötti gazdasági esemény hiánya;
- másik fél csalárd magatartása.

Az alperesi határozatokban gyakran keveredik e három csoport. Szükséges lenne, hogy az alperesi határozat egyértelműen tartalmazza, hogy melyikre alapozza határozatát, mert ez fogja meghatározni a közigazgatási per kereteit, a felperesi bizonyítás irányát.

Kérdésként merült fel, hogy az alperesi határozattól eltérő tényállás megállapítása esetén milyen körben alkalmazhatja a bíróság a Pp. 339. § (3) bekezdését. Ezen pertípusra alapvetően nem a jogszabály-értelmezési vita, hanem a bizonyítási teher kérdése, majd a bizonyítékok értékelése a jellemző. Az EUB ítéletek az adóhatóságra telepítik elsődlegesen a bizonyítási terhet, nem megfelelkezve az adózó együttműködési kötelezettségéről, a végső értékelést pedig a nemzeti bíróságra bizzák. A gazdasági esemény megtörténtével kapcsolatos „objektív bizonyítékokat” sem az EUB ítéletei, sem a nemzeti jogszabályok taxatíve nem tartalmazzák, annak sokszínűsége miatt nem is tartalmazhatják. Ennek körét a bírói gyakorlat alakíthatja ki, ezért tartotta fontosnak a joggyakorlat-elemző csoport, hogy az „objektív bizonyítékok” körét külön is bemutassa és elemezze. Az EUB egyes ítéleteiben foglalkozott az „objektívnek” minősített körülményekkel, de ezeket legtöbbször önmagukban, a többi bizonyítéktól elszakítva vizsgálta. Ezért a magyar bírósági gyakorlat szerint az alapozhatja meg az alperesi határozat jogszerűségét, ha nem egyetlen, objektívnek minősülő tényre, vagy körülményre, hanem több, egymásra épülő együttes objektív tényre és körülményre alapítja határozatát, amely minden kétséget kizáróan alátámasztja az adólevonás jogszerűtlenségét. A körhinta-csalásra utaló bizonyítékok esetén szükséges, hogy a láncban résztvevő minden szereplőt vizsgálja az adóhatóság, és valamennyi esetében vonja le a jogkövetkezményeket.

A joggyakorlat-elemző csoport feltárta azt is, hogy a jelenlegi gyakorlat szerint a három nagy tényállási csoportban mikor kell vizsgálni az adózó szubjektív magatartását (tudta/tudhatta

kritérium). Egyértelműen rögzíthető, hogy az első esetben (gazdasági esemény hiánya) nincs helye a „tudta, vagy tudhatta” formula alkalmazásának. Ugyancsak egyértelmű, hogy a harmadik esetkörben (másik fél csalárd magatartása) nem tagadható meg a levonási jog gyakorlása, kivéve, ha az adóhatóság objektív körülmények alapján igazolja, hogy a számlabefogadó tudott, vagy tudhatott a csalárd eljárásról. A legvitatottabb a második esetkör (felek közötti gazdasági esemény hiánya). Ebben az esetben a gazdasági esemény megvalósult, de az adóhatóság megállapítása szerint nem a felek között, és a felperesi adózó arra hivatkozik, hogy őt megtévesztették, becsapták (pl. strómannal kötötte meg a szerződést). Az aktavizsgálattal érintett ügyekben az ítélkezési gyakorlat többségében azt az álláspontot fogadta el, hogy nincs helye a „tudta, vagy tudhatta” kritérium vizsgálatának. A joggyakorlat-elemző csoport álláspontja szerint ezekben az esetekben is – tényállás függvényében – az EUB vonatkozó döntéseire figyelemmel – helye lehet a „tudta, vagy tudhatta” körülmény vizsgálatának.

Az ingatlan-nyilvántartási perek gyakorlata

Az ingatlan-nyilvántartási pereket vizsgáló joggyakorlat-elemző csoport – amelyet szintén a 2015-ös évre állítottam fel – összefoglaló véleményében többek között a következő megállapításokat tette:

- A tényállás tisztázása csak arra terjedhet ki, hogy a benyújtott kérelemben megjelölt jog bejegyzése alapjául szolgáló okirat rendelkezésre áll-e, és az megfelel-e a bejegyzés alapjául szolgáló okiratokkal szemben támasztott törvényi követelményeknek, tehát alkalmas-e bejegyzésre. Polgári jogi kérdésben a hatóság nem hozhat döntést, az a bíróság hatáskörébe tartozik.
- Az ingatlan-nyilvántartásba csak az a jog jegyezhető be, amelyet a hatósági megkeresés megjelöl. Az Inytv. 30. § (1) bekezdése alapján bejegyzés alapjául szolgálhat a bíróság ítélete, ha bejegyezhető jogra és tényre vonatkozik. A földhivatalnak nincs lehetősége arra, hogy az ítéleti megkeresésben foglaltaktól eltérjen. Komoly gyakorlati problémát vet fel ugyanakkor, hogy a polgári bíróság döntései esetenként nem tartalmazzák azon személyazonosító adatokat, amelyeket az Inytv. előír.
- Az ingatlan-nyilvántartási tulajdoni lap tartalmának megismerhetőségével kapcsolatban a joggyakorlat-elemző csoport álláspontja az, hogy a jogosultság létének megállapításához nem elegendő az ügyfél akár ügyvéd által is ellenjegyzett okiratba foglalt nyilatkozata, hanem olyan hatósági okirattal kell rendelkeznie, amely alapján már egy külső – nem érdekelt féltől – származó irat tartalma támasztja alá a jogosultság/kötelezettség fennállását, illetve a jogérvényesítési szándék realizált voltát. Igazolásként elfogadható a bírósági érkeztetéssel ellátott keresetlevél, idéző végzés, más hatóság határozata, hatóságként eljáró szerv – pl. végrehajtó – hivatalos levele, megkeresése.
- A csoport többek között azzal is foglalkozott, hogy milyen okirat alapján nem lehet a jogbejegyzést elvégezni, hogyan kell értelmezni a nyilvánvalóan érvénytelen okirat fogalmát.
- Az árverési vétel értelmezése körében az összefoglaló vélemény kiemeli, hogy ha az ingatlan-nyilvántartásba végrehajtási jog van bejegyezve, a bejegyzés ranghelyét követő időpontban adásvétellel szerzett tulajdonjog az árverési vevő tulajdonszerzéséhez képest csak feltételes lehet. Feltételes szerzésre tekintettel a szerző nem csak az árverést, hanem az időközben feltétellel bejegyzett joga

megszűnését is köteles túrni, bármilyen egyéb igényét csak külön perben érvényesítheti.

- Az összefoglaló vélemény több, az ingatlanügyi hatósági eljárás kapcsán a gyakorlatban felmerülő problémát is kifejt. A joggyakorlat-elemző csoport a közös tulajdonban álló, önálló ingatlanként kialakítható ingatlanrész elidegenítésére vonatkozó törvényi rendelkezések értelmezésével kapcsolatban – figyelemmel az e körben hozott kúriai határozatokban foglaltakra is – több kérdésben (többségi) véleményt alakított ki, többek között abban, hogy mit kell tartalmaznia az elidegenítés tárgyában hozott közgyűlési határozatnak. Az összefoglaló vélemény a földforgalmi törvénnyel kapcsolatos ítélezési gyakorlatban kikristályosodott tételeket is részletesen kifejti.

A gyülekezési jog gyakorlásával kapcsolatos bírói eljárások

A 2015-ös évre felállított joggyakorlat-elemző csoport feltárta a rendőrhatalósági jogalkalmazás, a bírói jogértelmezés, valamint az Alkotmánybírósághoz benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálása révén felszínre került vitatott kérdéseket, továbbá célul tűzte ki, hogy a jogalkotás szükségessége esetén támpontot nyújtson az esetleges módosítások előkészítéséhez, és támogatást kívánt adni a rendőrség jogalkalmazói tevékenységéhez. A joggyakorlat-elemző csoport vizsgálódása során többek között az alábbi megállapításokat tette.

A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (továbbiakban: Gytv.) hatálya alá tartozó, előzetes bejelentéshez kötött rendezvények esetében a rendőrség a rendezvényt tudomásul veszi, és nem engedélyezi. A Gytv. 8. § (1) bekezdésében használt terminológiát a rendezvény adott helyen és időben történő megtiltásaként kell használni. A Gytv. hatálya alá tartozó gyülekezéseket a rendőrség feloszlathatja, tömegoszlatásra – még akkor is, ha az összefüggésben áll gyülekezéssel – az Rtv. hatálya alatt kerülhet sor.

A „népképviselői szerv” és a bíróságok munkájának súlyos megzavarása, valamint a közlekedés rendjének más útvonalon történő biztosítása a Gytv.-ben nevesített előzetes megtiltási okok, amelyek mindegyike a közrend fogalmi körébe vonható, tehát az arra alapított rendezvényt előzetesen megtiltó hatósági határozat a gyülekezési jog adott helyen és adott időben történő gyakorolhatóságát a közrend fenntartásának közérdekével méri össze. A Gytv. 8. § (1) bekezdésén túl, törvénymódosítás nélkül, azaz a mai állás szerinti mulasztásban megnyilvánuló alaptörvénysértés megszüntetéséig nincsenek további előzetes megtiltási okok. A joggyakorlat-elemző csoport megfontolásra ajánlja a bírói gyakorlat számára azt a jogértelmezést, amely előtérbe helyezi a rendezvény feloszlatásának a Gytv. 14. §-ában felsoroltak megállapítását.

A békétlenség – nem lévén a Gytv.-ben megjelölt feloszlatási ok – csupán kiegészítő jelleggel alkalmazható. A törvényalkotás számára megfontolandó szempont lehet az, hogy önmagában a rendezvény békétlenné válása is lehet olyan ok, amely alappal veti fel a feloszlatás lehetőségét. Az ilyen irányú törvényalkotói szándék azonban ki kell, hogy egészüljön a „békétlenség” törvényi meghatározásával.

Az eljárásjogi kérdéseket illetően a joggyakorlat-elemző csoport szerint szükségesnek tűnik a Gytv., a rendezvények rendjének biztosításával kapcsolatos rendőri feladatokról szóló 15/1990. (V. 14.) BM rendelet (Bmr.) és a Ket. hatályos eljárási szabályainak összehangolása, avagy a gyülekezési jog gyakorlásának sajátosságaira szabott, a jelenleginél részletesebb

eljárási rend kialakítása. Kifejezetten szükségesnek mutatkozik a bejelentések időbeliségének törvényi szintű szabályozása, amely közvetlenül nem érinti a gyülekezési jog gyakorolhatóságát, ugyanakkor bizonyos körülmények között az a jóhiszemű joggyakorlás garanciája lehet. A Gytv. eljárási szabályainak módosításával szükséges rendezni az Alkotmánybíróság 3/2013. (II. 14.) AB határozatának rendelkező részében megfogalmazott alkotmányos követelmény révén előállt helyzetet, amely pillanatnyilag ellentmond úgy a Ket. 98. § (3) bekezdés b) pontjának, mint a Pp. 339. § (1) és (2) bekezdéseinek és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény (Knpvtv.) 3- 4.§-ainak.

A jogalkotás szintjén célszerű vizsgálni azt, hogy a nem gyülekezési célú közterület-használat, valamint a személy- és létesítménybiztosítási intézkedések megalapozottsága miként értékelhető a rendőrségi eljárásban különös tekintettel a 3/2013. (II. 14.) AB határozatban foglaltakra. A törvényalkotás szintjén szükséges egyértelművé tenni, hogy a Gytv. 8. § (1) bekezdése szerinti 48 órás elbírálási kötelezettség anyagi jogi természetű időtartam, ezért annak eltelte „jogvesztő” abban az értelemben, hogy a hatóság ezt követően a bejelentésben megjelölt rendezvénytől összefüggésben a döntését Ket. 114. § (1)-(2) bekezdésén alapulóan nem módosíthatja, és nem vonhatja vissza. Törvényi szinten szükséges rendezni továbbá azt az eljárási kérdést is, hogy a gyülekezés tudomásul vételét követően, a gyülekezés megtartását érdemben befolyásoló körülmények megváltozása esetén a rendőrségnek – attól függően, hogy a változás kinek az érdekkörében felmerült okból következik be – hivatalból vagy kérelemre új határozatot kell hoznia. Megfontolandó annak előírása, hogy a rendőrség adjon tájékoztatást a tudomásul vett rendezvényről a nyilvánosság számára. Az azonos helyszínre, azonos időben, de nem egymásra tekintettel megtartani szándékozott, ily módon konkuráló Gytv. hatálya alá tartozó és egyéb rendezvények esetében felmerülhet a legkorábban benyújtott bejelentés, azaz a „megelőzés elvének” érvényesítése. Annak érdekében, hogy az egyéni/objektív jogvédelem közigazgatási jellegű szempontjai is érvényre juthassanak, azokban a speciális esetekben, amikor a polgári per ténybeli alapja megegyezik az egyedi rendőri intézkedés jogszerűségét vizsgáló közigazgatási perben minősített tényállással, a közigazgatási jogvédelem jogszerűség-jogszerűtlenség kérdésében – hasonlóan a Pp. 4. § (2) bekezdése szerinti, a bűnösség kérdését eldöntő büntetőbírói ítélethez – célszerű a jogerős közigazgatási bírói ítéletet elsődlegesnek tekinteni.

A munkaviszony jogellenes megszüntetésének jogkövetkezményeivel kapcsolatos bírói gyakorlat

A Munkaügyi szakág 2016. I. félévében fejezte be a 2015-ös évben kezdett joggyakorlat-elemzést, amelynek tárgya a munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményei volt. Az összefoglaló véleményt a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium 2016. június 6-ai ülésén elfogadta. E vizsgálati tárgykörben a joggyakorlat-elemzést az tette szükségessé, hogy az új Mt. szabályai és új jogintézményei értelmezése tekintetében jelentős volt a jogbizonytalanság számos kérdésben. Az elemzést indokoltá tette az is, hogy a legtöbb munkaügyi per a munkaviszony jogellenes megszüntetésével kapcsolatos.

A joggyakorlat-elemzés feltárta, hogy munkáltatói jogellenes megszüntetés jogkövetkezményei iránti perben a munkavállalói keresetek gyakran pontatlanok, nem felelnek meg az Mt. rendelkezéseinek és ez ügyvédi képviselő esetén is előfordul. A joggyakorlat-elemző csoport véleménye szerint a pontatlanságok nagyobb bírói aktivitással megelőzhetőek, melyre a Pp. jelenlegi szabályai megfelelő kereteket adnak. Az új Mt. a visszahelyezés helyett a munkáltatói kártérítést tette főszabállyá jogellenes megszüntetés

jogkövetkezményeként. A munkaügyi bíróságoknak nehéz dolguk van az új szabályozás miatt, azt azonban rögzíteni kellett a joggyakorlat-elemzés során, hogy nincsen helye hivatalból bizonyításnak, a számítások bíróság általi hivatalbóli korrigálásának, a munkavállaló kárenyhítési kötelezettségének vizsgálata körében közismert körülmények bíróság általi figyelembevételének.

Problémát vet fel az ítélkezési gyakorlatban az Mt. 82. § (2) bekezdésének rendelkezése, mely szerint a munkaviszony körében igényelt elmaradt jövedelem címén követelhető kártérítés nem haladhatja meg a munkavállaló 12 havi távolléti díjának összegét. Ezt a szabályt, annak tartalmát mind a munkavállalók és a munkáltatók, mind pedig a bíróságok gyakran félreértelmezték. A tényleges elmaradt jövedelmet az igényt érvényesítő munkavállalónak kell bizonyítania, a távolléti díjnak ebben nincs szerepe, a távolléti díj csupán a limit kiszámításához szükséges. A joggyakorlat-elemző csoportnak állást kellett foglalnia abban a kérdésben, hogy a munkavállalót terhelő kárenyhítési kötelezettség tekintetében melyik félen van a bizonyítási teher. Egyhangú volt az álláspont, hogy ez a munkáltatóra hárul. Nagy volt a bizonytalanság abban is, hogy a munkavállalónak a munkáltató által fizetendő kártérítési összeget bruttó, vagy nettó összegként kell megítélni. A joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményében rögzítette, hogy ez mindenekelőtt adójogi kérdés, a személyi jövedelemadó, illetve előleg levonása a munkáltatót, mint kifizetőt terheli, ezért az ítélet rendelkező részében a bruttó vagy nettó összegű megállapítástól tartózkodnia kell.

A joggyakorlat-elemző csoport arra is rámutatott, hogy a jelenlegi szankciórendszernek kevésbé van visszatartó ereje a jogellenes munkáltatói elbocsátást illetően és ez különösen vonatkozik a visszahelyezési lehetőségek szűk körére. Az Mt. 83. §-a csak a felmondási tilalomba ütköző munkáltatói felmondás esetén teszi lehetővé a visszahelyezést, más jogcímű munkáltatói megszüntetés jogellenessége esetében nem lehetséges. Ebbe a körbe emeli a törvény a diszkriminációba ütköző munkaviszony-megszüntetést is, azonban a joggal való visszaélést már nem tartalmazza a visszahelyezésről szóló rendelkezés. Ezáltal lehetővé válik, hogy például várandós nőtől oly módon szabaduljon meg a munkáltató, hogy nyilvánvaló joggal való visszaéléssel alaptalan azonnali hatályú felmondással él, amikor is a felmondási tilalmi szabályok nem érvényesülnek, így visszahelyezés nem kérhető. Ugyanez elmondható szakszervezeti tisztségviselő munkaviszony-megszüntetése esetére is.

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma az ítélkezési gyakorlat vizsgálatára felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményének megállapításait alapul véve KMK véleményt alkotott a munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményei egyes kérdéseiről [6/2016.(XI.28.) KMK vélemény].

A munkaügyi szakág 2016. II. félévében két új vizsgálati tárgykörben kezdett joggyakorlat-elemzést. Az egyik tárgykör a rendeltetésellenes joggyakorlás és a joggal való visszaélés követelményének megsértésével összefüggő bírói gyakorlat elemzése, a másik vizsgálati tárgykör az egyenlő bánásmód követelményének megsértésével kapcsolatos munkaügyi bírói gyakorlat. Mindkét témakörben az alsóbb fokú bíróságok részéről nagyszámú vitás kérdés merült fel, amelyeknek értelmezése kiemelten fontos a jogalkalmazás egységének biztosítása érdekében.

A joggal való visszaélés tilalmának ítélkezési gyakorlata

A rendeltetésellenes joggyakorlás, illetve joggal való visszaélés tilalma az esetek többségében nem a munkaviszony fennállásával kapcsolatban valamilyen tipikus alanyi jog gyakorlásával,

tartalmának körülhatárolásával összefüggésben, hanem a megszüntetési jogesetek körében merül fel. Az azonban egyértelmű, hogy a rendeltetésellenes joggyakorlást, illetve joggal való visszaélést tilalmazó elvnek az Mt. valamennyi rendelkezése esetén és alanya vonatkozásában érvényesülnie kell.

Az új Mt. a munkaviszony helyreállításának esetei között nem sorolja fel a joggal való visszaélést, holott korábban jelentős számban rendeltetésellenes joggyakorlás miatt történt meg a munkaügyi perben eljáró bíróságok által a munkavállaló eredeti munkakörébe történő visszahelyezése. A joggyakorlat-elemzés erre vonatkozó megállapításai hatással lehetnek a jogalkotásra is, feltárva azt a munkáltatói gyakorlatot, mellyel a munkaviszony-megszüntetés jogellenességét is vállalva szüntetik meg a munkavállaló munkaviszonyát, mert annak következménye „csak” a – sokszor alacsony összegű – kártérítés.

Az egyenlő bánásmód követelményének munkaügyi ítélkezési gyakorlata

A joggal való visszaélés tilalmának követelménye a gyakorlatban gyakran összemosódik a diszkrimináció tilalmával. Ennek oka, hogy az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvt.) tiltja ugyan az „egyéb helyzet” miatti hátrányos megkülönböztetést, ennek pontos tartalmát azonban nem határozza meg. Az „egyéb helyzet” fogalmát tágan értelmezve a munkavállalók között bármely különbségtétel diszkriminációnak minősülne, így például az is, ha annak bosszú, vagy személyes ellenszenv az oka. Hátrányos megkülönböztetés azonban csak akkor állapítható meg, ha a különbségtétel oka a személyiség valamely lényegi vonása. A joggyakorlat-elemzés során felmérhető, hogy a bírók a diszkrimináció és a joggal való visszaélés/rendeltetésellenes joggyakorlás elve közötti különbséget felismerve miként határozzák meg a bizonyítási terhet és helyesen hozzák-e meg a döntésüket.

A 2016-os évben „Az Alaptörvény követelményeinek érvényesülése a bírósági ítélkezésben” tárgykör vizsgálatára felállított – valamennyi ítélkezési szakágat érintő – joggyakorlat-elemző csoport 2017 májusában fejezte be munkáját.

Az Alaptörvény követelményeinek érvényesülése a bírósági ítélkezésben

A joggyakorlat-elemző csoport célul tűzte ki annak feltárását, hogy az Alaptörvény rendelkezései milyen módon jelennek meg a konkrét polgári, büntető, közigazgatási vagy éppen munkaügyi bírósági ítéletekben, eredményes alkotmányjogi panasz esetén mi okozza a bírói ítélet Alaptörvénybe ütközését, továbbá melyek azok az alapjogok, amelyek perbeli felmerülése esetén fokozottan válik szükségessé a közjogi összefüggések vizsgálata. Az elemzés végcélja egy minden bíró által használható „útmutató” az ítélkezés közjogi kérdéseiről.

A joggyakorlat-elemzés az Alaptörvény érvényesülésének négy nagyobb szakmai területére terjedt ki. Az elemző csoport vizsgálat tárgyává tette az eredményes alkotmányjogi panasz folytán megsemmisített bírói ítéleteket – kitérve a bírói gyakorlat érintettségére is –, emellett vizsgálta az elutasított alkotmányjogi panaszokat is. A vizsgálat harmadik irányát az Alaptörvény 28. cikkének értelmezése képezte, a negyedik irányt pedig az Alaptörvény konkrét rendelkezéseinek bírói ítéletekben való megjelenésének elemzése jelentette.

A vizsgálati módszertan középpontjában – mind a négy vizsgálati területen – a jogerősen befejezett ügyek és a kapcsolódó alkotmánybíróági határozatok elemzése állt. A konkrét alaptörvényi előírások érvényesülése kapcsán az elemző csoport három ítéletábrát és öt törvényszéket keresett meg olyan határozatok kigyűjtésére, ahol az Alaptörvény rendelkezése az indokolás részeként szerepelt.

A valódi alkotmányjogi panasz 2012. évi bevezetésével a bírósági ítéletek alkotmányjogi kontroll alá kerültek, ami magára az ítélezésre is kihat: érzékelhető a bírói gondolkodásmód fokozatos átalakulása. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az alkotmányjogi panasz a tágabb értelemben vett jogorvoslati rendszer részévé kezd válni. Ezzel kapcsolatban „kétarcú” megállapítást tett az elemző csoport: egyfelől nem igazolódtak be azok a vélekedések, melyek szerint nagy számban az Alkotmánybíróság előtt fognak eldőlni az ügyek, mivel a bírósági ügyforgalmat tekintve elenyésző az Alkotmánybíróság elé kerülő, és még alacsonyabb az eredményes panasz eljárásban megsemmisített ítéletek aránya. Másfelől azonban néhány AB határozat kapcsán mégis érezhető a „szuperbíróshoz” hasonló döntési helyzet, jóllehet a mélyebb elemzés ezekben az ügyekben is megmutatja a döntés alapjogi indokait.

Az elemző csoport kitért az alkotmányjogi panasz jogorvoslati jellegével kapcsolatos korábbi – mára lezártnak tekinthető – problémára is. A konkrét ügyek alapján egyértelmű, hogy tételes jogi alapon az alkotmányjogi panasz nem jogorvoslat. Egyrészt, mert az Alkotmánybíróság gyakorlatára figyelemmel jogszabály jogorvoslatot kizáró rendelkezése az alkotmányjogi panasz benyújtását nem gátolja, másrészt maga az Abtv. is a jogorvoslati rendszeren kívül helyezi el a panasz eljárást, hiszen eljárási rendelkezései a „jogorvoslat” kimerítésének szükségességére, illetve hiányára utalnak. Bírói szemszögből nézve azonban minden olyan eljárás jogorvoslat, amely a döntés megváltoztatásának lehetőségét hordozza. A két fogalom viszonyának rendezése a jogalkotó lépéseiben is nyomon követhető. Példa erre a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény, amely – a korábbi választási törvénnyel azonos módon – választási ügyben hozott bírósági határozattal szemben a további jogorvoslatot kizárja, ugyanakkor beiktatta az alkotmányjogi panasz elbírálásának szabályait.

Az alkotmányjogi panaszokkal kapcsolatban újronnan jelentkező probléma az alkotmánybíróági határozatok indokolásának kötelező volta. Az elemző csoport ezt egy konkrét alkotmánybíróági döntés, a 17/2016. (VI.5.) AB határozat kapcsán vizsgálta, amelyben a testület a földforgalmi ügyekben a helyi önkormányzat képviselő-testületének határozatával szembeni jogorvoslat lehetőségét vizsgálta. A közigazgatási bírák egy része úgy látta, hogy bírósági hatáskört megállapítani csak az AB határozat rendelkező részében lehetséges, az indokolásban ilyen megállapítás nem tehető.

Az érdemi bírói határozatok alaptörvény-ellenességével kapcsolatban kétféle bírói megközelítést tárt fel az elemző csoport. Az egyik megközelítés szerint ilyen esetekben a jog hibájáról van szó, amelyet a bíró nem tud korigálni, a másik megközelítés szerint viszont a jogalkalmazás hibája is felmerülhet. Ez a vita még nem jutott nyugvópontra, a panasz eljárásokból mindkét álláspont levezethető. Példaként említhető a 15/2014. (V.13.) AB határozat, amelyben a testület a korábbi következetes bírói gyakorlattal szemben akként rendelkezett, hogy a lízingbe vevő helyzete – amely polgári jogi szempontból egyfajta tulajdoni várományként értékelhető – felér a tulajdonos pozíciójával, és ezért a lízing tárgyát képező ingatlanra vonatkozó korlátozási kártalanítás is a lízingbe vevőt illeti meg. Ez a kapcsolódó bírói gyakorlat teljes körű revízióját tette szükségessé, ám azt is hangsúlyozni kell, hogy az ilyen ügyeket tárgyaló közigazgatási bírák a tulajdon fogalmának (polgári) bírói

gyakorlatban kialakult értelmezésétől nem rugaszkodhattak el olyan mértékben, mint az Alkotmánybíróság.

Az alapjogokba ütköző bírói döntés sajátos esete az, amikor az AB a Kúria jogegységi határozatát semmisíti meg. Példaként hozható fel a személyi jövedelemadóval kapcsolatos 3/2013. KMJE határozatot megsemmisítő 2/2016. (II.18.) AB határozat. Az ügy több szempontból is egyedi volt, hiszen egyrészt büntetőbírói kezdeményezésre indult az Alkotmánybíróság eljárása, másrészt olyan jogegységi határozat ellen irányult, amelynek meghozatalában büntetőbíró nem vett részt. Az elemző csoport rámutatott, hogy a bírói gyakorlat évtizedek óta adós az összefüggések tisztázásával (gyakran fordul elő, hogy a közigazgatási perben az adóhiányt jogerősen megállapítják, a büntetőperben viszont nem), de azt is kiemelte, hogy a jogegységi határozat megsemmisítése adójogi szempontból is zavart okoz (erősen eseti jellegű, illetve havi több százas nagyságrendű ingóértékesítés ugyanolyan kedvezményes elbírálás alá esik).

Az alaptörvény-ellenesség elhárításának eszközeit vizsgálva az elemző csoport kifejtette, hogy az eljárások rendes menetét figyelembe véve a Kúriának a Pp. XXIV. fejezete szerinti eljárására gyakran két és fél éves időszak elteltével kerül sor, ami miatt bizonyos ügyekben – így például a gyülekezési jog gyakorlásával kapcsolatos eljárásokban – okafogyottá válik az új eljárás elrendelése. E helyzetet a Kúria következetesen úgy értelmezi, hogy az alapjogsérelem már megállapításra került, tárgyát illetően azonban bírói eljárásra nem kerülhet sor. Sajátos eljárásjogi helyzetet eredményezett egy jogerős ítéletablai ítélet megsemmisítése úgy, hogy a kapcsolódó kúriai döntést az AB nem érintette. Mivel az új eljárás során hozott jogerős ítélettel szemben is adott a felülvizsgálat lehetősége, a Pp. XXIV. fejezete alapján eljáró tanács akként határozott, hogy az új eljárást a „lábon maradt” kúriai ítélet mellőzésével kell lefolytatni. Az elemző csoport álláspontja szerint ezek az esetek arra is rámutatnak, hogy a Pp. vonatkozó szabályai kellően rugalmasak, az alapjogsérelem orvoslásának eljárási kérdéseit a Kúria jogértelmezés útján rendezni tudja.

A bírói normakontroll kezdeményezések kapcsán az elemző csoport egyrészt az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata alapján azonosította a bírói kezdeményezés intézményének jellegadó vonásait, másrészt a konkrét kezdeményezések tapasztalatait is összegezte. A bírói kezdeményezés alapja az az alkotmányos követelmény, hogy a bíró az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabályok alapján döntse el. Ez az intézmény a konkrét normakontroll egyik formája, amely a bíró jogértelmező jogkörével áll összefüggésben, ezért a bíró kezdeményezéssel kapcsolatos döntése a bírói függetlenséghez kapcsolódik, így azt sem a felek, sem magasabb fokú bíróság nem kérdőjelezheti meg. A kezdeményezések kapcsán az elemző csoport arra is rámutatott, hogy több esetben egyesítve került elbírálásra a bírói kezdeményezés és – egy másik, hasonló tényállású ügyben benyújtott – alkotmányjogi panasz. Vagyis: az alkotmányellenességgel kapcsolatban akár meg is egyezhet a peres fél és a másik ügyben eljáró bíró álláspontja. Mivel a sikeres alkotmányjogi panasz következménye a bírói döntés megsemmisítése, az elemző csoport kétség esetén az Alkotmánybírósághoz fordulást ajánlja.

Az Alaptörvény rendelkezéseinek bírói ítéletekben való megjelenésének vizsgálatát az indokolta, hogy a bíróságoknak a vonatkozó jogszabályokra maradéktalanul támaszkodva kell meghozniuk döntésüket, a jogszabályok közé pedig egyértelműen az Alaptörvényt is be kell sorolni, hiszen az Alaptörvény rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyásával megszülető bírói döntések nem felelnek meg a jogbiztonság követelményének. Az elemző csoport összesen 500 (264 polgári, 264 büntető, 10 közigazgatási és 4 munkaügyi ügyszakban meghozott)

bíróági határozat vizsgálata alapján fogalmazta meg következtetéseit. A vizsgált határozatok közel felében (43%) a bíróságok egyáltalán nem hivatkoztak az Alaptörvényre, az ügyek 35%-ában viszont az Alaptörvény rendelkezéseinek tételes hivatkozása mellett azok tartalmát is elemezték az indokolás részeként. A többi ügyben az Alaptörvény rendelkezéseit – így például a 28. cikket – tételesen idézték, további következtetéseket azonban nem vontak le belőlük.

Változatos képet mutat az Alaptörvény rendelkezéseinek felhívása az egyes ítélezési szakágakban. Polgári ügyszakban a bíróságok gyakran hivatkoztak az Alaptörvény I. és II. cikkeire (pl. személyiségvédelmi ügyekben), VI. cikkére (pl. közérdekű adat kiadása iránti perekben, továbbá a 28. cikkre vegyes kötelmi és gazdasági ügyekben. Büntető ügyszakban az érdemi hivatkozások az Alaptörvény II. és IX. cikkeire (rágalmazás, becsületsértés miatt indult ügyekben), XXIV. és XXVIII. cikkeire, illetőleg a 28. cikkére összpontosítottak (emberölés, testi sértés, rablás, lopás, hűtlen kezelés stb. miatt indult ügyekben). Munkaügyi ügyszakban két ügyben az Alaptörvény 26. cikkére történt hivatkozás (felmentés jogellenességének vizsgálata), több ügyben pedig a 28. cikket hívta fel a bíróság értelmezési klauzulaként (pl. jogellenes felmondás jogkövetkezményeinek alkalmazása kapcsán). Közigazgatási ügyszakban is gyakran hivatkoztak a bíróságok a 28. cikkre, egy gyülekezési jog gyakorlásával kapcsolatos ügyben pedig – mivel a rendezvény elnevezését és útvonalát véleménynyilvánításként értékelte – az Alaptörvény IX. cikkének módosítását vette alapul a bíróság, mely szerint a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának, a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösség méltóságának megsértésére.

A joggyakorlat-elemző csoport a fenti elemzések alapján arra a következtetésre jutott, hogy a bíróságok nem kellő gyakorisággal alkalmazzák és értelmezik az Alaptörvény rendelkezéseit, ezért a Kúriának egyértelműen arra kell törekednie, hogy erősítse az Alaptörvény rendelkezéseit figyelembe vevő, azokkal összhangban álló jogértelmezési kultúrát.

2.5.3. A polgári és gazdasági joggyakorlat-elemző csoportok tevékenysége

2016. évben a kollégiumban 4 joggyakorlat-elemző csoport működött az alábbi tárgykörökben:

- A Cstv. 51.§-ához kapcsolódó ítélezési gyakorlat
- Az ítéleti bizonyosság elvárt foka (mind a három kollégiumot érintően)
- Társasházi jogvitákkal kapcsolatos ítélezési gyakorlat
- Vezető tisztségviselők felelősségével kapcsolatos ítélezési gyakorlat

A vezető tisztségviselők hitelezőkkel szembeni felelőssége

A tárgykör vizsgálatát különösen az tette indokolttá, hogy a gazdálkodó szervezetek vezető tisztségviselőinek Cstv. alapján fennálló felelőssége tárgyában nagy számban indultak perek, emellett a már eredetileg is bonyolult, eredetileg 2006. július 1-jei hatállyal beiktatott szabályozás többször módosult, ami jogértelmezési problémákat vetett fel.

A vizsgálat során mintegy 200 darab törvényszéki és ítéltáblai jogerős határozat vizsgálatára került sor. A csoport bíró tagjai a határozatokat adatlap kitöltésével dolgozták fel, a nem bíró tagok pedig részben a hazai jogirodalom, részben a külföldi szabályozás áttekintése alapján

készült tanulmányokkal járultak hozzá a vizsgálathoz. Emellett – a csoport alakuló ülésén hozott döntés alapján – a vagyoni biztosíték nyújtásáról rendelkező végzések beszerzésére is sor került.

A Cstv. vezető tisztségviselő felelősségének megállapításával és marasztalásával kapcsolatos rendelkezők a jogintézmény bevezetése óta négyszer módosultak, ami alapján négy „időállapot” különíthető el. Az egyik időállapotban például lehetőség nyílt a vezető tisztségviselővel szembeni marasztalási keresetnek még az adós felszámolási eljárásának jogerős befejezése előtti előterjesztésére, majd ez a lehetőség megszűnt. Az új Polgári Törvénykönyv hatályba lépése is lényeges változást jelentett, hiszen a vezető tisztségviselők a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezését követően már nem a hitelezők érdekeinek elsődlegessége, hanem a hitelezői érdekek figyelembevételével kötelesek eljárni.

A joggyakorlat-elemző csoport a vizsgálat eredményeként megállapította, hogy mind a négy időállapot szerinti szabályok alkalmazásával folynak felszámolási eljárások, ezért részletes iránymutatást adott a felelősségi szabályok alkalmazását illetően. Hangsúlyozta, hogy kiemelkedő jelentősége van annak, hogy a felelősség alapjául szolgáló magatartást a vezető tisztségviselő mikor tanúsította, figyelemmel a visszaható hatályú jogalkotás tilalmára. Az új Ptk. hatályba lépésére figyelemmel a 2014. március 15-ét megelőzően tanúsított magatartások esetében azt kell vizsgálni, hogy a hitelezők érdekeinek elsődlegessége, míg a 2014. március 15. után tanúsított magatartások esetén a hitelezők érdekének figyelembe vételével járt-e el a vezető tisztségviselő. A joggyakorlat-elemző csoport egyhangúan úgy foglalt állást, hogy a kifelé, harmadik személyek irányában történő felelősségi szabályok tekintetében nincs jelentősége annak, hogy az adott jogi személy létesítő okirata módosításával a Ptk. szabályai alá helyezkedett-e.

A felelősség megállapításának elengedhetetlen feltétele a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezése, amellyel kapcsolatban a csoport rögzítette, hogy e helyzet akkor következik be, amikor az adós tartozásait likvid vagyon hiányában nem képes kifizetni (objektív feltétel) és erről a vezető tisztségviselő tudomást szerzett, vagy gondos eljárás esetén tudomást kellett volna szereznie (szubjektív feltétel). Rámutatott, hogy a felelősség csak olyan mértékig áll fenn, amilyen mértékben az adós vagyona a vezető tisztségviselő felróható magatartása folytán csökkent.

A hitelezői érdekek sérelmének törvényi vélelmével kapcsolatban a csoport egyhangúan akként foglalt állást, hogy e vélelem a bizonyítási terhet megfordítja, azaz a felperesnek a hitelezők érdekeit sértő magatartást és az okozati összefüggést nem kell bizonyítania, a vagyonsökkenés tényét és annak mértékét azonban igen. A vezető tisztségviselőt a vélelem fennállása esetén is megilleti a kimentés lehetősége.

A felelősség alóli mentesülést illetően a csoport egyhangú álláspontja az volt, hogy a Cstv. szabályaira hivatkozással megindított per esetén a Cstv. – Ptk.-nál szigorúbb és konkrétabb – kimentésre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni. A csoport úgy ítélte meg, hogy jogalkotói válasz adása indokolt arra a kérdésre, hogy a Ptk.-ban található felelősségi szabályok önálló perlési jogcímet jelentenek-e, avagy a Cstv. illetve a Ctv. szabályainak alkalmazásával jutnak érvényre.

Az elemző csoport számos perjogi kérdésben foglalt állást, érintve a peres felek körét, a keresetlevél tartalmát kizárólag megállapításra, illetve marasztalásra is irányuló perek esetén.

A vezető tisztségviselők marasztalására indított perek elemzése alapján a csoport megállapította, hogy a marasztalási perek felperese minden vizsgált ügyben megegyezett a megállapítási per felperesével, vagyis az adós további hitelezői nem éltek a marasztalási kereset előterjesztésének lehetőségével. Erre figyelemmel indokoltnak tartotta olyan szabályok megalkotását, amelyek lehetővé teszik a megállapítási perben felperesként részt nem vett hitelezők számára, hogy értesülhessenek a per folyamatban létéről, az abban hozott jogerős ítélet tartalmáról.

A marasztalásra vonatkozó szabályok többszöri módosulására figyelemmel a csoport rámutatott, hogy a felelősség megállapítására és a marasztalásra irányuló perek – a kétlépcsős struktúra ellenére – egységet képeznek, ezért ha a marasztalási kereset benyújtásakor már módosultak a megállapítási perben alkalmazott szabályok, – ha jogszabály másként nem rendelkezik – ez utóbbiakat kell továbbra is alkalmazni.

A csoport részletesen foglalkozott a vagyoni biztosíték adásának feltételeivel, továbbá kiegészítő megállapításokat tett a Cstv. 33/A.§-a szerinti megállapítási, marasztalási per és a vizsgálat tárgyát nem képező egyéb perek (pl. fedezetelvonó szerződés megtámadása) viszonyát illetően.

A felszámoló jogállása a Cstv. 51.§-ában meghatározott kifogás alapján indult eljárásban

Az elemző csoport felállítását az indokolta, hogy a bírói gyakorlatban eltérő álláspontok alakultak ki azzal kapcsolatban, hogy a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991.évi XLIX. törvény (Cstv.) 51. §-ában szabályozott, a felszámoló (azaz a felszámoló szervezet) jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása ellen benyújtott kifogás alapján indult eljárásban a felszámoló a saját nevében jár-e el, vagy pedig az adós nevében, az adós törvényes képviselőjeként. A kérdés gyakorlati jelentősége az, hogy a kifogás alapján indult eljárással kapcsolatos költségeket - a kifogásnak helyt adó határozat esetén - ki viseli: az adós vagy a felszámoló.

A jogértelmezési problémát az okozza, hogy sem a Cstv. felszámoló jogállására vonatkozó általános rendelkezései, sem a kifogás alapján indult eljárásról szóló 51.§ nem rendezi egyértelműen a felszámoló jogállását.

A joggyakorlat-elemző csoport vizsgálata során a törvényszékektől 20-20 (a Fővárosi Törvényszéktől és a Budapest Környéki Törvényszéktől 40-40) darab, 2013-2015 között benyújtott kifogás tárgyában hozott, első fokon jogerőre emelkedett határozatot kért be, az ítéletábláktól 20-20 db (a Fővárosi Ítéletáblától 40 db) másodfokon jogerőre emelkedett, felülvizsgálattal nem támadott határozat felterjesztését kérte. A Kúria határozatai közül 40 darab, felülvizsgálati eljárásban hozott érdemi határozatot választott ki a csoport. A határozatok elemzése mellett sor került a vonatkozó magyar jogirodalmi álláspontok kigyűjtésére, a Felszámolók Országos Egyesülete jogi bizottságának – a csoport munkájába bevont – két tagja pedig tanulmányban foglalták össze a jogállás kérdésével kapcsolatos álláspontjukat.

A vizsgálat eredményeként a joggyakorlat-elemző csoport megállapította, hogy az ügyek jelentős részében a bíróságok nem foglalkoznak érdemben azzal a kérdéssel, hogy a kifogás alapján indult eljárásban ki minősül félnek. A törvény rendelkezései többféle értelmezésre is lehetőséget adnak: az egyik markáns álláspont szerint a kifogás alapján indult eljárásban a fél a felszámoló (szervezet), míg a másik értelmezés szerint a kifogás alapján indult eljárásban a

felszámoló továbbra is az adós (fél) képviselőjének minősül, ami azonban nem zárja ki a felszámoló felelősségének megállapítását vagy közvetlen helytállási kötelezettségét. Sem a határozatok elemzése, sem a jogirodalom áttekintése nem hozott a felszínre olyan új szempontot, amely alapján a kérdés eldönthető lenne. Mivel a kérdés gyakorlati jelentősége az eljárási költségek viselésében áll – amely jogpolitikai kérdés – a vitát megnyugtató módon a jogalkotó döntése, a kérdés törvényi szabályozása oldhatja fel.

A társasházi jogvitákkal kapcsolatos ítélkezési gyakorlat

A joggyakorlat-elemző csoport felállítását a társasházokról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (Tht.) rendelkezései által felvetett jogértelmezési problémák indokolták. Valamennyi anyagi jogi és eljárásjogi problémával részletesen foglalkozni nem volt lehetséges, ezért a csoport a legégetőbbnek tartott kérdésekkel kapcsolatban törekedett közös álláspont kialakítására.

A vizsgálat során a csoport az anyagi jogi kérdéseket a fellebbezett (tehát másodfokon jogerőre emelkedett) ítéletek alapján elemezte, míg az eljárásjogi kérdések vizsgálatához az első fokon jogerőre emelkedett ítéleteket is bekérte. Kiemelendő, hogy az elemző csoport nem csupán határozatok megküldését kérte, hanem – a törvényszékek civilisztikai kollégiumvezetőinek közvetítésével – kérdőívet is küldött az első-és másodfokon társasházi pereket tárgyaló bíráknak.

A vizsgálat eredményeként a joggyakorlat-elemző csoport – többek között – az alábbi kérdésekben tett megállapításokat.

Abban a kérdésben, hogy a társasházi külön tulajdon eladása esetén a társasház kitől követelheti az eladáskor fennálló közösköltség-hátralékot, az elemző csoport tagjainak egy része az eladó fizetési kötelezettsége mellett érvelt, mivel a vevő költségviselési kötelezettsége nem kezdődhet korábban, mint a kötelezettségek alapjául szolgáló jogviszony. A csoport tagjainak másik része a vevő fizetési kötelezettségét támogatta, rámutatva, hogy a társasházi ingatlan vevőjének számolnia kell azzal, hogy az ingatlanvásárlással az ahhoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek összességét is megszerzi. Ezt az álláspontot igazolja a jelzálogjog bejegyzésének lehetősége is, amely a korábbi tulajdonosok által felhalmozott tartozások tekintetében is fedezetet biztosít: minden esetben az ingatlanfedezettel rendelkező új tulajdonos köteles helytállni, az eladóval szembeni szavatossági igények érvényesítése az adásvételi szerződésből eredő kötelmi jogi jogviszonyra tartozó kérdés.

Mivel a hatályos jogszabályokból mindkét álláspont levezethető, a joggyakorlat-elemző csoport javasolta az ingatlan-nyilvántartási törvény vagy a végrehajtására kiadott miniszteri rendelet módosítását akként, hogy a közösköltség-tartozásról szóló „nemleges” igazolás az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés egyik feltétele legyen.

A közös költség viselésének kérdését veti fel az a helyzet is, amikor a társasházi külön tulajdont hasznélvezet terheli, és a hasznélvező gyakorolja is e jogát. Itt háromféle álláspont fogalmazódott meg: a tulajdonos, a hasznélvező, illetve kettejük együttes helytállását támogató vélemények. A csoport tagjai végül akként foglaltak állást, hogy – mivel a tulajdonostárs tulajdona terhelhető meg zálogjoggal, a tulajdonos és a hasznélvező „belső” jogviszonya pedig nem tartozik a társasházra – a tulajdonost kell kötelezni a közös költség viselésére.

Az alakulóban lévő társasházközösség esetében felmerül a kérdés, hogy a közösség határozatai a Tht. vagy a Ptk. közös tulajdonra vonatkozó szabályai alapján támadhatók-e meg. Az elemző csoport álláspontja szerint a társasház létrejöttének egyes fázisaiban eltérő válasz adható:

- Ha a felépítmény még építés alatt áll, de az alapító okirat aláírása, ingatlanügyi hatósághoz való benyújtása és a széljegyzés is megtörtént, akkor a jogközösség – a bejegyzéstől, mint feltételtől függően – társasházként működhet. Ha utóbb a bejegyzési kérelmet jogerősen elutasítják, a fenti időszakban hozott határozatok hatálytalanok, a társasház által vagy ellene indított perben a függő jogi helyzet alatt hozott ítélet azonban nem lesz automatikusan hatálytalan (perújításnak lehet helye). Ha a per még folyamatban van, a fél perbeli jogképességének hiánya miatt permegszüntetésnek van helye.
- Ha a jogközösség tagjai már aláírták az alapító okiratot, de még nem nyújtották be az ingatlanügyi hatósághoz, vagy a széljegyzés még nem történt meg, a jogközösség osztatlan közös tulajdonként működhet. Az ekkor hozott határozatokkal és cselekményekkel kapcsolatos perben mindegyik tulajdonostársnak perben kell állnia.

Abban a kérdésben, hogy mi tartozik a rendes gazdálkodás körét meghaladó – és ekként a tulajdonostársak egyhangú határozatához kötött – kiadások körébe, a beérkezett válaszokból az elemző csoport arra a következtetésre jutott, hogy mindig vizsgálni kell a beruházás célját, a létrehozandó vagy megvalósult eredményt.

A társasház közgyűlési határozatának megtámadása iránti perekben rendszeresen merül fel a keresethalmazat, és ennek kapcsán az „egyszeres” avagy „többszörös” kereseti illeték lerovásának kérdése. Az elemző csoport álláspontja szerint valóságos tárgyi keresethalmazat (eltérő ténybeli alapokon nyugvó, vagy más-más jogviszonyból származó, vagy eltérő tartalmú, ugyanakkor egymással nem eshetőleges viszonyban álló kereseti kérelmek) esetén keresetenként kell leróni az illetéket. Személyi keresethalmazat esetén, ha a felperesek közös jogukat érvényesítik, közösen kell leróniuk az illetéket, de ha minden egyes felperes saját jogát érvényesíti, önállóan válnak kötelessé az illeték megfizetésére.

A megtámadás kapcsán merült fel a megtámadási határidő nyugvásának kérdése. A bírói gyakorlat egységes abban, hogy a 60 napos határidő nem jogvesztő, és a felperes a késelemét a Ptk. elévülés nyugvására vonatkozó rendelkezései szerint mentheti ki. Menthető oknak tekintik a bírák, ha a felperes a közgyűlés időpontját követően jut hozzá azokhoz az okiratokhoz, amelyekre a keresetét alapítja. Ilyenkor keresetét az okiratok átvételétől számított 60 napon belül terjesztheti elő.

Az alapító okirat tartalmával kapcsolatban az elemző csoport több kérdést is vizsgált. Az alapító okirat bírói ítélettel történő pótlása kapcsán leszögezte: ítélet nem pótolhatja az alapító okiratot úgy, hogy a használat rendjét is szabályozza, ugyanakkor közös tulajdont társasház alapításával megszüntető perben – erre irányuló kereseti kérelem esetén – a használat kérdése rendezhető. A közös tulajdonú ingatlanrészek használati rendjének módosításával kapcsolatban az elemző csoport arra a következtetésre jutott, hogy a hatályos Ptk. feltételeinek megfelelően módosíthatja a bíróság a használat rendjét. Megállapította továbbá, hogy az alapító okiratban jogszerűen alapíthatók használati jogok a közös tulajdonú ingatlanrészekre.

A tulajdonostárs közös képviselő jogi helyzetével kapcsolatban az elemző csoport rögzítette, hogy alakszerű megbízási szerződés hiányában is – a megválasztással és annak elfogadásával

– szerződés jön létre a közösség és a közös képviselő között, amely tartalmát tekintve a megbízási szerződésnek felel meg, azonban nem lehet ellentétes a Tht. kógens szabályaival. Mivel a Tht. kógens rendelkezése nem zárja ki a megbízási lemondással történő megszüntetését, a közös képviselő lemondhat e tisztségéről.

A többi joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményeinek jóváhagyására és közzétételére a 2017-es év folyamán kerül sor.

2.6. A Kúria által közzétett elvi bírósági határozatok és elvi bírósági döntések

Az elvi bírósági határozatok és az elvi bírósági döntések kiválasztására és közzétételére a Kúrián büntető, polgári, gazdasági, munkaügyi és közigazgatási szakágú elvi közzétételi tanács működik. Az elvi közzétételi tanács az elnökből és további 4 tagból áll.

Ha a Kúria ítélező tanácsa valamely, a társadalom széles körét érintő vagy a közérdek szempontjából kiemelkedő jelentőségű ügyben elvi kérdésekre is kiterjedő határozatot hozott, a tanács elnöke a határozat írásba foglalását követően haladéktalanul köteles arról az érintett szakág szerint illetékes kollégiumvezetőt tájékoztatni. A kollégiumvezető a határozatot az elvi közzétételi tanács elé terjeszti, amely indokolt esetben dönt annak elvi bírósági határozatként történő közzétételéről.

Ha valamely alsóbb fokú bíróság a fenti szempontoknak megfelelő határozatot hozott, és jogegységi eljárás lefolytatásának vagy elvi bírósági határozat közzétételének feltételei nem állnak fenn, a határozatot a Kúria érintett szakág szerint illetékes elvi közzétételi tanácsa elé terjeszti, amely dönt az elvi bírósági döntésként történő közzétételéről.

Az alsóbb fokú bíróságok elvi jelentőségű döntéseinek megismeréséhez elengedhetetlen a Kúria és az alsóbb szintű bíróságok közötti intenzív kapcsolattartás. A bíróságok közötti kapcsolattartást a Bszi. részletesen szabályozza. Ha a bíróság elnöke, az ítélőtábla vagy a törvényszék kollégiumvezetője, illetve a közigazgatási és munkaügyi regionális kollégium kollégiumvezetője arról szerzett tudomást, hogy a vezetése vagy a felügyelete alatt álló, illetve a közigazgatási és munkaügyi regionális kollégiumhoz tartozó bíróságon elvi jelentőségű döntés született, köteles erről a magasabb szintű bíróság elnökét - a határozatok és a szükséghez képest az egyéb iratok felterjesztésével - tájékoztatni. Ha a jogalkalmazás egysége érdekében szükséges, az ítélőtábla és a törvényszék kollégiumának kollégiumvezetője a Kúria elnökének vagy kollégiumvezetőjének elvi bírósági döntés közzétételére tesz javaslatot.

Az elvi közzétételi tanácsok valamennyi szakágban aktív tevékenységet folytattak a jogegység biztosítása érdekében, a közzétett határozatok lényegében a szakágak teljes ítélezési területét érintik. Valamennyi szakágról elmondható az is, hogy eltérő döntések esetében az illetékes elvi közzétételi tanács által meghatározott elvi tartalmú határozat a jogegység biztosítását megfelelően szolgálja, a határozat közzétételét követően mind az érintettek, mind az alsóbb fokú bíróságok számára nyilvánvalóvá válik az adott kérdésben irányadó kúriai álláspont.

A Kúria elvi közzétételi tanácsai által a 2016. évben kiválasztott és közzétett elvi bírósági határozatok és elvi bírósági döntések összefoglalóit a 3. sz. melléklet tartalmazza.

3. A Kúria Önkormányzati Tanácsának 2016. évi tevékenysége

A Kúria Önkormányzati Tanácsához a 2016. évben 60 indítvány érkezett. A 60 ügyből 24 kormányhivatali kezdeményezés, 23 bírói kezdeményezés, 7 ügyben indítványozott az Alapvető Jogok Biztosa, és 6 esetben magánszemélyek adtak be beadványt (akiknek indítványozási jogosultsága nincs).

A 2016. évben 56 ügyben született döntés [az áthúzódó ügyek miatt ezek között 2015-ös érkezésű ügy is van, illetve a 2016. év végén érkezettek a 2017. év elején kerültek (kerülnek) elbírálásra – az áthúzódás azonban maximum 90 napos lehet]. Mivel a beérkezett ügyek és az elbírált ügyek éves száma közel megegyezik, ezért ügyhátralék gyakorlatilag nincs.

Az 56 döntésből 39 esetben érdemi vizsgálatot követően határozattal zárult az eljárás, 17 ügyben született érdemi vizsgálat nélküli végzés. A 39 érdemi ügy megoszlása: 29 határozat megsemmisítő vagy (hatályon kívül helyezett rendelet esetén) törvényellenességet megállapító, 8 elutasító tartalmú.

Az érdemi határozattal elbírált ügyek közül 20 határozat helyi adó ügyben született. Jellemzően vagyoni típusú adók kerültek vizsgálat alá, zömében telekadó és néhány építményadó. A helyi adókkal kapcsolatos rendeletek vizsgálatát többségében bírák kezdeményezték az előttük lévő ügy elbírálása során alkalmazni rendelt önkormányzati rendeletek kapcsán.

Tartalmi összefoglaló

I. Helyi adók

Előre kell bocsátani, hogy a Kúria Önkormányzati Tanácsának a helyi adókkal kapcsolatos gyakorlata alapvetően a Helyi adó tv. 6. § c) pontjának azon hármas követelményén alapult, hogy az adó mértékét a helyi sajátosságokhoz, az önkormányzat gazdálkodási követelményeihez és az adóalanyok teherviselő képességéhez igazodóan kell megállapítani. Ezt a hármas követelményt 2017. január 1-től hatályon kívül helyezte a 2016. évi LXVI. törvény.

A fentiekre tekintettel a 2017. adóévet érintő helyi rendeletek vizsgálata kapcsán az Önkormányzati Tanácsnak döntenie kell majd, hogy feladja korábbi gyakorlatát (és ha az Alaptörvényre hivatkoznak, átteszi az ügyet az Alkotmánybíróságra), vagy továbbviszi azt (annak egyes elemeit). Figyelembe kell azonban venni, hogy a fenti módosítás a Helyi adó tv. 6. § c) pontjához hasonló szabályt a 7. § g) pontjába iktatott be. Ez a rendelkezés az adó-megállapítási jog korlátjaként rendelkezik – valamennyi helyi adóra vonatkozóan – úgy, hogy az önkormányzat „az adóalap fajtáját, az adó mértékét, a rendeleti adómentességet és adókedvezményt úgy állapíthatja meg, hogy azok összességükben egyaránt megfeleljenek a helyi sajátosságoknak, az önkormányzat gazdálkodási követelményeinek és az adóalanyok széles körét érintően az adóalanyok teherviselő képességének”.

1. Telekadó, építményadó

1.1. Az adó mértéke

- A Köf.5024/2016/5. számú határozat összefoglaló megállapítása szerint a telekadóról szóló szabályozás során a törvényben meghatározott elvek alkalmazása körében igazodni kell ahhoz a szemponthoz, hogy az adómérték az adótárgy telek forgalmi értékéhez képest ne legyen túlzott. Az ügyben az ingatlanforgalmi szakértő értékbecslése a földterület forgalmi értéket kisebb eltérésekkel 50.000.000,- Ft körüli összegben állapította meg. Ehhez képest az adóterher adóévenként előbb mintegy 32 millió Ft (64%), majd adóévenként a becsült értéket meghaladó több mint 55 millió Ft. A Kúria ezt az adóterhet aránytalannak ítélte meg. [Hasonló döntést tartalmaz a Köf.5033/2016/3. számú határozat, ott aránytalannak a 291.200,- Ft forgalmi értékű telek után fizetendő évi 218.400,- Ft. telekadó minősült. Lásd még e tárgyban pl. a Köf.5009/2016/4. számú határozatot.]

- A Köf.5021/2016/3. határozatban megjelenített szempont, hogy a helyi önkormányzatoknak a telekadó mértékének meghatározása során tekintettel kell lenni a telkek – közművesítettségében, közúton történő megközelíthetőségében rejlő – értékére is.

- A Köf.5018/2016/4. határozat értelmében az önkormányzatnak értékelnie kell az illetékességi területe alá tartozó telkek rendeltetését, azok földrajzi elhelyezkedését, a településre jellemző eltérő forgalmi értékeket általában és a településen belüli forgalmi értékekben jelentkező eltéréseket is.

- A Köf.5027/2016/4. számú döntés azzal a problémával szembesült, hogy a vizsgálni kért helyi adó (az ügyben építményadó) túlzott mértékének a megállapítására a Kúria előtti eljárásban nincs elég adat, nem tisztázott az építmény forgalmi értéke (amihez viszonyítani kell az éves adókötelezettséget). A döntés szerint az adómérték akkor ütközik a Helyi adó tv. 6. § c) pontjába, amennyiben az bizonyítható a Kúria előtt folyamatban lévő normakontroll eljárásban. Ha nem bizonyítható, az az indítvány elutasítását eredményezi.

- Köf.5026/2016/4. számú döntés értelmében önmagában nem lehet szankció-szerű adóztatásnak tekinteni a törvényes adómaximum alatti, az állagmegóvásra, rekultivációra ösztönző telekadót.

- A Kúria a telekadó (építményadó) mértékének a meghatározásakor bevezette ítélezésébe azt a szempontot, amely szerint az adó konfiskáló jellegének a figyelembe vételekor adott esetben jelentősége lehet a több éves adóztatásnak is (ha a korábbi vagy épp a következő években jóval alacsonyabb volt az adó mértéke, mint az eljárás alá tartozó évben, úgy érdemes az adóztatási tendenciákat is vizsgálni). A Köf.5047/2015/3. számú határozat szerint a telekadó konfiskáló jellegének eldöntése esetén tekintettel kell lenni a több évet átfogó adóztatási gyakorlatra, a tulajdon értékének változására, és egyéb körülményekre is. Nem alkalmazható azonban ez a követelmény, ha a vizsgált adóévben az adó mértéke olyan magas, hogy az megegyezik, vagy meghaladja az ingatlan forgalmi értékét Köf.5042/2016.).

1.2. Az adóztatás egyéb szempontjai

- A Kúria eljárásában is megjelent az ún. bizalomvédelem elve. A Kúria a Köf.5036/2016/5. számú döntésében, helyi adórendelet vizsgálata kapcsán rámutatott, hogy az önkormányzati rendeletben biztosított rövid időtartamra szóló, határozott idejű telekadó-mentesség jogos

várományt teremt a helyi adók rendszerében. A jogbiztonság és a jogszabály alkalmazására történő felkészüléshez szükséges kellő idő sérelmét is jelenti – az adómentesség lejártá előtt egy hónapos felkészülési idővel – adót kivetni az eredetileg adómentes időszakra.

- Sorozatosan visszatérő ügytípus, hogy az önkormányzat látszólag normatív módon határozza meg az adófizetési kötelezettséget, de az valójában csak egy adózót érint (hátrányosan). A Köf.5015/2016/17. számú ügyben a Kúria hangsúlyozta, hogy hátrányosan megkülönböztető a telekadó mértéke akkor, ha az önkormányzati rendeletben szabályozott díjővezet az adóztatott vagyontól, sajátosságaitól függetlenül, meghatározott adózó, más díjővezetekhez képest számottevően magasabb adókötelezettségéről rendelkezik (Berente telekadó).

A Köf.5054/2015/3. számú határozat szerint telekadó alóli mentesség szempontja nem lehet az, hogy az adóalany az adott településen életvitelszerűen ott lakik-e (lásd még pl. a Köf.5047/2015/3. számú határozatot). Az építményadó vonatkozásában is kimondta ezt a követelményt a Köf.5048/2015/3. számú határozat a következőképpen: törvényellenes az, ha az önkormányzat az adókötelezettség fennállását, vagy fenn nem állását, mértékét a lakcímnnyilvántartás adataitól teszi függővé.

2. Települési adó

A települési adó egy sajátos adó-típusként jelent meg 2015. január 1-ei hatállyal a helyi adó törvényben. A helyi önkormányzatok az illetékességi területükön rendelettel olyan települési adót, települési adókat vezethetnek be, amelyet vagy amelyeket más törvény nem tilt. A törvény nem igazán jelöli ki a helyi szabályozás kereteit, amely tényből több törvényességi probléma is adódik.

Az Alapvető Jogok Biztosa indítványára a Köf.5068/2015/4. számú határozat általános követelményt határozott meg a települési adót szabályozó önkormányzati rendeletek tekintetében. Eszerint a települési adóval összefüggésben nem vehetők figyelembe a Helyi adó tv. – 1/A. § (2) bekezdésében megjelölteken kívüli – rendelkezései. Így nem lehet jelentőséget tulajdonítani a Helyi adó tv. garanciális anyagi szabályainak, és annak sem, hogy a Helyi adó tv. milyen rendelkezéseket tartalmaz a termőfölddel összefüggésben.

Amennyiben a tulajdonos egyben egyéni vállalkozóként, mezőgazdasági őstermelőként, avagy jogi személy tagjaként vállalkozási tevékenységet folytat a tulajdonában álló termőföldjén, úgy e tevékenysége kizárja, hogy alanya legyen a települési adónak. Állami tulajdonú föld bejegyzett földhasználója vállalkozási tevékenysége okán nem lehet a települési adó alanya.

A Köf.5028/2016/4. számú határozat szerint a helyi önkormányzatok a helyi adókról szóló törvényben szereplő különböző típusú helyi adókat nem szabályozhat újra települési adó néven. Az ügyben a telekadó tárgya került települési adó-kötelezettség alá: települési adó formájában a növényzet földterület nagysága szerinti adóztatása valójában a telekadó alapja szerinti adóztatást jelent.

A települési adó kiszabásával kapcsolatban a Kúria Köf.5069/2015/4. számú határozata arra mutatott rá, hogy amennyiben a települési adó tárgya termőföld, úgy a föld hasznóbéradásából származó jövedelem után keletkezett személyi jövedelem-adófizetési kötelezettség nem zárja ki, hogy az önkormányzat települési adót vessen ki.

3. Idegenforgalmi adó

A Kúriára eddig viszonylag kevés indítvány érkezett idegenforgalmi adóval kapcsolatban.

A Köf.5017/2016/5. számú döntésében a Kúria rámutatott:

- Az idegenforgalmi adónak konkrétan megragadható kettős célja van: az idegenforgalmi adó célja részben annak garantálása, hogy a nem állandó lakos vendég maga is járuljon hozzá az általa igénybe vett vagy igénybe veendő kommunális szolgáltatások és a helyi közszolgáltatások költségeihez. Másrészt viszont az idegenforgalmi adó tételezett célja az is, hogy a megnövekedett turizmus okozta esetleges negatív környezeti externáliák költségeit az önkormányzat az adó alanyaira, a nem állandó lakos vendégekre terhelje.

- A megkezdett vendégéjszakához, mint adóalaphoz (Helyi adó tv. 32.§ a) pont 1. alpont) kapcsolódó egységes tételes adómérték (verseny)semleges. Semmilyen tekintetben nem tesz különbséget az egymással azonos piacon versenyző és eltérő minőséget képviselő szálláshelyek között (kínálati oldal), valamint az azokat igénybe vevő adóalanyok között sem (keresleti oldal).

II. Építésügy

A Kúria a Köf.5012/2016/4. számú döntésében helyi építési szabályzat törvényellenességét vizsgálta bírói kezdeményezésre. A tulajdonhoz való jog védelmét is figyelembe véve húzta alá a Kúria azt a törvényi szabályt, amely szerint helyi építési szabályzatban közterületként csak állami vagy önkormányzati tulajdonban álló földterület minősíthető.

Helyi építési szabályzat módosítását kifogásoló bírói kezdeményezés alapján járt el a Kúria és mondta ki a Köf.5064/2015/6. számú határozatában, hogy nem törvénytörő az a helyi építési szabályzatban foglalt előírás, amely az erdőhasználatra szánt területen a már meglévő kilátó felújítása során a kilátó magasságának megnövelését lehetővé teszi.

Egy más döntés elvi lényege szerint a helyi építési szabályzat melléklete a szabályozási terv, jogszabálystörő az a helyi építési szabályzatról szóló önkormányzati rendelet, amely nem tartalmaz szabályozási tervet (Köf.5053/2015/4. számú határozat).

III. Közösségi együttélés szabályainak a megsértése

Az Alkotmánybíróság a 29/2015. (X. 2.) AB határozatában nem találta alkotmányellenesnek a közösségi együttélés önkormányzati szabályozására felhatalmazó Mötv.-beli rendelkezéseket. Ennek folytán az önkormányzati rendeletalkotás lényegében törvényi korlátok nélkülivé vált. Ezt is figyelembe véve utasította el az indítványt a Köf.5009/2016/4. számú határozat, rámutatva arra, hogy a közösségi együttélés helyi szabályainak megalkotása során a helyi önkormányzat más jogszabály rendelkezéseivel ellentétes előírást nem fogalmazhat meg, azonban az önkormányzat más jogszabállyal nem ellentétes kiegészítő szabályokat alkothat. A rendeletalkotásra irányadó törvényi felhatalmazás kereteinek a hiánya miatt a keretek túllépése nem vizsgálható.

IV. Parkolás

A Köf.5007/2016/3. számú döntés elvi megállapítása értelmében a parkolással kapcsolatos közszolgáltatási szerződéses viszony törvényi alapja a helyi önkormányzatokról szóló törvény közszolgáltatási kötelezettséget megállapító rendelkezései, és a közúti közlekedésre vonatkozó törvényi szabályok. E törvények és az általuk meghatározott keretek között megalkotott önkormányzati rendelet adja a parkolás üzemeltető és a közszolgáltatást igénybe vevő közötti szerződés tartalmi elemeit.

V. Környezetvédelem

A hulladékgazdálkodás kapcsán a Kúria a Köm.5001/2016/3. számú döntésében rámutatott, hogy a helyi önkormányzat a hulladékgazdálkodás szabályozása során valamennyi felhatalmazó rendelkezésnek köteles eleget tenni a felhatalmazás kereteinek betartásával.

Mulasztásban megnyilvánuló törvényellenesség vizsgálata kapcsán a Kúria a Köm.5060/2015/4. számú döntésében kiemelte, hogy a vízgazdálkodásról szóló törvényben kapott felhatalmazás alapján az önkormányzat köteles rendeletet alkotni a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésének szabályairól, amennyiben az adott településen található szennyvízbekötéssel nem rendelkező ingatlanok. (Lásd még ugyan ezzel a tartalommal a Köm.5059/2015/4. számú döntést.)

A zajvédelemmel összefüggésben született a Köf.5037/2016/4. számú határozat. Ebben a Kúria nyomatékosította, hogy az üzletek éjszakai nyitva tartásának szabályozása során a helyi önkormányzatok figyelembe vehetik az ott lakók pihenéshez, egészséges környezethez való jogát. A határozat bírói kezdeményezés alapján született. Az eljárás során az érintett önkormányzat kifejtette, hogy a rendelet megalkotása azért vált szükségessé, mert a közigazgatási hatósági út nem adott megfelelő választ az üzletek éjszakai működéséből eredő helyi társadalmi feszültségek kezelésére.

A Köf.5050/2015/4. számú határozat szerint a helyi önkormányzatok a környezetvédelmi törvény felhatalmazása alapján alkothatnak – alkalmi rendezvényeket is érintő – helyi zajvédelmi szabályokat. A Kúria ezt az elvi megállapítását a Budapest Főváros III. Óbuda-Békásmegyér Önkormányzata által alkotott a zajvédelem helyi szabályozásáról szóló rendelet vizsgálata kapcsán fogalmazta meg (a „Sziget Fesztivál” zajkibocsátásának korlátozása).

VI. Eljárási kérdések

1. Önkormányzati rendeletalkotási eljárás

A Köf.5025/2016/4. számú döntés szerint az önkormányzati rendeletnek egyértelműen utalnia kell arra, ha egyes rendelkezései – az egész rendelethez képest – eltérő időben lépnek hatályba.

A Kúria a Köf.5023/2016/3. határozatában követte korábbi években kialakított gyakorlatát (lásd a Köf.5031/2014/3. számú vagy a Köf.5.021/2013/4. számú határozatokat) amely szerint az önkormányzati rendelet bevezető részében pontosan utalni kell azokra a törvényekre, amelyek felhatalmazásán az önkormányzati rendelet nyugszik. Amennyiben a helyi

önkormányzat eredeti jogalkotói hatáskörében adta ki a rendeletet, a bevezető részből annak is egyértelműen ki kell derülnie.

A Köf.5020/2016/3. számú határozattal érintett önkormányzat a képviselőknek, bizottsági elnököknek járó tiszteletdíjról nem nyilvános ülésen öntött. A Kúria döntésben rámutatott, hogy az önkormányzati képviselő-testület ülésének nyilvánossága a demokratikus jogállam egyik fontos követelménye. Zárt ülés tartása csak a törvényben tételesen felsorolt okok fennállta esetén lehetséges. Egy másik ügyben, ahol az önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatát fogadták el nem nyilvánosan, a Kúria ismételten hangsúlyozta, hogy az önkormányzati képviselő-testület ülésének nyilvánossága a demokratikus jogállam egyik fontos követelménye. Zárt ülés tartása csak a törvényben tételesen felsorolt okok fennállta esetén lehetséges [Lásd: Köf.5019/2016/3. számú határozat].

A Köf.5011/2016/4. számú határozat szerint felhatalmazás hiányában a helyi önkormányzatoknak nincs lehetőségük a piacok és vásárok területén lévő különböző kereskedelmi egységek kötelező nyitvatartási idejének meghatározására.

Köf.5002/2016/6. számon a Kúria a helyi adórendeletek megalkotására vonatkozó általános jogalkotási kötelezettséget fogalmazott meg. E szerint a Helyi adó tv.-nek az adótényállás egyes elemeit megállapító rendelkezései kogensek, azokat a helyi jogalkotónak a jogállamiság-jogbiztonság és az adókötelezettség megállapításának garanciális szabályaiként tiszteletben kell tartania. A Helyi adó tv. általános rész 6. § d) pontja általános jellegű felhatalmazás a települési jogalkotók számára a helyi adóterhek könnyítését célzó szabályozás megalkotására. Ugyanakkor ez a felhatalmazás nem erodálhatja a Helyi adó tv.-ben az egyes adónemekhez kapcsolódó, adótényállásra vonatkozó kogens szabályokat, mint jogalkotói kereteket.

A Köf.5055/2015/3. számú határozat elvi tartalma szerint a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába ütközik a folyamatban lévő ügyekre is kiterjedő – a fél számára hátrányosabb helyzetet teremtő – rendeletmódosítás.

2. A Kúria normakontroll eljárása

A Kúria a Köf.5041/2016/4. számú határozatában nyomatékosította, hogy a bíró, az előtte lévő per tárgyalásának felfüggesztése mellett mulasztásban megnyilvánuló törvénysértés megállapítására nem rendelkezik indítványozási joggal. Az ügy alapja a Siófok város helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről szóló 23/2005. (IV.29.) önkormányzati rendelet, amelynek kapcsán a bíró azt sérelmezte, hogy az alkalmazandó önkormányzati rendelet a „tömb” és az „utcasor” fogalmát nem határozza meg.

A Köf.5026/2016/4. számú határozat értelmében a kormányhivatal csak azon önkormányzati rendeletek, illetve önkormányzati rendeleti rendelkezések vizsgálatát kérheti a Kúriától, amelyre nézve korábban (eredménytelen) törvényességi felhívást bocsátott ki. Ebben az eljárásban a normakontroll kezdeményezésének előfeltétele, hogy az önkormányzati képviselő-testület megismerhesse és megtárgyalhassa a Kormányhivatal által észlelt törvényességi problémát.

A Köf.5007/2016/3. számú határozat szerint konkrét normakontroll eljárás során törvényellenesnek ítélt rendelkezéssel tartalmilag azonos új önkormányzati szabályozás a korábbi határozat érvei alapján megsemmisítendő.

A Köf.5047/2015/3. számú döntés szerint a Kúria által már megsemmisített, illetve törvényellenessé nyilvánított önkormányzati rendelet vonatkozásában ismételt eljárásban alkalmazási tilalom elrendelésére kerülhet sor bírói kezdeményezés esetén, a törvényellenesség megállapítására (megsemmisítésére) irányuló eljárás és az alkalmazási tilalom kimondására irányuló eljárás adott esetben elválhat.

4. A Kúria 2017. évi szakmai célkitűzései

a) A joggyakorlat-elemzés folytatása

A 2016. évben a Kúria folytatja az ítélkezési gyakorlat aktuális kérdéseinek vizsgálatát a kúriai joggyakorlat-elemző csoportok keretein belül. A társadalom széles körét érintő, illetve a joggyakorlat egysége szempontjából kiemelkedő fontosságú jogalkalmazási problémák feltárása érdekében 2016. november 30-án tanácskozást tartottunk, amelyen a Kúria vezetői mellett az alsóbb szintű bíróságok vezetői, továbbá az igazságügyi tárca, az Országos Bírósági Hivatal, más állami szervek (Magyar Nemzeti Bank, Állami Számvevőszék) képviselői, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke és több jogi kar, illetve egy civil szervezet képviselője is részt vett, és javaslatot tettek a 2017. évben vizsgálandó kérdésekre.

E javaslatokat is figyelembe véve, a Kúria kollégiumai véleménye alapján 2017. évre az alábbi nyolc vizsgálati tárgykörben állítottam fel joggyakorlat-elemző csoportokat:

1. A büntetés-végrehajtási bírói gyakorlat, különös tekintettel a reintegrációs őrizetre
2. A harmadfokú eljárással kapcsolatos ítélkezési gyakorlat
3. A választási és népszavazási eljárásokkal kapcsolatos jogorvoslat
4. A hatályon kívül helyezés gyakorlata közigazgatási perekben
5. A munkáltató kártérítési felelősségének bírói gyakorlata
6. A rokontartás szabályaival kapcsolatos bírói gyakorlat
7. A jegyző birtokvédelmi eljárásának bírói kontrollja
8. Közérdekű adatok kiadásával kapcsolatos pere

b) Az új Polgári Törvénykönyv alkalmazásában felmerülő jogértelmezési kérdések feltárása

Az új Polgári Törvénykönyv gyakorlati alkalmazásában felmerülő jogértelmezési kérdéseket feltáró Tanácsadó Testület 2017-ben is havi rendszerességgel ülészik. A Tanácsadó Testület által megfogalmazott véleményeket a Kúria honlapján folyamatosan közzétesszük.

c) A civil szervezetek nyilvántartásával kapcsolatos bírói gyakorlat egységesítése

A Kúria, az ítélőtáblák, a Fővárosi Törvényszék és a Budapest Környéki Törvényszék civil nyilvántartási ügyekkel foglalkozó tanácselnökei, bírái illetve bírósági titkárai, a Legfőbb Ügyészség képviselője, valamint az OBH munkatársai részvételével működő testület 2017-ben is havi rendszerességgel ülésezik.

d) A devizakölcsön-szerződésekkel, illetve a kisértékű perekkel kapcsolatban felmerülő jogértelmezési kérdések feltárása

Az érvénytelenségi perekkel összefüggésben a bíróságok által megküldött kérdéseket, jelzéseket összegyűjtő és azokat megtárgyaló konzultatív testület 2017-ben is folytatja munkáját.

2017-ben is folytatja működését a kisértékű perekkel kapcsolatos jogértelmezési kérdéseket vizsgáló konzultatív testület, amelynek munkájában a kollégium öt tagja vesz részt.

e) Felkészülés az új Polgári perrendtartás és a Közigazgatási perrendtartás szabályainak alkalmazására

2018. január 1-jétől alapvetően változik meg a Kúria elérhetősége a jogkereső közönség és az ügyvédi kar számára. Alapvetően változik meg, mert közigazgatási perekben teljes mértékben, polgári perekben részben egyfajta szűrőrendszer kerül beépítésre. Ez a szűrőrendszer azt jelenti, hogy bizonyos jogegységi és joghelyességi szempontok meghatározzák azt, hogy a felülvizsgálati kérelmet befogadja-e a Kúria vagy sem.

Az eljárási kódexek általános szabályainak a gyakorlatba való átültetése felkészülést igényel, hiszen a szűrőrendszer nem megfelelő alkalmazása komoly kockázatokkal jár. Egyfelől a túl kevés ügyet befogadó legfőbb bírói fórum nem képes hatékonyan orientálni a bírói gyakorlatot bizonyos jogterületeken, másrészt a változatlanul túl sok ügyet elbíráló Kúria nem lesz képes elegendő figyelmet szentelni a jogrend egysége szempontjából kiemelkedő kérdéseknek.

f) A gyakornoki program folytatása

A 2017. évi célkitűzések között szerepel a 2014-ben indult gyakornoki program folytatása. Ennek megfelelően a 2017. évre is pályázatot hirdetem az egyetemek állam-és jogtudományi karain, továbbá a Nemzeti Közszerződési Egyetem közigazgatás-tudományi karán működő doktori iskolák hallgatói számára a Kúrián gyakornoki feladatok ellátására.

Pályázatot nyújthatott be, aki doktoranduszként nappali vagy levelező tagozaton aktív hallgatói jogviszonyban áll. Pályázatot nyújthatott be az is, aki magyarországi jogtudományi iskola doktoranduszaként már abszolutóriumot szerzett, de még fokozatszerzés előtt áll. A korábbi gyakornoki programban való részvétel a pályázat benyújtásának nem volt akadálya.

A pályázatok benyújtásának határideje 2017. február 20-a volt, összesen tizenhat pályázat érkezett. A pályázók meghallgatására és a pályázatok elbírálására 2016. március 23-án került sor.

Összegzés

A 2016-os év a konzultációk éve volt a Kúrián. A tanácskérés-tanácsadás nem jár a bírói függetlenség sérelmével, mert a döntés felelőssége mindvégig a bírónál marad, ám a tanácsadó által feltárt szempontok figyelembe vétele megalapozott, az állampolgárok számára megnyugtató ítéletek meghozatalát teszi lehetővé.

A Kúria a rendkívüli jogorvoslati kérelmek elbírálása mellett az ítélezés egysége felett is őrködni köteles. E kettős felelősségre figyelemmel a Kúria működésében különös hangsúllyal bír a konzultáció intézménye. Csak olyan konzultáció jöhet szóba, amely a tanácsadás tárgyát és jellegét, illetőleg a tanácsadók személyét tekintve összeegyeztethető a független és pártatlan eljárás követelményével. Folyamatban lévő perek résztvevőivel és potenciális peres ügyfelekkel konzultáció nem folytatható, az alsóbb szintű bíróságok bírának bevonásával folyó tanácskozások célja pedig kizárólag a napi munka során felmerülő jogértelmezési kérdések megvitatása, egymás álláspontjának megismerése lehet. Éles határt kell vonni a Kúria számára törvényben biztosított jogegységesítő eszközök és a Kúria vezetése által életre hívott konzultatív testületek véleményei között, hiszen utóbbiak semmilyen jogi kötőerővel nem bírnak, azok az ítélező bíró látókörének szélesítését szolgálják.

A fenti elvek maradéktalan figyelembevételével folytatódott a 2016-os évben a Kúria konzultációs rendszerének kiépítése. Befejezettek tekinthető a főtanácsadói rendszer kiépítése, hiszen szinte minden szakágban a kúriai tanácsok munkáját egy-egy magasan képzett, a tudomány világából érkezett főtanácsadó segíti. A főtanácsadók a felmerülő jogértelmezési kérdésekben összefoglaló anyagokat, az európai uniós jog értelmezésével kapcsolatos elemzéseket készítenek a tanácsok számára, emellett a kollégiumok munkáját is támogatják a jogszabály-tervezetek véleményezésében, a jogegységi határozatok és kollégiumi vélemények előkészítésében.

2016-ban is folytatta munkáját az új Polgári Törvénykönyv alkalmazása során felmerülő jogértelmezési kérdéseket vizsgáló elnöki tanácsadó testület, emellett megkezdték munkájukat a bírák önkéntes részvétele alapján működő új Ptk. jogegységi csoportok. Folytatódott a civil szervezetek nyilvántartásával kapcsolatos bírói gyakorlat egységesítése érdekében életre hívott konzultációs testület munkája, és felállítottam a devizakölcsön-szerződések érvénytelenségének megállapítása iránt indított perekkel összefüggésben a bíróságok által megküldött kérdéseket, jelzéseket összegyűjtő és azokat megtárgyaló konzultatív testületet.

Ahogy az elmúlt év tapasztalatai is igazolták, a jogrendszer folyamatos és jelentős mértékű változásai közepette a Kúria nem elégedhet meg a hagyományos, törvény által biztosított jogegységesítő aktusok bizonyos időközönkénti kibocsátásával. Aktív, kezdeményező szerepet kell vállalnia olyan kötetlen szakmai konzultációs fórumok kialakításában, ahol megismerheti az ország különböző pontjain ítélező bírakat – végső

oron a bíróságokhoz forduló állampolgárokat – foglalkoztató gyakorlati problémákat. Mindez hozzájárul a következetes és színvonalas ítélkezéshez.

Az előzőekben részletesen bemutatott, a bíróságok jogalkalmazása egységének, valamint az önkormányzati rendeletalkotás törvényességének biztosítása érdekében kifejtett tevékenység alapján meggyőződésem, hogy a Kúria – az ország legfőbb bírói szerveként – a 2016. évben is megfelelően élt azokkal a lehetőségekkel, amelyeket a jogalkotó a Kúria számára a jogegység hatékonyabb megvalósítása érdekében biztosított, és eleget tett Magyarország Alaptörvényéből, valamint a bírósági szervezeti törvényből fakadó követelményeknek.

A fentiekre figyelemmel kérem a tisztelt Országgyűlést, hogy beszámolómat elfogadni szíveskedjen.

Budapest, 2017. július 10.

Dr. Darák Péter

1. sz. melléklet

A KÚRIA 2016. ÉVI JOGEGYSÉGI HATÁROZATAI

TARTALOM

1. Büntető jogegységi határozatok	2
1/2016. BJE számú jogegységi határozat.....	2
2/2016. BJE számú jogegységi határozat.....	12
2. Polgári jogegységi határozatok	26
1/2016. PJE számú jogegységi határozat.....	26
2/2016. PJE számú jogegységi határozat.....	34
3. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozatok.....	39
4. Együttes jogegységi határozatok.....	40
1/2016. KMPJE számú jogegységi határozat.....	40

1. Büntető jogegységi határozatok

1/2016. BJE számú jogegységi határozat

A Kúria Büntető Jogegységi Tanácsa a legfőbb ügyész által indítványozott jogegységi eljárásban Budapesten, a 2016. március 7. napján megtartott ülése alapján meghozta a következő

jogegységi határozatot:

Természetes egységként értékelendő a hűtlen kezelés, ha az elkövető a megbízás alapján kezelt vagyonban akár egyetlen, akár több – különféle, vagy ismétlődő - (többféle) vagyonkezelési kötelezettség megszegésével okozza a szabálysértési értékhatárt meghaladó összegű vagyoni hátrányt, függetlenül attól, hogy az egyszerre, egy alkalommal vagy több részletben, ismétlődően következik be.

Ezzel szemben, ha a vagyonkezelési kötelezettséget megszegő többféle (különböző) elkövetési magatartás több különböző, azonban egyenként önmagában is bűncselekménynek minősülő vagyoni hátrány keletkezéséhez vezet, a cselekmény folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés, feltéve, hogy a folytatólagosság megállapításához szükséges egyéb feltételek is teljesültek.

I n d o k o l á s

A legfőbb ügyész a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 33. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti jogkörében, a Bszi. 32. § (1) bekezdése a) pontjának második fordulója alapján BF.1863/2015/1. szám alatt - az ítélkezési gyakorlat egységének biztosítása érdekében - jogegységi eljárás lefolytatását és jogegységi határozat meghozatalát indítványozta.

Az ítélkezési gyakorlatot megosztottnak látta ugyanis azzal kapcsolatban, hogy a vagyonkezelési kötelezettség különféleképpen történő megszegésével a megbízás alapján kezelt vagyonban különböző vagyoni hátrányokat okozó cselekményeket természetes egységként vagy folytatólagosan elkövetett bűncselekményként kell-e értékelni.

I.

Az indítványozó az ítélkezési gyakorlat megosztottságának szemléltetésére a következő bírósági határozatokra hivatkozott:

1.

A Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság 8.B.XX.1924/2010/63. számú, - a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 28.Bf.XX.6317/2014/7. számú ítélete folytán – 2014. október 2. napján jogerőre emelkedett ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntetében. A megállapított tényállásnak az indítvány szempontjából jelentős része a következő:

A-I.

A terhelt a P. Lakásfenntartó Szövetkezet elnöke volt 2006. július 29. napja és 2008. október

16. napja között. A terhelt közgyűlési felhatalmazás nélkül 2006. augusztus 8. napján megállapodást kötött a T-F. Kft.-vel. A megállapodás szerint a gazdasági társaság a korábban szerződésben vállalt tetőszigetelési munkák teljesítésétől meghiúsulási kötbér érvényesítése nélkül eláll, azzal a feltétellel, hogy a lakásszövetkezet a függőfolyosó felújítási munkálatai alapján benyújtandó számláit kifizeti. A terhelt ezt követően szintén közgyűlési határozat nélkül 2006. augusztus 23. napján a tetőszigetelési munkák elvégzésére az Sz. Kft.-vel - amelynek egyébként a terhelt tagja volt - kötött új szerződést, annak ellenére, hogy ismerte e kft. jelentős anyagi nehézségeit. Az új szerződésben meghatározott kivitelezési árak 11,7%-kal voltak magasabbak az átlagos árszínvonalhoz képest. A szerződés szerint a költségvetéstől eltérő és a műszaki szükségességből adódó többlet- és pótmunkákat a vállalkozó a megrendelőnek – építési naplóban tett – jóváhagyó bejegyzése után készíti el, és azt a napló bejegyzésben foglaltaknak megfelelően számlázza le. A felújítás során építési naplót nem vezettek, és az elvégzett munkák nem mindenben feleltek meg a funkcionális követelményeknek. A szerződés eredeti bruttó értéke 13.553.311 Ft volt, az Sz. Kft. azonban 15.819.595 Ft-ot számlázott, a terhelt pedig a jogtalan 2.266.284 Ft többletet is kifizette a kft.-nek.

A-II.

A fentiekén kívül anélkül, hogy az Sz. Kft. a munkája ellenében számlát állított volna ki, a terhelt jogtalanul 850.000 Ft kifizetéséről rendelkezett a részére.

B.

A terhelt 2007. december 13. napján a B. H. Kft. üzletében a lakásszövetkezet pénzéből 51.177 Ft értékben építőanyagot vásárolt, amelynek egy részét a lakásszövetkezetnek szállította le a gondnoki lakás felújítására, azonban 74 db Ytong téglát a saját felhasználására jogtalanul a saját ingatlanára szállított és azzal ismeretlen módon rendelkezett, ezzel 32.806 Ft kárt okozott.

A Kúria felülvizsgálati eljárásban Bfv.II.203/2015/6. számú, 2015. május 28. napján meghozott végzésében rámutatott arra, hogy a vagyonkezelői kötelezettség teljesítése a rendes gazdálkodás szabályainak betartását, a megengedett kockázat vállalását jelenti, tartalmi összetevői pedig többek között a vagyon őrzése, a vagyon állagának megóvása, a vagyon gyarapítása, a kárelhárítás, a tulajdonos érdekeinek megfelelő intézkedések megtétele, amely egy folyamatos, több részcselekményből összetevődő tevékenységet jelent. A gazdálkodással megbízott terhelt vagyonkezelői tevékenysége is összességében, a gazdálkodás folyamatában kell, hogy értékelésre kerüljön. Így az egyes részcselekmények nem külön-külön, egymástól elszigetelten, hanem összhatásukban ítélandók meg (Bfv.II.379/2007/5.). Ebből következően az egyes részcselekmények nem a folytatóság egysége körében kapcsolódhatnak egymáshoz, hanem – függetlenül az egyes részcselekmények anyagi kihatásának összecszerúségétől – természetes egységet alkotnak. Ekként ítélandó meg a tényállás A-I., A-II. és B. pontjainak egymáshoz való viszonya, minek következtében e két tényállási pontot illetően az egy rendbeli hűtlen kezelés büntettének minősítése nem törvénysértő.

2.

A Fővárosi Bíróság 1.B.66/2002/225. számú, a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 1.Bf.159/2007/50. számú, valamint a Legfelsőbb Bíróság Bhar.III.833/2008/5. számú 2009. február 4. napján jogerőre emelkedett ítéletével az I. rendű terheltet – más büncselekmények mellett - bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntettében.

A hűtlen kezelés tekintetében a bűnösség alapját képező tényállás lényege szerint az I. rendű terhelt a F. Minisztérium politikai államtitkára volt 1998 júniusától 2001 februárjáig. Az állami vezetői juttatások jogosultsági feltételeit a vádbeli időben szabályozó kormányrendelet szerint a külföldre repülőgéppel történő utazás esetén a kormány tagjai az I. osztályt, az államtitkárok és a helyettes államtitkárok viszont csak a komfort osztályt vehették igénybe. Ennek ellenére a minisztériumban kialakult gyakorlat volt, hogy a politikai államtitkárok részére is I. osztályú jegyeket rendeltek meg, azonban ilyen gyakorlat a helyettes államtitkártól alacsonyabb beosztásban lévő személy esetében nem alakult ki, ezzel az I. rendű terhelt is tisztában volt. Az I. rendű terhelt a titkárságvezetőjével, a VI. rendű terhelttel 2000. február 19. napján V.-be, majd 2000. április 12. napján Sz.-be és M.-be utazott. Az utazások előtt mindkét alkalommal az I. rendű terhelt arra adott utasítást a minisztérium illetékes főosztályának, hogy az I. rendű terhelt titkárságvezetőjének, a VI. rendű terheltnek is I. osztályú jegyet vásároljanak. A komfort osztályra és az I. osztályra szóló jegyek különbözete az első esetben 766.300 Ft, a másik esetben 536.060 Ft volt, így a jogosulatlanul igénybe vett I. osztályú repülőjegy árkülönbözetéből adódóan a minisztériumnak 1.302.350 Ft vagyoni hátránya keletkezett.

3.

A Veszprémi Városi Bíróság a 13.B.703/2003/165. számú, a Veszprém Megyei Bíróság 3.Bf.705/2007/4. számú határozatával 2008. április 14. napján jogerőre emelkedett ítéletével az I. rendű terhelt bűnösségét bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett csalás bűntettében állapította meg. Az I. rendű terheltet érintő ítéleti tényállás lényege a következő:

A III. rendű terhelt a B. I. Kft. ügyvezetőjeként hitelt akart felvenni, ehhez a II. rendű terhelt felajánlotta a segítségét, és személyesen kereste fel a K. Rt. v.-i fiókjának vezetőjét, az I. rendű terheltet, aki közölte vele, hogy bankjuknál gyorshitelhez elegendő a cég társasági szerződése, mérlegbeszámolója, főkönyvi kivonata és egy leltárfelvételi ív a cég vagyonáról. Arról is tájékoztatást adott, hogy a hitelkérőt a fiók minősíti, és a minősítésnek megfelelően határozza meg hitelajánlatát, amelynek összegét – a minősítéstől függően – 110-160%-os fedezeti hányaddal kell biztosítani. Amennyiben a fedezeti hányad az elvárt szintet nem biztosítja, a hitelajánlatot csökkenteni kell.

A III. rendű terhelt a II. rendű terhelt által elkészített hitelkérelmet a kft. nevében eljárva 2000. szeptember 20. napján a bankhoz benyújtotta, és ahhoz hamis forgalmi adatokat feltüntető mérlegbeszámolót, valamint az APEH-nek megküldött társasági adóbevallás forgalmi adataitól eltérő adatokat tartalmazó főkönyvi kivonatot csatolt.

Az alkalmazottal sem rendelkező kft. a hiteligenylés időszakában és azt megelőzően egyáltalán nem működött, árbevételre nem tett szert, költsége sem merült fel, ezáltal a hitel visszafizetésére nem volt reális esélye.

A bankfióknál a hitel előkészítés során a becsatolt dokumentumokat nem vetették össze azokkal, amelyeket a kft. az APEH-nél és a cégbíróságnál leadott. A bank előírásai szerint a hitel előkészítésének része volt a helyszíni vizsgálat, melynek során a fiók hitelügyintézője ellenőrizni volt köteles a hitelfedezetek meglétét. A helyszíni vizsgálat (vagy az egyéb beszerzett információk) alapján a hitelügyintéző a kockázat mértékét jelentősnek ítélve, csökkenthette a hitelajánlat mértékét vagy elvethette a hitelügyletet.

Gyorshitel esetén a régió cenzúra bizottságánál kellett az egyszerűsített hitelkérelmet jóváhagyásra előterjeszteni.

A hitelügylet kapcsán az I. rendű terhelt hitelügyintézőként lépett fel, a felajánlott fedezetet azonban ténylegesen nem ellenőrizte. A kft.-vel kapcsolatos iratokat az I. rendű terhelt a bank másik hitelügyintézőjének, M. A.-nak, aki a beosztottja volt, azzal adta át, hogy az előszűrés alapján maximum 19.000.000 Ft hitel adható a kft.-nek. Noha az I. rendű terhelt az ellenőrzést nem végezte el, beosztottjával azt közölte, hogy a fedezetül megjelölt gépeket és árukészleteket ő ellenőrizte, és azok megfelelőek. Arra utasította M. A.-t, hogy olyan helyszín ellenőrzési jegyzőkönyvet készítsen, mintha a faipari gépeket és a rönkfát ő, M. A. tekintette volna meg, s mindent rendben talált volna, továbbá megbízta a régió cenzúra bizottsághoz irányuló előterjesztés elkészítésével is. Minősítésként az I. rendű terhelt azt közölte vele, hogy a kft. dinamikusan fejlődő fafeldolgozó cég.

A jegyzőkönyvben a gépek, berendezések értékét 10.850.000 Ft-ban, míg a rönk-fűrészáru értékét 25.603 Ft-ban tüntették fel és azt az I. rendű terhelt beosztottja írta alá. A régió cenzúra bizottsága az így elkészített hitelkérelmi előterjesztést jóváhagyta, aminek alapján 2000. október 10-én a III. rendű terhelt a kft. képviselőjeként a bankkal éves lejáratú hitelszerződést kötött, majd a bank a III. rendű terhelt által a kft. nevében nyitott számlán 19.000.000 Ft hitelt biztosított, amelyet a III. rendű terhelt, illetve az ő meghatalmazása alapján eljáró II. rendű terhelt – több részletben – fel is vett. A kicsalt pénz sorsa ismeretlen.

A II. rendű terhelt kapcsolatba került a G. Kft. ügyvezetőjével az V. rendű terhelttel, akinek felajánlotta, hogy a kft. működéséhez gyorsítelt szerez. Bár a kft.-t az V. rendű terhelt korábban rokonainak elidegenítette, mégis elhatározta a kölcsön felvételét. A II. rendű terhelt ezért készített egy hitelkérelmet, amelyet – ahhoz hamis forgalmi adatokat tartalmazó mérlegbeszámolókat, és az APEH-nek megküldött társasági adóbevallás forgalmi adataitól teljes mértékben eltérő, valótlan tartalmú főkönyvi kivonatokat csatolva – a K.bank Rt.-hez 2000. október 24. napján benyújtottak. Az V. rendű terhelt tisztában volt azzal, hogy az általa megadott adatokat tartalmazó okiratok nem a kft. tényleges gazdasági helyzetét tükrözik, hamisak. A cég folyószámlájára gazdasági tevékenységből származó árbevétel nem folyt be, a számláról szállítói tartozások kiegyenlítésére nem került sor, azon egyéb gazdálkodási tevékenységet tartalmazó pénzügyi tranzakció sem bonyolódott. A hitel fedezetül felajánlott gépekkel és anyagkészletekkel a kft. nem rendelkezett, a hitel visszafizetésére reális lehetősége nem volt.

A hitel felvétele kapcsán az előszűrést az I. rendű terhelt végezte a bank v.-i fiókjának vezetőjeként. Közölte a fióknál beosztottjaként dolgozó M. A.-val, hogy a fedezetként felsorolt ingóságok megfelelőek, és a kft.-nek 20.000.000 Ft kölcsön nyújtható. Ennek alapján M. A. a helyszín megjelölése nélkül helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyvet, majd - az I. rendű terhelt utasítására - az előszűrés és a valótlan dokumentumok alapján a hitel régió cenzúra bizottság általi jóváhagyására vonatkozó előterjesztést készített. Az előterjesztésre a régió cenzúra bizottság jóváhagyta a hitelkérelmet, így 2000. november 3. napján a G. Kft. képviselőjeként az V. rendű terhelt a bankkal éves lejáratú hitelszerződést kötött. A hitelszerződés alapján a bank a v.-i fiókjánál nyitott számlán 20.000.000 Ft hitelt biztosított, amit az V. rendű terhelt által adott meghatalmazás alapján eljáró IV. rendű terhelt – több részletben – fel is vett.

A banki ügyintézőként eljáró I. rendű terhelt tehát a gyorsítelt fedezetét képező ingóságoknak a helyszíni fedezetvizsgálatát a kötelező előírás ellenére egyik esetben sem végezte el, és bár mint fiókvezető, felelős volt a bankfiók által a régió cenzúra bizottságnak megküldött előterjesztések tartalmáért, azokhoz szándékosan olyan helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyvet csatolt, amelyek valótlanul azt igazolták, hogy a fedezet ellenőrzése a banki belső szabályzatoknak, utasításoknak megfelelően megtörtént és a hitel fedezete megfelelő volt.

Megfelelő fedezet híján a pénzügyintézet a hitelt nem engedélyezte volna. A hitel tőkeösszegének visszafizetésére nem került sor.

A Kúria Bfv.I.102/2012/5. számú, 2012. augusztus 28. napján kelt – BH 2013.7. számú eseti döntésként közzétett – határozatában rámutatott, hogy az I. rendű terhelt mind a bankfiók vezetőjeként, mind az adott ügyben eljáró hitelügyintézőként a pénzügyintézet vagyont kezelte, vagyongazdálkodási megbízása keretében döntött a hitelkérdéseknek a cenzúra bizottság elé terjesztés nélküli elutasításáról vagy befogadásáról és a fedezet megfelelőségének, nagyságának minősítésével a cenzúra bizottság elé terjesztéséről, így valójában idegen vagyont kezelte. Az I. rendű terhelt a jogügyletek intézése során a fedezet ellenőrzését nem végezte el, ennek ellenére a hitelszerződések jóváhagyását kezdeményezte, ezzel vagyongazdálkodási kötelezettségét szándékosan megszegte és legalábbis belenyugodott abba, hogy ennek eredményeként a banknak jelentős vagyoni hátrányt okoz. Erre figyelemmel az I. rendű terhelt nem a sikkasztás, hanem a hűtlen kezelés tényállási elemeit valósította meg, amelyeket tettesként, egységes akaratelhatározással, azonos sértett sérelmére, rövid időközönként követett el. Így cselekménye folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelésnek minősül.

4.

A Gyulai Törvényszék 13.B.41/2011/155. számú, a Szegedi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.I.417/2012/5. ítélete folytán 2012. december 12. napján jogerős ítéletével az I. rendű terheltet folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntetőjében mondta ki bűnösnek.

Az irányadó tényállás lényege szerint az I. rendű terhelt a hitelkihelyezéssel foglalkozó A.-F. Rt. ügyvezető igazgatója volt 1999. február 10. napjától 2003. július 31. napjáig, az ügyfelekkel ő tárgyalt, döntött a hitel nyújtásáról, ő határozta meg a kölcsönszerződések tartalmát, az Rt. nevében aláírta a kölcsönszerződést, majd egy másik igazgatósági taggal is aláírattatta.

Az I. rendű terhelt az Rt. hitelezési szabályzatában és pénzügyi lízing üzletszabályzatában leírtakat szándékosan megsértve több adóminősítést nem végzett el, a hitelek fedezetéről, valamint az opciós joggal biztosított tárgyi eszközökről nem készítettett értébecslést, kezességvállalás esetén a kezesek vagyoni helyzetét nem vizsgálta, több hitelt megfelelő biztosíték nélkül helyezett ki. A futamidő alatt az I. rendű terhelt adóvizsgálatot nem végzett.

Az I. rendű terhelt a hitel kihelyezéssel kapcsolatos szabálytalanságokkal az ésszerű gazdasági kockázatot meghaladó módon végezte a tevékenységét, a rábízott vagyon megőrzésével kapcsolatos kötelezettségét megsértette, és ezzel az A.-F. Rt.-nek hét gazdasági társaság részére történt hitelkihelyezés kapcsán hét esetben, esetenként 1.650.000 Ft és 28.800.000 Ft összeghatárok között külön-külön vagyoni hátrányt okozott (az ítéleti tényállás az egyes kihelyezéseket és az abból származó vagyoni hátrányokat tételesen felsorolja).

Emellett az I. rendű terhelt a vagyongazdálkodási kötelezettség megszegésével oly módon is okozott vagyoni hátrányt az Rt.-nek, hogy az egyébként megfelelő fedezettel kihelyezett, de a törlesztő-részleteket nem fizető ügyfelek esetében a hitel behajtása, a sértett Rt. vételi jogának érvényesítése iránt nem intézkedett. Ez három esetben három adós ügyfél tekintetében és 229.125 Ft, 825.000 Ft illetőleg 5.879.727 Ft összegű tartozásra – mint vagyoni hátrányra – történt meg.

Az I. rendű terhelt a fenti hitelek kihelyezésével, valamint a kölcsönök behajtásával kapcsolatos kötelezettségek megszegésével összesen 98.833.851 Ft vagyoni hátrányt okozott.

A Kúria Bfv.I.602/2013/8. számú, 2013. október 15. napján kelt végzésében a cselekmény minősítését törvényesnek találta.

II.

1.

A legfőbb ügyész a jogegységi indítványában a Legfelsőbb Bíróság Bhar.III.833/2008/5. számú ítéletében, a Kúria Bfv.I.102/2012/5. számú végzésében, valamint a Gyulai Törvényszék 13.B.41/2011/155. számú ítéletében képviselt, a hűtlen kezelést folytatólagos egységnek tekintő álláspontot tartja helyesnek.

Az indítványában kifejtett jogi álláspont lényege a következő:

A természetes egység esetében az egy vagy – összhatását tekintve – a több cselekmény egyetlen jogi tárgyat egyszer sért vagy veszélyeztet, így egyetlen bűncselekményt hoz létre. Erre figyelemmel a hűtlen kezelés esetén természetes egység valósul meg akkor, ha egyetlen vagyongazdálkodói kötelezettségszegés eredményeként a vagyoni hátrány több részletben vagy bizonyos rendszerességgel, ismétlődő jelleggel következik be. Ugyancsak természetes egység jön létre akkor, ha az elkövető ugyanazon vagyoni hátrányt több vagyongazdálkodói kötelezettségszegéssel, tehát több elkövetési magatartás kifejtésével okozza. Mindezzel összhangban állapította meg az EBD 2015.B.26. számú elvi bírósági döntés, hogy a zsarolás bűncselekménye szempontjából természetes egység, ha a vádlott több ízben fenyegeti meg a sértettet annak érdekében, hogy a követelt pénzüsszeget megkapja, vagy a sértett több részletben teljesíti a követelést. Eredmény-bűncselekmény esetén a folytatólagos egység megállapítása kizárt, ha az elkövetési magatartás többszöri megvalósítása ugyanazon eredmény előidézése érdekében történik.

A Btk. 6. §-ának (2) bekezdése szerint nem bűnhalmazat, hanem folytatólagosan elkövetett bűncselekmény az, ha az elkövető ugyanolyan bűncselekményt, egységes akarat-elhatározással, azonos sértett sérelmére, rövid időközönként többször követ el. Ebből következik, hogy a folytatólagosság törvényi egységébe csak olyan részeselekmények tartozhatnak, amelyek önmagukban is bűncselekménynek minősülnek. Erre tekintettel a hűtlen kezelés folytatólagosan elkövetettnek minősül, ha az elkövető a gazdálkodására bízott ugyanazon vagyon kapcsán vagyongazdálkodói kötelezettségét rövid időközönként, egységes akarat-elhatározással többször szegi meg, és a kötelezettségszegéseivel külön-külön a szabálysértési értékhatárt meghaladó vagyoni hátrányt okoz. Ezért a vagyongazdálkodói kötelezettségszegéssel összefüggésben bekövetkezett vagyoni hátrány után az ismételt kötelezettségszegéssel történő újabb vagyoni hátrány okozása – az egyéb törvényi feltételek megléte esetén – nem természetes, hanem a Btk. 6. §-ának (2) bekezdése szerinti törvényi egységet teremt.

Ezt az értelmezést támasztja alá az EBH 2015.B.17. számú elvi bírósági határozat is.

A Btk. 462. § (4) bekezdésének a) pontja szerint bűncselekmény valósul meg, ha az ugyanazon elkövető által, egy éven belül elkövetett és együttesen elbírált ugyanolyan tulajdon elleni szabálysértés esetén a dolog értéke, az okozott kár, illetve az okozott vagyoni hátrány a (2) bekezdés a)-c) pontjában meghatározott összeget, az ötvenezer forintot érték-egybefoglalás folytán meghaladja.

A 87/2010. BKv szerint folytatólagos elkövetés megállapítására szabálysértések esetén nincs törvényes alap, ezért az azonos sértett sérelmére elkövetett szabálysértések is csak érték-

egybefoglalás folytán alkothatnak bűncselekményt. A folytatólagosság törvényi fogalmából következően bűncselekmény és szabálysértés folytatólagos egységet nem alkothatnak.

A Btk. idézett és a 2012. évi II. törvény (Szabs.tv.) 177. § (1) bekezdés c) pontjával, és (6) bekezdésével összhangban levő rendelkezéseiből, valamint a 87/2010. BKv-ben kifejtett jogértelmezésből az következik, hogy ugyanazon idegen vagyon kezelésével kapcsolatos többszöri, külön-külön is vagyoni hátrányt okozó kötelességszegések kétféleképpen képezhetnek törvényi egységet. A szabálysértési értékhatárt meghaladó vagyoni hátrányt okozó vagyonkezelési kötelességszegések a folytatólagos elkövetésre figyelemmel, míg a tulajdon elleni szabálysértések az érték-egybefoglalás folytán alkothatnak törvényi egységet. A Kúria Bfv.II.203/2015/6. számú végzésében kifejtettek elfogadása esetén a külön-külön is vagyoni hátrány okozására irányuló vagyonkezelői kötelességszegések természetes egységként történő értékelése a 87/2010. BKv-ben foglaltakat figyelmen kívül hagyva, a hűtlen kezelés érték-egybefoglalás útján létrejövő törvényi egységét üresítené ki.

2.

A legfőbb ügyész által bemutatott jogerős bírósági határozatok azt szemléltetik, hogy a jogegységi indítványban megjelölt jogkérdést a bíróságok eltérően értelmezik, ezért az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében a Bszi. 32. § (1) bekezdése a) pontjának második fordulója szerinti okból – a jogalkalmazás egységének biztosítása érdekében - jogegységi határozat meghozatala szükséges. A Kúria ezért a jogegységi indítvány érdemi elbírálása végett a Bszi. 38. §-a szerint ülést tartott, amelyen a legfőbb ügyész képviselője a jogegységi indítványt fenntartotta.

III.

A Kúria jogegységi tanácsa a legfőbb ügyész jogegységi indítványát az alábbiak szerint alaposnak találta:

1. A jogegységi indítvány elbírálásának alapját képező jogszabályok:

A Btk. 6. § (1) bekezdése: Bűnhalmazat az, ha az elkövető egy vagy több cselekménye több bűncselekményt valósít meg, és azokat egy eljárásban bírálják el.

A Btk. 6. § (2) bekezdése: Nem bűnhalmazat, hanem folytatólagosan elkövetett bűncselekmény az, ha az elkövető ugyanolyan bűncselekményt, egységes elhatározással, azonos sértett sérelmére, rövid időközönként többször követ el.

A Btk. - 2015. évi LXXVI. törvény 34. §-ával kiegészített - 462. § (4) bekezdésének a) pontja: Bűncselekmény valósul meg, ha az ugyanazon elkövető által, egy éven belül elkövetett és együttesen elbírált ugyanolyan tulajdon elleni szabálysértés esetén a dolog értéke, az okozott kár, illetve az okozott vagyoni hátrány a (2) bekezdés a)-c) pontjában meghatározott összeget, érték-egybefoglalás folytán meghaladja.

A Btk. 462. § (2) bekezdésének c) pontja: Nem bűncselekmény, hanem szabálysértés valósul meg, ha (...) a hűtlen kezelést ötvenezer forintot meg nem haladó vagyoni hátrányt okozva, (...) követik el.

A Btk. 376. § (1) bekezdése: Akit idegen vagyon kezelésével bíztak meg, és ebből folyó kötelességének megszegésével vagyoni hátrányt okoz, hűtlen kezelést követ el.

2. A Btk. a bűncselekményi egység és a bűncselekményi többség fogalmait nem határozza meg. Ezek fogalmai indirekte (a contrario) a Btk. 6. § (1) bekezdésének bűnhalmazat fogalmából vezethetők le: ekként bűncselekmény egységről van szó, ha az elkövetőnek egy vagy több cselekménye egy bűncselekményt valósít meg.

A bűncselekményi többség pedig mindössze annyiban tér el a bűnhalmazat fogalmától, hogy nincs tekintettel az egy eljárásban elbírálás követelményére. Ennek anyagi jogi konzekvenciája az, hogy a külön eljárásban elbírálás folytán nem halmazati büntetés kerül kiszabásra. Miután a bűnhalmazat fogalma (az egy eljárásban elbírálás követelménye folytán) egy eljárásjogi aspektust is tartalmaz, tisztán büntető anyagi jogi értelemben a (bűn)halmazat a többség szinonimájaként is használatos.

A bűncselekményi egységnek a bűnhalmazathoz képest történő meghatározása magában rejti az egység alapformáját is, amelyet a jogirodalom és a joggyakorlat „természetes egység”-ként nevez meg, minthogy az ilyen bűncselekményt a természetes szemlélet is egy bűncselekménynek tekinti. Természetes bűncselekményi egység tehát az az eset, amikor az egy vagy akár a több magatartásban megnyilvánuló cselekmény a mindennapi szemlélet szerint is egy bűncselekmény. Ilyenkor azonban a bűncselekményi egység megállapításának a feltétele, hogy a cselekmény ne minősüljön egyszersmind más bűncselekménynek is (azaz ne alkosson más bűncselekménnyel alaki halmazatot), továbbá amennyiben a tényállás sértettet tartalmaz vagy legalábbis a bűncselekmény sértett sérelmére követhető el, a cselekménynek ne legyen több sértettje, minthogy az szükségszerűen halmazatot eredményezne.

Az egység e formájához képest elkülönülnek azok az esetek, amikor az elkövető egy vagy több magatartása – amely a természetes szemlélet szerint ugyan több bűncselekményt alkotna – a törvény rendelkezésénél fogva mégis egy bűncselekményként értékelendő, azaz ún. törvényi egység. Ennek csupán az egyik formája a Btk. 6. § (2) bekezdésében meghatározott folytatólagosan elkövetett bűncselekmény.

A legfőbb ügyész jogegységi indítványa – eldöntésre váró elvi kérdésként – a természetes egység és a folytatólagosság elhatárolását az eredmény-bűncselekmények kontextusában, konkrétan a hűtlen kezelés bűncselekménye vonatkozásában veti fel. Ehhez képest a jogegységi tanács nem foglalkozott a természetes egység, a többség, valamint a folytatólagosság más előfordulásaival, így pl. a mulasztási bűncselekmények, a csak ismétlődéssel megvalósuló bűncselekmények, a tartós vagy állapot-bűncselekmények körében az egység-többség kérdéseivel.

3. Eredmény-bűncselekmény esetén a törvényi tényállásba illeszkedő egyetlen elkövetési magatartással létrehozott eredmény feltétlenül természetes egység. Így van ez akkor is, ha az eredmény nem egyszerre, egyszeri alkalommal, hanem folyamatosan vagy ismétlődő időközökben következik be. Ezt az elvet félreérthetetlenül fejezi ki a legfőbb ügyész indítványában is hivatkozott EBD 2015.B.26. számú elvi döntés.

Természetes egységről van szó azonban az előbbi esetkörön kívül akkor is, amikor ugyanazon törvényi tényállásba illeszkedő több elkövetési magatartás vezet egyetlen, egyugyanazon – azaz más eredménytől jól elhatárolódó – eredményhez, tehát a többszörös elkövetési magatartás egyetlen jogi tárgyat sért. Ebből a szempontból közömbös az, hogy az egyetlen, mástól elhatárolódó eredményt ugyanannak az elkövetési magatartásnak az ismétlődése váltja-e ki (pl. többszöri, önmagában is halálos kimenetelű lövés leadásával megvalósult

emberölés), avagy a magatartások együtthatása okozza az egynek értékelendő eredményt (pl. a többszöri különféle eszközzel és erőbehatással előidézett emberölés).

Ezzel szemben bűncselekményi többség (halmazat) létesül - egyebek mellett - ugyanazon törvényi tényállás többszöri kimerítésével, ha a több elkövetési magatartás több eredmény bekövetkezéséhez vezet (homogén halmazat). A több elkövetési magatartás pedig lehet:

- akár ugyanannak az elkövetési magatartásnak a többszöröződése (ismétlődése), de lehet
- akár egymástól eltérő elkövetési magatartás is.

A többség létrejöttének továbbá az is feltétele, hogy az elkövetési magatartások létrehozta eredmények elkülönüljenek, mégpedig abban az értelemben, hogy ne legyenek ugyanannak az eredménynek a részletekben való bekövetkezéseként felfoghatók.

Az így létrejött bűncselekmény többség azonban a Btk. 6. § (2) bekezdése feltételeinek fennállása mellett (sértetti azonosság, egységes akaratelhatározásból származás, rövid időn belül ismétlődő elkövetés) a folytatólagosság egységét eredményezi, amikor az egységben értékelt részselekmények elvesztik önállóságukat és egy bűncselekményként értékelendők.

3. Az előzőekben kifejtett elvek a hűtlen kezelés bűncselekményének megítélésére értelemszerűen vonatkoznak. Így:

- Természetes bűncselekmény-egységről van szó, ha ugyanazon vagyongazdálkodási megbízás körében egyetlen konkrét vagyongazdálkodási kötelezettség megszegésével okozati kapcsolatban következik be a vagyoni hátrány, mégpedig akár egyszerre, egy alkalommal, akár részletekben, akár ismétlődően, függetlenül attól, hogy az egyes részletek meghaladják-e a bűncselekményi értékhatárt vagy sem.

- Természetes egységről beszélünk akkor is, ha ugyanannak a vagyongazdálkodási megbízásnak a teljesítése során több különböző vagyongazdálkodási kötelezettség-szegő magatartás következménye egy (a szabálysértési értékhatárt meghaladó összegű) vagyoni hátrány, amely részletekben is bekövetkezhet.

- Azonban, ha ugyanannak a vagyonnak a kezelésére vonatkozó megbízás körében az elkövető több kötelezettség-szegő magatartása több, egymástól elkülönülő, tehát különböző vagyoni hátrány keletkezéséhez vezet, természetes egységről nem lehet szó.

Ebben az esetben, amennyiben a vagyoni hátrányok külön-külön, összességükben meghaladják a szabálysértési értékhatárt, bűnhalmazat létesül.

Ugyanazon vagyongazdálkodási megbízás körében az önmagukban hűtlen kezelésként értékelendő bűncselekmények sértettje szükségképpen ugyanaz. Ebből következően tehát, ha ennek a Btk. 6. § (2) bekezdésében meghatározott más feltételei is megállapíthatóak, a több, önmagában is hűtlen kezelésnek minősülő cselekmény folytatólagos egységként kerül értékelésre.

Amennyiben pedig a több kötelezettség-szegés eredményeként bekövetkező vagyoni hátrányok külön-külön nem haladják meg a szabálysértési értékhatárt, az egyébként csak tulajdon elleni szabálysértésként értékelendő cselekmények a Btk. 462. § (4) bekezdés a)

pontja szerinti további feltételek (egy éven belüli elkövetés és elbírálás) esetén érték-egybefoglalással alkotnak egy bűncselekményt, azaz bűncselekmény-egységet (a hűtlen kezelés szabálysértési alakzatát az üzletszerűség nem minősíti vétséggé, ezért ennek az érték-egybefoglalás szempontjából jelentősége nincs).

4. A jogegységi indítványban a joggyakorlat megosztottságát szemléltető és az egység mibenlétét eltérően megítélő döntések mindegyike olyan esetre vonatkozott, amelyben az idegen vagyon kezelésével megbízott személy különböző kötelességszegő magatartásokkal egymástól jól elkülönülő, azaz különböző vagyoni hátrányokat okozott. Az előzőekben kifejtettek alapján tehát a Kúria is a Legfelsőbb Bíróság Bhar.III.833/2008/5. számú, a Kúria Bfv.I.102/2012/5. számú és a Gyulai Törvényszék – a Szegedi Ítéltábla Bf.I.417/2012/5. számú végzésével helybenhagyott – 13.B.41/2011/155. számú határozatában kifejtett azon jogi állásponttal értett egyet, miszerint a döntéseik alapjául szolgáló cselekmények törvényesen folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntettként értékelendők.

A joggyakorlat megosztottságát szemléltető I/1. pont alatt ismertetett esetben a Legfelsőbb Bíróság határozatának a vagyonkezelési kötelezettség tartalmi meghatározottságára, azok elemeire, összetevőire vonatkozó érvei kétségekívül helyesek. Ezekből azonban nem feltétlenül következik, hogy a vagyonkezelési kötelezettség egyes összetevőinek megfelelő, de különböző kötelezettségek megszegésével okozott különféle vagyoni hátrány a kezelt vagyonban természetes egységet jelentene.

IV.

A kifejtettekre figyelemmel a Kúria Büntető Jogegységi Tanácsa az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében a Bszi. 32. § (1) bekezdése a) pontjának második fordulata szerinti okból a jogegységi indítványnak helyt adott és a rendelkező rész szerint határozott.

A jogegységi tanács a határozatát a Bszi. 42. § (1) bekezdésére figyelemmel a Magyar Közlönyben, a központi honlapon és a Kúria honlapján közzéteszi.

Budapest, 2016. március 7. napján

Dr. Székely Ákos sk. a jogegységi tanács elnöke
Dr. Belegi József sk. előadó bíró
Dr. Csere Katalin sk. bíró
Dr. Márki Zoltán sk. bíró
Dr. Molnár Gábor Miklós sk. bíró
a jogegységi tanács tagjai

2/2016. BJE számú jogegységi határozat

A Kúria büntető jogegységi tanácsa a Kúria Büntető Kollégiumának vezetője által előterjesztett indítvány alapján indult jogegységi eljárásban Budapesten, a 2016. október 18. napján megtartott ülésen meghozta a következő

jogegységi határozatot:

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 197. § (1) bekezdésébe ütközik és a (2) bekezdésre figyelemmel a (4) bekezdés a) pontja szerint minősül a tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak büntette, ha a cselekmény sértettje az elkövető hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása alatt áll, függetlenül attól, hogy azt kényszerítéssel valósította-e meg.

Indokolás:

I.

A)

A Kúria Büntető Kollégiumának vezetője a 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 33. § (1) bekezdésének a) pontjának felhatalmazása alapján eljárva jogegységi eljárást kezdeményezett a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) szexuális erőszakról szóló 197. §-ának értelmezése kapcsán akkor, ha a sértett az elkövetéskor a tizenkettedik életévét még nem töltötte be, és az elkövető hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása alatt állt.

Indítványában arra hivatkozott, hogy e bűncselekmény minősítése kapcsán az ítélkezési gyakorlat megosztott.

Az ennek igazolására felhívott bírósági határozatok a következők:

1.

A Kecskeméti Törvényszék a 2015. szeptember 22. napján kelt 11.B.349/2015/9. számú ítéletében a terheltet bűnösnek mondta ki a Btk. 197. § (2) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés b) pontjának III. fordulatára figyelemmel a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő, folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntetésében, és ezért tizenkét év szabadságvesztésre és tíz év közügyektől eltiltásra ítélte. A törvényszék által megállapított tényállás lényege a következő volt:

A sértettet, a 2010. június 29. napján született leánygyermeket édesanyja megbízásából a terhelt vitte óvodába 2015 februárjában, és egy alkalommal onnan hazafelé tartva a kislány nadrágját és alsóneműjét lehúzva simogatta annak nemi szervét, majd a sajtóját a kislány nemi szervéhez nyomta. Cselekményét 2015 áprilisában megismételte.

Az ítélet indokolásában a törvényszék kifejtette, hogy miután a terhelt cselekményét tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére követte el, az a Btk. 197. § (2) bekezdésébe ütközik, ugyanakkor – bár a terhelt erőszakot nem fejtett ki, fenyegetést nem

alkalmazott – a gyermek függelmi viszonyban állt vele és életkorára tekintettel védekezésre képtelen volt, így a bűncselekmény a (3) bekezdés b) pontjára figyelemmel a (4) bekezdés a) pontja szerint minősül.

A másodfokon eljáró Szegedi Ítéletábrla a 2016. február 2. napján meghozott Bf.III.733/2015/5. számú ítéletével az első fokú határozatot megváltoztatva a terhelt cselekményét a Btk. 197. § (2) bekezdése szerint minősítette, és a vele szemben kiszabott büntetést hét évi szabadságvesztésre és hat évi közügyektől eltiltásra enyhítette.

Indokolásának lényege a következő:

A Btk. 197. § (1) bekezdése a szexuális erőszaknak azokat az alapeseteit tartalmazza, amikor az elkövető a bűncselekményt erőszakkal vagy minősített fenyegetéssel [a) pont], illetve más védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen állapotát felhasználva [b) pont] követi el. Ugyanakkor a Btk. 197. §-ának szerkezeti felépítéséből következően a (2) bekezdésben alapesetként szabályozza azt, amikor az elkövető erőszak vagy minősített fenyegetés nélkül tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel szexuális cselekményt végez vagy végeztet.

A Btk. 197. § (3) bekezdése azokat a minősítő körülményeket állapítja meg, amelyek megvalósulása esetén az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény súlyosabban büntetendő, és a 197. § (4) bekezdésének b) pontja kombinálja a (3) bekezdésében írt minősítő körülményeket, míg az a) pontja további minősítő körülményként jelöli meg a sértett tizenkettedik életévének be nem töltését. A Btk. 197. § (4) bekezdésének a) pontja az 1. fordulatában visszautal az (1) bekezdés a) pontjára, a 2. fordulat a (3) bekezdés b) és c) pontjára, de a (3) bekezdés bevezető mondata egyúttal visszautal az (1) bekezdésre.

Ezért álláspontja szerint a tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak csak abban az esetben minősül a Btk. 197. § (4) bekezdés a) pont 2. fordulata szerint, ha az elkövető a sértett hozzátartozója, vagy a sértett nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy a befolyása alatt álló személy, illetve azt azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva többen követik el, feltéve, hogy ennek során a sértettel szemben erőszakot, vagy minősített fenyegetést alkalmaznak, továbbá akkor, ha a sértett – életkortól független – védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen állapotát használják fel szexuális cselekményre.

2.

A Szegedi Törvényszék a 2015. szeptember 10. napján kelt B.1293/2014/30. számú ítéletében a terheltet – bűnösségét a Btk. 197. § (2) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés b) pontjára figyelemmel a (4) bekezdés a) pontjának 2. fordulata szerint minősülő, folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntetésében és a Btk. 198. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő, folytatólagosan elkövetett szexuális visszaélés büntetésében megállapítva – halmazati büntetésül kilenc év szabadságvesztésre és kilenc év közügyektől eltiltásra ítélte.

A törvényszék által megállapított tényállás lényege a következő:

A terhelt a 2001. augusztus 29. napján született sértett bizalmába férközött és a szülei hozzájárulásával nála tartózkodó sértettet 2012 decemberében először arra kérte, hogy érzelmi kötődésének jeléül simogathassa, majd arra, hogy vetközzön le előtte, végül a tizenkettedik életévét még ekkor be nem töltött sértettel orálisan fajtalankodott. Ezt követően a terhelt a

hozzá érzelmileg erősen kötődő sértettel – annak tizenkettedik születésnapja után is – heti rendszerességgel fajtalankodott 2013. december 5. napjáig.

Az ítélet indokolásában a törvényszék kifejtette, hogy miután a sértett szülei úgy hitték, hogy a fiúgyermekük a terhelnél biztonságban van, a cselekmények elkövetése idején a terhelt felügyelete alatt állt; ezért a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére elkövetett cselekmény egyben a terhelt felügyelete alatt álló személy sérelmére elkövetettnek is minősül, ekként az a szexuális erőszak legsúlyosabban büntetendő esete.

A másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla a 2016. május 4. napján meghozott Bf.I.830/2015/20. számú ítéletével az első fokú ítéletet megváltoztatta, és a kiszabott büntetést nem érintve a terheltnek a törvényszék által folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntetéként értékelt cselekményét a Btk. 197. § (2) bekezdése szerint minősítette.

Az ítéletet az előzőekben ismertetett ítéltáblai határozatban kifejtettekkel egyezően indokolta.

3.

A Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság a 2013. november 19. napján kihirdetett I.B.IV.1464/2012/38. számú ítéletében a terhelt bűnösségét az 1978. évi IV. törvény 198. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő, 3 rendbeli – melyből 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett – szemérem elleni erőszak büntetében megállapítva öt halmazati büntetésül tizenkét év fegyházbüntetésre és tíz év közügyektől eltiltásra ítélte.

Az ítéleti tényállás lényege a következő:

A terhelt élettársa távollétét kihasználva 2011-ben, majd 2012-ben a március 3. napjáig terjedő időben – pontosan meg nem határozható időpontokban – több alkalommal zaklatta élettársa velük élő, 2005. november 2. napján született kislányát, annak bugyijába nyúlva, ujját nemi szervébe dugva.

Ezen túl 2011 nyarán az élettársa két, náluk látogatóban lévő hűgát – akik közül az egyik 2002. október 28. napján, a másik 2004. szeptember 12. napján született – ölébe ültette, bugyijukba nyúlt, és ujját nemi szervükbe dugta.

A bíróság a tényállásban rögzítette azt is, hogy a terhelt élettársának gyermeke a terhelt és az élettársa közös nevelése, hűgai pedig közös felügyeletük alatt álltak.

A cselekményeket az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvényt alkalmazva bírálta el, megállapítva, hogy azokat a terhelt tizenkettedik életévüket be nem töltött – így a hivatkozott törvény 210. §-ára figyelemmel védekezésre képtelen – sértettek sérelmére követte el, akik közül élettársa gyermeke a nevelése, hűgai pedig a felügyelete alatt álltak, és a cselekményeket ennek megfelelően minősítette.

A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a 2014. május 7. napján kelt 24.Bf.IV.6310/2014/6. számú ítéletével az első fokú határozatot megváltoztatva a terhelt cselekményeit 3 rendbeli, a Btk. 197. § (2) bekezdésébe ütköző és aszerint büntetendő, egy esetben folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntetéként minősítette, a büntetés tartamát nem érintve.

Indokolásában kifejtette, hogy a terhelt cselekményei nem minősülnek súlyosabban azért, mert azokat nevelése, illetve felügyelete alatt álló, tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére követte el, miután – az elbíráláskor hatályos – Btk. 197. § (2) bekezdése szerinti, azaz a tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak büntetése nem vonatkozik a Btk. 197. § (3) bekezdés b) pontja szerinti minősítő körülmény.

A jogerős határozatok ellen az Alkotmánybíróság 23/2014. (VII. 15.) AB határozatára figyelemmel a Legfőbb Ügyészség a Be. 416. § (1) bekezdés e) pontja alapján felülvizsgálati indítványt terjesztett elő.

A felülvizsgálati eljárást lefolytatva a Kúria a 2015. január 27. napján meghozott Bfv.I.1537/2014/4. számú ítéletével a támadott határozatokat megváltoztatva a szabadságvesztést a Btk. 81. § (2) és (3) bekezdése alapján tekintette kiszabottnak; egyebekben azonban azokat hatályban tartotta.

Ítéletében ugyanakkor rámutatott arra, hogy a másodfokon eljáró bíróság tévesen minősítette a terhelt cselekményeket. Nem osztotta a másodfokú bíróság álláspontját, amely szerint a Btk. 197. § (2) bekezdése olyan önálló tényállást tartalmaz, amelynek nincs minősített esete, illetve az csak akkor állapítható meg, ha a cselekményt a Btk. 197. § (1) bekezdés a) pontja szerinti tényleges erőszakkal vagy fenyegetéssel követik el.

Kifejtette: a Btk. 197. § (2), (3) és (4) bekezdésének összevetéséből az következik, hogy a (2) bekezdés szerinti, a tizenkét év alatti személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak minősített esete valósul meg, ha a sértett az elkövető nevelése, illetve felügyelete alatt áll; azaz a tizenkettedik életévét be nem töltött passzív alany sérelmére tényleges erőszak nélkül is megvalósul a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő eset.

A kiszabott büntetés törvényes voltára tekintettel azonban a minősítést nem változtatta meg.

4.

A Miskolci Törvényszék a 2015. január 26. napján kihirdetett 4.B.1845/2014/24. számú ítéletében a terhelt bűnösségét a Btk. 197. § (2) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés b) pontjára figyelemmel a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő, folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntetésében állapította meg, és ezért hét évi szabadságvesztésre és hét évi közügyektől eltiltásra ítélte.

Az ítéleti tényállás lényege szerint a terhelt 2013. november 4. napját követően – pontosan meg nem határozható időpontokban – öt alkalommal élettársa 2004 októberében született és a velük közös lakásban élő kislányának nadrágjába nyúlva annak nemi szervét simogatta, húzogatta. A kislány nem mert erről beszélni senkivel. Majd 2013. december 8. napján élettársa testvérének lakásán – miközben annak három kiskorú gyermeke is jelen volt – ismét a sértett nadrágjába nyúlt és annak nemi szervét simogatta. A jelen lévő gyermekek közül az egyik – egy hat éves kislány – édesanyjának elmesélte a történetet, majd a sértett édesanyja feljelentést tett.

A Debreceni Ítéletábró a 2015. október 20. napján kihirdetett Bf.I.135/2015/15. számú ítéletében az első fokú ítéletet megváltoztatta, a kiszabott büntetést enyhítette, azonban a minősítést nem érintette.

Hivatkozva a Kúria Bfv.I.438/2014/5. számú és Bfv.I.1537/2014/4. számú határozataira, jogirodalmi állásfoglalásokra, továbbá utalással a 2011/93. EU Irányelvben foglaltakra kifejtette: a Btk. 197. § (2) bekezdés szerinti alapesetben megjelenő fokozottabb büntetőjogi védelem tényéből következik, hogy amennyiben a (3) bekezdés b) vagy c) pontjában írtak – köztük a hozzátartozó sérelmére történő elkövetés – is megállapíthatóak, úgy a szexuális erőszak tényleges kényszerítés nélkül is a (4) bekezdés a) pontjában írt minősített esetként valósul meg.

5.

A Debreceni Törvényszék a 2016. január 20. napján kelt 24.B.444/2015/28. számú ítéletében a terheltet bűnösnek mondta ki a Btk. 197. § (2) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés b) pontjára figyelemmel a (4) bekezdés a) pontja szerinti szexuális erőszak büntetében, és ezért öt év hat hónap fegyházbüntetésre és hat év közügyektől eltiltásra ítélte.

A tényállás lényege szerint a terhelt 2014 tavaszától élettársa 2003 novemberében született és velük közös háztartásban élő kislányát anyja távollétében többször megsimogatta, puszilgatta, majd 2014 nyarán megkérdezte tőle: ki akarja-e próbálni a szexet. Miután a sértett igennel válaszolt, a padlásterben közöszült a sértettel.

A Debreceni Ítéltábla a 2016. április 4. napján kihirdetett Bf.II.145/2016/4. számú ítéletével megváltoztatta a törvényszék határozatát, és a minősítést nem érintve súlyosította a büntetést.

Kifejtette, hogy a terhelt és a – tizenkettedik életévét be nem töltött – sértett között a szexuális cselekményt megelőzően, illetve annak során kényszerítés, illetve fenyegetés nem történt; a terhelt nem a sértett védekezésére vagy akaratnyilvánításra képtelen állapotát használta fel a szexuális cselekményre, ezért a Btk. 197. § (2) bekezdése szerinti szexuális erőszak büntette így a sértett kifejezett beleegyezése mellett is megvalósult. Miután azonban ugyanezen szakasz (3) bekezdésének b) pontja, valamint a (4) bekezdésének a) pontja szerint súlyosabban minősül a cselekmény, ha azt az elkövető a hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása alatt álló személy sérelmére követi el, és a terhelt a sértett nevelőapja, a cselekményt az elsőfokú bíróság helyesen minősítette.

6.

A Győri Törvényszék a 2015. március 10. napján meghozott B.415/2014/6. számú ítéletében a terhelt bűnösségét felügyelete alatt álló, tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére, folytonosan elkövetett szexuális erőszak büntetében [Btk. 197. § (2) bekezdés, (3) bekezdés b) pont, (4) bekezdés a) pont] állapította meg, és ezért tíz év szabadságvesztésre és hét év közügyektől eltiltásra ítélte.

Az ítéleti tényállás lényege szerint a 2007. november 20. napján született sértett édesanyja 2013 nyarán a gyermek felügyeletét nagybátyja, a terhelt felügyeletére bízta. Ezt kihasználva a terhelt a gyermek bugyiját lehúzza nemi szervét nyalogatta. Egy másik alkalommal saját nadrágját levéve arra utasította a gyermeket, hogy nemi szervét simogassa. A gyermek komoly félelmében ennek eleget tett. Egy alkalommal pedig a kislány bugyijába nyúlva annak nemi szervét és fenekét markolászta. Majd 2014. január 19. napján ismét a gyermek bugyijába nyúlt és erőteljesen megmarkolta annak nemi szervét és fenekét.

A Győri Ítéltábla a 2015. november 3. napján meghozott Bf.28/2015/6. számú határozatával az első fokú határozatot helybenhagyta.

Rámutatott, hogy a törvényi normaszöveg a tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett bűncselekményhez úgy kapcsolja a Btk. 197. § (4) bekezdés a) pontjában előírt, öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztést, hogy visszautal a Btk. 197. § (3) bekezdésének b) pontjára, amely arra az esetre vonatkozik, ha a sértett az elkövetőnek hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása alatt áll.

7.

A Pécsi Ítéltábla a 2015. április 28. napján meghozott Bkk.I.96/2015/3. számú végzésében a szexuális erőszak büntette miatt indult büntetőügyben az eljárás lefolytatására a Pécsi Járásbíróságot jelölte ki.

Döntését azzal indokolta, hogy a Btk. 197. § (2) bekezdésébe ütköző szexuális erőszak büntette alapeset, ahhoz a törvény további minősítő körülményeket nem állapít meg, ezért a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére elkövetett szexuális erőszak csak akkor minősül súlyosabban, ha azt erőszakkal vagy kvalifikált fenyegetéssel valósítják meg és a sértett az elkövetővel kapcsolati viszonyban áll. Ezért a vádirati tényállás szerint kényszer- és erőszakmentesen megvalósított bűncselekmény a Btk. 197. § (2) bekezdése szerint minősül, így annak elbírálása a járásbíróság hatáskörébe tartozik. A döntés közzétételre került IH.2015.45. számon.

8.

A Szegedi Ítéltábla a 2016. január 25. napján meghozott Bpkf.I.27/2016/2. számú végzésével helybenhagyta a Szegedi Törvényszék 2015. december 9. napján kelt 7.B.1061/2015/4. számú áttételt elrendelő végzését. Kifejtette, hogy a vádirati tényállás szerint a terhelt a szexuális cselekményt a tizenkettedik életévét be nem töltött unokája sérelmére erőszak vagy minősített fenyegetés nélkül valósította meg, ekként az – a vádtól eltérően – a Btk. 197. § (2) bekezdése szerinti alapesetként értékelendő. A büntetőeljárás lefolytatására így a Karcagi Járásbíróság rendelkezik hatáskörrel és illetékességgel.

9.

A Fővárosi Ítéltábla a 2015. július 1. napján meghozott 6.Bkk.10751/2015/3. számú végzésében az eljárás lefolytatására a Fővárosi Törvényszéket jelölte ki. A Btk. 197. §-ának nyelvtani és rendszertani értelmezésével, valamint minősítési rendszerének elemzésével arra a következtetésre jutott, hogy a tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére a hozzátartozó által megvalósított szexuális erőszak nem csupán akkor minősül súlyosabban, ha azt erőszakkal vagy élet, testi épség elleni fenyegetéssel kényszerítve, avagy többek által elkövetve valósítják meg, hanem e körülmények hiányában is. Ekként az ilyen magatartás a Btk. 197. § (4) bekezdés a) pontja szerinti – öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett – bűncselekménynek minősül, aminek elbírálása a Be. 16. § (1) bekezdés a) pontja alapján a törvényszék hatáskörébe tartozik.

10.

A Fővárosi Ítéltábla a 2015. július 27. napján meghozott 3.Bkk.10834/2015/3. számú végzésében az eljárás lefolytatására ugyancsak a Fővárosi Törvényszéket jelölte ki. Kifejtette, hogy a Btk. 197. § (4) bekezdés a) pontja szerinti – öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett – minősített eset megállapíthatóságához már az is elegendő, hogy az elkövető a tizenkettedik életévét be nem töltött, nevelése alatt álló személy sérelmére kövesse el a bűncselekményt; ez esetben nem tényállási elem az erőszak, élet vagy testi épség

elleni közvetlen fenyegetés. Az ügy elbírálása ezért a Be. 16. § (1) bekezdés a) pontja alapján a törvényszék hatáskörébe tartozik.

B)

A kollégiumvezető arra tett indítványt, hogy a jogegységi tanács minősítse a Btk. 197. § (4) bekezdés a) pontja szerint annak a cselekményét, aki a hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása alatt álló, tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel szexuális cselekményt végez vagy végeztet.

C)

A legfőbb ügyész jogegységi indítványra tett nyilatkozata a következő:

Álláspontja szerint a Btk. 197. § (4) bekezdés a) pontja szerint büntetendő, aki a hozzátartozója, vagy a nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a befolyása alatt álló, tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére követi el a szexuális bűncselekményt.

Indokolásában kifejtette, hogy részint a 197. § (2) bekezdése szerinti büntetési tétellel azonosan rendeli büntetni a törvény a (3) bekezdésben meghatározott minősített esetek elkövetőjét, erre figyelemmel a (3) bekezdésben írtak nem lehetnek a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére elkövetett szexuális erőszak minősített esetei; a (3) bekezdés a) pontja szerinti minősítő körülmény a tizenkettedik életévét betöltött, de tizennyolcadik életévét még be nem töltött sértett sérelmére elkövetett, (1) bekezdés szerinti bűncselekményekre vonatkozik.

A törvény indokolásában kifejtettekre hivatkozva arra is utalt, hogy az ezzel ellentétes álláspont oda vezetne, miszerint semmilyen további következménnyel nem járna az, ha az elkövető a cselekményt nem csupán tizenkettedik életév alatti passzív alany, hanem a saját gyermeke, vagy a vele speciális függőségben lévő sértett sérelmére követné el, holott épp ez a speciális viszony teszi kiszolgáltatottabbá a sértettet.

Megítélése szerint ugyan a Btk. nem tartalmazza külön megdönthetetlen vélelemként a tizenkettedik évét be nem töltött sértett védekezésre képtelen voltát, azonban azzal, hogy a sértett életkorára tekintettel kényszerítés hiányában is büntetendővé nyilvánította a tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel végzett vagy végeztetett szexuális cselekményt, azt fejezte ki a jogalkotó, hogy az ilyen sértett akarata közömbös, az ilyen sértett aktív kezdeményezésére létrejött szexuális cselekmény is bűncselekmény. Így az ilyen cselekmény nem azért minősül a 197. § (4) bekezdés a) pontja szerint, mert a cselekmény az (1) bekezdés b) pontjába ütközik, hanem azért, mert a (2) bekezdés szerinti sértett az elkövető hozzátartozója.

II.

A Bszi. 32. § (1) bekezdés a) pontja szerint jogegységi eljárás lefolytatásának van helye, ha elvi kérdésben az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében jogegységi határozat meghozatalára van szükség.

A törvény 33. § (1) bekezdésnek a) pontja szerint pedig a jogegységi eljárást le kell folytatni, ha azt a Kúria kollégiumvezetője indítványozza.

Miután a Kúria Büntető Kollégiumának vezetője indítványát a jogegységi tanács ülésén is fenntartotta, a Kúria jogegységi tanácsa a jogegységi döntés meghozatalát az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében szükségesnek tartva az eljárást – a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 439. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel a Bszi. 34–41. §-ai alapján eljárva – lefolytatta.

III.

Az indítvány által érintett törvényi rendelkezések a következők:

Btk. 197. § (1) Szexuális erőszakot követ el, és büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki

- a) a szexuális kényszerítést erőszakkal, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel követi el,
- b) más védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen állapotát szexuális cselekményre használja fel.

(2) Szexuális erőszakot követ el az is, és öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés büntetéssel büntetendő, aki tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel szexuális cselekményt végez vagy végeztet.

(3) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt

- a) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére követi el,
- b) az elkövető a hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása alatt álló személy sérelmére követi el, vagy
- c) azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva, többen követi el.

(4) Öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő,

- a) aki az (1) bekezdés a) pontjában vagy a (3) bekezdés b) vagy c) pontjában meghatározott bűncselekményt tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére követi el, vagy
- b) ha a (3) bekezdés a) pontjában meghatározott bűncselekmény a (3) bekezdés b) vagy c) pontja szerint is minősül.

(5) Aki szexuális erőszak elkövetéséhez szükséges vagy azt könnyítő feltételeket biztosítja, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Btk. 459. § (1) bekezdés

27. szexuális cselekmény: a közösülés és minden súlyosan szeméremszérvő cselekmény, ami a nemi vágy felkeltésére, fenntartására vagy kielégítésére alkalmas, vagy arra irányul.

Be. 15. § Első fokon a járásbíróhatáskörébe tartozik azoknak a bűncselekményeknek az elbírálása, amelyeket e törvény nem utal a törvényszék hatáskörébe.

Be. 16. § (1) A törvényszék hatáskörébe tartoznak a) azok a bűncselekmények, amelyekre a törvény tizenöt évig terjedő vagy annál súlyosabb szabadságvesztés büntetés kiszabását is lehetővé teszi.

Magyarország Alaptörvénye 28. cikk

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor

azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

Az Európai Parlament és a tanács 2011. december 13-i, a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, valamint a 2004/68/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló 2011/93/EU irányelv

2. cikk: az irányelv alkalmazásában

a) „gyermek”: bármely 18 évesnél fiatalabb személy;

b) „beleegyezési korhatár”: azon életkor, amely alatt a nemzeti joggal összhangban tilos a gyermekkel folytatott szexuális tevékenység;

3. cikk (5) bekezdése: szexuális bántalmazással kapcsolatos bűncselekmény a gyermekkel folytatott szexuális tevékenység, amennyiben:

I. a gyermekkel kapcsolatban fennálló, elismert bizalmi vagy hatalmi helyzettel vagy befolyással élnek vissza, szabadságvesztéssel büntetendő, melynek felső határa legalább nyolc év, ha a gyermek a beleegyezési korhatárt nem érte el, és legalább három év, ha a gyermek a beleegyezési korhatárt már betöltötte; vagy

II. a gyermek különösen kiszolgáltatott helyzetével, különösen szellemi vagy testi fogyatékosságával, vagy eltartotti helyzetével élnek vissza, szabadságvesztéssel büntetendő, melynek felső határa legalább nyolc év, ha a gyermek a beleegyezési korhatárt nem érte el, és legalább három év, ha a gyermek a beleegyezési korhatárt már betöltötte; vagy

III. kényszerít, erőszakot vagy fenyegetést alkalmaznak, szabadságvesztéssel büntetendő, melynek felső határa legalább tíz év, ha a gyermek a beleegyezési korhatárt nem érte el, és legalább öt év, ha a gyermek a beleegyezési korhatárt már betöltötte.

IV.

A Kúria álláspontja e szabályok helyes értelmezése kapcsán a következő:

A 2013. június 30. napjáig hatályban volt 1978. évi IV. törvény az erőszakos közösülést, illetve a szemérem elleni erőszakot a következő módon szabályozta:

197. § (1) Aki mást erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közösülésre kényszerít, vagy más védekezésre, illetőleg akaratnyilvánításra képtelen állapotát közösülésre használja fel, büntetést követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha
a) az erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közösülésre kényszerített sértett a tizenkettedik életévét nem töltötte be,
b) a sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll, illetve az elkövető az erőszakos közösülést a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követi el,
c) a sértettel azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva, többen közösülnek.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdés a) pontja szerinti erőszakos közösülés a (2) bekezdés b) vagy c) pontja szerint is minősül.

198. § (1) Aki mást erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel fajtalanságra, vagy ennek eltérésére kényszerít, vagy másnak a védekezésre, illetőleg akaratnyilvánításra képtelen állapotát fajtalanságra használja fel, büntetést követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha
a) az erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel fajtalanságra, vagy ennek eltérésére kényszerített sértett a tizenkettedik életévét nem töltötte

be,

b) a sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll, illetve az elkövető a fajtalanságot a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követi el,

c) a sértettel azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva, többen fajtalankodnak.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdés a) pontja szerinti szemérem elleni erőszak a (2) bekezdés b) vagy c) pontja szerint is minősül.

A törvény értelmező rendelkezést is fűzött a tényállásokhoz:

210. § A 197-198. § alkalmazásában a tizenkettedik életévét be nem töltött személyt védekezésre képtelennek kell tekinteni.

A 2015. július 1. napján hatályba lépett Btk. indokolása a szexuális erőszak kapcsán a következőket tartalmazza:

„Az erőszakos közöszülés és a szemérem elleni erőszak tényállásának újraszabályozása elsődlegesen azért szükséges, mert Magyarország 2010. november 29-én aláírta a Lanzarote Egyezményt, illetve az Európai Unió tagállamai 2011 decemberében elfogadták a 2011/93/EU irányelvet, amelynek legkésőbb 2013. december 18-ig meg kell feleltetni jogszabályainkat. Emellett – az egyszerűsítés érdekében – a törvény összevonja a teljesen azonos tartalmú erőszakos közöszülés és szemérem elleni erőszak tényállását, és új címet ad (szexuális erőszak), ami mindkettőt lefedi, és a köznyelv számára is egyértelmű. A 2011/93/EU irányelv 3. cikk (5) bekezdés II. és III. pontja, illetve (6) bekezdése, továbbá a Lanzarote Egyezmény 18. cikk (1) bekezdés b) pontja a következőket nyilvánítja büntetendő magatartásoknak:

– a gyermekkel folytatott szexuális tevékenység, amennyiben a gyermek különösen kiszolgáltatott helyzetével, különösen szellemi vagy testi fogyatékoságával vagy eltartotti helyzetével élnek vissza,

– a gyermekkel folytatott szexuális tevékenység, amennyiben kényszer, erőszakot vagy fenyegetést alkalmaznak,

– a gyermeknek valamely harmadik féllel folytatott szexuális tevékenységre kényszer, erőszak vagy fenyegetés alkalmazásával történő késztetése.

Mind a 2011/93/EU irányelv, mind a Lanzarote Egyezmény gyermeknek a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt tekint, így valamennyi említett magatartás e személyi kör tekintetében büntetendő. Az elkövetési magatartások tekintetében a 2011/93/EU irányelv meghatározza a büntetési tétel felső határának legalacsonyabb mértékét, egyes esetekben a beleegyezési korhatárt el nem érő személyek sérelmére történő elkövetést szigorúbb megítélés alá is helyezi, az új tényállás büntetési tételeit tehát eszerint kell megállapítani. A hatályos Btk. alapján az erőszakos közöszülés és a szemérem elleni erőszak akkor büntetendő, ha a közöszülésre vagy fajtalanságra kényszerítés erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel valósult meg. A jelenlegi joggyakorlat kikristályosodott és egységes a kényszer és a kvalifikált fenyegetés értelmezése és alkalmazása tekintetében, ezen a gyakorlaton a törvény nem kíván változtatni. Mindezek alapján a szexuális erőszak bűncselekmény alapesete valósul meg, ha az elkövető a sértettet erőszakkal, illetve az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel szexuális cselekményre (ennek fogalmát ld. a 459. §-ban) vagy annak eltűrésére kényszeríti. Minősített eset lesz, ha

– a sértett tizennyolcadik életévét még nem töltötte be,

– az elkövető a sértett hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése

alatt álló személy sérelmére, illetve ha a bűncselekményt a közte és a sértett között fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonytal visszaélve követi el, – az elkövető más védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen állapotát szexuális cselekményre használja fel.

A 2011/93/EU irányelv által meghatározott büntetési tételekre tekintettel további minősítő körülmény a törvény szerint, ha a sértett tizenéves, illetve tizenkét éven aluli, továbbá ha egyszerre több minősített eset is megvalósul.

A hatályos szabályok értelmében a tizenkettedik életévét be nem töltött, mint törvényi védelemmel védekezésre képtelennek nyilvánított személlyel létesített szexuális kapcsolat az erőszakos közönség vagy – minden más szemérem sértő magatartás esetén – a szemérem elleni erőszak tényállását valósítja meg. A tizenkét és tizenéves év közötti sértettek esetében pedig a megrontás tényállása alapozza meg a büntetőjogi felelősséget. A törvény értelmében megszűnik a tizenkettedik életévét be nem töltött személyekre vonatkozó azon védelem, hogy őket védekezésre képtelennek kell tekinteni, mert a törvény explicit módon utal a sértett életkorára, és úgy kapcsol a bűncselekményhez magasabb büntetési tételt.”

Az 1978. évi IV. törvény az idézett értelmező rendelkezés alapján a 197. § (3) bekezdésében – a (2) bekezdés b) pontjára figyelemmel – öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel rendelte büntetni az erőszakos közönség elkövetőjét, ha a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll, illetve az elkövető az erőszakos közönséget a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követte el. Ugyanez volt a büntetési tétele a szemérem elleni erőszak büntetése a 198. § (2) bekezdés b) pontjára figyelemmel annak (3) bekezdése szerint, ha a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett a fajtalanságot elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt állt, illetve az elkövető a fajtalanságot a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követte el.

A Btk. ezt a korábban két külön tényállásban szabályozott bűncselekményt – az erőszakos közönséget, illetve a szemérem elleni erőszakot – összevonva, egy tényállásban rendeli büntetni, a bűncselekményt szexuális erőszaknak nevezve.

A Btk. 197. § (1) bekezdése szexuális erőszakként határozza meg a kényszerítve – erőszakkal vagy minősített fenyegetéssel – elkövetett szexuális cselekményt, illetve a más védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen állapotának felhasználásával megvalósult szexuális cselekményt.

A (2) bekezdés szerint szexuális erőszakot követ el az is, aki tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel szexuális cselekményt végez vagy végeztet. A törvény indokolása szerint ezzel nem azt mondja ki, hogy a tizenkettedik életévét be nem töltött személy életkorra tekintettel védekezésre képtelen, hanem explicit módon utal a sértett életkorára, és úgy kapcsol a bűncselekményhez magasabb – öt évtől tíz évig terjedő – büntetési tételt. Emellett azonban arra is utal, hogy a 2011/93/EU irányelv által meghatározott büntetési tételekre tekintettel további minősítő körülmény a törvény szerint, ha a sértett tizenéves, illetve tizenkét éven aluli, továbbá ha egyszerre több minősített eset is megvalósul.

Azaz a jogalkotó a (2) bekezdésben nem egy önálló tényállásnak tekintendő, az (1) bekezdésben foglaltaktól eltérő magatartást határoz meg, hanem az (1) bekezdésben meghatározott szexuális erőszakot kiterjeszti arra az esetre is, amikor a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére valósul meg a szexuális cselekmény, függetlenül attól, hogy

arra az elkövető kényszerítette-e a sértettet, azonban annál súlyosabb büntetési tétellel fenyegetve.

Ahogy azt a törvény indokolása is tartalmazza: az EU idézett irányelvéhez igazította a jogalkotó a törvényi szabályozást, és ezzel célja volt az olyan szexuális bűncselekmény súlyos büntetése, amelynek sértettje az elkövető hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése alatt álló személy. Emellett arra is utalt, hogy a „2011/93/EU irányelv által meghatározott büntetési tételekre tekintettel további minősítő körülmény a törvény szerint, ha a sértett tizennégy, illetve tizenkét éven aluli, továbbá ha egyszerre több minősített eset is megvalósul”.

Az Alaptörvény előzőekben idézett rendelkezése szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik, és azt kell feltételezni, hogy azok a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

E szabályra is tekintettel volt és a törvényi indokolásban kifejtetteket is figyelembe vette a jogegységi tanács a kérdés eldöntésénél.

Így nem lehetett figyelmen kívül hagyni a következőket:

A Btk. XIX. Fejezetéhez – amelynek címe „A nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények” – fűzött törvényi indokolás szerint „a bűncselekmények sorrendjét egyrészt a fejezetcím (előbb szerepelnek a nemi élet szabadsága elleni bűncselekmények), másrészt az elkövetési magatartások sorrendisége” indokolja (pl. a szexuális erőszak a szexuális kényszerítés súlyosabb alakzata...).

A Btk. 197. § szerinti, „Szexuális erőszak” címet viselő tényállást megelőző, a „Szexuális kényszerítés” című tényálláshoz fűzött indokolás szerint „A jelenlegi joggyakorlat a sértett nem önkéntes beleegyezésével, ám mégsem kvalifikált fenyegetés hatására megvalósuló szexuális aktust kényszerítésnek (Btk. 174. §) minősíti. A törvény ezen változtatni kíván, ezért szexuális kényszerítésként súlyosabb büntetéssel rendeli büntetni az ún. nemi zsarolást, ezzel elmozdul a szabályozás a hazai és külföldi női jogvédő szervezetek, testületek (pl. a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöbölésével foglalkozó CEDAW Bizottság ajánlása) által is kívánt irányba.”.

Ennek megfelelően a 196. § (1) bekezdése szerint az, aki mást szexuális cselekményre vagy annak eltűrésére kényszerít, szexuális kényszerítés büntette miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Minősített esetként határozza meg a (2) bekezdés és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni azt, aki a szexuális kényszerítést tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére, vagy a hozzátartozója, nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése alatt álló személy sérelmére, illetve a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követi el, és a (3) bekezdés szerint öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, ha a szexuális kényszerítést tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére követik el.

Ez utóbbi büntetési tétel azonos a tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak büntette miatt kiszabható, a 197. § (2) bekezdése szerinti büntetési tétellel.

Ebből következően elegendő lett volna e szabály keretében kimondani azt, hogy a tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel végzett vagy végeztetett szexuális cselekmény tényleges kényszerítés nélkül is szexuális kényszerítésnek minősül, amennyiben ahhoz nem akart a jogalkotó súlyosabb büntetést kilátásba helyezni.

Ugyanakkor a törvény a 197. § (4) bekezdésében akként fogalmaz, hogy öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki az (1) bekezdés a) pontjában vagy a (3) bekezdés b) vagy c) pontjában meghatározott bűncselekményt tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére követi el, vagy ha a (3) bekezdés a) pontjában meghatározott bűncselekmény a (3) bekezdés b) vagy c) pontja szerint is minősül; azaz abban az esetben, ha a szexuális cselekményt az elkövető erőszakkal vagy kvalifikált fenyegetéssel végzi vagy végezteti, és a sértett tizennyolcadik életévét még nem töltötte be, emellett az elkövető hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása alatt álló személy, öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Így akkor, ha a jogalkotó csupán az erőszakkal vagy kvalifikált fenyegetéssel végrehajtott szexuális erőszak miatt kívánta volna súlyosabban büntetni a tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére a minősített esetekben meghatározott módon elkövetett bűncselekményt a 197. § (2) bekezdésben meghatározottnál, elegendő lett volna a tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel kényszerítés nélkül végzett vagy végeztetett szexuális cselekményt az előzőekben kifejtetteknek megfelelően a 196. §-ban szabályozottnak tekinteni, és ekkor – miután a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyek körébe ők is beletartoznak – a sérelmükre erőszakkal vagy kvalifikált fenyegetéssel elkövetett szexuális kényszerítést nem kellett volna külön kiemelni a 197. § (4) bekezdés a) pontjában.

Azzal, hogy a tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel végzett vagy végeztetett szexuális cselekményt önmagában – azaz kényszerítés nélkül is – szexuális erőszakkal tekinti a törvény, nem lehetett a jogalkotó célja az, hogy ugyanolyan – és ne magasabb fokú – büntetőjogi védelemben részesítse az ilyen korú személyt, mint a tizenkét és tizennyolc év közöttit.

.-.-.-.

Kétségtelen, hogy a 198. § (3) bekezdése visszautal az (1) bekezdésre, azonban a (2) bekezdés is, akként, hogy szexuális erőszakkal minősíti a tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel végzett vagy végeztetett szexuális cselekményt, abban a bűncselekmény súlyosabban büntetendő esetének speciális sértetti körét meghatározva.

Mindebből következően a bűncselekménynek azok a súlyosabban minősülő esetei, amelyeknek a büntetési tétele meghaladja a (2) bekezdés szerintit, értelemszerűen irányadóak a tizenkét év alatti sértett sérelmére elkövetett bűncselekményeknél is.

Ennek megfelelően a Btk. 197. § (4) bekezdés a) pontja szerint minősül és öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő annak a cselekménye, aki olyan, tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére követi el a szexuális erőszak büntetettét, aki hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása alatt áll, függetlenül attól, hogy azt kényszerítéssel valósította-e meg.

Értelemszerűen ez irányadó akkor is, ha a bűncselekményt tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva, többen követik el.

Azt, hogy a bűncselekmény miatt indult eljárásra melyik bíróság rendelkezik hatáskörrel, ugyancsak ehhez a minősítéshez igazodóan kell eldönteni.

.-.-.-.

A fentiekre figyelemmel a Kúria az ítélkezési gyakorlat egységessége érdekében – a Bszi. 37. § (1) bekezdése szerinti ülésen eljárva – jogegységi döntést hozott, a rendelkező rész szerint határozva.

A jogegységi határozatot a Bszi. 42. § (1) bekezdésére figyelemmel a Magyar Közlönyben, a központi honlapon és a Kúria honlapján közzéteszi.

Budapest, 2016. október 18. napján

Dr. Kónya István sk. a jogegységi tanács elnöke
Dr. Mészár Róza sk. előadó bíró
Dr. Csák Zsolt sk. bíró
Dr. Márki Zoltán sk. bíró
Dr. Somogyi Gábor sk. bíró
a jogegységi tanács tagjai

2. Polgári jogegységi határozatok

1/2016. PJE számú jogegységi határozat

a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződések tárgyának és törlesztő részleteinek meghatározásával kapcsolatos elvi kérdésekről

A Kúria Polgári Kollégiumának jogegységi tanácsa a kollégiumvezető által – a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 32. § (1) bekezdés a) pontja alapján, a 34. § (1) bekezdésére figyelemmel – indítványozott jogegységi eljárásban meghozta a következő

jogegységi határozatot:

1. A deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a) pontja által előírt követelménynek, ha az írásba foglalt szerződés – ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is – a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor, az akkor irányadó árfolyam figyelembe vételével.

2. A deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja által előírtaknak, ha az írásba foglalt szerződés – ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is – kiszámítható módon tartalmazza a törlesztő részletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat. A törlesztő részletek összege kiszámíthatónak tekintendő, ha a szerződés rögzíti legalább azokat az adatokat és azt a számítási módot, amelyek alapján a törlesztő részletek összege az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában az egyes törlesztő részletek esedékességekor pontosan meghatározható.

3. Ha a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés – ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is – tartalmazza az 1. és a 2. pontban írtakat, a szerződéskötést követően közölt egyoldalú jognyilatkozat (pl. folyósítási értesítő, törlesztési terv, fizetési ütemezés) a pénzügyi intézmény fogyasztónak nyújtott tájékoztatásának minősül, amely nem érinti a szerződés létrejöttét vagy érvényességét.

Indokolás

I.

A Kúria Polgári Kollégiumának vezetője az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében jogegységi eljárás lefolytatását indítványozta abban az elvi kérdésben, hogy érvényes deviza alapú kölcsönszerződésnek (ideértve a pénzügyi lízingszerződést is) minősül-e az a fogyasztói szerződés, amelyben a forintban folyósítandó kölcsön összege forintban van megjelölve, a szerződés (illetve az annak részét képező általános szerződési feltétel) azonban tartalmazza, hogy a kölcsön devizában nyilvántartott, annak ügyleti kamata és egyéb járulékaik később (pl. a folyósításkor) devizában kerülnek meghatározásra, nyilvántartásra és

elszámolásra; a kölcsön devizában meghatározott összegét, annak járulékait és az egyes törlesztő részletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat pedig a felek megállapodása alapján a szerződés részét képező, a szerződéskötést követően elkészülő külön dokumentum (folyósítási értesítő, törlesztési terv, fizetési ütemezés stb.) tartalmazza.

Az indítvány – amely tartalma szerint érinti a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontján túl az e) pontban foglalt érvényességi kellékeket is – indokaként kifejtette, hogy a kérdésben nem alakult ki egységes joggyakorlat, noha a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés konstrukciójával kapcsolatban a Kúria Polgári Kollégiuma a 6/2013. PJE határozatban már állást foglalt. A 6/2013. PJE határozat indokolása ugyan utalt a kölcsön összegének és törlesztő részleteinek meghatározására, a Kúria azonban részletesen nem foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a jogegységi határozat indokolása III/2. a) pontjában ismertetett deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződési konstrukció alá vonható szerződések mely esetekben felelnek meg a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában támasztott elvárásoknak.

A Hpt. által támasztott követelményeket a Kúria deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos ügyekben ítélező tanácsai sem értékelték egységesen.

A Kúria a Pfv. I. 21.156/2015/5. számú ítéletében a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjába ütközőnek tekintette a perbeli fogyasztói kölcsönszerződést, mert az a kölcsön fő tárgyát képező devizát pontos, összegszerű megjelöléssel nem tartalmazta, hanem csak forintban jelölte meg a kölcsönvevő hiteligényét úgy, hogy rögzítette: a kölcsön összegének devizában való megállapítása és nyilvántartása a folyósítás napján érvényes, a pénzügyi intézmény által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történik, amelyről az adósokat a pénzügyi intézmény a folyósítási értesítő megküldésével később tájékoztatja. Az ítélet szerint azonban a folyósítási értesítő nem tekinthető kétoldalú írásbeli megállapodásnak, ezért a szerződés teljes egészében érvénytelen, mivel a kölcsön tárgyát a szerződésben írásban meg kell határozni. A Kúria ugyanebben a határozatában a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjának a sérelmét is megállapította arra tekintettel, hogy az adott esetben a szerződő felek között nem jött létre a törlesztő részletek havi összegét tartalmazó kétoldalú írásbeli megállapodás, ugyanis a pontos törlesztő részleteket csak a pénzügyi intézmény által utólag megküldött folyósítási értesítő, illetve törlesztési értesítők tartalmazták, továbbá a folyósítási értesítőben megjelölt devizaösszeg eltért a kölcsönszerződésben megjelölt devizaösszegtől.

Ezzel ellentétesen foglalt állást a Kúria a Gfv. VII. 30.295/2015/2015/5. és a Pfv. VII. 21.372/2015/8. számú ítéletében, amelyek szerint a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglalt tartalmi kívánalmaknak több okirat együttes tartalma is megfelelnet. Érvényesnek tekintendő az olyan deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés, amely csak forintban tartalmazza a kölcsön összegét, azonban egyrészt utal arra, hogy a kölcsön devizában nyilvántartott és az ahhoz kapcsolódó kamatok és költségek is devizában kerülnek elszámolásra egy, a szerződésben meghatározott későbbi időpontban, az adott esetekben a folyósításkor; másrészt tartalmazza azt, hogy a kölcsön devizában való megállapítása, valamint az esedékes törlesztő részletek devizában történő meghatározása a szerződés részét képező későbbi dokumentumban (pl. folyósítási értesítő, törlesztési terv stb.) történik.

II.

A legfőbb ügyész a jogegységi indítványra tett észrevételében kifejtette: a 6/2013. PJE határozat indokolásának III/2. a) pontja rögzíti, hogy a deviza alapú kölcsönszerződéseknel (értve ez alatt a deviza alapú lízingszerződéseket is) a kölcsönösszeg meghatározásának egyik

tipikus módja az, hogy a kölcsönt a felek forintban határozzák meg ugyan, de a szerződés egyéb rendelkezéseiből következően egyértelmű, hogy a kölcsön devizában kerül megállapításra. Ennek eredményeként az adósnak a szerződés szerinti időpontban meghatározott devizaárfolyam figyelembevételével kell a kölcsönt és járulékait forintban visszafizetnie. A jogegységi határozat megállapítja azt is, hogy nem szükséges a folyósított összeg és a törlesztések összege tételes szerepeltetése a szerződésben, hanem az is elégséges, ha azok kiszámítható módon vannak meghatározva. Álláspontja szerint nincs ez másként akkor sem, ha a több okiratból álló szerződés esetén az átszámított összeg később, a folyósítás, illetve a törlesztés időpontjában válik ismertté.

A több okiratból álló deviza alapú fogyasztói szerződés – amelyben a folyósítandó kölcsön, illetve a lízing összege forintban meghatározott – ugyanis akkor minősül érvényesnek, ha a szerződés rendelkezései alapján kétséget kizáró módon megállapítható, hogy a felek deviza alapú szerződést kötöttek, szándékuk az ügyleti kamat és egyéb járulékok devizában való meghatározására, nyilvántartására és elszámolására, de forintban történő megfizetésére irányul.

Az érvényesség feltétele továbbá, hogy a szerződés egyértelműen tartalmazza, hogy a lerovó pénznemben (azaz forintban) meghatározott kölcsönösszeg milyen módszerrel (azaz mely napon, milyen árfolyamon történő átszámítással) határozható meg a kirovó pénznemben (azaz devizában). Az ezt konkretizáló későbbi tényközlés – beleértve a törlesztő részletek későbbi meghatározását is – a szerződés érvényességét a legfőbb ügyész álláspontja szerint nem érinti.

III.

1. a) A Kúria a deviza alapú fogyasztói hitel-, kölcsön- és lízingszerződések (az 1. pont alkalmazásában a továbbiakban: deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés) konstrukciójával, annak érvényességével kapcsolatban már állást foglalt a 6/2013. PJE határozatban. A PJE határozat indokolásának III/1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés alapján a fogyasztó olyan konstrukcióban szerezte meg az idegen pénz időleges használatának a jogát, amelyben a kirovó és a lerovó pénznem egymástól eltér. Vagyis a felek a pénztartozást úgy határozták meg, hogy az adós az esedékességkor annyit fog forintban fizetni (leróni), amennyi megegyezik a szerződésben meghatározott devizanemben, tipikusan svájci frankban, euróban, japán jenben kirótt pénztartozással. E konstrukció volt az, amely a szerződés megkötésekor a magas kamatú forintkölcsönöknél (ahol a kirovó és a lerovó pénznem is forint volt) jóval kedvezőbb kamatfeltételek mellett biztosította a fogyasztó hitelhez jutását. A fogyasztó szándéka kifejezetten arra irányult, hogy forintban jusson kölcsönhöz és tartozását is forintban fizesse vissza, kamatfizetési kötelezettsége ugyanakkor a szerződéskötés idején jellemző forintkölcsönre irányadó kamatnál jelentősen alacsonyabb legyen. Ennek az elvárásnak felelt meg a deviza alapú hitelezés konstrukciója, amelynek jogszabályi alapját a szerződésekre alkalmazandó Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 231. §-a jelentette.

A Kúria a 6/2013. PJE határozat indokolásának III/2. a) pontjában a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződéseket értelmezve úgy foglalt állást, hogy deviza alapú kölcsönszerződéseknél két tipikus módja van a kölcsönösszeg meghatározásának. Az egyik szokásos meghatározási mód az, hogy a felek a szerződésben a kölcsönt devizában határozzák meg, és a szerződés egyéb rendelkezései nem hagynak kétséget afelől, hogy a devizát a szerződésben meghatározott időpontban, a szerződésben meghatározott devizaárfolyamon kell átszámítani forintra. Ezt a forintösszeget folyósítja a pénzügyi intézmény. Az adósnak pedig a

kölcsönadott devizának megfelelő, a szerződésben meghatározott devizaárfolyamon átszámított forintösszeget és annak járulékait kell visszafizetnie az egyes törlesztési időpontokban. A másik szokásos meghatározási mód az, hogy a kölcsönt forintban határozzák meg, de a szerződés egyéb rendelkezéseiből következően egyértelmű, hogy a kölcsön devizában kerül megállapításra, nyilvántartásra és elszámolásra a szerződésben meghatározott időpontban, az ott meghatározott devizaárfolyam figyelembe vételével, és ezt az összeget, valamint annak járulékait kell az adósnak forintban visszafizetnie a mindenkor (az egyes törlesztő részletek esedékességekor) irányadó devizaárfolyamon számítva. Egyik meghatározási mód sem sérti a Ptk. 523. §-ában foglaltakat.

1. b) A pénzügyi intézmények által kötött kölcsönszerződések jellemzője, hogy a kölcsönszerződés egyrészt egyedileg megtárgyalt, másrészt egyedileg meg nem tárgyalt részekből áll, továbbá a szerződés részét képezik – a szerződés tételes rendelkezése folytán – az ott megjelölt általános szerződési feltételek (ilyenek minősül a Hpt. 203. §-ában meghatározott üzletszabályzat és hirdetmény is). A kölcsönszerződés akkor felel meg a Hpt. 213. § (1) bekezdésében felsorolt tartalmi követelményeknek, ha a szerződés, illetve az annak részét képező általános szerződési feltételek együttesen tartalmazzák az ott előírtakat. Az általános szerződési feltételek a felek, így a fogyasztó aláírása nélkül is a szerződés részévé válhatnak, megfelelhetnek a Hpt. 210. § (1) bekezdése által előírt alaki követelményeknek.

1. c) A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 tv.) 3. §-a – figyelemmel a 2/2014. PJE határozat rendelkező részének 3. pontjára, valamint az ahhoz fűzött indoklásra – megdönthetetlen törvényi vélelmet állított fel a különmemű devizaárfolyamok egyedileg meg nem tárgyalt, illetve általános szerződési feltételkénti kikötése és alkalmazása tisztességtelensége mellett, kimondva azok semmisségét. A törvény 3. § (2) bekezdése pedig úgy rendelkezett, hogy a semmisségük folytán „kihulló rendelkezések” helyébe mind a folyósítás, mind a törlesztés tekintetében a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) hivatalos deviza árfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lép a 3. § (3) bekezdésében meghatározott kivételekkel.

A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) 3. §-a – a törvény 6. §-ában meghatározott fogyasztói kölcsönszerződések vonatkozásában az ott meghatározott elszámolási fordulónappal – előírta a pénzügyi intézmény elszámolási kötelezettségét a különmemű deviza árfolyamok tisztességtelen alkalmazása miatt keletkezett fogyasztói túlfizetések tekintetében.

A DH1 tv. megdönthető törvényi vélelmet is felállított azzal, hogy a 4. §-ában – a 2/2014. PJE határozat rendelkező részének 2. pontjára, valamint az ahhoz fűzött indoklásra figyelemmel – az egyoldalú kamat-, költség- és díjemelést lehetővé tevő egyedileg meg nem tárgyalt, illetve általános szerződési feltételeket, az azokat meghatározó, illetve alkalmazó pénzügyi intézmények tisztességtelenség vélelmét megdöntő eredményes perlésétől függően tisztességtelenségnek minősítette. Ha ugyanis a pénzügyi intézmény a DH1 tv. 8. § (1) bekezdése szerinti határidőben nem kezdeményezte a vélelem megdöntésére irányuló speciális polgári peres eljárás lefolytatását, vagy az ez iránti keresetét a bíróság jogerősen elutasította vagy a pert megszüntette, a tisztességtelenség törvényi vélelme beállt. A tisztességtelen kikötésekhez érvénytelenségük folytán nem fűződhet a felek által célzott joghatás, ez következik az érvénytelenség fogalmából és lényegéből. A tisztességtelen egyoldalú kamat-, költség- és

díjmelést lehetővé tevő egyedileg meg nem tárgyalt, illetve általános szerződési feltételeket ezért úgy kell tekinteni, mintha azok nem is váltak volna a szerződés részévé, a szerződés ezek nélkül változatlan tartalommal köti a feleket. A tisztességtelen kikötés ellenére a fogyasztó által történt teljesítéseket a javára a DH2 tv. 4. és 6. §-a alapján a pénzügyi intézmény túlfizetésként volt köteles elszámolni. A DH2 tv. 5. § (7) bekezdése értelmében az elszámolás részét képező új törlesztő részletek megállapítása a tisztességtelen egyoldalú kamat-, költség- és díjmelés nélküli szerződési tartalommal történik.

A DH1 és DH2 tv. ismertetett rendelkezései alapján megállapítható, hogy a jogalkotó – utólag – kiküszöbölte és orvosolta a folyósított kölcsön, illetve a meghatározott törlesztő részletek összegében jelentkező tisztességtelen különmű deviza árfolyamokat és a tisztességtelen egyoldalú kamat-, költség- és díjmelést lehetővé tevő, egyedileg meg nem tárgyalt, illetve általános szerződési feltételeket. Ezzel a jogalkotó nem csak a múltra, hanem a jövőre nézve, a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekre is irányadóan rendezte az alkalmazandó deviza átszámítási árfolyamot, valamint a kamatok, a költségek és a díjak mértékét. Mivel pedig ezek meghatározása törvényen alapul, e feltételek szükségképpen tisztességes általános, illetve egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételt jelentenek és szerződéses tartalmat eredményeznek [Ptk. 209. § (6) bekezdés], továbbá jogszabályba ütközőnek sem minősülhetnek. Ezért az egyes, konkrét deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződések érvényességi feltételeként megkívánt Hpt.-beli kötelezettségeket – így a kölcsönszerződés tárgyának [Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pont], a törlesztő részletek számának, összegének és törlesztési időpontjainak a meghatározására vonatkozó kötelezettséget is [Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pont] – e jogszabályi rendelkezések tükrében lehet csak értékelni.

Az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: forintosítási törvény) – a 12. §-ában foglalt kivétellel – eredetileg a hatálya alá tartozó, még fennálló deviza alapú szerződések, illetve a megszűnt szerződések közül még fennmaradó tartozások meghatározott fordulónappal történő jövőbeli forintra váltásáról rendelkezett. A forintosításra a DH1 tv. és a DH2 tv. szerinti részleges érvénytelenséget eredményező okokkal kapcsolatos önkéntes banki elszámolásokra és az annak részét képezően megállapított új törlesztő részletekre figyelemmel, a jövőre nézve került sor. Mindebből pedig az következik, hogy az érintett szerződések kölcsönösszegének és törlesztő részleteinek devizában való nyilvántartására csak a forintosítási fordulónapig volt lehetőség, figyelemmel a DH1 és DH2 tv. értelmében a szerződések tartalmában az elszámolási fordulónappal bekövetkezett egyéb, fentebb ismertetett korrekciókra is.

1. d) A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés 6/2013. PJE határozatban kifejtett és az előzőekben ismertetett konstrukciója a teljesítés – ideértve mind a folyósítást, mind a törlesztést – körében szükségessé teszi a kirovó pénznemben meghatározott összeg lerovó pénznemre, illetve a lerovó pénznemben kifejezett összegek kirovó pénznemben kifejezett összegre történő átszámítását. A Ptk. 231. § (2) bekezdése értelmében a lerovó pénznemtől eltérő pénznemben meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam alapulvételével kell átszámítani. Ez a szabály diszpozitív, amelytől a felek az egyedi kölcsönszerződésben, illetve a Ptk. 205/B. §-a szerint a szerződéskötéskor annak részévé vált általános szerződési feltételek eltérhetnek, feltéve, hogy nincs más olyan ágazati szabály, amely a felek szerződési szabadságának korlátját képezné. Ilyen ágazati szabálynak tekinthető a banki, illetve az MNB deviza-középfolyamtól való eltérést tiltó Hpt. 200/A. §-a, valamint a DH1 tv. 3. § (1) bekezdése értelmében megdönthetetlen törvényi vélelem folytán

tisztességtelennek minősülő különmű árfolyamok alkalmazását kikötő egyedileg meg nem tárgyalt, illetve általános szerződési feltétel. Minderre tekintettel a felek szerződési szabadsága arra terjedt ki, hogy az egységesen banki, illetve MNB deviza-középfolyamon átszámítandó devizanemet megválasszák, és az átszámítás referencia időpontját a Ptk. 231. § (2) bekezdésében foglaltaktól eltérően – vagyis a folyósítás és a törlesztések napjától különböző időpontban – határozzák meg.

2. A 6/2013. PJE határozat indokolásának III/2. a) pontja rögzíti: „Nem maga a szerződéses konstrukció, hanem a konkrét megkötött fogyasztási (2005. január 1-jétől a fogyasztási-, lakossági) kölcsönszerződés ütközik jogszabályba, ha nem felel meg a Hpt. 213. § (1) bekezdés a)-g) pontjai szerinti feltételeknek”. A 6/2013. PJE határozat és az azt kiegészítő 2/2014. PJE határozat hatálya a deviza alapú fogyasztói kölcsön-, hitel- és pénzügyi lízingszerződésekre terjed ki, míg a jelen jogegységi határozat a továbbiakban kizárólag a Hpt. 213. §-ának hatálya alá tartozó fogyasztási és lakossági kölcsönszerződések érvényességével foglalkozik, mert a Hpt. 213. §-a a pénzügyi lízingszerződésekre nem vonatkozik. A kölcsönszerződés fogalma alatt ezt követően kizárólag a Hpt. 213. §-ának hatálya alá tartozó szerződések, illetve a Ptk. 205/B. §-a szerint a szerződéskötéskor annak részévé vált általános szerződési feltételek (a továbbiakban együtt: szerződés) értendők.

A fogyasztó fogalmát 2008. szeptember 1-jéig a Hpt. nem határozta meg, tételes rendelkezése szerint ugyanakkor a fogyasztási, illetőleg a lakossági kölcsönt csak természetes személy vehette fel a Hpt. 2. számú mellékletének III. 5. és III. 13. pontjában tételesen meghatározott célokra. Amennyiben a természetes személy a kölcsönt nem az ott meghatározott célra vette fel, bár a szerződés fogyasztói szerződés, az nem minősül fogyasztási, lakossági kölcsönnek, így a Hpt. 213. §-ában írtak nem vonatkoznak a kölcsönszerződésre.

3. A jelen jogegységi határozat indokolásának III/1. a) pontjában a 6/2013. PJE határozatban foglaltakra utalással ismertetett deviza alapú kölcsönszerződési konstrukcióból adódik, hogy ha a felek a III/2. pont szerinti szerződésükben a kölcsön összegének kiszámításához a szerződéskötés napjától eltérő napon (tipikusan a folyósítás napján vagy az azt megelőző napon) irányadó átszámítási árfolyam alkalmazását írták elő, akkor a kölcsön összegét a szerződésben csak az egyik pénznemben (vagy devizában vagy forintban) tudták rögzíteni.

A kölcsönösszeg a szerződéskötés napján a másik pénznemben ilyen feltételek mellett nem határozható meg, hiszen a szerződéskötést követően irányadó, jövőben határozottá váló átszámítási árfolyamot a szerződéskötéskor egyik fél sem ismeri, a kölcsönösszeg azonban az adott átszámítási referencia időpont bekövetkezésekor objektíve ismertté, egyben kiszámíthatóvá és ellenőrizhetővé válik. Amennyiben a kölcsönösszeget a szerződéskötés napján mindkét pénznemben megadják, a két összeg közül az egyik mindenképpen csak tájékoztató jellegű; attól függően, hogy az adott szerződés hogyan szól, a devizaösszeget vagy a forintösszeget tekinti-e kiindulópontjának: a kölcsönvevő hiteligényét a pénzügyi intézmény forintban vagy devizában rögzítette-e.

IV.

1. A Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelmény – figyelemmel a jelen jogegységi határozat indokolásának III/1. c) és d) pontjában foglaltakra – akkor teljesül, ha a III/2. pont szerinti szerződés legalább a kirovó pénznem megjelölését (pl. svájci frank, euró, japán jen) tartalmazza. A szerződésnek ugyanakkor nem érvényességi kelléke, hogy – akár naptárszerű megjelöléssel, akár más, egyértelmű meghatározással (pl. a folyósítást megelőző napon) –

megadja az irányadó átszámítási időpontot. Ez utóbbi ugyanis – a felek eltérő rendelkezésének hiányában – ipso iure a folyósítás napjában rögzül a Ptk. 231. § (2) bekezdésében írtakra tekintettel. Az irányadó deviza átszámítási árfolyamot a jelen jogegységi határozat indokolásának III/1. c) pontjában ismertetettek szerint utóbb a jogalkotó rendezte, ezért ennek elmaradása miatt a szerződés érvénytelensége már nem állapítható meg. A Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjából nem vezethető le, hogy a szerződéskötés napján irányadó árfolyamon kiszámított tájékoztató jellegű kölcsönösszeg kirovó pénznemben történő megadása a szerződés érvényességi kelléke lenne.

2. A III/2. pont szerinti deviza alapú kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában írtaknak, ha:

a) Rögzíti a törlesztő részletek számát, azok pontos száma, vagy a futamidő és a törlesztés gyakorisága megadásával.

b) Meghatározza a törlesztő részletek összegét a számítás módja és az ehhez szükséges adatok egyértelmű megadásával. A törlesztő részletek összege akkor tekinthető kiszámíthatónak, ha az az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában (pl. a törlesztést megelőző második munkanapon), ennek hiányában az egyes törlesztő részletek esedékességekor pontosan meghatározható. Nem érvényességi kelléke ugyanakkor a szerződésnek, hogy tételesen tartalmazza a törlesztő részletek összegét akár a kirovó, akár a lerovó pénznemben, mint ahogy az sem, hogy rögzítse az irányadó átszámítási időpontot. Az irányadó átszámítási időpont ugyanis – a felek eltérő rendelkezése hiányában – ipso iure a törlesztés(ek) napjában rögzül a Ptk. 231. § (2) bekezdésében írtakra tekintettel.

Ha a költségek, a díjak vagy azok egy része a szerződésben nincs egyértelműen meghatározva, emiatt a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg. Ebből csupán az következik, hogy a pénzügyi intézmény e költségeket és díjakat, illetve azok meghatározott részét a törlesztő részlet összegében jogszerűen nem számíthatja fel.

c) Tartalmazza a törlesztési időpontokat, vagyis az egyes törlesztő részletek esedékességét, akár annak naptárszerű megjelölésével, akár annak más, egyértelmű meghatározásával (pl. míg az első törlesztő részlet a folyósítást követő napon esedékes, addig a további törlesztő részletek havonta, az első törlesztés napjának megfelelő naptári napon esedékesek; kiszámítható a törlesztő részletek esedékessége akkor is, ha a szerződés azt tartalmazza, hogy az adós minden hónap 5. munkanapján köteles teljesíteni).

A jelen jogegységi határozat indokolásának III/1. c) pontjában ismertetett jogszabályok a deviza alapú kölcsönszerződések különmemű árfolyamai, továbbá egyoldalú kamat-, költség-, és díjemelései tisztességtelenségét mind a múltra, mind a jövőre nézve kiküszöbölték. Az irányadó deviza átszámítási árfolyamot a jogalkotó rendezte, ezért arra vonatkozóan a felek külön szerződéses rendelkezése nem szükséges, ennek elmaradása miatt a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg.

A hivatkozott jogszabályok a pénzügyi intézmények kötelezettségévé tették, hogy az elszámolási fordulónappal a jövőre nézve állapítsák meg az új törlesztő részleteket.

3. Ha a III/2. pont szerinti kölcsönszerződés legalább a IV/1. és a IV/2. pontban részletezettek tartalmazza, a pénzügyi intézmény szerződéskötést követő értesítője mint egyoldalú jognyilatkozat – függetlenül annak elnevezésétől (pl. folyósítási értesítő, törlesztési

terv, fizetési ütemezés) – a teljesítést elősegítő tájékoztatásnak tekintendő. Ez a tájékoztatás nem minősül joghatás kiváltását célzó egyoldalú akaratnyilatkozatnak, tehát nem értékelhető sem a szerződés létrejöttét, sem annak módosítását vagy megszüntetését eredményező alakító jogként. Ezért az értesítő elküldésének elmaradása vagy annak a szerződésben írtakkal ellentétes tartalma a szerződés létrejöttét, érvényességét nem érinti.

Ha azonban a szerződésnek van az értesítő jogi minősítését érintő rendelkezése, az értesítő jogi jellege és hatása a szerződés egyéb rendelkezései, az eset összes körülményei figyelembe vételével ítélni lehet meg.

V.

A kifejtett indokok alapján a jogegységi tanács a Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pontja, 25. §-a, valamint 40. § (1) és (2) bekezdései alapján, a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítása [Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés] érdekében, a rendelkező részben foglaltak szerint határozott és határozatát a Bszi. 42. § (1) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben, a központi honlapon és a Kúria honlapján közzéteszi.

Budapest, 2016. június 6.

Dr. Orosz Árpád s.k.
a jogegységi tanács elnöke

Dr. Harter Mária s.k.
előadó bíró

Dr. Vezekényi Ursula s.k.
előadó bíró

Dr. Bartal Géza s.k.
bíró

Dr. Kollár Márta s.k.
bíró

2/2016. PJE számú jogegységi határozat

a végrendelet tanújának aláírásáról és a személyének megállapításáról

A Kúria Polgári Kollégiuma mint jogegységi tanács, a Polgári Kollégium kollégiumvezető-helyettese és a Pfv.I.20.728/2015. számú felülvizsgálati eljárásban eljáró tanács elnöke által a bíróságok szervezeteiről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 32. § (1) bekezdés a) pontja és 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján előterjesztett indítványok együttes elbírálásával a Bszi. 34. § (4) bekezdés a) pontja alapján eljárva meghozta a következő

jogegységi határozatot:

1. A jogegységi tanács a 3/2012. Polgári jogegységi határozatot hatályon kívül helyezi.
2. A végrendeleti tanú aláírása megfelel az aláírással szemben támasztott követelményeknek, ha a tanú a rá jellemző, általa kialakított egyedi írásformát és írásképet tükröző módon írja alá az okiratot. Ha a tanú személye az okiratból nem állapítható meg, a bíróság erre vonatkozóan bizonyítást folytathat le.
3. A jogegységi tanács az EBH 2015.P.10. számon közzétett határozat elvi bírósági határozatként való fenntartását megszünteti.

Indokolás

I.

1. A 3/2012. Polgári jogegységi határozat rendelkező része kimondja: „A végrendelet tanújának az okiratot a rá jellemző szokásos módon kell aláírnia. A tanú aláírását sem neve kezdőbetűjének feltüntetése, sem olvashatatlan írásjel vagy a tanú ügyvédi bélyegzőjének használata nem pótolja. A tanú személyének magából az okiratból megállapíthatónak kell lennie.”
2. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság előtt Pfv.I.20.728/2015. számon indított felülvizsgálati eljárásban az eljárás lefolytatására kijelölt öttagú tanács elnöke 2016. április 6-án a Bszi. 33. § (1) bekezdés b) pontja szerinti jogkörében eljárva a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján jogegységi eljárást indítványozott, mert az eljáró tanács el kíván térni az EBH 2015.P.10. számon elvi határozatként közzétett Pfv.I.20.133/2013/5. számú határozattól. A Pfv.I.20.728/2015. számú ügyben eljáró tanács a Bszi. 32. § (2) bekezdése alapján az eljárást felfüggesztette.
3. A szaktanács álláspontja szerint az 1959-es Ptk. 629. § (1) bekezdés b) pontjának alkalmazásában a végrendeleti tanú aláírásával szemben az a követelmény, hogy a tanú a rá jellemző, szokásos módon írja alá a nevét. Személyének magából az okiratból, amennyiben ez nem lehetséges, a tanú személyének megállapítására irányuló bizonyítási eljárásból megállapíthatónak kell lennie. Ennek hiányában az öröklési szerződés (végrendelet) alaki okból érvénytelen. Ezzel szemben az EBH 2015.P.10. számon közzétett elvi határozatában – a rendelkező részéből is kitűnően – a Kúria arra az álláspontra helyezkedett, hogy a tanú személyének nem feltétlenül az aláírásból, de magából az okiratból – külön bizonyítás nélkül – azonosíthatónak kell lennie.
4. Az eljáró tanács elnökének indítványa mellett a Polgári Kollégium kollégiumvezető-helyettese a Bszi. 33. § (1) bekezdés a) pontja szerinti jogkörében eljárva a Bszi. 32. § (1) bekezdés a) pontja alapján indítványozta, hogy a Kúria Polgári Kollégiuma jogegységi

tanácsként eljárva vizsgálja meg a 3/2012. Polgári jogegységi határozatot abból a szempontból, hogy indokolt-e annak a hatályon kívül helyezése és új jogegységi határozat meghozatala. Javasolta, hogy a jogegységi tanács az indítványokról egyesített eljárásban döntsön.

5. A Polgári Kollégium kollégiumvezető-helyettese rámutatott, hogy a 3/2012. Polgári jogegységi határozat indokolása azt tartalmazza: a tanú személyére nézve bizonyítás nem folytatható le; az aláírásnak legalább olyan mértékben kell olvashatónak lennie, hogy abból kideríthető legyen a személye; az olvashatatlan aláírás akkor fogadható el, ha az okiraton a tanú a nevét olvasható módon is feltünteti. Hangsúlyozta, hogy ehhez képest a jogegységi határozat rendelkező része csak azt a megszorítást tartalmazza, hogy a tanú személyének „magából az okiratról” kell megállapíthatónak lennie. Ez nyilvánvalóan tágabb értelmezést biztosít annál a követelménynél, hogy a tanú személye a kiolvasható aláírásából vagy nevének az „általa” olvasható módon történt „feltüntetéséből” legyen kideríthető. Ez utóbbi – indokolásbeli – követelményt az ügyvédi bélyegző használata ugyan kielégíti, de a nem ügyvédként eljáró tanúknál az így megfogalmazott feltételnek még az az eset sem felel meg, ha maga az örökhagyó tünteti fel a tanú nevét az okiraton; nem szólva arról az esetről, ha az örökhagyó nem névvel, hanem egyéb módon azonosítja a végrendelet szövegében az olvashatatlanul, ám rá jellemző módon aláíró tanú személyét.

6. Álláspontja szerint az elmúlt három év bírói gyakorlatának ismeretében kijelenthető, hogy a jogegységi határozat a célját nem tudta betölteni, az érintett ügytípusokban az alsó fokú bíróságokon nem alakult ki egységes joggyakorlat: országosan megfigyelhető, hogy a bíróságok eltérően értelmezik a jogegységi határozatot. Arra hivatkozott, hogy a Kúria szaktanácsa elé került több ügyben az első- és a másodfokú bíróság eltérő döntést hozott, vagy eltérő volt a jogi érvelése attól függően, hogy a jogegységi határozat rendelkező részében, avagy az indokolásában adott értelmezést tekintette irányadónak, amelyek a fentiek értelmében nincsenek teljesen összhangban. Az egységes ítélkezési gyakorlat hiánya nemcsak arra vezethető vissza, hogy a jogegységi határozat rendelkező részének harmadik mondata és különösen az ahhoz kapcsolt indokolás a jogegységi határozat meghozatalának idején hatályos 1959-es Ptk. szövegéből nem vezethető le, hanem arra is, hogy az első mondatának megszővegezése a hozzá fűzött indokolással összevetve a jogalkalmazóban bizonytalanságot keltett. Vítatható továbbá, hogy szükség van-e a második mondatnak a jogegységi határozat rendelkező részébe foglalására.

7. A kollégiumvezető-helyettes hangsúlyozta, hogy a jogegységi határozat meghozatalát követően több olyan ügy került a Kúria szaktanácsa elé, amelyben már nem az ügyvéd által szerkesztett és ellenjegyzett okiratot tanúként is aláíró ügyvéd, hanem más tanú aláírása volt vitás. A tanú személyének azonosítása előkérdésévé vált annak, hogy a rá jellemző szokásos módon írta-e alá a végrendeletet és ezzel összefüggésben személye a végrendeletből megállapítható-e.

8. Mindezek alapján a felülvizsgálni javasolt jogegységi határozat meghozatalát megelőzően elbírált eseteknél jóval tágabb bírói gyakorlat feltárása alapján úgy ítélte meg, hogy a hatályos – változatlan tartalmú – anyagi jogi szabályokból a végrendelet tanújának aláírására nem vezethető le más követelmény, mint az, hogy a bíróság érvényesnek fogadja el a végrendeletet, ha az a tanú nevét olvasható formában nem tartalmazza, de a személye abból vagy – ha az okiratról nem tűnik ki – a bíróság által lefolytatható bizonyítás eredményeként megállapítható.

Ezért indítványozta a 3/2012. Polgári jogegységi határozat teljes terjedelmű hatályon kívül helyezését, és az egységes joggyakorlat biztosítása érdekében helyébe lépően – immár a Ptk. 7:17.§ (1) bekezdésének értelmezésére is vonatkozó – új jogegységi határozat meghozatalát, szem előtt tartva azt is, hogy annak kötelező iránymutatásai vonatkoznak az 1959-es Ptk. hatálya alatt megalkotott végrendeletekre (öröklési szerződésekre) is.

II.

1. A legfőbb ügyész írásban kifejtett állásfoglalása szerint a természetes személy aláírásának formájával kapcsolatos követelményt sem az 1959-es Ptk. 629.§ (1) bekezdés b) pontja, sem a Ptk. 7:17.§ (1) bekezdés b) pontja vagy azok alkalmazása során irányadó más jogszabály nem határoz meg.
2. A 3/2012. Polgári jogegységi határozat rendelkező része szerint a tanú személyének magából az okiratból kell megállapíthatónak lennie, ami nem szűkíthető le a tanú által aláírásként használt grafikai képre. A felülvizsgálandó jogegységi határozat rendelkező részéből nem következtethető, hogy az olvashatatlan aláírás csak akkor fogadható el, ha a tanú a nevét olvasható módon is feltünteti. Erre kizárólag a jogegységi határozat indokolása utal.
3. A tanú személyével kapcsolatos bizonyítási eljárás kizárása esetén számos esetben érvénytelennek minősülne az olyan írásbeli végrendelet, amely tartalmát tekintve egyébként mindenben megfelel a végrendelező akaratának, azonban ennek vizsgálatára a tanú személyével kapcsolatos szigorú jogértelmezés miatt már nem kerülhetne sor. Ez azért aggályos, mert előfordulhat olyan eset, hogy az olvashatatlan aláírás miatt nem azonosítható tanú az okiratban foglalt egyéb adatokból megismerhető lenne.
4. A legfőbb ügyész álláspontja szerint szükséges olyan jogértelmezés elvi alapjának a megteremtése, amely a tanú aláírásával szemben támasztott alaki követelmények megítélhetőségéhez, a tanú személyének azonosíthatóságához szükséges feltételek bizonyítási eljárásban történő vizsgálhatóságát is megteremti. Sem a korábbi, sem a hatályos anyagi jogi szabályozásból nem következik, hogy a tanú személyére bizonyítás lefolytatása nem lehetséges, annak eljárásjogi kereteit pedig a Pp. megfelelően tartalmazza.
5. Hangsúlyozta: a jogegységi indítvánnyal érintett jogszabályhelyek [1959-es Ptk. 629. § (1) bekezdés b) pont és Ptk. 7:17. § (1) bekezdés b) pont] tartalmi azonosságára figyelemmel indokolt annak kimondása, hogy a meghozandó jogegységi határozatot irányadónak kell tekinteni mindkét szabályozás hatálya alá tartozó jogvitában.
6. Álláspontja szerint a módosított jogegységi indítvánnyal elérni kívánt eredmény érdekében pedig célszerűbb a megváltoztatás helyett a korábbi határozat hatályon kívül helyezése és a fenti követelményeknek megfelelő új határozat meghozatala.

III.

1. A magántulajdonra épülő polgári társadalmak jogrendszerében egyetemesen érvényesülő, a tulajdonhoz való jogból következő tulajdonosi rendelkezési szabadságból fakadóan az ember számára törvényben biztosított lehetőség, hogy vagyona sorsáról halála esetére rendelkezzen. A végintézkedés szabadságának az elvét az 1959-es Ptk., illetve a Ptk. tételesen is rögzíti. Az 1959-es Ptk. 623. § (1) bekezdése, illetve a Ptk. 7:10. §-a kimondja, hogy az örökhagyó halála esetére vagyonáról vagy annak egy részéről végrendelettel, illetve végintézkedéssel szabadon rendelkezhet.
2. Annak a megállapíthatósága érdekében, hogy a végintézkedés valóban az örökhagyótól származik-e, a polgári jog – ezen belül az öröklési jog – az egyes végintézkedések érvényességéhez alaki követelményeket állít, amelyek hiányában a megtett végintézkedés érvénytelen, az öröklési jogi joghatás kiváltására nem alkalmas. Írásbeli végrendelet esetén ezeknek az alaki kellékeknek az a sajátossága, hogy meglétüknek magából az okiratból ki kell tűnniük. A más által írt (allográf) végrendelet érvényességi feltétele – egyebek mellett – az, hogy két tanú együttes jelenlétében a végrendelező azt aláírja, vagy ha azt már aláírta, az aláírást két tanú előtt, azok együttes jelenlétében a magáénak ismerje el, és a végrendeletet mindkét esetben a tanúk is – e minőségük feltüntetésével – aláírják [1959-es Ptk. 629. § (1) bekezdés b) pont; Ptk. 7:17. § (1) bekezdés b) pont].

3. Az aláírásnak történetileg kialakult szokásos módja az volt, hogy az aláíró az okiraton többnyire olvasható módon családi és utónevét tüntette fel. Ez azonban nem jelentette azt, hogy a polgári jogi jogviszonyokban a különböző jognyilatkozatokat tartalmazó okiratokon aláírásként csak ez volt elfogadható. A modern társadalomban az életviszonyok összetettebbé váltak, a különböző élethelyzetekben a polgárok igen nagy számban írnak alá különböző okiratokat. Általában az aláírásához nem fűződik külön elvárás, annak elfogadott módjára nincs általános szabály, ezért aláírásként a legkülönbözőbb írásképek kerülnek alkalmazásra. Mindamellett, ha egy meghatározott jogviszonyban vagy eljárásban a jogalkotó úgy ítéli meg, hogy csak olvasható aláírás fogadható el, vagy az aláírás módjának valamilyen további követelménynek kell megfelelnie, akkor az aláírással szemben támasztott fokozottabb alaki követelményekre kifejezett jogszabályi előírásokat rögzíthet [109/1999. (XII.29.) FVM rendelet 69. §, 1992. évi LXVI. törvény 5. § (13) bek.].

4. A Ptk. – egyezően a korábbi szabályozással – azonban nem tartalmaz semmilyen előírást arra nézve, hogy mi minősül aláírásnak és nincs olyan szabály sem, hogy a tanú aláírásának olvashatónak kell lennie. Önmagában abból, hogy a tanúnak a végrendeletet e minősége feltüntetésével alá kell írnia, még nem következik, hogy az érvényesség további feltételeként a tanú aláírása megfeleljen az aláírás általánosan szokásos módjának, az olvasható legyen és így abból a személye kétséget kizáróan megállapítható legyen. A törvény a tanú aláírásával szemben formai követelményt nem támaszt, nem mondja ki, hogy milyen írásképp szükséges ahhoz, hogy a tanú kézjegye alakilag megfeleljen a végrendelet érvényességeként megkívánt feltételeknek. Minden esetre kötelezően alkalmazandó módon ezért nem indokolt tételesen meghatározni az aláírás képére vonatkozó kritériumokat. Tanú esetében elfogadható aláírásként a tanú által alkalmazott, olvashatatlan aláírás is, annak nem kell megfelelnie az aláírás általában szokásos módjának. Ezt erősíti meg az a már említett tapasztalati tény, hogy az emberek a mindennapi életben a legkülönbözőbb aláírasmódokat használnak. Az aláírás rendszeres és viszonylag nagy számú alkalmazása során mind a formai, mind a képi megjelenését illetően kialakulnak bizonyos, az egyénre jellemző, egyedi sajátosságok. Ennek eredményeként mindenki rendelkezik valamilyen rá jellemző szokásos aláírással, amely az általa kialakított egyedi írásformát és írásképet jelenti. A végrendeleti tanú aláírásával szemben tehát nem az a követelmény, hogy az megfeleljen az aláírás – általában – szokásos módjának, hanem az: a tanú olvashatóan vagy a rá jellemző, általa kialakított egyedi írásformát és írásképet tükröző módon írja alá az okiratot.

5. Ha a tanú aláírása nem olvasható, és a tanú neve – és ebből következően a személye – az okiratból sem tűnik ki, vita esetén szükségessé válik annak a felderítése. A fentiekből kitűnően az olvashatatlan aláírás a végrendelet érvényességét nem érinti, az okirat emiatt nem tekinthető alaki szempontból hibásnak. A tanúnak az a szerepe, hogy a végrendelező személyét és aláírását azonosítani tudja. Ebből a funkcióból – a törvény rendelkezése hiányában – nem vezethető le olyan szigorú jogértelmezés, amely szerint az írásbeli végrendeletnek az is az érvényességi kelléke, hogy a tanú személye magából az okiratból megállapítható legyen. Ez a jogértelmezés ugyanis azt jelentené, hogy akkor sem lenne lehetőség a tanú nevének és személyének a felderítése végett bizonyítási eljárás lefolytatására, ha például az okirat tartalmazza a tanú valamelyik személyazonosító adatát (személyi azonosító igazolvány szám, személyi szám stb.), amely alapján a tanú személye utóbb kétséget kizáró módon azonosítható. A tanú aláírásának az olvasható volta, vagy az, hogy a tanú nevének magából az okiratból kell megállapíthatónak lennie, a más által írt végrendeletnek nem a törvény által előírt alaki kelléke. Ezért vita esetén a tanú nevének (személyének) a megállapítására irányuló bizonyítási indítvány megtételétől a felet nem lehet elzárni, annak anyagi jogi korlátja sincs. A végrendeleti tanú nevének felderítéséhez szükséges bizonyítás lefolytatására, a bizonyítási eszközökre a Pp. megfelelő szabályai [Pp. 3. § (3) bek., 3. § (5) bek., 164. § (1) bek., 166. § (1) bek. stb.] az irányadóak.

IV.

1. A kifejtett indokok alapján a jogegységi tanács a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása érdekében (Bszí. 25. §) a Bszí. 40. § (1) bekezdése alapján hozott jogegységi határozatával a 3/2012. Polgári jogegységi határozatot hatályon kívül helyezte, és új határozatot hozott. E jogegységi határozat egyaránt irányadó és az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján kötelező az 1959-es Ptk. és a Ptk. alapján elbírálandó jogvitákban.
2. A Kúria az EBH 2015.P.10. számú határozatát a meghozatalakor irányadó 3/2012. Polgári jogegységi határozatban foglaltakra alapította, ezért a Bszí. 42. § (4) bekezdése alapján annak elvi bírósági határozatként való fenntartását megszüntette.
3. Határozatát közzéteszi a Magyar Közlönyben, a központi honlapon, a Kúria honlapján és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében [Bszí. 42. § (1) és (4) bekezdés].

Budapest, 2016. szeptember 21.

Dr. Darák Péter s.k. a jogegységi tanács elnöke
Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. előadó bíró
Dr. Kiss Gábor s.k. előadó bíró
Dr. Baka András s.k. bíró
Dr. Bartal Géza s.k. bíró
Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró
Dr. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes s.k. bíró
Dr. Eröss Monika s.k. bíró
Dr. Farkas Attila s.k. bíró
Dr. Harter Mária s.k. bíró
Dr. Kollár Márta s.k. bíró
Dr. Madarász Anna s.k. bíró
Dr. Makai Katalin s.k. bíró
Dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. bíró
Dr. Molnár Ambrus s.k. bíró
Dr. Orosz Árpád s.k. bíró
Dr. Osztovíts András s.k. bíró
Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes s.k. bíró
Dr. Pribula László s.k. bíró
Dr. Puskás Péter s.k. bíró
Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró
Dr. Szabó Klára s.k. bíró
Dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. bíró
Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. bíró
Dr. Varga Edit s.k. bíró
Dr. Wellmann György s.k. bíró
Dr. Török Judit s.k. bíró
Dr. Vezekényi Ursula s.k. bíró

3. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozatok

A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium a jogegység követelményének biztosítása érdekében 2016. évben a Polgári Kollégiummal közös jogegységi határozatot hozott.

A jogegységi határozat a 4. pontban olvasható.

4. Együttes jogegységi határozatok

1/2016. KMPJE számú jogegységi határozat

A Kúria héttagú jogegységi tanácsa a Fővárosi Ítéltábla elnöke által indítványozott jogegységi eljárásban meghozta a következő

jogegységi határozatot:

Az Országos Bírósági Hivatal nem törvényes képviselője a jogi személy bíróságoknak, így azok perbeli képviseletére csak meghatalmazás alapján jogosult. A jogi személy bíróság törvényes képviselője a bíróság elnöke. Ő jogosult dönteni abban a kérdésben, hogy a perben félként szereplő bíróság képviseletéről saját hatáskörében gondoskodik, vagy arra meghatalmazást ad az Országos Bírósági Hivatalnak.

Indokolás

I.

A Fővárosi Ítéltábla elnöke a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. tv. (a továbbiakban: Bszi.) 32. § (1) bekezdés a) pontja és 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében jogegységi eljárás lefolytatását indítványozta abban az elvi kérdésben, hogy a Bszi. 86. § (3) bekezdés b) pontja alapján az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) meghatalmazás nélkül képviselheti-e az önálló jogi személy bíróságokat a bírósági eljárásokban, illetve képviseleti joga kizárólagos-e. A jogegységi indítvány alapjául a következő konkrét ügy szolgált.

A Győri Törvényszék előtt P.20.101/2014. szám alatt személyhez fűződő jogok megsértése miatt indult perben a Fővárosi Ítéltábla II.r. alperesként szerepelt. Az elsőfokú eljárásban az ítéltáblát – meghatalmazás nélkül – az OBH Jogi Képviseleti Osztálya képviselte. Az ügyben hozott elsőfokú marasztaló ítélet ellen a II.r. alperes elnöke élt fellebbezéssel. Az elsőfokú bíróság a fellebbezést – mint nem a képviseletre jogosulttól származót – hivatalból elutasította. A másodfokon eljáró Győri Ítéltábla a Pkf.I.25.358/2015/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.

A jogerős végzés indokolása szerint helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság, amikor a Bszi. hatályos 86. § (3) bekezdés b) pontjának értelmezése kapcsán kimondta, hogy az OBH-nak a bíróságok perbeli képviseletére irányuló joga a hivatkozott jogszabályhely 2013. április 2. napjától hatályos változása folytán törvényes képviselet és nem meghatalmazáson alapuló képviselet. A jogerős végzés indokolása hivatkozik a 2013. évi V. törvény (Ptk.) 3:29. § (1) bekezdésében foglaltakra, miszerint a jogi személy képviseletét a vezető tisztségviselő látja el. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a Ptk. e rendelkezéséhez képest a Bszi. speciális és kógens rendelkezéseket tartalmaz. A törvényszékek, az ítéltáblák, továbbá a Kúria elnökének a Bszi. 21. § (2) bekezdésében, 22. § (2) bekezdésében és 23. § (2) bekezdésében írt általános törvényes képviseleti jogosultságához képest a bíróságok perbeli képviseleti joga körében ilyen további speciális jogszabályi rendelkezés a Bszi. 86. § (3) bekezdés b) pontja. Ez a lex specialis derogat legi generali elvének megfelelően tehát azt jelenti, hogy a

jogszabályváltozásból következően az OBH meghatalmazás nélkül és kizárólagosan jogosult a bíróságok perbeli képviselőjére, míg más személy, így a bíróság elnöke arra nem jogosult.

Más perbíróságok ugyanakkor nem kifogásolják azt, ha a jogi személy bíróság ellen indult perben az alperes bíróságot nem az OBH, hanem a bíróság elnöke vagy az általa meghatalmazott személy képviseli, az OBH általi képviselőt pedig csak meghatalmazás esetén fogadják el. Megállapítható tehát, hogy a jogegységi indítvánnyal érintett kérdésben a bíróságok ítélkezési gyakorlata nem teljesen egységes.

II.

A legfőbb ügyész álláspontja szerint a jogi személy bíróságok elnökei az általuk vezetett bíróságoknak törvényes képviselői. A jogi személyek képviselőjére vonatkozó szabályokkal ellentétben az olyan jogértelmezés, amely kizárja, hogy a jogvitában érdekelt, a jogerős ítélet jogkövetkezményeit ténylegesen viselő jogi személy saját nevében, saját képviselője útján jognyilatkozatot tegyen. Az OBH az eljárásban félként szereplő bíróságok képviselőjét meghatalmazás alapján láthatja el.

III.

Az indítványban megjelölt jogkérdés elbírálásakor a következő jogszabályhelyekre kellett figyelemmel lenni. A valamennyi jogi személyre irányadó általános szabályok között a Ptk. 3:29. § (1) bekezdés kimondja, hogy a jogi személy törvényes képviselőjét a vezető tisztségviselő látja el. Ezzel összhangban rendelkezik az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (Áht.) 10. § (6) bekezdése, amely szerint: „A költségvetési szerv képviselőjét a költségvetési szerv vezetője látja el, amely jogkör gyakorlása jogszabályban vagy a költségvetési szerv szervezeti és működési szabályzatában foglaltak szerint - esetenként vagy az ügyek meghatározott csoportjára nézve - a költségvetési szerv vezetőjének helyettesére vagy más dolgozójára ruházható át.” Az előbbi két jogszabályi rendelkezésnek megfelelően rendelkezik a Bszi. akként, hogy a jogi személy bíróságokat az elnökük vezeti [Bszi. 21. § (2) bekezdés, 22. § (2) bekezdés, 23. § (2) bekezdés]. A Bszi. 86. § (3) bekezdés b) pont eredeti szövege szerint az OBH „meghatalmazás alapján képviseli az OBH elnökét és a bíróságokat a bírósági eljárásokban”. E szövegből a 2013. évi XX. törvény 14. § (2) bekezdés rendelkezése folytán 2013. április 2. napjával hatályát veszítette a „meghatalmazás alapján” szövegrész. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 67. § (1) bekezdés a)-j) pontjai sorolják fel azt, hogy a perben ki járhat el meghatalmazottként. A j) pont szerint meghatalmazottként járhat el az is „akit erre külön jogszabály feljogosít.” Magyarország Alaptörvénye 28. cikke szerint: „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.” A Ptk. 1:2. § (2) bekezdés szerint: „A polgári jogi viszonyokra vonatkozó jogszabályokat e törvénnyel összhangban kell értelmezni.”

IV.

A jogegységi tanácsnak az előzőekben idézett jogszabályhelyek alapján abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a Bszi. 86. § (3) bekezdés b) pontja az OBH kizárólagos törvényes képviselői jogosultságát megalapozó speciális törvényi rendelkezés-e vagy csupán az OBH perbeli meghatalmazottként való eljárását megalapozó külön jogszabályhely.

A jogegységi tanács álláspontja szerint tévesen foglalt állást a jogegységi eljárás alapjául szolgált konkrét ügyben a Győri Törvényszék és a Győri Ítéltábla, amikor Bszi. 86. § (3) bekezdés b) pontját törvényes képviseleti jogot megalapozó speciális törvényi rendelkezésnek tekintette. Ez a jogszabályhely az OBH feladatainak felsorolása kapcsán biztosít jogosultságot az OBH számára a jogi személy bíróságok (és az OBH elnökének) perbeli képviseletére, nyilvánvalóan elsősorban azt az esetkört tartva szem előtt, amikor a bíróság személyiségi jog megsértése, illetve bírósági jogkörben okozott kár miatt indult per alpereseként szerepel. Az Alaptörvény 28. cikk és a Ptk. 1:2. § (2) bekezdés értelmezési alapelveit szem előtt tartva a Bszi. 86. § (3) bekezdés b) pontját nem lehet olyan speciális törvényi rendelkezésnek tekinteni, ami a perbeli képviselet körében negligálná a jogi személy bíróságok elnökének a Bszi. 21. § (2) bekezdésében, 22. § (2) bekezdésében és 23. § (2) bekezdésében biztosított törvényes képviseleti jogát, és kizárólagos képviseleti jogot biztosítana az OBH-nak.

Ezzel szemben a Bszi. 86. § (3) bekezdés b) pont helyes értelmezés szerint csak a meghatalmazáson alapuló képviselet körében értelmezhető: olyan, a Pp. 67. § (1) bekezdés j) pont szerinti külön jogszabály, amely az OBH-t arra jogosítja fel, hogy a perben meghatalmazottként eljárhasson. Ilyen külön törvényi szabály hiányában erre ugyanis nem lenne jogosult. Bár a 2013. évi XX. törvény indokolása nem adott arra külön magyarázatot, hogy a jogalkotó e jogszabályhelyből miért helyezte hatályon kívül a „meghatalmazás alapján” szövegrészt, ennek egyedüli ésszerű oka csak az lehetett, hogy ez a szövegrész voltaképpen felesleges volt, hiszen az a Pp. meghatalmazotti képviseletre vonatkozó szabályaiból (Pp. 67-73. §-ok) is egyértelműen következik, hogy a meghatalmazott csak meghatalmazás alapján jogosult perbeli képviseletre.

A jogegységi tanács e jogértelmezésével teljes mértékben összhangban áll a 6/2014.(IV. 30.) OBH utasítás a bíróságok perbeli képviseletéről szóló szabályzatról, amelynek 4. § (1) bekezdése szerint: „A bíróság elnöke dönt abban a kérdésben, hogy az eljárásban félként szereplő bíróság képviseletéről saját hatáskörben gondoskodik, vagy arra meghatalmazást ad az OBH-nak. Az utasítás 1. számú melléklete a meghatalmazás mintáját is tartalmazza.

V.

A kifejtett indokok alapján a jogegységi tanács a Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pontja, 25. §-a, valamint 40. § (1) és (2) bekezdései alapján, a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítása [Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés] érdekében, a rendelkező részben foglaltak szerint határozott és határozatát a Bszi. 42. § (1) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben, a központi honlapon és a Kúria honlapján közzéteszi.

Budapest, 2016. február 8.

Dr. Darák Péter s.k.
a jogegységi tanács elnöke

Dr. Wellmann György s.k.
előadó bíró

Dr. Hajnal Péter s.k.
bíró

Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet s.k.
bíró

Dr. Orosz Árpád s.k.

bíró
Dr. Tallián Blanka s.k.
bíró
Dr. Török Judit s.k.
bíró

2. sz. melléklet

A KÚRIA 2016. ÉVBEN ELFOGADOTT KOLLÉGIUMI VÉLEMÉNYEI

TARTALOM

1. Büntető Kollégium.....	2
1/2016. (II.1.) BK vélemény	2
2. Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium.....	4
1/2016.(III.21.) KMK vélemény kollégiumi vélemény felülvizsgálatáról	4
2/2016. (III.21.) KMK vélemény	5
3/2016.(III.21.) KMK vélemény a Kormánytisztviselői Döntőbizottság határozatának felülvizsgálata iránti per egyes kérdéseiről.....	8
4/2016.(III.21.) KMK vélemény a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium egyes munkajogi tárgyú állásfoglalásainak felülvizsgálata és módosítása tárgyában.....	12
5/2016. (IX.26.) KMK vélemény	22
6/2016. (XI.28.) KMK vélemény a munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményei egyes kérdéseiről.....	26
3. Polgári Kollégium	32
1/2016. (II.15.) PK vélemény a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről.....	32

1. Büntető Kollégium

1/2016. (II.1.) BK vélemény

1. A munkából kiesett időre történő költségtérítés kivételével a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek bíróság előtt tanúként megjelent, hivatásos állományú tagja az általános szabályok szerint jogosult a megjelenésével kapcsolatos költség megtérítésére.

2. Nem jár azonban költségtérítés, ha a hivatásos állomány tagja a tanúzási kötelezettségének szolgálatteljesítési idejében tesz eleget, és a kihallgatás helyére szolgálati járművel érkezik.

1. a) A rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) hatálya alá tartozó rendvédelmi szervek [az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv, a terrorizmust elhárító szerv (a továbbiakban együtt: rendőrség), a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, a büntetés-végrehajtási szervezet, az Országgyűlési Őrség, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal] hivatásos állományú tagjának tanúkénti megidézésére és kihallgatására sor kerülhet úgy, hogy a bizonyítandó tényről magánemberként szerzett tudomást.

E tanúk esetén azonban a büntető és szabálysértési ügyekben a tanúzási kötelezettség túlnyomórészt abból ered, hogy az állomány tagja a munkakörénél fogva találkozik olyan cselekményekkel, amelyek miatt szükséges a tanúkénti kihallgatása, így a tanúzási kötelezettséget keletkeztető életviszony kialakulása az érintett munkaköri feladatainak ellátására vezethető vissza.

b) Az esetleges korábbi hivatalos intézkedésével szoros összefüggésben álló tanúzási kötelezettségből fakadó megjelenési kötelezettség azonban nem tekinthető a munkaköri leírás szerinti „egyéb szolgálati feladatnak”, az erre fordított idő pedig szolgálatteljesítésnek.

Ez nem függ össze sem azzal, hogy őt a Be. és a Szabs. tv. szerint az előjárója útján kell idézni, sem azzal, hogy a Hszt. 139-140. §-ai alapján az állomány tagja részére túlszolgálat rendelhető el. Az idézésre vonatkozó speciális szabály értelme az, hogy az előjáró az állomány tagját terhelő tanúzási kötelezettség időpontjának ismeretében állítsa össze a szolgálati időbeosztást; a túlszolgálat elrendelésére pedig szolgálati érdekből vagy rendkívüli eset fennállásakor kerülhet sor. A tanúzási kötelezettség egyik kategóriába sem sorolható be.

Arra, hogy a hivatásos állomány tagja a tanúzási kötelezettségének szolgálatteljesítési időn kívül tesz eleget, nem vonható következtetés abból sem, hogy a tanúként megidézett a tárgyaláson egyenruhában vagy polgári öltözetben jelent meg.

c) A Hszt. 105. § (1) bekezdés f) pontja alapján a hivatásos állomány tagja mentesül a szolgálatteljesítési kötelezettség alól a tanúzási kötelezettség teljesítése esetén a megjelenéshez és a kötelezettség teljesítéséhez szükséges időtartamra. Ilyen esetben a Hszt. 105. § (2) bekezdése alapján a hivatásos állomány tagja a távollét idejére távolléti díjra jogosult.

A Hszt. e rendelkezése a tanúzási kötelezettséget keletkeztető eljárás mibenlététől függetlenül írja elő a szolgálatteljesítési kötelezettség alóli mentesülést. Ez azt jelenti, hogy a Hszt., illetve az előjáró és a munkáltatói jogkört gyakorló vezető szempontjából mindegy, milyen eljárásban kell a hivatásos állomány tagjának tanúskodnia, mert a szolgálat, különösen a váltásos szolgálati formák megszervezése szempontjából a tanúként idézett személy kiesik.

Ezért téves az a jogértelmezés, amely szerint a tanúzás e személyek számára szolgálati feladat, amelynek teljesítése érdekében akár túlszolgálat is elrendelhető, és ennek költségeit a tanúként kihallgatott rendvédelmi dolgozó munkáltatója köteles – a Hszt. vonatkozó rendelkezései alapján – megtéríteni.

2. a) Ha a tanú a tanúzási kötelezettsége teljesítése időpontjában szolgálatban van, számára útiköltség és egyéb költség nem fizethető, kivéve, ha útiköltség-igényét ténylegesen igazolja (nem szolgálati gépjárművel, hanem saját költségén utazott). Szállásköltség, ellátási költség, és a munkából kiesett időre költségtérítés ilyen esetben sem fizethető.

b) Ha a tanú a tanúzási kötelezettsége teljesítése időpontjában nincs szolgálatban (szabadidejében vagy a szabadsága alatt kerül sor tanúkenti kihallgatására), részére – igénye szerint – a bíróság az általános szabályoknak megfelelően téríti meg a megjelenésével kapcsolatos költségeket [Be. 79. § (3) bek.; 14/2008. (VI. 27.) IRM rendelet].

c) Ha azonban a megjelenéssel kapcsolatban ténylegesen a tanú személyét terhelő költség nem merül fel (mert pl. szolgálati gépjárművel utazott), részére útiköltség és a munkából kiesett időre költségtérítés nem fizethető (szállásköltség és ellátási költség azonban ilyen esetben is szóba jöhet). A szolgálati gépjármű igénybevételének jogszerűségét a bíróság azonban nem vizsgálja.

d) Egyértelműen az általános szabályok szerint jár a tanúzással kapcsolatos költségtérítés, ha a tanú szolgálati viszonya időközben megszűnt.

e) A tanút megidéző és kihallgató bíróság általában nincs abban a helyzetben, hogy eldönthesse, miszerint a megidézett szolgálatot teljesít-e tanúkenti megjelenése és kihallgatása időpontjában. Célszerű ezért, ha a tanúnak szóló idézés a következő figyelmeztetést tartalmazza: „A bíróság felhívja a tanú figyelmét, hogy amennyiben szabadsága alatt vagy szabadnapján kerül sor tanúkenti kihallgatására, és útiköltség igénye merül fel, a bíróság azt csak akkor tudja megtéríteni, ha parancsnoka igazolja a szabadság, illetve szabadnap tényét”.

Budapest, 2016. február 1.

2. Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium

1/2016.(III.21.) KMK vélemény kollégiumi vélemény felülvizsgálatáról

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 27. § (1) bekezdése alapján, a biztonságos harmadik ország megítélésének egyes kérdéseiről szóló 2/2012.(XII.10.) KMK vélemény felülvizsgálata körében az alábbi véleményt alkotta:

A biztonságos harmadik ország megítélésének egyes kérdéseiről szóló 2/2012.(XII.10.) KMK vélemény e vélemény meghozatalát követően nem alkalmazható.

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a menekültügyi ítélkezési gyakorlat folyamatos elemzése során megállapította, hogy a biztonságos harmadik ország megítélésére vonatkozó 2012. évben meghozott kollégiumi vélemény alkalmazása a jelenleg hatályos menekültügyi és migrációs jogszabályok alapján nem lehetséges.

Egyes bíróságok változatlanul veszik figyelembe a biztonságos harmadik ország megítélésének kérdéseiről szóló 2/2012.(XII.10.) KMK véleményt (a továbbiakban: 2/2012.(XII.10.) KMK vélemény). A vélemény meghozatala óta a menekültügyi és migrációs helyzet jelentősen megváltozott, és ezt tükröző jogszabályi módosulások is történtek, ami miatt szükségessé vált a KMK vélemény felülvizsgálata.

A 2/2012.(XII.10.) KMK vélemény elvárta, hogy a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Met.) 51.§ (2) bekezdése e) pontján alapuló végzések felülvizsgálata során hivatalból kellett figyelembe venni a bíróság döntésének időpontjában rendelkezésre álló, a bíró bármely eljárása során megismert pontos és hiteles, az ügyben érintett harmadik országra vonatkozó országinformációt. E körben az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának országinformációit minden esetben értékelni kellett. Kétség esetén a Met. végrehajtásáról szóló 301/2007.(XI.9.) Korm. rendelet 70. § (3) bekezdése alapján megkereshető volt a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, mint országinformációs központ, továbbá más, ellenőrizhető források is igénybe vehetők voltak a tájékozódásra. Valamely harmadik ország menekültügyi rendszere túlterheltségének lehetett az a következménye, hogy ebben az országban lehetetlenné válik a menedékkérőket megillető jogok biztosítása, amelynek okán a menekültügyi szempontból az országot nem lehetett biztonságosnak tekinteni.

Menedékkérelem előterjesztésének elmaradása nem jelentette automatikusan, hogy az adott országot a kérelemző tekintetében biztonságosnak lehetett tekinteni.

A 2/2012.(XII.10.) KMK vélemény elfogadásakor irányadó uniós jogszabályok időközben módosításra kerültek, valamint velük együtt a kapcsolódó magyar jogi szabályozás is. Az országinformáció használat és az egyéniesítés általános eljárási követelmények voltak mind a korábbi Kvalifikációs Irányelvben (2004/83/EK tanácsi irányelv), mind a korábbi Eljárási Irányelvben (2005/85/EK tanácsi irányelv), amelyeket minden menedékjogi eljárás minden elemére, eljárási szakaszára alkalmazni kellett. Ugyanakkor már az új Eljárási Irányelv (2013/32/EU) más rendszert vezetett be a biztonságos harmadik ország elismerését illetően. Ennek megfelelően az új Eljárási Irányelv 37. cikkével összhangban módosultak a Met. szabályai, valamint a 191/2015.(VII.21.) Korm.rendelet is elfogadásra kerül, utóbbiban egyedileg kerültek meghatározásra a biztonságos harmadik országok listája. Emellett a 191/2015.(VII.21.) Korm.rendelet 3. § (2) bekezdése az elismerést kérő számára azt teszi lehetővé, hogy bizonyíthatja a Met. szerinti menekültügyi eljárásban, hogy az ő egyéni esetében ebben az országban nem volt lehetősége hatékony védelemre.

Az időközben a tagállami jogalkotó szabályozási lehetőségeit megszabó uniós jogszabályok, illetve azok módosítása is lehetőséget biztosított arra, hogy a tagállam egyedi alapon döntsön a biztonságos harmadik országok listájáról, és változtasson a menekültügyi eljárásokban alkalmazandó bizonyítási renden.

Ennek okán a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a korábbi szabályozáson és ténybeli helyzeten nyugvó 2/2012.(XII.10.) KMK vélemény jövőbeni alkalmazásának mellőzéséről döntött.

2/2016. (III.21.) KMK vélemény

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 27. § (1) bekezdés alapján az egységes ítélkezési gyakorlat előmozdítása érdekében a mező- és erdőgazdálkodási földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 68.§ (5) bekezdés értelmezéséről a következő kollégiumi véleményt alkotta:

A helyi földbizottság állásfoglalásával szemben előterjesztett kifogást elbíráló képviselő-testületi határozat külön közigazgatási perben vizsgálható felül.

Ebben a perben a helyi földbizottság hatáskörébe tartozó döntés érdemi felülvizsgálatára kerülhet sor, elsősorban a kiadott állásfoglalása törvényességevel kapcsolatban.

Az érdemi felülvizsgálat feltétele az, hogy mind a földbizottság, mind a képviselő-testület határozata tartalmazza a döntés indokait.

A Közigazgatási és Munkaügyi Regionális Kollégiumok jelzése, majd az azt követő szakmai vizsgálat alapján megállapítható volt, hogy a közigazgatási és munkaügyi bíróságok

gyakorlata nem egységes a 2013-ban elfogadott mező- és erdőgazdasági földek forgalmát szabályozó törvények egyes rendelkezéseinek alkalmazását illetően.

A mező- és erdőgazdálkodási földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban Földforg.tv.) 23. §-a szerint a mezőgazdasági igazgatási szerv (továbbiakban: Hatóság) e § szerinti követelmények meglétét vizsgálhatja, és dönthet az adás-vételi szerződés jóváhagyásának megtagadásáról. Ennek elmaradása esetén a Földforg.tv. 24. §-a szerint a Hatóság megkeresi a helyi földbizottságot, amely az adás-vételi szerződés megkötését megtagadó, vagy a jóváhagyást megadó állásfoglalását bocsájthat ki. A Földforg.tv. 24. § (2) bekezdése alapján a bizottság az adás-vételi szerződést a köztudomású tények és legjobb ismeretei alapján, különösen e bekezdésben részletezett szempontok szerint értékeli.

A Földforg.tv. 68.§-a rendelkezik a helyi földbizottság feladat és hatáskörével, illetve az eljárásának alapkérdéseiről. 68. § (5) bekezdés értelmében a helyi földbizottság állásfoglalása ellen kifogás terjeszthető elő a település önkormányzat képviselő-testületénél. A helyi földbizottság a 68. § (3) bekezdés alapján a mező- és erdőgazdasági földek forgalma körében a Földforg.tv. 24-25. §-a szerinti körülményeket vizsgál, de különösen a 24. § (2) bekezdésben írt szempontokat értékeli a szerződés jóváhagyásához szükséges állásfoglalás körében.

A Földforg.tv.-nyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 103/A. § (1) és a Földforg.tv. 68. § (5) bekezdése szerint a bizottság állásfoglalásával szemben az eladó, a vevő, illetve a határidőben elfogadó nyilatkozatot tevő elővásárlásra jogosult kifogást terjeszthet elő a települési önkormányzat képviselő-testületénél. E hatáskörében a képviselő-testület a Fétv. 103/A. § (2) bekezdése szerint a képviselő-testület megváltoztatja a kifogással érintett állásfoglalást, ha annak kiadására a Földforg.tv. 23-25. §-a megsértésével került sor, egyébként a kifogást elutasítja. Az elkésett kifogást a képviselő-testület érdemi vizsgálat nélkül elutasítja.

Az Alkotmánybíróság is foglalkozott 17/2005.(VI.5.) határozatában a Földforg.tv. egyes rendelkezéseivel, mivel több közigazgatási és munkaügyi bíróság előtte folyamatban lévő perben alkotmányossági aggályt észlelt a Földforg.tv. egyes rendelkezései kapcsán. A testület határozatában megállapította, hogy a bizottság számára biztosított jogosultságok nem ellentétesek a Földforg.tv. szerinti speciális ingatlanok tekintetében korlátozott tulajdonhoz való joggal. Ugyanakkor a határozat rendelkező részének 2. pontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikke szerinti jogorvoslathoz való jognak a Földforg.tv. szabályozása abban az esetben felel meg, ha egyrészt a bizottságok állásfoglalása a törvényben megkövetelt értékelést olyan részletességgel tartalmazza, hogy annak okszerűsége érdemben is elbírálható a hatósági eljárásban, a hatósági döntés ténybeli megalapozottsága és jogszerűsége pedig nemcsak formai szempontból, hanem érdemben is felülbíráható a bírósági felülvizsgálat során. Emellett pedig a helyi önkormányzat képviselő-testületének a földbizottság állásfoglalása ellen benyújtott kifogást elbíráló határozata, mint közbenső érdemi döntés ellen bírósági felülvizsgálat igénybe vehető. Alaptörvényellenességet az Alkotmánybíróság a Földforg.tv. 27. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontjával (adás-vételi szerződés jóváhagyásának megtagadhatósága, ha nem adja ki felhívás ellenére hallgatólagos vétőjogot gyakorolva a bizottság állásfoglalását), a Földforg.tv 68. § (5) bekezdésével (képviseelő-testület határozat elleni jogorvoslat, kifogás, panasz teljes kizárása), valamint a Fétv. 103/A. § (1) bekezdésével (állásfoglalás jegyző általi egyes közlési szabályai) összefüggésben mondta ki.

Az indokolás szerint a bizottságot – illetve a törvényben megjelölt esetben (a bizottság működésképtelensége esetén) a jogkörében eljáró Kamarát – jogállása alapján annak ellenére közvetett magánjogi érdekeltnek kell tekinteni, hogy a Földforg.tv. és a Fétv. működési szabályokat határozott meg számára, ám e jogi státuszt alátámasztó példaként említi az Alkotmánybíróság határozata, hogy a bizottság más magánjogi érdekelttel közvetetten a jegyző útján érintkezik (Indokolás 56-57. pont). A Földforg.tv. 24–25. §-a értelmében a földbizottság a Hatóság megkeresésére kiadott állásfoglalásában az egyes adás-vételi szerződéseket a köztudomású tényekre és legjobb ismereteire alapozva értékeli. A szerződés értékelésének a törvényben megjelölt, de nem kizárólagos szempontjai a tulajdonszerzési korlátozás megkerülésének, a felek titkos fenntartásainak, a jogszabály megkerülésének, a visszaélészerű joggyakorlásnak, a gazdasági szükséglet nélküli felhalmozási célú tulajdonszerzésnek, illetve az értékarányosságunk vizsgálatát írják elő (Indokolás 57. pont). A bizottság, mint közvetett magánjogi jogosult értékelésen alapuló állásfoglalása a Hatóság eljárása szempontjából az ügyfél nyilatkozatával esik azonos megítélés alá (Indokolás 74. pont).

Az Alkotmánybíróság határozati indokolásának kapcsolódó részében kifejtette azt is, hogy a földbizottság jogállását tekintve már megállapította, hogy a földbizottság nem hatósági jogkörben jár el, hanem közvetett magánjogi érdekeltként adja ki állásfoglalását, az adásvételi szerződés jóváhagyására vonatkozó hatósági döntést a Hatóság hozza meg, állásfoglalása a jogorvoslati joggal összefüggésben nem vizsgálható (Indokolás 94., 97. pont). Ha viszont a törvényhozó biztosította a közbenső jellegű kifogást, akkor az annak alapján hozott döntésnek meg kell felelnie a jogorvoslatihoz való jog alkotmányos mércéjének (Indokolás 98. pont).

Az indokolás érvelése alapján a jegyző, valamint a települési önkormányzat képviselő-testülete más jogszabályok, így különösen a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban: a Ket.) 12. §-a (3) bekezdésének rendelkezései alapján államigazgatási, illetve önkormányzati igazgatási jogkörben eljáró hatóságok. A jegyző közreműködése és a helyi viszonyokat ismerő képviselő-testületnek a kifogást elbíró eljárása hatósági eljárás (Indokolás 61. pont). Az indokolás kitért a bizottság és a képviselő-testület viszonyára is. A jegyző eljárása (állásfoglalás közlése körében), valamint a kifogás benyújtása esetén pedig a képviselő-testület döntése befolyásolja a Hatóság saját hatósági eljárásban hozandó döntését. Ugyanakkor a képviselő-testület nem a bizottság, mint közvetett magánjogi érdekelt jogkörét veszi át, nem jogosult a helyi gazdálkodói közösség érdekeit képviselve felülbírálni a földbizottság állásfoglalásának kiadását a Földforg.tv. 23–25. §-ai megsértésének észlelését meghaladó körben. A képviselő-testület kifogást elbíró határozata tehát olyan közbenső érdemi döntés, amely a Földforg.tv. 27. §-a alapján meghatározza a Hatóság lehetséges döntését (Indokolás 61. pont). Ebből viszont az következik, hogy a képviselő-testület döntésével szemben a bírósági felülvizsgálat biztosítása az Alaptörvényből eredő követelmény (Indokolás 98. pont).

A helyi földbizottság az adás-vételi szerződés hatósági jóváhagyása körében önállóan, saját hatáskörben jár el, és döntésének meghozatala során különösen a Földforg.tv. 24. § (2) bekezdésében foglaltakat értékeli. A földbizottság állásfoglalása az adás-vételi szerződés hatósági jóváhagyásának fontos eljárási mozzanata, mely jelentősen befolyásolhatja a Mezőgazdasági Igazgatási szerv végső döntését. Eljárási szempontból hasonló a helyzet az úgynevezett osztott hatáskörben meghozott közigazgatási döntésekhez. A Földforg.tv. a helyi földbizottság állásfoglalása ellen a 68. § (5) bekezdése szerint önálló jogorvoslat - kifogás – előterjesztését is lehetővé teszi. Ennek elbírási az illetékes önkormányzat képviselő-

testületének hatáskörébe tartozik. Ez a képviselő-testületi döntés számos lényeges vonatkozásban önkormányzati hatósági jelleget mutat, különös tekintettel arra, hogy olyan jogorvoslat elbírálásáról van szó, amelyet kapcsolódó hatósági ügyben az ügydöntő hatóság is köteles figyelembe venni.

Nem hagyható figyelem kívül, hogy a helyi földbizottság, illetve a képviselő-testület hatásköré tartozik önállóan a Földforg.tv. 24. § (2) bekezdésében írt szempontok vizsgálata, amely az adás-vételi szerződés hatósági jóváhagyása szempontjából gyakran ügydöntő jelentőséggel bírhat. Ezért – figyelembe véve az Alkotmánybíróság már idézett határozatát is – a helyi földbizottság döntése elleni kifogást elbíráló képviselő-testületi döntést közigazgatási perben önállóan felülvizsgálható határozatnak kell tekinteni.

A képviselő-testületi döntés felülvizsgálata során a közigazgatási per általános szabályai érvényesülnek, tehát ez esetben is a bíróságnak a képviselő-testületi határozat törvényességét kell vizsgálnia. Az érdemi felülvizsgálat feltétele az, hogy a határozatból megállapíthatók legyenek a Földforg.tv. 24-25. §-ban írt szempontok és követelmények, és emellett különösen az, hogy a földbizottság, illetve a képviselő-testület a döntését milyen törvényekre alapította. A közigazgatási határozattal szemben támasztott általános formai és tartalmi követelmények a hiánya a határozat jogsértését teszi megállapíthatóvá.

3/2016.(III.21.) KMK vélemény a Kormánytisztviselői Döntőbizottság határozatának felülvizsgálata iránti per egyes kérdéseiről

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 27. § (1) bekezdés alapján az egységes ítélkezési gyakorlat előmozdítása érdekében a Kormánytisztviselői Döntőbizottság határozata felülvizsgálatának egyes kérdéseiről a következő kollégiumi véleményt alkotta:

1.a. Ha a bírósági eljárásban a közigazgatási és munkaügyi bíróság megállapítja, hogy a Kormánytisztviselői Döntőbizottság törvénybe ütközően vont le következtetést a hatáskörének hiányára, a hatályon kívül helyezés mellett nincs helye a Kormánytisztviselői Döntőbizottság új eljárásra és új határozat hozatalára utasításának. Ez esetben a közszolgálati panasz érdemi vizsgálat nélküli elutasítását támadó keresetet – a közszolgálati panaszban foglaltak figyelembevételével – a bíróság a perben érdemben elbírálja.

1.b. A Kormánytisztviselői Döntőbizottság eljárási szabálysértése – a Pp. 359/A. § (1) bekezdés első mondatában szabályozottakat meghaladóan – nem eredményezheti a Kormánytisztviselői Döntőbizottság határozatának hatályon kívül helyezését és az eljárás megismétlését.

2. Vita esetén a közszolgálati panasz tartalma alapján szükséges állást foglalni abban a kérdésben, hogy a kormánytisztviselő közszolgálati panasza mire irányult.

3. Az ügyféli jogokat és az igényérvényesítés lehetőségét a bíróság szűkítően nem értelmezheti.

4. A közigazgatási és munkaügyi bíróság a tényállás megállapításakor a Kormánytisztviselői Döntőbizottság előtti bizonyítási eljárás adataiból bizonyítékként csak azokat értékelheti, amelyek a felek által nem vitatottak. Minden más esetben az érdemi vizsgálat teljes körű megismétlése indokolt.

5. A „vezetője bizalmát elvesztette” okra felmentés nem alapítható, ha a munkáltató fegyelmi eljárás megindítására alapot adó – a Kttv. 76. § (2) bekezdés körébe nem sorolható – kötelezettségszegéssel indokolja a kormánytisztviselő felmentését.

Indokolás

I.

1. A Kormánytisztviselői Döntőbizottság (továbbiakban: Döntőbizottság) hatásköre a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Kttv.) hatálya alá tartozó államigazgatási szervnél keletkezett jogvitákra terjed ki, a Kttv. 190. § (2) bekezdésében taxatíván megjelölt ügyekben az érintett kormánytisztviselő által benyújtott közszolgálati panasz tekintetében. A Pp. XXIII. fejezete a munkaviszonyból és munkaviszony jellegű jogviszonyból származó perek közül egyedülként nevesíti a Döntőbizottság határozatának felülvizsgálata iránti pert, melynek sajátos szabályai értelmezési kérdéseket vetettek fel.

Új eljárásra és új határozat hozatalára a bíróság a Döntőbizottságot a Pp. 359/A. § (1) bekezdése alapján akkor utasíthatja, ha

- a Döntőbizottság nem volt szabályszerűen megalakítva,
- a határozat meghozatalában kizárt személy vett részt.

Hatályon kívül helyezi a bíróság a határozat erre vonatkozó részét:

- ha a Döntőbizottság hatáskörét túllépve járt el,
- hatáskörének hiányát jogszabálysértéssel állapította meg.

Ezekben az esetekben a bíróságnak a Döntőbizottság eljárásától független új eljárás keretében kell az igényt elbírálni.

A Pp. 359/A. § (2) bekezdése értelmében minden más esetben a közigazgatási és munkaügyi bíróság érdemi határozatával

- a megtámadott határozatot egészben vagy részben megváltoztatja, vagy
- a keresetet elutasítja.

Mindezekből következik, hogy a Pp. 359/A. § (1) bekezdés első mondatában szabályozottakat meghaladóan minden más eljárási szabálysértés esetén a teljes eljárás megismétlése szükséges a bírósági eljárásban.

2. A közszolgálati panasz kötelező tartalmi elemeit a Kormánytisztviselői Döntőbizottságról szóló 168/2012.(VII.20.) Korm. rendelet (továbbiakban: R.) 9. § (1) bekezdése és a R. 2. § (8) bekezdése felhatalmazása alapján a Döntőbizottság működési szabályait tartalmazó Ügyrend V.1.5. pontja tartalmazza, amely felsorolás nagyobb részt azonos a keresetlevél kötelező tartalmi elemeivel. A R. 9. § (1) bekezdés d) pontja szerint a panasznak meg kell jelölnie a Döntőbizottság döntésére irányuló indítványt és ennek indokait, a keresetlevélnek a Pp. 121. § (1) bekezdés e) pontja szerint a bíróság döntésére irányuló határozott kérelmet kell tartalmaznia, e határozott kérelemhez kapcsolódnak a Pp. 3. § (2) bekezdésében, 213. § (1) bekezdésében, 215. §-ában foglalt rendelkezések.

Az eltérő szabályozásra tekintettel – vita esetén – a bírósági eljárás során a közszolgálati panasz tartalma alapján szükséges állást foglalni abban a kérdésben, hogy a kormánytisztviselő közszolgálati panaszra mire irányult. Az Ügyrend 14.2.4. pontja jogszabályi felhatalmazás hiányában rendelkezik arról, hogy a döntés nem terjedhet túl a közszolgálati panaszon. Jogi szabályozás hiányában a kérelmen túlterjeszkedő döntés ezen okból nem támadható. A hiányos közszolgálati panasz – különösen, ha a Döntőbizottság eljárása során hiánypótlásra nem történt felhívás – a bírósági eljárás során nem értékelhető a kormánytisztviselő terhére.

Arra a kérdésre nézve sincs jogszabályi rendelkezés, hogy a kormánytisztviselő a Döntőbizottság előtti eljárásban meddig módosíthatja a közszolgálati panaszát. Ezért erre – a Döntőbizottság kizárólag az Ügyrenden alapuló gyakorlatával szemben – a döntés meghozatalának időpontjáig lehetőség van. Minthogy a R. 10. § (3) bekezdése szerint a kormánytisztviselő a közszolgálati panaszát a Döntőbizottság határozatának meghozataláig visszavonhatja, ezen rendelkezésből levezethető az is, hogy eddig az időpontig módosíthatja is azt.

3. A Pp. és a Kttv. nem ad eligazítást arra, hogy a Döntőbizottság által elbírált közszolgálati panaszhoz képest a kormánytisztviselő felperes hivatkozhat-e eltérő jogalapra, élhet-e más igénnyel.

A Pp. 3. § (2) bekezdése értelmében a bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelölésük, hanem a tartalmuk szerint veszi figyelembe. A bíróságnak a felek jognyilatkozataihoz való kötöttsége nem jelenti azt, hogy ha valamelyik fél a perbeli jogviszony jogi minősítésekor rossz jogcímet jelölt meg, azt a bíróság a határozata meghozatalánál ne minősíthesse a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően. Erre azonban csak akkor van lehetőség, ha a helyes minősítéshez valamennyi tény, bizonyíték, adat rendelkezésre áll.

A sajátos jogorvoslati rendszerben meghozott határozat bírósági felülvizsgálata iránti kereset általában nem terjeszthető ki a Döntőbizottság által nem vizsgált igényekre, azonban bármelyik fél a jogvita érdemi eldöntéséhez szükséges olyan további tényre, körülményre is hivatkozhat, illetve további olyan bizonyítékokat is benyújthat, amelyekre a Döntőbizottság előtt nem hivatkozott, illetve nem terjesztett elő.

Az irányadó jogi szabályozás nem tartalmaz arra nézve rendelkezést, hogy a kormánytisztviselő kérheti-e csupán a jogsértés megállapítását akkor, ha teljesítésnek is helye lenne.

Jogszabály tiltó rendelkezése hiányában nem zárható ki, hogy a kormánytisztviselő a közszolgálati panaszában kizárólag a munkáltatói intézkedés jogellenességének megállapítását kérje. Minthogy a Döntőbizottság határozatának felülvizsgálata iránti perben a kereset a határozat megváltoztatására irányul, ezért az nem minősül a Pp. 123. §-a szerinti megállapítási keresetnek. Nem zárható ki azonban, hogy a jogellenesség megállapítását követően a kormánytisztviselő a bíróság előtt elévülési időn belül keresettel érvényesítse a jogellenesség olyan jogkövetkezményeit, melyek a közszolgálati panasz előterjesztésekor, illetve a Döntőbizottság eljárása alatt nem váltak esedékessé vagy nem voltak a kormánytisztviselő által felismerhetőek.

Az előbbiektől eltérő kérdés, hogy a Döntőbizottság határozata felülvizsgálata iránti perben a munkáltató felperes előzetes eljárás nélkül kiterjesztheti a keresetét, vagy alperesként eljárva a Pp. keretei között viszontkeresettel és beszámítási kifogással is élhet. A kormánytisztviselő azonban felperesi és alperesi pozícióban is csupán olyan további kormányzati szolgálati jogviszonyból eredő igényt érvényesíthet, ahol a törvény a bírósági út igénybevételét megelőzően nem írja elő a Döntőbizottság előtti megelőző eljárást [Kttv. 190. § (3) bekezdés].

4. A Döntőbizottság általi érdemi vizsgálat jelenlegi szabályozása nem biztosítja teljes körűen az alkotmányos és eljárási garanciákat. A bizonyítási eljárás lefolytatására nézve nincsenek a Pp. vagy más eljárásjogi törvény szabályozásának megfelelő eljárási rendelkezések. Az előkészítő eljárás nem nyilvános, így a fél meghallgatásán a másik fél, illetve a tanúk meghallgatásán egyik fél sem lehet jelen. A Titkárságvezető dönt a vizsgálathoz szükséges cselekményekről, de a panasz alapján a vizsgálatot a Titkárság kijelölt kormánytisztviselője

folytatja le. Nincs szabály a kijelölt kormánytisztviselő személyének közlésére nézve. Az Ügyrend 9.7. pontja rendelkezik arról, hogy a meghallgatás kezdetén meg kell állapítani a tanú személyazonosságát. A tanúnak nyilatkoznia kell arról, hogy a panaszossal, illetve a munkáltatóval milyen viszonyban van, nem elfogult. Nem irányadóak azonban a Pp. vagy más eljárásjogi törvény (például Ket.) garanciális szabályai. Nem kell vizsgálni a tanúzási képességet, azt, hogy a tanú kapott-e a titoktartási kötelezettség alól felmentést, nincsenek szabályozva a tanúvallomástétel-megtagadási okok, az, hogy a tanú mikor nem lehet jelen, nem kell figyelmeztetni a kihallgatás előtt a hamis tanúzás következményeire.

A felek a Döntőbizottság határozatának jogszerűségét gyakran súlyos eljárási jogszabálysértésre hivatkozva támadják. Ezért lényeges kérdés, hogy mi minősülhet az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértésnek, és ennek mi lehet a jogkövetkezménye, eredményezheti-e egymagában a keresetnek helyt adó döntés hozatalát vagy szükségképpen a bíróság előtt a teljes eljárás megismétlése szükséges. Ebben a körben irányadóak az 1. pontban kifejtettek. A bíróság a tényállás megállapításakor a Döntőbizottság előtti bizonyítási eljárás adataiból bizonyítékként csak azokat értékelheti, amelyek a felek által nem vitatottak, minden más esetben az érdemi vizsgálat teljes körű megismétlése indokolt.

5. A Döntőbizottság létrehozása – többek között – deklaráltnan „a felmentési okok újraszabályozásához kapcsolódik” „mivel az ezekre alapított munkáltatói intézkedések felülvizsgálata sajátos szakértelmet, tapasztalatot, a közigazgatás belső viszonyainak, eljárásainak, munkamódszereinek elmélyült ismeretét igényli”. A kormányzati szolgálati jogviszony megszüntetésével összefüggő igény a Kttv. 190. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Döntőbizottság hatáskörébe tartozik. A Kttv. 63. § (2) bekezdés e) pontja értelmében a kormányzati szolgálati jogviszonyt meg kell szüntetni, ha a kormánytisztviselő vezetőjének bizalmát elveszti. E felmentési ok a gyakorlatban értelmezési és elhatárolási kérdéseket vet fel.

A Kttv. 155. § (1) bekezdése rendelkezik arról, hogy fegyelmi vétséget követ el a kormánytisztviselő, ha kormányzati szolgálati jogviszonyból eredő kötelezettségét vétkesen megszegi.

A Kttv. 76. § (1) bekezdésének a) pontjában foglaltak megsértése esetén a munkáltatónak fegyelmi eljárást kell lefolytatnia, és nem a jogviszonyt megszüntetnie bizalomvesztés címén. A Kttv. 76. § (1) bekezdésében szereplő kötelezettségek vétkes megszegése esetén kötelező a fegyelmi eljárás megindítása. A kormányzati szolgálati jogviszonyból eredő kötelezettségek vétkes megszegése nem vonhat maga után „a vezetője bizalmát elvesztette” jogcímen felmentést. Kiüresítené a fegyelmi eljárásra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, ha a munkáltató a kormányzati szolgálati jogviszonyból eredő kötelezettségek megszegését bizalomvesztésként értékelné, s erre tekintettel felmentéssel szüntetné meg a kormánytisztviselő jogviszonyát.

A Kttv. 66. § (1) bekezdése értelmében bizalomvesztésnek minősül, ha a kormánytisztviselő a 76. § (2) bekezdésében meghatározott kötelezettségének nem tesz eleget. E szerint a bizalomvesztés alapját különösen

- a vezetői iránti szakmai lojalitással történő feladatellátás;
- a vezető által meghatározott szakmai értékek iránti elkötelezettség;
- a vezetőkkal és a munkatársakkal való alkotó együttműködés;
- szakmai elhivatottsággal történő fegyelmezett és lényeglátó feladatvégzés hiánya képezheti.

E felmentési ok megállapításához a törvény feltételként határidőt, kifejezetten vétkességet sem határoz meg. Ezért számos esetben a munkáltató olyan okokat is felvet a bizonyítási eljárás során, amelyek tekintetében fegyelmi eljárás lefolytatása lett volna indokolt. A Kttv. 76. § (1) bekezdésében felsorolt kötelezettségek megszegése azonban „nem fordítható át” „a vezetője bizalmát elvesztette” felmentési jogcímre. Így nem kerülhető meg a Kttv. szerint kötelezően megindítandó fegyelmi eljárás.

A Kttv. 63. § (2) bekezdés e) pontja szerinti felmentési okhoz nem elegendő valamilyen kormánytisztviselői kötelezettségszegés igazolása, szükséges a kölcsönös együttműködés szerinti munkavégzésen alapuló bizalmi elvben bekövetkezett „törésre” utalás is. A bizalomvesztés erkölcsi jellegű, a munkavégzésben megnyilvánuló bizalmi elvet juttatja kifejezésre, ami az érintettek közti szubjektív érzésen túli körülmény. Vita esetén a munkáltatónak bizonyítania szükséges az általa állítottak valóságát és okszerűségét. A Kttv. 66. § (2) bekezdése szerint a bizalomvesztés indoka kizárólag a kormánytisztviselő magatartásában, illetve a munkavégzésében megnyilvánuló és bizonyítható tény lehet.

4/2016.(III.21.) KMK vélemény a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium egyes munkajogi tárgyú állásfoglalásainak felülvizsgálata és módosítása tárgyában

A bekövetkezett jogszabályváltozásokra tekintettel szükségessé vált egyes kollégiumi állásfoglalások hatályon kívül helyezése vagy módosítása, az állásfoglalások és az új, valamint a módosított jogszabályok között az összhang megteremtése, ezért a Kúria Közigazgatási és Munkaügyi Kollégiuma felülvizsgálta az alábbi állásfoglalásait és a 2011. évi CLXI. törvény 27. § (1) bekezdése alapján a következő véleményt alkotta.

I. A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium az MK 1. számú állásfoglalást, az MK 4. számú állásfoglalást, az MK 5. számú állásfoglalást, az MK 8. számú állásfoglalást, az MK 9. számú állásfoglalást, az MK 10. számú állásfoglalást, az MK 57. számú állásfoglalást, az MK 80. számú állásfoglalást, az MK 82. számú állásfoglalást, az MK 83. számú állásfoglalást, az MK 91. számú állásfoglalást, az MK 96. számú állásfoglalást, az MK 97. számú állásfoglalást, az MK 100. számú állásfoglalást, az MK 130. számú állásfoglalást, valamint az MK 154. számú állásfoglalást a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény alkalmazásával elbírált perekben nem tartja fenn.

II. A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium az MK 13. számú, az MK 18. számú, az MK 62. számú, az MK 63. számú, az MK 64. számú, az MK 78. számú, az MK 79. számú, valamint az MK 132. számú állásfoglalásokat az alábbiak szerint módosítja:

• • •

1. MK 13. számú állásfoglalás

A kollégiumi állásfoglalásban a „A Btk. 54.§-ának (2) bekezdése szerint a közügyektől eltiltott az ítélet jogerőre emelkedésével elveszti mindazt a már meglévő tagságát, állását, tisztségét vagy megbízatását, amelynek elnyerését az eltiltás a hivatkozott rendelkezés (1) bekezdésének megfelelően kizárja.” szövegrész helyébe „A Btk. 61. § (3) bekezdése szerint a közügyektől eltiltott, az ítélet jogerőre emelkedésével elveszti mindazon tagságát, állását, tisztségét, katonai rendfokozatát, megbízatását és kitüntetését, amelynek elnyerését a (2) bekezdés kizárja, valamint címzetes rendfokozatát.” szövegrész kerül. A Btk. 55. §-ának (2) bekezdés jogszabály megjelölés helyébe a Btk. 62.§-ának (2) bekezdés

jogszabály	megjelölés	kerül.
------------	------------	--------

Az állásfoglalás utolsó mondatát követő „[Mt. 10.§-a, 1992. évi XXIII. tv.(Ktv.) 70.§-ának (2) bekezdése, 1992.évi XXXIII. tv. 3.§-a]” szövegrész helyébe „[Mt.29.§-a, 2011.évi CXCIX.tv.(Kttv.) 25.§-ának (1) bekezdése, 1992. évi XXXIII.tv. (Kjt.) 3.§-a] szövegrész kerül.

2. Az MK 18. számú állásfoglalás

A kollégiumi állásfoglalásban „a szabadság” szövegrész a továbbiakban névelő nélkül; „Az Mt. 108. §-a szerint a munkavállaló további munkaviszonyt (másodállást, mellékfoglalkozást) létesíthet.” szövegrész helyébe „Az Mt. nem tiltja azt, hogy a munkavállaló további munkaviszonyt létesítsen.” szövegrész; az Mt. 130. §-ának (1) bekezdés jogszabály megjelölés helyébe az Mt. 115. §-ának (1) bekezdés jogszabály megjelölés; a „munkavállalót” szövegrész helyébe „munkavállalónak” szövegrész; a „rendes szabadság” szövegrész helyébe „szabadság” szövegrész; a „megilleti” szövegrész helyébe a „jár” szövegrész; a „munkavállalót megillető szabadság mértékét” szövegrész helyébe a „munkavállalónak járó szabadság mértékét és kiadását” szövegrész kerül.

3. Az MK 62. számú állásfoglalás

Az állásfoglalásban a „köztisztviselő” szövegrész helyébe a „közszolgálati tisztviselő (kormánytisztviselő, kormányzati ügykezelő, köztisztviselő, közszolgálati ügykezelő)” szövegrész; az „1992. évi XXIII. törvény (Ktv) 51.§-ának” jogszabály megjelölése helyébe a „2011. évi CXCIX. törvény(Kttv.) 156.§-ának” jogszabály megjelölés; az „Mt. 11. §-ának (3-)(4) bekezdése, Ktv. 71. §-ának (2) bekezdése” jogszabály megjelölés helyébe a „Kttv. 192. §-ának (6)-(7) bekezdése” jogszabály megjelölés; az „amelynek” szó helyébe „amelyek” szó; a „Ktv. 51.§-a (1) bekezdésének” szövegrész helyébe a „Kttv.156.§-a (1) bekezdésének” szövegrész; „A Ktv. 51.§-ának (1) bekezdése szerint nem lehet a köztisztviselő ellen fegyelmi eljárást indítani” szövegrész helyébe „A Kttv. 156.§-ának (1) bekezdése szerint nem lehet a közszolgálati tisztviselő (kormánytisztviselő, kormányzati ügykezelő, köztisztviselő, közszolgálati ügykezelő) ellen fegyelmi eljárást indítani” szövegrész; a „nyomon” kifejezés mellőzésre; az indokolás II. számú bekezdésében a „Ktv. 51. § (1) bekezdése” helyére a „Kttv. 156. §-ának (1) bekezdése”, az „s” kötőszó helyébe az „és” kötőszó kerül, továbbá a kollégiumi állásfoglalás utolsó mondata teljes egészében törlendő.

4. Az MK 63. számú állásfoglalás

Az állásfoglalásban a „köztisztviselő” megnevezést a „közszolgálati tisztviselő” megnevezés váltja fel. Az állásfoglalás indokolásának utolsó mondata a szövegezésből törlendő.

5. Az MK 64. számú állásfoglalás

Az állásfoglalás „munkaügyi bíróság” szövegrésze helyébe a „közigazgatási és munkaügyi bíróság” szövegrész; a „köztisztviselő” megnevezés helyébe a „közszolgálati tisztviselő” megnevezés; a „fegyelmi elbocsátással” szövegrész helyébe a „hivatalvesztés” szövegrész; az „1992. évi XXIII. törvény (Ktv.) 50. §-ának (2) bekezdésében” jogszabály megjelölés helyébe a „2011. évi CXCIX. törvény (Kttv.) 155. §-ának (2) bekezdésében” jogszabály megjelölés kerül. Az állásfoglalás utolsó mondata a szövegből törlendő.

6. Az MK 78. számú állásfoglalás

Az állásfoglalásban az „átlagkeresetet” szövegrész helyébe a „távolléti díj” szövegrész az „Mt. 93. §-ának (3) bekezdése” jogszabály megjelölés helyébe az „Mt. 70. §-ának (3) bekezdése” jogszabály megjelölés kerül.

7. Az MK 79. számú állásfoglalás

Az állásfoglalásban „Az Mt. 136. §-a egyebek között kimondja, hogy ha a munkavállaló munkaviszonya megszűnt és az évben a munkáltatónál eltöltött idővel arányos szabadságot nem kapta meg, azt pénzben kell megváltani” szövegrész helyébe „Az Mt. 125. §-a kimondja, hogy ha a munkavállaló munkaviszonya megszűnt, és a munkáltató az arányos szabadságot nem adta ki, azt pénzben kell megváltani” szövegrész; az „E megváltás pénzben történik, és” szövegrész helyébe „A szabadság pénzbeli megváltásának” szövegrész kerül.

8. Az MK 132. számú állásfoglalás

Az állásfoglalásban a „határozat” szó törlendő; az „írásbeli felszólítás” szövegrész helyébe a „fizetési felszólítás”; a „A munkáltató tehát nem hozhat az örökösrel szemben anyagi igénye kielégítésére irányuló határozatokat”, szövegrész helyébe „A munkáltató tehát nem közölhet az örökösrel szemben anyagi igénye kielégítésére fizetési felszólítást (Mt. 285. §-ának (2) bekezdése)” szövegrész; a „munkaügyi bíróság” megnevezés helyébe a „közigazgatási és munkaügyi bíróság” megnevezés kerül.

II.

A felülvizsgált és hatályban maradó munkaügyi tárgyú állásfoglalások

1. MK 13. számú állásfoglalás

A közügyektől eltiltott személynek az eltiltás alá eső munkaviszonya, közszolgálati jogviszonya, illetve közalkalmazotti jogviszonya a bíróság ítélete jogerőre emelkedésének napjával szűnik meg.

A Btk. 61. §-ának (3) bekezdése szerint a közügyektől eltiltott az ítélet jogerőre emelkedésével elveszti mindazon tagságát, állását, tisztségét, katonai rendfokozatát, megbízatását és kitüntetését, amelynek elnyerését a (2) bekezdés kizárja, valamint címzetes rendfokozatát.

A közügyektől eltiltás tartama a Btk. 62. §-ának (2) bekezdése szerint az ítélet jogerőre emelkedésével kezdődik. Az eltiltás hatálya alá eső munkaviszonynak, illetőleg közszolgálati jogviszonynak, illetve közalkalmazotti jogviszonynak azonnali hatályú megszűnésén nem változtat az a körülmény sem, ha az elítéltet az elítéltetés következményei alól mentesítik, vagy ha kegyelemben részesül. Ezekben az esetekben ugyanis nem téves (alaptalan) elítélés történt, az ítélet hátrányai alóli mentesítés stb. pedig a munkaviszonyra (közszolgálati jogviszonyra, közalkalmazotti jogviszonyra) semmilyen vonatkozásban nem hat ki. A kiemelt jogszabályok rendelkezése szerint tehát a bíróság jogerős ítéletével közügyektől eltiltott személynek az eltiltás alá eső munkaviszonya, közszolgálati jogviszonya vagy közalkalmazotti jogviszonya az ítélet jogerőre emelkedésének napjával szűnik meg. Ha a munkáltató vagy a közigazgatási szerv az ítélet jogerőre emelkedéséről történő későbbi tudomásszerzés miatt a nevezettet tovább foglalkoztatja az ítélet jogerőre emelkedését követően fennállott munkaviszony, közszolgálati jogviszony, illetve közalkalmazotti jogviszony érvénytelenségére [Mt. 29. §-a, 2011. évi CXCV. törvény (Kttv.) 25. §-ának (1) bekezdése, 1992. évi XXXIII. törvény (Kjt.) 3.§-a] vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

Mk 18. számú állásfoglalás

A munkavállalót szabadság a további munkaviszonya után is megilleti.

Az Mt. nem tiltja azt, hogy a munkavállaló további munkaviszonyt létesítsen. Az Mt. 115. §-ának (1) bekezdése szerint a munkavállalónak minden munkaviszonyban töltött naptári évben szabadság jár, amely alap- és pótszabadságból áll. Ebből következik, hogy a munkavállalót a részére járó szabadság minden munkaviszonyban, tehát a további munkaviszonya után is megilleti, azonban minden munkaviszonyban különállóan kell elbírálni a munkavállalót megillető szabadság mértékét és kiadását. Ha a munkavállalót az egyes munkaviszonyokban bármilyen okból eltérő mértékű szabadság illeti meg, a munkavállaló köteles a munkakörét ellátni abban a munkaviszonyában, amelyben már szabadságra nem jogosult, akkor is, ha a másik munkaviszonyában még szabadságát tölti.

MK 62. számú állásfoglalás

I. A közszolgálati tisztviselővel (kormánytisztviselő, kormányzati ügykezelő, köztisztviselő, közszolgálati ügykezelő) szemben a fegyelmi eljárás megindítására a 2011. évi CXCV. törvény (Kttv.) 156. §-ának (1) bekezdése alapján nyitva álló, s a kötelezettségszegés (a továbbiakban: fegyelmi vétség) elkövetésétől számított háromévi, illetve a felfedezéstől kezdődő háromhavi határidő folyását nem módosíthatják azok a körülmények [Kttv. 192. §-ának (6)-(7) bekezdése], amelyek az elévülési idő nyugvásával vagy megszakadásával járnak.

II. A fegyelmi vétség elkövetésétől számított háromévi határidő akkor veszi kezdetét, amikor az elkövető a cselekményt befejezte.

III. A fegyelmi vétség akkor tekinthető felfedezettnek, amikor a munkáltatói jogkör gyakorlója a vétségről, és egyszersmind arról is tudomást szerzett, hogy ki az a közszolgálati tisztviselő, aki a vétség elkövetésével alaposan gyanúsítható.

IV. A fegyelmi eljárás megindítását kizárja a Kttv. 156. §-a (1) bekezdésének második mondatában szabályozott bármelyik határidő lejárta.

I. A Kttv. 156. §-ának (1) bekezdése szerint nem lehet a közszolgálati tisztviselő (kormánytisztviselő, kormányzati ügykezelő, köztisztviselő, közszolgálati ügykezelő) ellen fegyelmi eljárást indítani, ha a kötelezettségszegés felfedezése óta három hónap, illetőleg a fegyelmi vétség elkövetése óta három év eltelt. Ez a rendelkezés a fegyelmi felelősség célját, és egyúttal a jogbiztonságot szolgálja. A fegyelmi vétséget elkövető közszolgálati tisztviselő szembeni speciális prevencióhoz ugyanis az szükséges, hogy a fegyelmi vétséget viszonylag rövid időn belül kövesse a felelősségre vonás. A munkahelyi közösség munkafegyelmét is kedvezőtlenül befolyásolná, ha a fegyelmi vétség gyanúja a közszolgálati tisztviselővel szemben hosszabb időn át fennállhatna anélkül, hogy a fegyelmezetlenséggel szemben fellépnének. Ugyanakkor a közszolgálati tisztviselő helyzetét is hátrányosan érintené a hosszú várakozás, mert ártatlansága esetén a gyanú alól sokáig nem tisztázhatná magát, illetve az időmúlás miatt a védekezését alátámasztó bizonyítékai elenyészhetnének.

Az idézett rendelkezés a fegyelmi eljárás megindítására nyitva álló hároméves határidő kezdeteként a fegyelmi vétség elkövetésének, a háromhavi határidő kezdeteként pedig a vétség felfedezésének időpontját szabja meg. A szabályozásnak e módjából és céljából is következik tehát, hogy az említett háromévi, illetve háromhavi határidő folyását nem módosíthatják azok a körülmények [Kttv. 192. §-ának (6)-(7) bekezdése], amelyek az elévülési idő nyugvásával vagy megszakadásával járnak.

II. A Kttv. 156. §-ának (1) bekezdésében említett, és a fegyelmi vétség elkövetésétől kezdetét vevő három év objektív határidő: függetlenül attól, hogy a vétség elkövetését a közigazgatási szervnél felfedezték-e, vagy mikor fedezték fel. A körülmények döntenek el, hogy a vétség elkövetése milyen időpontban történt; általában abból kell kiindulni, hogy a vétséget

megvalósító magatartás akkor zárul le, amikor a közzolgálati tisztviselő a cselekményt véghezvitte, illetve befejezte.

III. A háromévi objektív határidővel szemben a Kttv. 156. §-ának (1) bekezdésében szabályozott háromhavi határidő szubjektív: a fegyelmi vétség felfedezésétől veszi kezdetét, más szóval attól az időponttól, amikor a fegyelmi vétségről a közigazgatási szervnél tudomást szereztek. A gyakorlatban e szubjektív határidő kezdő időpontjának megállapítása körül több kérdés vetődött fel.

a) A háromhavi határidő azt kívánja biztosítani, hogy a fegyelmi eljárást a háromévi objektív határidő lejárta előtt is viszonylag rövid időn belül megindítsák, ha a közigazgatási szerv erre jogosult közzolgálati tisztviselője a fegyelmi vétségről tudomást szerzett. A fegyelmi eljárás megindítására a munkáltatói jogkör gyakorlója jogosult. Ehhez képest a fegyelmi vétség akkor tekinthető felfedezettnek, amikor az a munkáltatói jogkör gyakorlójának a tudomására jutott.

b) A háromhavi határidő megkezdéséhez nem elegendő annak felfedezése, hogy az adott fegyelmi vétség megtörtént. A munkáltatói jogkör gyakorlójának arról is tudomást kell szereznie, hogy ki az a közzolgálati tisztviselő, aki a fegyelmi vétség elkövetésével alaposan gyanúsítható. Amíg ugyanis a vétséget elkövető közzolgálati tisztviselő személye nem ismeretes, ellene fegyelmi eljárást sem lehet indítani, és így a háromhavi határidő sem veheti kezdetét.

4. A Kttv. 156. §-ának (1) bekezdésében szabályozott bármelyik határidő lejárta kizárja a fegyelmi eljárás megindítását.

MK 63.számú állásfoglalás

A közzolgálati tisztviselő halála esetén az ellene folyamatban lévő fegyelmi eljárást meg kell szüntetni. A közzolgálati tisztviselővel szemben kiszabott még nem jogerős és végrehajthatóvá nem vált fegyelmi büntetés a közzolgálati tisztviselő halálának tényénél fogva hatálytalanná válik. A közzolgálati tisztviselő jogutóda a fentiek szerint hatálytalanná vált büntetést kiszabó fegyelmi határozatot nem támadhatja meg.

A közzolgálati tisztviselő halála a fegyelmi büntethetőséget megszünteti. Ebből következik, hogy a közzolgálati tisztviselő halála esetén az ellene folyamatban lévő fegyelmi eljárást meg kell szüntetni.

A fegyelmi felelősségnek a közzolgálati tisztviselő személyéhez fűződő jellege folytán a közzolgálati tisztviselő jogutóda a fegyelmi eljárás során hozott, de még nem jogerős és végrehajthatóvá nem vált fegyelmi határozatot nem támadhatja meg; az e határozatban megállapított fegyelmi büntetés a közzolgálati tisztviselő halála következtében hatálytalanná válik. A közzolgálati tisztviselő halálára figyelemmel tehát a fegyelmi eljárást, illetve a fegyelmi határozat tárgyában folyamatban lévő eljárást meg kell szüntetni. A közzolgálati tisztviselő jogutóda azonban – a fegyelmi eljárás lefolytatásának hiányában is – vitathatja a munkáltatónak a károkozással kapcsolatos minősítését.

Az MK 64.számú állásfoglalás

I. A közigazgatási és munkaügyi bíróság a közzolgálati tisztviselővel szemben kiszabott fegyelmi büntetést megfelelő esetben enyhítheti, viszont súlyosabb büntetést nem állapíthat meg, mint amelyet a közigazgatási szerv eredetileg kiszabott.

II. A közigazgatási és munkaügyi bíróságnak nincs hatásköre arra, hogy a közigazgatási szerv által kiszabott fegyelmi büntetést a munkaügyi rendelkezésekben meghatározott fegyelmi büntetések körén kívül eső intézkedésre változtassa. Így nem mondhatja ki azt, hogy a közzolgálati tisztviselő közzolgálati jogviszonya nem hivatalvesztéssel, hanem felmentés folytán szűnt meg.

I. A közigazgatási és munkaügyi bíróság – a jogszabályok keretei között – csupán azt vizsgálhatja, hogy a fegyelmi határozat törvényes-e. A fegyelmi határozat ellen benyújtott kereset folytán – az egyeztetésen túlmenően - azt kell vizsgálni a szükséges bizonyítás felvételének eredményeként, hogy a közszolgálati tisztviselő a terhére rótt vétkes kötelezettségszegést elkövette-e. Ezek után az mérlegelendő, hogy a kiszabott büntetés az ügy összes körülményére – különösképpen a fegyelmi büntetésben részesített és a közigazgatási szerv többi közszolgálati tisztviselő munkafegyelemre nevelésére – tekintettel arányban áll-e a fegyelmi vétséggel. Ha e vizsgálat eredményeképpen az állapítható meg, hogy a kiszabott fegyelmi büntetés túlzottan súlyos, úgy azt enyhíteni kell. Fellebbezés esetén a másodfokú bíróság az ügy érdemi vizsgálatának eredményeként a közigazgatási és munkaügyi bíróság ítéletében megjelölt fegyelmi büntetéstől eltérő büntetést is megállapíthat, az azonban súlyosabb nem lehet, mint amilyent a közigazgatási szerv eredetileg kiszabott.

II. A fegyelmi vétség miatt a fegyelmi tanács által kirótt fegyelmi büntetés a 2011. évi CXCV. törvény (Kttv.) 155.§-ának (2) bekezdésében meghatározott fegyelmi büntetések körén kívül eső egyéb intézkedésre a munkaügyi jogvita keretében nem változtatható át.

MK 78. számú állásfoglalás

A felmondást nem teszi jogellenessé, ha a munkáltató a munkavégzés alóli felmentés idejére járó távolléti díjat a munkavállalónak késedelmesen fizeti meg.

A felmondási idő alatt a munkavállalót távolléti díja illeti meg arra az időre, amelyre a munkáltató a munkavégzés alól felmentette [Mt. 70. § (3) bekezdése]. Ennek kifizetése azonban nem érvényességi kelléke a felmondásnak, s így egymagában nem teszi jogellenessé a felmondást az a körülmény, hogy a munkáltató a távolléti díj megfizetésével késedelembe esik.

MK 79. számú állásfoglalás

A munkaviszony megszűnésének időpontja nem módosul azáltal, hogy a munkavállaló szabadságmegváltásban részesült.

Az Mt. 125. §-a kimondja, hogy ha a munkavállaló munkaviszonya megszűnt és a munkáltató az arányos szabadságot nem adta ki, azt pénzben kell megváltani. A szabadság pénzbeni megváltásának abban az esetben van helye, ha a munkavállaló munkaviszonya megszűnt. Mindebből következik, hogy a megváltozott szabadságnapok nem növelik a munkavállalónak a munkáltatónál munkaviszonyban töltött idejét, s nem módosítják a munkaviszonya megszűnésének időpontját. Ha tehát a munkavállaló munkaviszonya például felmondás folytán a hó 15-én megszűnt s a folyó évre ki nem vett szabadság arányos részeként három munkanap szabadság pénzben megváltásban részesült, a munkaviszony megszűnésének időpontja változatlanul a hó 15-e és nem 18-a.

MK 132. számú állásfoglalás

A munkáltató nem érvényesítheti munkáltatói intézkedéssel (fizetési felszólítás) anyagi igényét az elhunyt munkavállaló örökösével szemben.

A munkavállaló halálával a munkaviszonya megszűnik. A továbbiakban nincs meg annak a lehetősége, hogy a felek egymással szemben jogaikat gyakorolhassák, illetőleg kölcsönösen fennálló kötelezettségeiknek eleget tegyenek.

Ebből viszont következik, hogy a munkáltató anyagi igényét – a munkáltatói intézkedéssel – csak a vele jogviszonyban álló munkavállalóval szemben érvényesítheti, mert a munkavállaló örököse a volt munkavállalónak csupán azokat a vagyoni jogait szerzi meg, amelyek az öröklés tárgyai lehetnek, azonban a munkaviszonyát nem folytatja. A munkáltató tehát nem közölhet az örökösrel szemben anyagi igénye kielégítésére fizetési felszólítást [Mt. 285. §-ának (2) bekezdése]. Ez azonban nem zárja el attól, hogy a volt munkavállalójával szemben fennálló jogos anyagi igényét annak örökösével – örököseivel – szemben a közigazgatási és munkaügyi bíróság előtt érvényesítse.

III.

A hatályon kívül helyezett állásfoglalások

MK 1. számú állásfoglalás

A közalkalmazotti jogvitát elbíráló bíróság az 1992. évi XXXIII. törvény 45. § (2) bekezdésének b)-c) pontjában megjelölt fegyelmi büntetés végrehajtását felfüggesztheti.

A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény fegyelmi felelősségre vonatkozó szabályait 2012. július 1-jei hatállyal hatályon kívül helyezték [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti rendelkezésekről és törvénymódosításokról szóló 2012. LXXXVI. törvény (Mth.) 26. § (28) bekezdése, Kjt. 91. § (3)-(4) bekezdések], ezért az állásfoglalás hatályon kívül helyezése indokolt.

MK 4. számú állásfoglalás

A meghívott (kooptált) szakszervezeti tisztségviselőt ugyanaz a védelem illeti meg, mint a választott tisztségviselőt.

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény a korábbi szabályozáshoz képest jelentősen átalakította a szakszervezeti tisztségviselők munkajogi védelmét. A szakszervezetnek az önálló telephelyen foglalkoztatott tisztségviselői közül meg kell jelölnie a védelmet élvező szakszervezeti tisztségviselőket [Mt. 273. § (3) bekezdése]. Ezen túlmenően védelem illeti meg a munkáltatónál képvisellel rendelkező szakszervezet alapszabály szerinti legfelsőbb szerve által megjelölt egy tisztségviselőt [Mt. 273. § (4) bekezdése].

Mivel a fentiek szerint a szakszervezeti tisztségviselő védelme a szakszervezet nyilatkozatától függ és csak a törvényben meghatározott számú tisztségviselőt illethet meg, az állásfoglalás hatályon kívül helyezése indokolt.

MK 5. számú állásfoglalás

Változó munkahelyre, illetőleg telephelyre alkalmazott munkavállaló a munkáltató másik munkahelyére történő átirányítás szükségességét és indokoltságát nem vitathatja.

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény a változó munkahely és az átirányítás fogalmát nem használja, ezekkel kapcsolatosan szabályozást nem tartalmaz, ezért az állásfoglalás hatályon kívül helyezése indokolt.

MK 8. számú állásfoglalás

A munkáltató a keresőképtelenné vált beteg munkavállalónak a munkaviszonyát az Mt. 90. § (1) bekezdés a) pontjában megállapított határidő alatt felmondással akkor sem szüntetheti meg, ha a munkavállalót táppénz a keresőképtelenség egész tartamára nem illeti meg.

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény a korábbi szabályozáshoz képest átalakította a felmondási tilalmak szabályait, a betegség miatti keresőképtelenség időtartama alatt felmondás közölhető azzal, hogy a munkáltató felmondása esetén a felmondási idő legkorábban a betegség miatti keresőképtelenség, legfeljebb azonban a betegszabadság lejártát követő egy év lejártát követő napon kezdődik [Mt. 68. § (2) bekezdése]. Mivel a betegség miatti keresőképtelenség tényállásához a munka törvénykönyve a korábbi szabályozáshoz képest más jogkövetkezményt fűz, az állásfoglalás hatályon kívül helyezése indokolt.

MK 9. számú állásfoglalás

Rokkantsági nyugdíjra jogot szerzett munkavállaló munkaviszonyát úgy lehet megszüntetni, mint bármely más munkavállaló munkaviszonyát.

A rokkantsági nyugdíj jogintézményét szabályozó a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 23. §-át a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 103. § i) pontja 2012. január 1-jei hatállyal hatályon kívül helyezte. E törvény a megváltozott munkaképességű személyek számára a komplex minősítés alapján, a rehabilitálhatóságuktól függően rehabilitációs ellátás vagy rokkantsági ellátás megállapítását teszi lehetővé. Az Mt. a megváltozott munkaképességű munkavállalók vonatkozásában felmondási tilalmat már nem ír elő, a 66. § (7) bekezdése a rehabilitációs ellátásban vagy rehabilitációs járadékban részesülő munkavállaló esetében az egészségi okkal összefüggő képesség miatt történő felmondáskor más munkakör felajánlását írja elő, ha ennek feltételei fennállnak. A keresőképtelenség akkor sem jelent már felmondási tilalmi helyzetet az Mt. szerint, ha a munkavállaló rehabilitációs ellátásban vagy járadékban részesül, a felmondás a keresőképtelenség tartama alatt is közölhető, a keresőképtelenség tartama a felmondási idő kezdetét érinti. Ezen túlmenően az Mt. 66. § (9) bekezdése értelmében a határozatlan időtartamú munkaviszony felmondását a munkáltató nem köteles indokolni, ha a munkavállaló nyugdíjasként minősül és a rokkantsági ellátásban részesülő munkavállaló ebbe a körbe tartozik [Mt. 294. § (1) bekezdés gg) pontja]. A fentiek alapján az állásfoglalás hatályon kívül helyezése indokolt.

MK 10. számú állásfoglalás

Ha a munkáltató a munkaviszonyt csak különösen indokolt esetben mondhatja fel, a különös indok fennállásának megállapításához mindig olyan súlyos ok szükséges, amely mellett a munkáltató részére tarthatatlanná válna vagy aránytalan terhet jelentene a munkaviszony további fenntartása.

Az állásfoglalás már nincs összhangban a hatályos törvényi szabályozással, felmondás esetén az Mt. nem ír elő ilyen feltételt. Az Mt. 66. § (4)-(7) bekezdése más tartalmú szabályozással nyújt bizonyos védelmet egyes munkavállalói csoportoknak, így - a nyugdíjasként nem minősülő munkavállaló számára az öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőző öt éven belül;

- az anyának, illetve a gyermekét egyedül nevelő apának a gyermeke hároméves koráig;
- a rehabilitációs ellátásban vagy rehabilitációs járadékban részesülő munkavállaló számára, ha a felmondásra az egészségi okkal összefüggő képessége miatt kerülne sor. Az állásfoglalás hatályon kívül helyezése ezért indokolt.

MK 57. számú állásfoglalás

I. A terhesség miatt ideiglenesen más munkakörbe helyezett nőt az előző munkakörben elért átlagkeresete megilleti akkor is, ha áthelyezéssel;

a) rövidebb munkaidejű munkakörbe, vagy ha

b) éjszakai beosztással járó munkakörből más munkakörbe, több műszakos munkakörből egy műszakos munkakörbe történt.

II. A terhes nő ideiglenesen más munkakörbe csak hozzájárulása után helyezhető át.

III. A csecsemő örökbefogadása esetén a szülő nőkre vonatkozó kedvezmények az örökbefogadó nőt illetik meg.

Az állásfoglalás I.-II. pontjában foglaltakat az Mt. több szempontból is eltérően szabályozza. A korábbi szabályozás alapján a megfelelő foglalkoztatás biztosítása kötelező, de mégis egyoldalú munkáltatói intézkedés körébe tartozott. (A munkavállalót ideiglenesen megfelelő munkakörbe kellett „áthelyezni”, vagy a munkafeltételeket kellett módosítani; azaz az új munkakör „kijelöléséről” volt szó, amelyhez a munkavállaló hozzájárulására volt szükség). Ezzel szemben az Mt. 60. §-a kifejezetten felajánlási kötelezettséget ír elő, amelyet a munkavállaló nem köteles elfogadni. Az új törvény azt is egyértelműen szabályozza, hogy felajánlás hiányában, vagy ha a munkavállaló a felajánlott munkakört nem fogadja el (és ezért az egészségi állapotának megfelelő foglalkoztatása nem lehetséges), a munkavállalót a munkavégzés alól fel kell menteni.

Az Mt. 60. § (2) bekezdése a díjazás kérdését is egyértelműen, a korábbi szabályozástól részben eltérően rendezi, amely már magában foglalja az állásfoglalás I/A. pontjában foglalt követelményt. A jogszabály új rendelkezése szükségtelenné teszi az állásfoglalás I/B. pontjának fenntartását, ugyanis már nem a korábbi átlagkeresetet garantálja, mert ezt a jogintézményt az Mt. már nem ismeri. Az új szabályozás a munkaszerződés szerinti alapbérre való jogosultságot garantálja, amíg a korábban kapott, a beosztás szerinti munkaidőtől függő bérpótlékok nem tartoznak bele.

Az állásfoglalás III. pontjában foglaltak fenntartása azért nem indokolt, mert az itt rögzített követelmények időközben már a tétel jogba beépítésre kerültek. Az állásfoglalás hatályon kívül helyezése a fentiek alapján indokolt.

MK 80. számú állásfoglalás

Az egyenlőtlen munkaidő-beosztású havi díjas munkavállaló távolléte esetén havi munkabéréből a munkaidő-beosztás szerint mulasztott munkaidővel arányos bért kell levonni.

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény, az egyes törvényeknek a távolléti díj számításával és a közpénzek szabályozásával összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CIII. törvénnyel történt módosítását követően a hatályos jogunk az állásfoglalásban foglaltaktól eltérően szabályozza a havi alapbér meghatározott időszakra (távollétre) járó részének számítását. E szerint a havi alapbér meghatározott időszakra járó részének számításánál a havi alapbérnek a hónapban irányadó általános munkarend szerinti egy órára eső összegét szorozni

kell az adott időszakra eső általános munkarend szerinti teljesítendő órák számával [Mt. 136. § (3) bekezdés], ezért az állásfoglalás hatályon kívül helyezése indokolt.

MK 82. számú állásfoglalás

**I. A pihenőnap tartama általában megegyezik a naptári nappal.
II. A munkaszüneti nap tartama azonos a pihenőnap tartamával.**

Az MK 82. számú állásfoglalásban szereplő fogalmakat a 2012. évi I. törvény 87. §-a egyértelműen és részletesebben rendezi, ezért az állásfoglalás fenntartása a továbbiakban szükségtelen.

MK 83. számú állásfoglalás

A személyi alpbér meghatározása

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 136.§ (3) bekezdése rendezi az állásfoglalásban rögzített számítási szabályt. E szerint a havi alpbér meghatározott időszakra járó részének számításánál a havi alpbérnek a hónapban irányadó általános munkarend szerinti egy órára eső összegét szorozni kell az adott időszakra eső általános munkarend szerinti teljesítendő órák számával [Mt. 136. § (3) bekezdése]. Az állásfoglalásban szereplő „személyi alpbér” és „az alpbér jellegű bérpótlék” fogalmak a munka törvénykönyve rendelkezései között nem szerepelnek, ezért az állásfoglalás hatályon kívül helyezése indokolt.

MK 91. számú állásfoglalás

A közalkalmazottal szemben egy határozatban több fegyelmi büntetés kiszabása esetén egyes büntetések végrehajtása próbaidőre felfüggeszthető.

A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (Kjt.) fegyelmi felelősségre vonatkozó szabályait 2012. július 1-jei hatállyal hatályon kívül helyezték [Mth. 26. § (28) bekezdés, Kjt. 91. § (3)-(4) bekezdés], ezért az állásfoglalás hatályon kívül helyezése indokolt.

MK 96. számú állásfoglalás

Azt a munkavállalót, aki a munkáltatója utasítására ideiglenes jelleggel külföldön munkát végez és ennek során túlmunkát is teljesít, a túlmunkáért a rendes munkabérén felül – kizáró körülmény hiányában – eseti elszámolás alapján vagy átalányként túlmunka díjazás is megilleti.

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény a rendkívüli munkaidő szabályait, illetve annak díjazását az Mt. 107. §-ában, illetve Mt. 143. §-ában eltérően rendezi, ezért az állásfoglalás hatályon kívül helyezése indokolt.

MK 97. számú állásfoglalás

Nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek a munka jellegéből vagy természetéből egyértelműen következő megkülönböztetés, így különösen az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított megkülönböztetés.

Az állásfoglalás a hátrányos megkülönböztetés tilalmát egy olyan időszakban rendezte, amikor az egyenlő bánásmód követelményét külön törvény még nem szabályozta.

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény szabályozza az egyenlő bánásmód követelményét (Mt. 12. §), az egyenlő bánásmódra vonatkozó részletes szabályokat pedig az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény rendezi, ezért az állásfoglalás hatályon kívül helyezése indokolt.

MK 100. számú állásfoglalás

a) A pótszabadság a gyermeket örökbefogadó, illetve azt a gyermeket nevelőt is megilleti, aki állami nevelt gyermek gondozását és nevelését vállalta térítés mellett. Ugyancsak megilleti ez a kedvezmény azt a munkavállalót is, aki gyermek nevelését és gondozását családi kapcsolat vagy szerződésen alapuló kötelezettség alapján vállalta. Ha a gondozó jogosult a pótszabadságra, az az anyának (apának) nem jár.
b) Ugyancsak megilleti a pótszabadság az év még hátralévő időszakára a munkahelyére év közben visszatérő munkavállalót is.

Az MK 100. számú foglалásban rögzítettek a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény szabályozza, az állásfoglaláshoz képest eltérő tartalommal [Mt. 294. § (1) bekezdés ha) és hb) pontok]. Ezért az állásfoglalás hatályon kívül helyezése indokolt.

MK 130. számú állásfoglalás

A volt szakiskolai tanulók tanulmányi idejének jellege
A volt szakiskolai tanulók tanulmányi ideje nem minősül a szakmunkástanulói viszonyban eltöltött időnek és a nyugellátás megállapításánál szolgálati időnek.

Az MK 130. számú állásfoglalás hatályban tartása a jövőben szükségtelen, egyrészt a jogszabályi hivatkozások megváltozása miatt, továbbá azért, mivel az 1945 előtt ipari tanoncként foglalkoztatott személyek jogosultságának megállapítása már megtörtént, ilyen kérdésben jogalkalmazási probléma már nem merülhet fel. Az állásfoglalás hatályon kívül helyezése indokolt.

MK 154. számú állásfoglalás

A munkaviszonyt a munkáltató személyében bekövetkezett jogutódlás nem érinti. Ehhez képest a jogelőddel létesített munkaviszony a jogutóddal változatlanul fennáll, és különösen a felmondási idő és a végkielégítés szempontjából az e munkaviszonyban töltött időket együttesen kell számításba venni.

Az állásfoglalás a munkajogi jogutódlás kérdését előremutatóan abban az időszakban rendezte, amikor a jogintézmény tételes jogi szabályozásban hazánkban még nem részesült. A 2012. évi I. törvény a kérdést szabályozza (Mt. 36. §-41. §), illetve a Tanács 2001/23/EK irányelve a munkavállalók jogainak a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeinek átruházása esetén történő védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről tartalmaz részletes szabályokat a munkáltatói jogutódlással kapcsolatos jogrendünkben. Az említett két jogforrás a kérdést rendezi, ezért az állásfoglalás hatályon kívül helyezése indokolt.

5/2016. (IX.26.) KMK vélemény

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 27. § (1) bekezdés alapján az egységes ítélkezési gyakorlat

előmozdítása érdekében az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 120.§ a) pontja értelmezéséről a következő kollégiumi véleményt alkotta:

- 1.) Ha a számlában szereplő gazdasági esemény nem történt meg, akkor nem kell vizsgálni, hogy a számlabefogadó tudott-e, illetve tudnia kellett volna-e az adókijátszásról, adócsalásról.**
- 2.) Ha a gazdasági esemény megvalósult, de nem a számlában szereplő felek között, akkor – a tényállás függvényében – vizsgálni lehet, hogy a számlabefogadó tudott-e, illetve tudnia kellett volna-e az adókijátszásról, adócsalásról.**
- 3.) Ha a gazdasági esemény a számlában szereplő felek között megvalósult, de a számlakibocsátó (vagy az általa befogadott számla kibocsátója) csalárd magatartást valósított meg, az adóigazgatási eljárásban vizsgálni kell, hogy a számlabefogadó tudott-e, illetve tudnia kellett volna-e az adókijátszásról, adócsalásról.**

A pénzügyi perek jelentős számban fordulnak elő a magyar közigazgatási bíraskodásban, és ennek is jelentős hányadát az általános forgalmi adó (továbbiakban áfa, vagy HÉa) levonásával/visszaigénylésével kapcsolatos perek jelentik. A magyar jogalkotásra, és jogalkalmazásra is iránymutató hatást fejt ki a közösségi jog, és az Európai Unió Bíróságának (továbbiakban: EUB) esetjoga. Magyar kezdeményezésekre az EUB több előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletében (pl. Mahagében/Dávid ügy (C–80/11. és 142/11.), Tóth ügy (C–324/11.) fektette le azokat az alapelveket, amelyek változást hoztak a magyar jogalkalmazásban is.

Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (továbbiakban Áfa tv.) 120. § a) pontja alapján: Abban a mértékben, amilyen mértékben az adóalany – ilyen minőségében – a terméket, szolgáltatást adó a terméket, szolgáltatást adóköteles termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása érdekében használja, egyéb módon hasznosítja, jogosult arra, hogy az általa fizetendő adóból levonja azt az adót, amelyet termék beszerzéséhez, szolgáltatás igénybevételéhez kapcsolódóan egy másik adóalany – ideértve az Eva. hatálya alá tartozó személyt, szervezetet is – rá áthárított.

Ez a szabályozás szinte szó szerint azonos az Európai Unió Tanácsának 2006. november 28-i 2006/112/EK Irányelve a közös hozzáadottértékadó-rendszerről (továbbiakban Irányelv) 168. cikk a) pontjával: Az adóalany, amennyiben a termékeket és szolgáltatásokat az adóköteles tevékenységének folytatása szerinti tagállamban adóköteles tevékenységéhez használja fel, jogosult az általa fizetendő adó összegéből levonni a következő összegeket: a részére más adóalany által teljesített vagy teljesítendő termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás után az ebben a tagállamban fizetendő vagy megfizetett HÉA-t.

A Kúria egységes ítélezést folytat a tekintetben, hogy az adólevonási jog gyakorlásának kötelező feltétele a tartalmilag hiteles számla. A tartalmi hitelesség körében vizsgálandó, hogy a számlában szereplő gazdasági esemény megtörtént-e, a számlában szereplő felek között valósult-e meg, bizonyítható-e, hogy adócsalás/adókijátszás történt. A 2012 előtt folytatott jogalkalmazási gyakorlat elsődlegesen az adózóra telepítette a bizonyítási terhet ezen körülmények tekintetében. Az EUB ítélezési gyakorlata e körben fontos elveket fektetett le, amelyek hatással vannak a jogalkalmazásra, így az ítélezésre is. A legfontosabb, általános következtetések az alábbiak:

- Az adólevonási jog a héa mechanizmusának szerves részét képezi, és fő szabály szerint nem korlátozható. E jog, nevezetesen a teljesített ügyleteket terhelő előzetesen felszámított adó teljes összege tekintetében azonnal érvényesül. (Mahagében/Dávid ügy 38.pont).
- A nemzeti hatóságoknak és bíróságoknak meg kell tagadniuk az adólevonási jog által biztosított előnyt, ha objektív körülmények alapján megállapítható, hogy e jogra csalárd módon vagy visszaélészerűen hivatkoztak. (Mahagében/Dávid ügy 42.pont).
- Az adóhatóság feladata, hogy a jogilag megkövetelt módon bizonyítsa azon objektív körülmények fennállását, amelyek alapján az a következtetés vonható le, hogy az adóalany tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy a levonási jogának megalapozására felhozott ügylettel az eladó, illetve a szolgáltató vagy az értékesítési láncban korábban közreműködő gazdasági szereplő által elkövetett adócsalásban vesz részt. (Mahagében/Dávid ügy 49.pont).
- Azt az adóalanyt ugyanis, aki tudta, vagy akinek tudnia kellett volna, hogy beszerzésével a héa kijátszását megvalósító ügyletben vesz részt, az Irányelv alkalmazása szempontjából ezen adókijátszás résztvevőjének kell tekinteni, függetlenül attól, hogy az általa utóbb teljesített adóköteles ügyletei keretében a termék továbbértékesítéséből, illetve a szolgáltatás felhasználásából nyeresége származik-e, vagy sem (Mahagében/Dávid ügy 46.pont).

A fentiek tükrében megállapítható, hogy az Áfa tv. 120.§ a) pontjával összefüggésben a bizonyítási teher az adóhatóságra hárul, neki kell bizonyítani az objektív körülmények fennállását, hogy az adózó az adólevonási jogra csalárd módon vagy visszaélészerűen hivatkozott. Ha az adóhatóság bizonyítékokkal alátámasztottan állapítja meg a számlák tartalmi hiteltelenségét, akkor az adózónak kell az ettől eltérő tényállás megállapíthatóságára alkalmas bizonyítást felajánlania. A gazdasági esemény megtörténtével kapcsolatos „objektív körülményeket” sem az EUB ítéletei, sem a nemzeti jogszabályok taxatíve nem tartalmazzák, annak sokszínűsége miatt nem is tartalmazhatják, ennek körét a bírói gyakorlat alakíthatja ki. A jelenlegi magyar bírósági gyakorlat szerint az alapozhatja meg az alperesi határozat jogszerűségét, ha nem egyetlen, objektívnek minősülő tényre, vagy körülményre, hanem több, egymásra épülő együttes objektív tényre és körülményre alapítják a határozatot, amely minden kétséget kizáróan alátámasztja az adólevonási jogszerűtlenségét.

A befogadott számla hitelessége kapcsán az adózói tudattartalom (tudta/tudnia kellett volna) elemzése különböző módon alakulhat. A vizsgálat során három, jól elkülöníthető tényállás különböztethető meg:

- 1.) A számlában szereplő gazdasági esemény nem történt meg.
- 2.) A gazdasági esemény megvalósult, de nem számlában szereplő felek között.
- 3.) A gazdasági esemény a számlában szereplő felek között megvalósult, de a számlakibocsátó (vagy az általa befogadott számla kibocsátója) csalárd magatartást valósított meg.

1.) A számlában szereplő termékértékesítés/szolgáltatás nyújtás a valóságban nem történt meg, a számla csak „önmagában” létezik, mögöttes gazdasági esemény nélkül. Célja csalárd módon vagy visszaélészerűen az áfa levonási jog gyakorlása. A gazdasági esemény hiányáról a számlában szereplő felek tudomással bírnak, szubjektív tudatuk átfogja annak nem valós jellegét. Erre figyelemmel szükségtelen és értelmezhetetlen annak vizsgálata, hogy a számlabefogadó tudott-e, illetve tudnia kellett volna az adókijátszásról, adócsalásról. Tudott róla, hiszen résztvevője volt az adókijátszásnak.

2.) A termékértékesítés, vagy a szolgáltatásnyújtás megtörtént (pl. az áru a számlabefogadó tulajdonába került, a ház felépült), de az adóhatóság bizonyította, hogy azt nem a számlakiállító adóalany teljesítette. Az adólevonási jogát gyakorló adózó gyakran arra hivatkozik, hogy őt megtévesztették, úgy tudta, hogy a számlakiállító adóalany teljesíti a szerződést. Ennek a helyzetnek a megítélésénél egyrészt nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy az áfa levonási jog teljesített ügyleteket terhelő előzetesen felszámított adó tekintetében érvényesül (Mahagében/Dávid ügy 38.pont), másrészt, hogy azt az adót lehet levonni, amelyet egy másik adóalany hárított rá át (Áfa tv. 120. § a) pontja, Irányelv 168. cikk a) pontja). E pontban vitatott tényállás szerint az ügylet teljesült, de a számlakiállító nem azonos az áfát áthárító adóalanyal (a számlakiállító ténylegesen nem hárított át áfát). A két konjunktív feltétel tehát nem teljesül, de a vita abban van, hogy ezt a felperesi adózó tudattartalma átfogta-e.

E körben utalni kell egyes EU tagállami bíróságok ítélkezési gyakorlatára (lásd. a Kúria Joggyakorlat-elemző Csoportjának „Az általános forgalmi adó levonhatóságával összefüggő perek gyakorlata” vizsgálata eredményéről készített Összefoglaló vélemény 8. pontja. A tagállami bíróságok áfa levonási jog gyakorlata – 2015.”) amely szerint a legtöbb tagállam a jóhiszeműség kérdését csak abban az esetben kezdi el vizsgálni, ha a gazdasági esemény valóban megtörtént. Ha a tranzakció ténylegesen megvalósult és kapcsolódik hozzá adócsalás, akkor merülhet fel a jóhiszeműség kérdése.

Az EUB esetjoga nem tesz különbséget a között, amikor maga az adóalany követ el adókijátszást, és a között, ha az adóalany tudta vagy tudnia kellett volna, hogy a termék megszerzése által héa-csalásra irányuló ügyletben vesz részt. Az Irányelv alkalmazása szempontjából ezen adókijátszás résztvevőjének kell tekinteni függetlenül attól, hogy az általa utóbb teljesített adóköteles ügyletei keretében a termék továbbértékesítéséből, illetve a szolgáltatás felhasználásából nyeresége származik-e, vagy sem. (C–18/13 Maks Pen ügy 48. pont)

Ennek az adózói magatartásnak (tudattartalomnak) bizonyítása az adóhatóság feladata, de az adózót együttműködési kötelezettség terheli, ugyanis vannak olyan esetek, amikor kizárólag a számlabefogadó adóalany rendelkezik olyan információkkal, amelyek bizonyítékként tudnak szolgálni az eljárás során. Az 1. pontban rögzített esetkörhöz képest az „objektív körülmények” fennállásán alapuló adóhatósági határozat jogszerűségének megítéléséhez tehát – tényállástól függően – szükség lehet annak vizsgálatára, hogy a számlabefogadó tudott-e, illetve tudnia kellett-e az adókijátszásról, adócsalásról.

A tényállás függvényében különbség tehető aktív és a passzív adókijátszást megvalósító számlabefogadó között, amelynek kapcsán a számla befogadjának a gazdasági esemény megvalósulása során tanúsított magatartását kell vizsgálni. Az elhatárolás alapja, hogy a számlabefogadó adóalany, aktív vagy passzív szerepet töltött-e be a csalárd magatartás megvalósítása során.

Aktívnak minősül a magatartása, ha tevőlegesen lépett fel a jogellenes adóelőny megszerzése érdekében, azaz alapvetően járult hozzá a mesterséges ügylet vagy ügyletek kialakításához. Ekkor nem szükséges vizsgálni a számlabefogadó tudattartalmát, hanem azon cselekedeteit kell feltárni, amelyek bizonyítják, hogy elsődleges alakítója volt az ellenőrzés alá vont ügyletnek vagy láncnak.

Passzívnak minősül a magatartása, ha a másik adóalany által felkínált feltételeket, körülményeket az ügylet lebonyolítása során nem vizsgálta. Ekkor feltárandó a számlabefogadó tudattartalma, hiszen azt kell bizonyítani a közigazgatási eljárásban, hogy tudott, vagy tudnia kellett volna arról, hogy az ügyletet vagy azok láncolatát jogellenes adóelőny megszerzése érdekében mások hozták létre aktívan, és vonták abba bele.

Míg előbbi esetben az ügylet(ek) alakítója, addig utóbbi esetben az(ok) elszenvedője a számlabefogadó adóalany. Az utóbbi esetben azonban, ha tudott, illetve tudnia kellett volna arról, hogy adókiátszás részesévé válik, adólevonási jogot nem gyakorolhat. Az ügyletben, vagy láncügyletben (körhintaügyletben) legalább egy aktív adókiátszónak lennie kell, kivéve ha azt olyan személy alakította ki és mozgatta a háttérből, aki/amely maga nem lépett fel szerződő félként egyik ügyletben sem.

Szükséges tehát, hogy az adóhatóság feltárja, hogy mely adóalanynál/adóalanyoknál jelentkezik a jogellenes adóelőny, amelyre tekintettel – a fentiekre figyelemmel – megtagadható a felperesi adóalany adólevonási/visszaigénylési joga.

3.) Ebben az esetben a konjunktív feltételek teljesültek: a termékértékesítés/szolgáltatásnyújtás megtörtént, és azt a számlakiállító teljesítette. Az adóhatóság azonban bizonyítja, hogy a számlakiállító, vagy láncszerződés (körhinta csalás) esetén a sorban valamely korábbi adóalany (az általa befogadott számla kibocsátója) csalárd magatartást valósított meg. Kérdésként merül fel, hogy a felperesi adózó adólevonási jogának gyakorlása összefüggésben lehet-e más adóalanyok magatartásával, elveszítheti-e a fő szabály szerint nem korlátozható jogának gyakorlását.

E kérdés megítélésénél figyelemmel kell lenni arra, hogy az adócsalás, az adóelkerülés, illetve más visszaélések elleni küzdelem olyan célkitűzés, amelyet az Irányelv elismer és támogat, a jogalanyok az uniós jog normáira nem hivatkozhatnak csalárd módon vagy visszaélésszerűen (Mahagében/Dávid ügy 41. pontja és az ott hivatkozott EUB ítéletek). Ezen küzdelem olyan cél, amely nem csak a számlában szereplő felek közt kell, hogy érvényesüljön, hanem az egész gazdasági láncolatban. Ugyanakkor más adóalany visszaélésszerű magatartása miatt nem veszítheti el a felperesi adózó automatikusan az adólevonási jogát, amely az EUB szerint héa mechanizmusának szerves részét képezi (Mahagében/Dávid ügy 38. pontja). Vizsgálni kell tehát a felperesi adózó tudattartalmát, és az adóhatóság feladata, hogy azon objektív körülmények alapján bizonyítsa, hogy az adóalany tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy a levonási jogának megalapozására felhozott ügylettel az eladó, illetve a szolgáltató vagy az értékesítési láncban korábban közreműködő gazdasági szereplő által elkövetett adócsalásban vesz részt (Mahagében/Dávid ügy 49. pontja).

A bírói gyakorlat sohasem statikus, változhat, alakulhat. Ez különösen igaz ezen a jogterületen, hiszen az EUB rendszeresen hoz újabb ítéletet az áfa levonás jogszerűségével kapcsolatban, illetve folyamatban is vannak ilyen ügyek. Ahogy az EUB 2011/2012-ben hozott ítéletei is alakították a nemzeti adóhatóságok, és bíróságok gyakorlatát, úgy ez a jövőre nézve is várható.

6/2016. (XI.28.) KMK vélemény a munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezmenyei egyes kérdéseiről

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeire vonatkozó ítélkezési gyakorlat vizsgálatára felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményének megállapításait alapul véve, az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 27. § (1) bekezdése alapján a következő kollégiumi

v é l e m é n y t

alkotta.

- 1. A munkaügyi perben eljáró bíró a Pp. 355. § (2) bekezdésben biztosított jogkörében eljárva elősegítheti, hogy a munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése jogkövetkezményei iránti igények a keresetben a munkaviszonyra vonatkozó szabályoknak megfelelő tartalommal kerüljenek előterjesztésre.**
- 2. A munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése esetén a jogerős ítélettel elbírált kárigényt meghaladó, utóbb esedékessé vált kártérítési igény újabb munkaügyi perben elévülési időn belül érvényesíthető.**
- 3. Az elmaradt bér, valamint az elmaradt jövedelem jogcímre alapított kereseti igény a tizenkét havi távolléti díj összegének erejéig felemelhető a másodfokú eljárásban.**
- 4. A munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése miatt indított munkaügyi perben hozott ítélet rendelkező részében nem állapítható meg a munkaviszony megszüntetésének jogellenessége (Pp. 123. §).**
- 5. Az elmaradt jövedelem címén igényelt kártérítés tételei és összege, a beszámítható jövedelem és a levonandó jövedelem tekintetében a munkaügyi perben eljáró bírót a kereseti kérelem és ellenkérelem köti, hivatalból bizonyításnak, számításnak és levonásnak nincs helye.**
- 6. Az elmaradt jövedelem összegének számításánál az Mt. 177. §-a alapján alkalmazandó Ptk. 6:528. § (3) bekezdése iránymutató.**
- 7. A munkavállaló kárenyhítési kötelezettségével kapcsolatban a bizonyítás a munkáltatót, mint károkozót terheli.**
- 8. A munkáltató elmaradt jövedelem [Mt. 82. § (2) bekezdés] és elmaradt munkabér [Mt. 83.§ (3)-(4) bekezdés] megfizetésére kötelezése esetén a Ptk. 6:48. §-ában szabályozott késedelmi kamat a késedelemmel érintett időszak középarányos időpontjától jár, egyéb esetben a késedelmi kamat a jogellenes jognyilatkozathoz kötődik.**
- 9. Az Mt. 83. § (1) bekezdés a) – e) pontjában felsorolt igény érvényesítése esetén a munkáltató arra történő hivatkozása, hogy a munkaviszony helyreállítása lehetetlenné vált, nem vehető figyelembe.**
- 10. A pertárgy értéke meghatározásának fő szabálya munkaügyi perekben is a Pp. 24. § (1) bekezdése, a 24. § (2) bekezdés b) pontjában előírtak a munkaviszony helyreállítására irányuló kereset esetén alkalmazhatók [Mt. 83. § (1) bekezdés].**

I n d o k o l á s

1. A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) a munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeit a X. fejezet 44. pontban továbbra is önálló jogkövetkezményként kezeli azzal azonban, hogy munkáltatói jogellenes megszüntetés esetében az itt szabályozottakon kívül alkalmazni kell a munkáltatói kártérítési felelősség általános szabályait, a törvény XIII. fejezetét, amelynek 177. §-a felhívja a Ptk. 6:518-534. §-ai alkalmazását is. Mindezek a kártérítési igények érvényesítése tekintetében bizonytalanságot

okoznak, nemegyszer tapasztalható, hogy a munkavállaló az igényét nem a munkaviszonyra vonatkozó szabályban (Mt. 13. §) előírtak szerint terjeszti elő. A Kúria joggyakorlat-elemzése feltárta, hogy gyakoribb a pontatlan kereset az elmaradt jövedelem megjelölése (Mt. 169. §) körében. E tekintetben a jogalkalmazási gyakorlatot segítette a Kúriának a munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése jogkövetkezményei egyes kérdéseiről szóló 3/2014. (III.31.) KMK véleménye.

A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) alapelveiből következik, hogy a bírósági eljárás legyen pontos, gyors és méltányos, és megfelelően szolgálja az anyagi jogszabályoknak a Magyarország Alaptörvényének megfelelő magas színvonalú polgári peres eljárás keretében való érvényesülését. Nem mindegy, hogy a jogkereső állampolgár milyen eredménnyel érvényesítheti a megváltozott jogszabályi környezetben az anyagi jogi igényeit. Különösen vonatkozik ez azokra a munkaügyi perekre, amelynek tárgya a megélhetést, anyagi biztonságot jelentő munkaviszony munkáltató általi megszüntetése.

A munkaügyi perben eljáró bírónak a jelenlegi eljárási szabályok, a rendelkezési elv tiszteletben tartása mellett vannak megfelelő eszközei a munkaügyi per hatékonyabb mederben tartására a munkaügyi per céljának eléréséhez. A Pp. 355. § (1) bekezdése a per érdemi tárgyalását megelőző kötetlen egyeztetés keretében feljogosítja a bírót, hogy az összes körülmény szabad mérlegelésével a jogvita egészét megvitassa a felekkel a munkaügyi konfliktusnak az anyagi jogi jogszabályoknak megfelelő „feloldása” érdekében, elősegítve az anyagi jognak megfelelő kereseti igény érvényesítését.

2. Az Mt. 82. § (2) bekezdése 12 havi távolléti díjban korlátozza az elmaradt jövedelem címén követelhető kártérítés összegét. A gyakorlatban előfordul, hogy a munkaügyi perben hozott jogerős ítéletig a munkavállaló nem tudta kimeríteni a törvény szerint érvényesíthető elmaradt jövedelem igényt. Ezért értelmezést igénylő kérdésként merült fel, hogy a munkavállaló a további elmaradt jövedelmet újabb munkaügyi perben követelheti-e.

A limitet el nem érő és a munkaügyi perben még nem érvényesíthető kárigény nem minősül ítélt dolognak, mivel ez nem a korábbi ítélettel elbírált, hanem a későbbi időszakra vonatkozik, a további elmaradt jövedelem ekkor keletkezett.

A Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontja értelmében a bíróság a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül [125. § (1) bekezdés] elutasítja, ha megállapítja, hogy a felek között ugyanabból a ténybeli alapból származó ugyanazon jog iránt – akár ugyanazon bíróság, vagy más bíróság előtt – a per már folyamatban van (128. §), vagy annak tárgyában már jogerős ítéletet hoztak (229. §). Az Mt. 82. § (2) bekezdésében meghatározott igény teljes körű érvényesítése értelem szerűen az idő függvénye, eltérő időpontban más-más összegű tényleges elmaradt jövedelem és abba beszámítható megszerzett jövedelem keletkezhet. Ebből következően nem beszélhetünk ítélt dologról a korábbi munkaügyi perben megítélt és a limitet el nem érő további kárigénynél, mivel az anyagi jogerő tárgyi terjedelme nem azonos, noha az alanyi oldal nem különbözik. Így nincs akadálya az utóbb esedékessé vált kárigény újabb munkaügyi perben érvényesítésére. Ez esetben az elévülés szabályai irányadók.

3. A KMK vélemény 3. pontja az Mt-nek a munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeit szabályozó 82-83. §-aihoz kapcsolódik. E szabályok értelmében a munkavállaló, ha a munkáltató jogellenesen szüntette meg a munkaviszonyt, tizenkét havi távolléti díj összegét meg nem haladó elmaradt jövedelmet, vagy pedig a munkaviszony helyreállítása esetében a helyreállításig elmaradt munkabért és egyéb járandóságot követelhet. Az elmaradt jövedelem és az elmaradt munkabér összege az idő előrehaladtával emelkedhet, ezért a munkaügyi perben a munkavállalói jogérvényesítési érdekek elősegítése miatt indokolt lehetővé tenni, hogy a munkavállaló ne csak az elsőfokú eljárásban, hanem a másodfokú

tárgyalás berekesztéséig felemelje keresetét, amennyiben az igényt nem merítette ki. Az előző Mt. alapján folytatott bírói gyakorlat is elfogadta az elmaradt munkabérigény jogerős ítélet meghozataláig történő felemelhetőségét és a Legfelsőbb Bíróság is figyelemmel volt erre a gyakorlatra.

A Pp. 146. § (5) bekezdése határozza meg jelenleg, hogy mi nem minősül keresetváltoztatásnak a perben, illetőleg a törvény előírja azt is, hogy a felperes keresetét – további feltételhez kötötten – az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig változtathatja meg.

A törvény szerint nem keresetváltoztatás az, ha a felperes

- a) a keresettel érvényesített jog megváltoztatása nélkül annak megalapozására újabb tényeket hoz fel, vagy a felhozottakat kiigazítja,
- b) az eredetileg követelt dolog helyett, utóbb beállott változás folytán más dolgot vagy kártérítést követel,
- c) a keresetét leszállítja, illetve az eredetileg nem követelt járulékokra vagy a követeléseknek, illetőleg járulékoknak a per folyamán esedékessé vált részleteire is kiterjeszti,
- d) megállapítás helyett teljesítést vagy teljesítés helyett megállapítást követel (123.§)

A keresetváltoztatás időbeli korlátját nem sérti, ha a felperes a keresetét az eredetileg nem igényelt követeléseknek, illetve járulékoknak a per folyamán esedékessé vált részleteire is kiterjeszti. A munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeként követelhető elmaradt jövedelem és elmaradt munkabér a per folyamán hónapról-hónapra növekszik, ezért a Pp. 146. § (5) bekezdés c) pontja alkalmazásával lehetőség van a kereset e jogcímeiken történő felemelésére, amely ily módon nem sérti a keresetváltoztatás tilalmát. A bírói gyakorlat ezt a megoldást már hosszabb ideje alkalmazza, figyelemmel a munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése sajátos jogkövetkezményeire.

4. A Pp. 123. §-a értelmében megállapításra irányuló kereset előterjesztése feltételeinek együttesen kell fennállniuk, ezek bármelyikének hiányában a kereseti kérelmet a bíróságnak érdemben el kell utasítania.

A munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeként mindenképpen van érvényesíthető követelés, ami vagy tényleges (bizonyított) elmaradt jövedelem [Mt. 82. § (2) bekezdés], vagy kompenzációs átalány [Mt. 82. § (4) bekezdés], amely akkor igényelhető, ha a munkavállalónak valamely oknál fogva nincs a munkáltatói jogellenes intézkedéssel okozati összefüggésben álló kiesett jövedelme, vagy ilyet nem kíván bizonyítani. A munkavállalónak ebből következően megállapításra irányuló keresetindítási jogosultsága nem áll fenn, mivel van olyan követelés, amelynek teljesítését igényelheti.

5. A bíróság érdemi döntésének korlátja a kereseti kérelem, illetve az ellenkérelem, amely a rendelkezési elvből és a kérelemhez kötöttség alapelvéből vezethető le [Pp. 3. § (2) bekezdés, 215. §]. A bíróság nem ítélt meg többet, mint amennyit a felperes a keresetében igényel, ha azonban többet igényel, mint ami megilleti, az alperes megfelelő ellenkérelme hiányában a bíróság a felperesi követelést veszi figyelembe. Az alperes által nem vitatott, vagy elismert követelésben az alperest a felperes javára marasztalni kell.

Tapasztalható, hogy a munkáltató a munkaviszony jogellenes megszüntetése miatt ellene indított munkaügyi perben a jognyilatkozata jogszerűsége tekintetében helyez hangsúlyt a bizonyításra, az összecszerűséget illetően már nem vitatja, vagy elismeri a követelést, noha a

munkavállaló az elmaradt jövedelemből pl. nem helyezte levonásba az Mt. 172. § (1) és (2) bekezdésében előírt tételeket, leggyakrabban a társadalombiztosítási szabályok szerint őt terhelő járulékokat, amellyel a törvény szerint az elmaradt jövedelmet csökkentenie kellene. Az elmaradt jövedelem ugyanis nem képezi társadalombiztosítási ellátás alapját.

Ha a munkavállaló az elmaradt jövedelemből nem vonja le a törvényben előírt tételeket, és az alperes az ellenkérelmében ezt figyelmen kívül hagyja, a munkaügyi perben eljáró bíróság a követelt összeget hivatalból nem csökkentheti, nem végezhet levonást. Ugyanez vonatkozik a számítási hibára is. Ilyen esetekben az összegszerűség bírói vizsgálata a kereseti kérelmen túlterjeszkedésnek minősül.

6. Az Mt. 169. § (1) bekezdésében szabályozott munkaviszony körében elmaradt jövedelem – amelyre a 82. § (2) bekezdése szerinti limit irányadó – a tényleges kiesett jövedelmet jelenti, nem pedig az eltelt időre számított távolléti díjat. Az Mt. nem ad eligazítást az elmaradt jövedelem számítására, a törvény pedig már nem ismeri az átlagkereset jogintézményét. Az Mt.-nek a munkáltatói kártérítési felelősségről szóló szabályai között lévő 177. §-a alkalmazni rendeli a Ptk. 6:518-534. §-át. A 6:528. § (3) bekezdése előírja, hogy a károsult jövedelemkiesését a károsodást megelőző egy évben (12 hónapban) elért havi átlagjövedelem alapján kell meghatározni. Az elmaradt jövedelem tekintetében az elmaradt munkabér, a rendszeres pótlékok és a rendszeres juttatások [Mt. 169. § (1) bekezdés] vehetők figyelembe. Tételes munkajogi szabályozás hiányában a Ptk. említett rendelkezése megfelelően alkalmazandó az elmaradt jövedelem összegének megállapítása során.

7. Az Mt. 167. §-a értelmében a munkaviszonyt jogellenesen megszüntető munkáltatónak nem kell megtérítenie az elmaradt jövedelem azon részét, amelynek tekintetében a munkavállaló a kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget. A bírói gyakorlatban bizonytalanság mutatkozik abban a kérdésben, hogy a munkaügyi perben e munkavállalói kötelezettséget illetően melyik felet terheli a bizonyítás.

A Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében a bizonyítási teher annak a félnek az oldalán áll fenn, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el. A (2) bekezdés megtiltja, hogy a bíróság bizonyítást hivatalból elrendeljen. Ez alól csak törvény tehet kivételt, ami anyagi jogszabály lehet, amely a bizonyítási terhet megfordítja.

A munkavállaló kárenyhítési kötelezettsége elmulasztása elmaradt jövedelmet csökkentő hatásának bizonyítása a Pp. általános szabályából következően a munkáltatót terheli, hiszen az Mt. nem tartalmaz a bizonyítási terhet megfordító szabályt. A károkozónak – aki mentesülni akar – kell bizonyítania, hogy a károsult munkavállalót nem illeti a követelt összegű elmaradt jövedelem, mivel kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget. A munkáltatónak azonban nem elegendő a munkavállalói kötelezettségre vonatkozó pusztán hivatkozása, hanem meg kell jelölnie azokat a tényeket, körülményeket, amelyek a hivatkozását alátámasztják, állítását bizonyítják arra vonatkozóan, hogy a perbeli időszakban a munkavállaló reálisan milyen jövedelmet érhetett volna el. A kárenyhítési kötelezettség terjedelmét a bíróság mérlegeli. A munkáltató bizonyítási indítványa alapján a bíróság nyilatkoztathatja a munkavállalót, hogy miként járt el a kárenyhítés érdekében, például igénybe vette-e az őt megillető munkanélküli/álláskereső ellátást, iratok becsatolására kötelezheti.

A munkáltatóra háruló bizonyítás sikertelensége a munkáltató terhére esik, a bíróság hivatalból bizonyítást nem folytathat le, hivatalból „köztudomású” adatokat nem vehet figyelembe.

8. Az Mt. kifejezetten nem rendelkezik a késedelmi kamatról. A törvény 31. §-a rendelkezik a Ptk. 6:48. §-a alkalmazásáról, de a gyakorlatban bizonytalanság mutatkozik a kamatszámítás kezdő időpontját illetően.

Elmaradt jövedelem és elmaradt munkabér tartozás esetén a késedelem havonta következik be, ezért a megfelelő számítás a késedelemmel érintett időszak tekintetében középátlagos időtől történő kamatszámítás. Más esetekben a késedelembe esés a jogellenességtől számítandó, amely a jogellenes jognyilatkozat közlésével áll be.

9. Az Mt. 83. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben a munkaügyi perben eljáró bíróság nem mellőzheti a munkaviszony helyreállítását. Nem vehető figyelembe a munkaviszony helyreállítása lehetetlenségére hivatkozó munkáltatói nyilatkozat (pl. a munkakör, vagy az adott szervezeti egység időközben megszűnt, vagy a munkakört be kellett tölteni). A bíróságnak a helyreállításra vonatkozó kereseti kérelem esetén nincs semmilyen mérlegelési jogköre, a munkaviszonyt (a jövőre nézve) helyre kell állítani, így a helyreállítást követően keletkezett, a munkaviszonyban töltött időhöz kapcsolódó jogosultság tekintetében a munkaviszony megszüntetése és annak helyreállítása közötti tartamot munkaviszonyban töltött időnek kell tekintetni [Mt. 83. § (2) bekezdés].

10. A munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeivel összefüggésben a Pp. pertárgyértékének meghatározására vonatkozó szabályai alkalmazásával kapcsolatban egységes értelmezést igénylő kérdésként merült fel, hogy a Pp. 24. § (2) bekezdésének munkaügyi perekre vonatkozó speciális szabályai mely esetekben alkalmazhatók. A hivatkozott jogszabályban értelmezést igényel „a perben maga a munkaviszony vitás” kitétel. A Pp. ezen szabálya az 1992. évi XXII. törvény (régii Mt.) hatálya alatt összhangban állt a törvénynek a jogellenes megszüntetés jogkövetkezményeire vonatkozó rendelkezéseivel, melynek fő szabálya a munkaviszony helyreállítása volt, szemben a jelenlegi Mt.-vel, amely kártérítési alapra helyezte a jogkövetkezményeket, kivételes esetekre fenntartva a munkaviszony helyreállítása jogkövetkezményét.

Az új Mt. szabályozási koncepciójából következően a Pp. 24. §(2) bekezdés b) pontja már nem értelmezhető, ha a per tárgya pénzkövetelés, azaz a munkavállaló az Mt. 82. §-ában meghatározott jogkövetkezményt érvényesít. A perben a munkaviszony vitatása az Mt. 83. §-ában szabályozott azon esetekben értelmezhető, amikor a munkavállaló kéri a jogellenesen megszüntetett munkaviszony helyreállítását. Ennek hiányában a Pp. 24. § (1) bekezdésének általános szabálya irányadó a munkaügyi perben a pertárgy értékének meghatározásakor.

3. Polgári Kollégium

1/2016. (II.15.) PK vélemény a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről

A Kúria Polgári Kollégiuma a Kúria nem érdemi határozatainak vizsgálatára felállított joggyakorlat-elemző csoport Összefoglaló véleményének megállapításaiból kiindulva, az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 27.§ (1) bekezdése alapján a következő kollégiumi

v é l e m é n y t

nyilvánítja.

1. A jogerős határozat több rendelkezése ellen irányuló felülvizsgálati kérelem esetén valamely felülvizsgálatot kizáró ok meglétét, illetve hiányát, továbbá adott esetben az értékhatár-korlát alóli kivétel fennálltát a Kúria rendelkezésenként külön-külön hivatalból vizsgálja.

2. A Pp. 271. § (2) bekezdése alkalmazásában az „ingatlan tulajdonára” vonatkozó ügy alatt az olyan jogvitát kell érteni, amelyben a fél az ingatlan tulajdonát érintő dologi jogi igényt érvényesít.

Az „ingatlant terhelő jogra” vonatkozó ügynek az a jogvita minősül, amelyben a fél által érvényesített igény az ingatlan-nyilvántartásban az ingatlanra bejegyezhető, a tulajdonjogon kívüli egyéb jogot érint.

Az „ingatlanra vonatkozó jogviszonyból eredő” ügy alatt az olyan jogvitát kell érteni, amelyben a fél az ingatlanra vonatkozó olyan egyéb kötelmi jogi igényt érvényesít, amely eredményessége esetén az ingatlan jogi helyzetében változást eredményezhet.

3. A felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja [Pp. 272. § (2) bek.]. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Mindezek bármelyikének hiánya a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasítását eredményezi.

4. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell az előző pontban meghatározott tartalmi követelményekkel.

5. A felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasításának van helye, ha a fél nem jelöli meg, hogy a jogerős határozatot milyen keretben (egészében vagy mely részében) támadja, valamint, hogy milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja. Nem tekinthető a Kúria által hozandó határozat tartalmára vonatkozó határozott kérelemnek, ha az a jogerős határozat hatályon kívül helyezésére és „a jogszabályoknak

megfelelő határozat hozatalára” irányul, feltéve, hogy a kérelemből a tartalma szerinti elbírálás elve [Pp. 3. § (2) bek.] alapján sem állapítható meg, hogy a fél a jogerős határozat helyett milyen tartalmú döntés meghozatalát kívánja. A Kúria által hozandó határozat tartalmára vonatkozó határozott kérelemnek minősül az is, ha a fél – a tartalmi követelményeknek egyébként megfelelő - kérelmében a jogerős határozat vagy mindkét fokú határozat hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság vagy az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kéri.

6. A jogerős határozat több rendelkezése ellen irányuló felülvizsgálati kérelem esetén a felülvizsgálati kérelemnek a törvényben előírt tartalmi kellékeket kérelmenként külön-külön kell tartalmaznia és ezek hiánytalan meglétét a Kúria is külön-külön vizsgálja.

7. A felülvizsgálati kérelem tartalmi kellékeinek a hiánya miatt a fél hiánypótlásra való felhívásának nincs helye, és ha az adott hiányosságot a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére nyitva álló határidő eltelte előtt a fél magától sem pótolja, a felülvizsgálati kérelmet hivatalból el kell utasítani. A felülvizsgálati kérelem alaki kellékeinek hiánya esetén nincs akadálya a fél hiánypótlásra történő felhívásának.

1. A felülvizsgálati kérelem jogintézménye a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) rendszerében olyan rendkívüli jogorvoslati eszközként került meghatározásra, amelynek igénybe vétele sem az előterjesztésre jogosult alanyok körét, sem pedig a megtámadható jogerős határozatok tárgyát illetően nem korlátlan. A korlátozó rendelkezések célja annak biztosítása, hogy a legmagasabb bírói fórum elé olyan ügyek kerüljenek, amelyekben a jogkérdés súlya és jelentősége, a felek fokozott érdekeltsége, vagy a jogegység biztosításának szempontjai ezt indokoltá teszik. Ennek megvalósítását szolgálják a Pp. 271. § (1)-(4) bekezdései, amelyek meghatározzák a jogerős határozatoknak azt a körét, amelyben a rendkívüli perorvoslat igénybe vételére nincs lehetőség, illetőleg amelyben a rendkívüli perorvoslatihoz való jogosultság gyakorolható. A törvény e rendelkezéseinek alkalmazásával kapcsolatban egységes értelmezést igénylő kérdésként merült fel, hogy miként érvényesülnek ezek a szabályok, amennyiben a jogerős határozat több rendelkezést tartalmaz és a felülvizsgálati kérelem közülük többet, vagy akár mindegyiket támadja. Ebben az esetben a Kúriának meg kell vizsgálnia, hogy az egyes felülvizsgálati kérelmek közül melyek azok, amelyekre nézve a rendkívüli perorvoslati eljárás lefolytatható, és melyek azok, amelyekkel kapcsolatban ennek feltételei hiányoznak.

A gyakorlatban legtöbb alkalommal előforduló korlátozó rendelkezés a Pp. 271. § (2) bekezdése által meghatározott ún. értékhatár-korlát, amelynek alkalmazása szoros összefüggésben áll a felülvizsgálati érték meghatározásának problematikájával. E kérdésben pedig a Pp. 271. § (2) bekezdése utal a pertárgyérték számításának a Pp. 24. §, valamint Pp. 25. § (3) és (4) bekezdéseiben, továbbá a Pp. 25. § (3) bekezdésében írt szabályainak a megfelelő alkalmazására. Ez magába foglalja a keresettel érvényesített követelés vagy jog értékére vonatkozó szabálynak, a különböző speciális pertárgyakra irányadó rendelkezéseknek, valamint a több követelés összeadásáról és a kamat, költség vagy egyéb járulék figyelmen kívül hagyásáról szóló előírásoknak az alkalmazását. Ennek legegyszerűbb esete, amikor a felülvizsgálati kérelemben támadott különböző követeléseket össze kell adni és ezek együttes értékét kell egybevetni a törvénynek az értékhatár-korlátot tartalmazó rendelkezésével.

Fennmarad azonban az a kérdés, hogy mi a teendő, ha a jogerős ítéletben elbírált és felülvizsgálattal támadott kérelmek közül egyesekre a felülvizsgálati korlátok valamelyikét

alkalmazni kell, míg mások tekintetében azok nem érvényesülnek. Amennyiben a jogerős ítélet több rendelkezést tartalmaz, amelyek között felülvizsgálattal támadható és nem támadható rendelkezések egyaránt előfordulnak, a felülvizsgálati korlátok fennállását kérelmenként külön-külön kell megvizsgálni. Érdemi elbírálásra csak az a kérelem lehet alkalmas, amellyel kapcsolatban semmilyen korlátozó rendelkezés nem érvényesül. A befogadhatóság egy olyan eljárásjogi minőség, amellyel a felülvizsgálati kérelemnek a jogerős ítélet valamennyi felülvizsgálni kért rendelkezése tekintetében, külön-külön, teljes terjedelmében rendelkeznie kell. Ennek elbírálása során az egyes kérelmek általában nem hatnak ki egymásra. A felülvizsgálati korláttal érintett kérelmet tehát nem teszi befogadhatóvá és érdemben elbíráhatóvá az a körülmény, hogy azt esetlegesen a jogerős ítéletet támadó olyan másik kérelemmel együtt terjesztették elő, amellyel szemben korlátozás nem érvényesül. Ennek különösen gyakori esete, amikor a jogerős ítélet az értékhatár-korlátot el nem érő összegű vagyoni és nem vagyoni kártérítésben (sérelemdíjban) marasztaló rendelkezést egyaránt tartalmaz, amelyek közül a törvény korlátozó rendelkezésének hiánya folytán érdemben csak a nem vagyoni kártérítés (sérelemdíj) tárgyában hozott rendelkezés bírálható felül.

Ilyen esetben a Kúria külön végzéssel határoz a felülvizsgálati kérelem felülvizsgálati korláttal érintett részének hivatalbóli elutasításáról, míg a fennmaradó, el nem utasított rész tekintetében a jogorvoslati eljárást érdemben lefolytatja.

2. A Pp. 271. § (2) bekezdése a vagyoni jogi ügyek esetében – annak biztosítása érdekében, hogy csak a jelentősebb értékű perek kerüljenek a Kúria mint felülvizsgálati bíróság elé – értékhatártól függő korlátozást ír elő. E rendelkezés értelmében ugyanis főszabály szerint nincs helye felülvizgálatnak olyan vagyoni jogi ügyekben, amelyekben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték, illetve annak a Pp. 24. §, valamint 25. § (3) és (4) bekezdése alapján, továbbá a 25. § (3) bekezdésének az egyesített perekre történő megfelelő alkalmazásával megállapított értéke a hárommillió forintot nem haladja meg. Egyes vagyoni jogi perekben azonban ez az értékhatártól függő kizárás nem érvényesül. A Pp. 271. § (2) bekezdése ugyanis – többek között – azokban az ügyekben, amelyek ingatlan tulajdonára vagy ingatlant terhelő jogra vonatkoznak vagy ingatlanra vonatkozó jogviszonyból erednek, a vitatott értéktől függetlenül biztosítja a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének lehetőségét.

Ingatlan tulajdonára vonatkozó ügynek e kivételi szabály alkalmazása során azt a vagyoni jogi pert kell tekinteni, amelyben az ingatlan tulajdonát érintő dologi jogi igényt érvényesítenek, és erre az igényre a felülvizsgálati kérelem is kiterjed. Ebbe a körbe tartoznak a tulajdonjog védelme iránti igények, az ingatlan-nyilvántartáson kívül – például elbirtoklással vagy házassági vagyonközösség keretében – tulajdonjogot szerzett személyek igénye arra, hogy tulajdonjogukat az ingatlan-nyilvántartás feltüntesse (ingatlan-nyilvántartási igények), a törlési keresetek, valamint a közös tulajdon megszüntetése iránti igények.

Az ingatlant terhelő jogra vonatkozó ügyek körébe azok a jogviták tartoznak, amelyekben a fél igénye – a felülvizsgálati eljárásra is kiterjedően – az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezhető, a tulajdonjogon kívüli egyéb jogot érint. Ilyen jogok az Inyvtv. 16. §-a értelmében a földhasználati, haszonélvezeti és használati jogok, a szolgalmak, valamint a jelzálogjog, tehát a korlátozott dologi jogok, továbbá az elő- és visszavásárlási, vételi és eladási jog és a végrehajtási jog.

Az ingatlanra vonatkozó jogviszonyból eredő ügy alatt pedig azt a jogvitát kell érteni, amelyben a fél olyan egyéb – az előző bekezdés szerinti ügyek körébe nem tartozó – kötelmi

jogi igényt érvényesít, amely eredményessége esetén az ingatlan jogi helyzetében változást eredményezhet. Ide tartoznak az ingatlan tulajdonának átruházása vagy használatának átengedése érdekében kötött szerződések érvénytelenségére vagy megszűnésére hivatkozással az eredeti állapot helyreállítása iránt előterjesztett keresetek, ha ezekre az igényekre a felülvizsgálati eljárás is kiterjed. Nem minősülnek viszont a Pp. 271. § (2) bekezdésének alkalmazása során ingatlanra vonatkozó jogviszonyból eredő pernek azok az ügyek, amelyek tárgya az ilyen szerződésekben kikötött pénzbeli ellenszolgáltatás (hátralékos vételár, bérleti díj) teljesítése, a szerződéskötés megerősítéseként adott foglaló visszakövetelése, a szerződésszegés jogkövetkezményeinek (kártérítés, kötbér, hibás teljesítés esetén kijavítás, kicserélés, árleszállítás, a kijavítási költség megfizetése) érvényesítése vagy az érvénytelenség egyéb jogkövetkezményeinek alkalmazása, ezek az igények ugyanis az ingatlan jogi helyzetét nem érintik.

Nem érvényesül az értékhatár szerinti korlátozás alóli kivételi szabály az ingatlannal kapcsolatban kötött egyéb szerződésekből, így a közszolgáltatási, a vállalkozási és az ingatlanközvetítési megbízási szerződésekből származó igények érvényesítésére irányuló ügyekben sem, az ilyen igények ugyanis nem az ingatlanra vonatkoznak, hanem csupán kapcsolódnak az ingatlanhoz.

Nem tartoznak az ingatlanra vonatkozó jogviszonyból eredő ügyek körébe ebből a szempontból az érvényesíthetetlen tulajdoni igény helyébe lépő kártérítés vagy jogalap nélküli gazdagodás megfizetése, a tulajdonháborítás vagy birtokháborítás miatt járó kártérítés, a közös tulajdonban álló ingatlan fenntartási, karbantartási, felújítási költségeinek megfizetése, az ilyen ingatlan hasznosításából származó bevétellel való elszámolás, a társasházi közös költség és a lakáshasználati jog ellenértékének megfizetése iránti perek, valamint a hagyatéki hitelezői igény megfizetése vagy a kötelesrész pénzben történő kiadása iránti perek sem. Ezekben az ügyekben tehát, ha a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték nem haladja meg a hárommillió forintot, felülvizsgálatnak nincs helye.

3. A felülvizsgálati kérelem tartalmi elemeit meghatározó Pp. 272. § (2) bekezdésének jelenleg hatályos szövegét az egyes igazságügyi és közigazgatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CXVII törvény 9. §-a állapította meg, amely 2012. október 1. napjával lépett hatályba. A törvény általános indokolása, valamint a 9. §-hoz fűzött indokolása szerint a tartalmi kellékek újraszabályozása a felülvizsgálati eljárások lefolytatásának gyorsítását, egyben a Kúria munkájának az időszerűségét célozta. Ennek érdekében törvényi előírássá emelt több olyan elvi tételt, amelyeket az említett célok érdekében a bírói gyakorlat már kialakított és közzétételüket követően a jogalkalmazásban következetesen érvényesített. Az eljárást gyorsító funkció megvalósításához azt a megoldást választotta, hogy a felülvizsgálati kérelem kötelező tartalmi kellékeinek részletes előírásával ösztönző hatást gyakorolt a felülvizsgálati kérelmek minőségének, szakszerűségének és elbírálásra való alkalmasságának a javítására. Ezzel a jogalkotónak az volt a szándéka, hogy a Kúria számára lehetővé tegye a tartalmilag fogyatékos jogorvoslati kérelmek hiánypótlási eljárás lefolytatása nélkül, hivatalból történő elutasítását és ezzel a legmagasabb bírói fórumra háruló adminisztrációs terhek csökkentését.

A fentiek szem előtt tartása mellett a Pp. 272. § (2) bekezdése kógens szabályként foglalja össze a felülvizsgálati kérelem azon minimális és konjunktív tartalmi elemeit, amelyek nélkül a fél beadványa alkalmatlan volna a felülvizsgálati eljárás megindításának, valamint a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezése érdemi felülbírlata jogkövetkezményeinek kiváltására.

A Pp. 272. § (2) bekezdése a felülvizsgálati kérelem tartalmi kellékeit akként határozza meg, hogy annak tartalmaznia kell:

- a támadott határozat megjelölését,
- a Kúria döntésére irányuló határozott kérelmet,
- a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölését,
- a jogorvoslati kérelem indokainak ismertetését.

A rendkívüli jogorvoslati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása. Az előbbivel szemben az a követelmény érvényesül, hogy a fél a felülvizsgálati kérelmében pontosan jelölje meg azt a jogforrást és azon belül azt a konkrét jogszabályhelyet, amelynek a megsértésére hivatkozik. A jogszabálysértés tartalmi körülírása keretében pedig a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek szabad szöveges formában is meg kell fogalmaznia a jogerős ítélet általa sérelmezett és rendkívüli perorvoslatot megalapozó fogyatékoságát, amellyel kapcsolatban részletesen ki kell fejtenie jogi álláspontját.

A felülvizsgálati kérelem előbbieken vizsgált tartalmi elemeinek jelentősége abban jelölhető meg, hogy ezek jelenítik meg a félnek a rendkívüli perorvoslati eljárás keretében orvosolni kért jogsérelmeit. A tartalmi elemek hiánya, vagy fogyatékosága esetén a Kúria nem kerül abba a helyzetbe, hogy egzakt módon megismerhesse azt az okot, vagy okokat, amelyek miatt a fél a jogerős határozatot jogszabálysértőnek tartja. Emellett a felülvizsgálati kérelem e tartalmi elemei meghatározzák a Kúria felülbírálati lehetőségének a tartalmi és perjogi kereteit is.

Ezért a jogszabálysértés körülírása és a megsértett jogszabályhely megjelölése tekintetében a Kúria a felülvizsgálati kérelemmel szemben - a Pp. 272. § (2) bekezdésével összhangban - szigorú követelményt érvényesít: azok esetleges hiánya, vagy fogyatékosága a felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasítását eredményezi.

4. A felülvizsgálati eljárás tárgya a jogerős határozatnak a felülvizsgálati kérelem keretei között történő felülbírálata. A pernek ebben a szakaszában a felülvizsgálati kérelem – mint az eljárást megindító és annak kereteit meghatározó rendkívüli jogorvoslati eszköz – jogi jelentősége egyebek közt abban jelölhető meg, hogy a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelemben megjelölt ok vagy okok keretei közt bírálhatja felül. Ennek következtében eljárása során csak azon jogszabálysértés, vagy jogszabálysértések fennállását vizsgálhatja, amelyeket a fél felülvizsgálati kérelmében megjelölt.

A felülvizsgálati kérelemnek az előző pontban részletezett és a Pp. 272. § (2) bekezdésében meghatározott tartalmi kellékeinek további lényeges jogi jellegzetessége a közöttük kimutatható szoros logikai és perjogi kapcsolat fennállása. A törvény előírásából ugyanis okszerűen következik, hogy a tartalmi elemek között egy olyan összefüggésnek kell fennállni, miszerint a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölésének, valamint a fél ezzel összefüggő jogi érvelésének egy és ugyanazon jogszabálysértéshez kell kapcsolódniuk, mert csak együtt alkalmasak arra, hogy kijelöljék a rendkívüli perorvoslati eljárás formai és tartalmi kereteit. A felülvizsgálati kérelem e jogi jellemzőjéből következik, hogy több jogszabálysértésre történő hivatkozás esetén a jogkövetkezmény kiváltásához szükséges együttes feltételeknek valamennyi jogszabálysértés tekintetében külön-külön kell fennállniuk. Több jogszabálysértésre történő hivatkozás esetén ugyanis a Kúria csak akkor kerül abba a

helyzetbe, hogy azok mindegyikét érdemben vizsgálhassa, ha annak együttes feltételei valamennyi jogszabálysértés tekintetében önállóan megvalósulnak.

Ezért amennyiben a fél felülvizsgálati kérelmében a jogerős határozatot több önálló jogszabálysértésre hivatkozással támadja, valamennyi felülvizsgálati támadásnak külön-külön rendelkeznie kell a Pp. 272. § (2) bekezdése által meghatározott tartalmi követelményekkel, azaz a hivatkozott jogszabálysértésenként külön-külön meg kell jelölni a megsértettnek állított jogszabályhelyet és körül kell írni a jogszabálysértés indokait. Érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a törvény hivatkozott rendelkezése által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek. Az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja, amely körülményre határozata indokolásában utal.

5. A Pp. 3. § (1) és (2) bekezdései a kódex bevezető rendelkezései között rögzítik a polgári per azon alapvető tételét, amely szerint a polgári ügyekben a bíróság a jogvitát erre irányuló kérelem alapján bírálja el, amely kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. A törvény e rendelkezésének az érvényesülését szolgálják különösen a polgári per különböző szakaszainak megindítását célzó beadványokra irányadó tételes jogi szabályok. Ezek kimondják, hogy a fél keresetében a döntésre irányuló határozott kérelmet köteles előterjeszteni [Pp. 121.§ (1) bekezdés c) pont], a fellebbezésben pedig meg kell jelölnie, hogy a támadott határozat megváltoztatását milyen és milyen okból kívánja [Pp. 235. § (1) bekezdés]. A Pp. 272. § (2) bekezdésének a felülvizsgálati kérelem tartalmi kellékeiről szóló rendelkezése pedig előírja, hogy abban „meg kell jelölni”, miszerint „a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja, továbbá elő kell adni”, hogy a jogerős „határozat megváltoztatását milyen okból kívánja”. A törvény idézett rendelkezéseinek célja és funkciója abban jelölhető meg, hogy a polgári per valamennyi szakaszában – az eljárás adott szakaszának sajátosságaihoz igazodó módon – biztosítsák a kérelmet előterjesztő fél számára a perbeli rendelkezési joga gyakorlásának lehetőségét, egyben határolják körül a bíróság mozgásterének és cselekvési lehetőségeinek ténybeli és jogi kereteit. Ebből okszerűen következik, hogy a jogorvoslati kérelem tartalmára vonatkozó szabályok azt határozzák meg, hogy a fél mit kérhet, a jogorvoslati bíróság pedig mit tehet a sérelmezett határozattal kapcsolatban.

A felülvizsgálati kérelemmel kapcsolatban, értelmezésre szoruló kérdésként merült fel, hogy milyen konkrét tartalmat kell tulajdonítani a Pp. 272. § (2) bekezdése azon két mondatrészének, amelyek szerint egyrészt „meg kell jelölni”, hogy „a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja” másrészt „elő kell adni”, hogy a jogerős „határozat megváltoztatását milyen okból kívánja”. Az első mondatrészéből az következne, hogy elvileg bármilyen tartalmú határozat meghozatalát kívánhatja, míg a második mondatrészéből az látszik megállapíthatónak, hogy ezt a jogalkotó a megváltoztató tartalmú határozatokra korlátozza.

Az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési szabályok alkalmazásával, a törvény idézett rendelkezésének egyszerű nyelvtani jelentése, valamint annak a jogorvoslati eljárásban betöltött funkciója és a polgári per alapelveihez való viszonya alapján olyan következtetés vonható le, miszerint elfogadható és alkalmas az érdemi elbírálásra az a felülvizsgálati kérelem is, amely kizárólag a jogerős határozat hatályon kívül helyezésére és az első-vagy másodfokú eljárás megismétlésére irányuló kérelmet tartalmaz. Megerősíti ezt az a körülmény is, hogy vannak esetek, amikor a felülvizsgálati eljárásban más tartalmú határozat hozatalára eleve nincs jogi lehetőség. Ez a helyzet például az ügy érdemi eldöntésére kihatott lényeges eljárásjogi szabálysértés esetén, valamint akkor, ha az eljárt bíróságok – eltérő anyagi jogi álláspontjuk folytán valamely kérdésben nem folytattak e bizonyítást és így a döntéshez

szükséges tények nem állapíthatók meg. Ennek következtében a Kúria döntésére irányuló határozott kérelem követelményének megfelel a felülvizsgálati kérelem, amennyiben a fél beadványából – a Pp. 3. § (2) bekezdésében írt tartalom szerinti elbírálás elvének megfelelő alkalmazásával – megállapítható, hogy a fél a jogerős határozat melyik részét vagy mely rendelkezését sérelmezi és helyette milyen döntés meghozatalát kívánja. Ezért ebben az esetben a döntésre irányuló határozott kérelem, mint kötelező tartalmi elem hiánya miatt a felülvizsgálati kérelem nem utasítható el.

Szükséges azonban annak kiemelése, hogy az előző bekezdésben vizsgált jogorvoslati kérelemnek értelemszerűen meg kell felelnie a Pp. 272. § (2) bekezdése által a felülvizsgálati kérelemmel szemben támasztott további követelményeknek is. Ezért az ilyen kérelem sem nélkülözheti a megsértett jogszabályhelynek a pontos és konkrét megjelölését, valamint annak kifejtését, hogy a fél milyen okból tartja a jogerős határozatot jogszabálysértőnek, és milyen keretben támadja azt.

6. A jogerős határozat több rendelkezése ellen irányuló, valamint a több jogszabálysértésre alapított felülvizsgálati támadásának a kérdései szoros összefüggésben állnak egyrészt egymással, másrészt a felülvizsgálati kérelem tartalmi kellékeinek a problematikájával. Ezért a jogerős határozat több rendelkezését támadó felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának a vizsgálata során figyelemmel kell lenni a jelen kollégiumi véleménynek a felülvizsgálati kérelem tartalmi elemeit vizsgáló 3. pontjában, valamint a több jogszabályhely megsértésére hivatkozó kérelemről szóló 4. pontjában kifejtettekre is.

A jogerős határozat több rendelkezése ellen irányuló felülvizsgálati támadás szintén csak a 3. pontban részletesen tárgyalt, a tartalmi elemek között fennálló szoros logikai és perjogi összefüggés-rendszerben értelmezhető. Ennek - a 3. pontban már kifejtett - lényege szerint a felülvizsgálati kérelem csak a kötelező tartalmi elemek megvalósulásán keresztül lehet alkalmas a perbeli funkciójának betöltésére. E tartalmi elemek ugyanis csak együttesen alkalmasak a felülvizsgálati eljárás megindítására, valamint ezen eljárás tartalmi és jogi kereteinek a per konkrétumaihoz igazodó meghatározására.

Ezért a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának elbírálása során kérelmenként külön-külön vizsgálja a Pp. 272. § (2) bekezdése által meghatározott tartalmi elemek fennállását. A jogerős határozat több rendelkezését érintő felülvizsgálati támadás esetén a felülvizsgálati kérelem csak abban a keretben minősíthető érdemi elbírálásra alkalmasnak, melyben az említett feltételek kérelmenként külön-külön fennállnak. Az esetleges hiányosság jogkövetkezménye pedig a felülvizsgálati kérelem fogyatékos részének hivatalból történő elutasítása.

7. A hiánypótlási kötelezettségnek a polgári per valamennyi szakaszára és valamennyi beadványára vonatkozó Pp. 95. § (2) bekezdése értelmében hiánypótlásnak akkor van helye, ha a beadvány nem felel meg a törvény előírásainak, vagy más okból kiegészítésre szorul. Ez az általános törvényi megfogalmazás utal arra, hogy a Pp. a perbeli beadványok különböző típusait ismeri és azokkal kapcsolatban általában különböző alaki és tartalmi követelményeket határoz meg. Ez megfelelően irányadó a jogorvoslati eljárásokat megindító beadványokra is, amelyekhez a jogalkotó a perbeli beadványok általános törvényi kellékei mellett, a per adott szakaszának sajátosságaihoz igazodó speciális tartalmi elemek és alaki kellékek fennállását is megkívánja.

A felülvizsgálati eljárásban folytatott hiánypótlás jogi szabályozása és bírói gyakorlata egyaránt abból a speciális elvi tételből indul ki, miszerint a Pp. 272. § (2) bekezdésében meghatározott tartalmi elemek nem csupán a felülvizsgálati kérelem törvényi kellékei, hanem azok egyben a jogintézmény fogalmi elemeinek is minősülnek. Az általános polgári perbeli beadványhoz képest ezek jelentik azt a többletet, amelyek az általános perbeli beadványt minőségileg megváltoztatják és a rendkívüli perorvoslati eljárás kezdeményezésére alkalmas felülvizsgálati kérelemmé emelik. E kötelező tartalmi (és egyben fogalmi) elemek bármelyikének a hiánya esetén jogilag releváns felülvizsgálati kérelemről nem beszélhetünk. Ennek következtében, amennyiben a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére nyitva álló 60 napos határidő úgy telt el, hogy a fél beadványából valamely törvényben meghatározott kötelező tartalmi elem hiányzik, jogi értelemben is létező, figyelembe vehető, joghatás kiváltására alkalmas felülvizsgálati kérelemről nem lehet szó, továbbá a 60 napos határidő lejártja miatt a továbbiakban már a hiány pótlására sincs jogi lehetőség. Ebből okszerűen az következik, hogy a fél beadványának a joghatályos felülvizsgálati kérelemmé minősüléshez legkésőbb az előterjesztésre nyitva álló 60 napos határidő lejártáig az összes törvényben meghatározott tartalmi kellékkal rendelkeznie kell. A 60 nap eltelte után a felülvizsgálati kérelem tartalmi kellékei nem pótolhatók sem a bíróság felhívására, sem az előterjesztő saját elhatározása alapján. A tartalmi hiányosság jogkövetkezménye pedig a felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasítása.

A felülvizsgálati eljárásban a hiánypótlás az alaki kellékek esetleges hiányára korlátozódik. Ide tartozik a felülvizsgálati eljárási illeték lerovása, a jogi képviselő meghatalmazásának csatolása, valamint a beadvány törvényben előírt példányszámának biztosítása. Sajátosan alakul azonban a hiánypótlás lehetősége a kötelező jogi képvisellel kapcsolatban. Amennyiben a felülvizsgálati kérelmet a fél jogi képviselő nélkül terjesztette elő és a pártfogó ügyvéd kirendelésére irányuló kérelmet sem tartalmaz, a beadványt határidőben előterjesztettnek kell tekinteni, de az a Pp. 73/B. § (2) bekezdése folytán hatálytalan. Ebben az esetben a Kúria megfelelő határidő tűzésével, a felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasításának terhe mellett, felhívja a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felet e hiányosság pótlására. A felülvizsgálati kérelem hatálytalanságára figyelemmel a Kúria a jogi képviselő meghatalmazásának megérkezéséig az ügyben egyéb intézkedést nem tehet, a határidő eredménytelen eltelte esetén pedig a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasítja. Hiánypótlásnak van helye akkor is, ha a csatolt meghatalmazás kifejezetten az eljárás felülvizsgálatot megelőző szakaszára, vagy csak valamely előre meghatározott eljárási cselekményre (pl. csak a felülvizsgálati kérelem benyújtására) szól. A meghatalmazásnak ugyanis a felülvizsgálati eljárás egészére kell vonatkoznia.

Budapest, 2016. február 15.

3. sz. melléklet

A KÚRIA ÁLTAL A 2016. ÉVBEN KÖZZÉTETT ELVI BÍRÓSÁGI HATÁROZATOK ÉS ELVI BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK

TARTALOM

1. A Büntető Kollégium által közzétett elvi határozatok és elvi döntések	2
Büntető elvi határozatok	2
Büntető elvi döntések	4
2. A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium által közzétett elvi határozatok és elvi döntések	9
Közigazgatási elvi határozatok:.....	9
Közigazgatási elvi döntések:.....	13
Munkaügyi elvi határozatok:.....	13
Munkaügyi elvi döntések:.....	18
3. A Polgári Kollégium által közzétett elvi határozatok és elvi döntések	19
Polgári elvi határozatok:	19
Polgári elvi döntések:	20
Gazdasági elvi határozatok:	21

1. A Büntető Kollégium által közzétett elvi határozatok és elvi döntések

A büntető elvi közzétételi tanács 2016-ban 9 db elvi bírósági határozatot és 9 db elvi bírósági döntést választott ki közzétételre.

Büntető elvi határozatok

EBH2016. B.1.

Ellenőrzés elmulasztásának vétségét valósítja meg az az előljáró (rendőr alezredes osztályvezető), aki a házi őrizet járőrök általi rendszeres ellenőrzésének folyamatos teljesítését, az alparancsnokok tevékenységének számonkérését, a házi őrizet ellenőrzésére vonatkozó dokumentumok megvizsgálását elmulasztja, melynek folytán a házi őrizetben fogvatartott őrzése 8 napon át elmarad, s ezt kihasználva a házi őrizetben levő személy megszökik. Ilyen esetben a mulasztó előljáró nem az eredmény közvetlen okozásáért, hanem annak meg nem akadályozásáért felel.

A katonai bűncselekmények ítélkezési gyakorlata szerint a szolgálatra jelentős hátrány bekövetkezik, ha az a cél, amelynek érdekében az adott szolgálati formát létrehozták, vagy a konkrét szolgálatot megszervezték, meghiúsult. Ennek minősül, ha a fogva tartott (őrizetben levő személy) megszökött [1978. évi IV. tv. 362. § (1) bek.; 2012. évi C. tv. 453. § (1) bek.]. (Kúria Bhar. I. 1.274/2014.)

EBH2016. B.4.

I. Nem megalapozatlan az az ítélet, amelynek tényállása nem rögzíti a vádlott bűnössége alapjául szolgáló olyan tényeket, amelyeket a vádirat sem tartalmazott, s amelyekre bizonyítási indítvány a vádhatóság részéről sem hangzott el [1998. évi XIX. tv. 352. § (2) bek.].

II. Harmadfokú eljárásban nincs helye a másodfokú ítéleti tényállás kiegészítésének, ha az a vád tárgyává tett tényállástól oly mértékben különböző tények megállapítását eredményezné, amelyek a tettazonosság keretében nem értékelhetők.

A felülbírálandó ítélet ilyen kiegészítése a törvényes vád hiányának bíróság általi pótlását jelentené, ami nem más, mint a törvény által tilalmazott vádon túlterjeszkedés, ezért kizárt, s arra még ügyészi indítványra sem kerülhet sor [1998. évi XIX. tv. 2. § (2) bek., (4) bek., 388. § (2) bek.]. (Kúria Bhar. III. 1.061/2015.)

EBH2016. B.6.

A büntetékiszabás során a pénzbüntetés és kiutasítás együttalkalmazási tilalmának megsértésével megvalósult anyagi jogszabálysértést annak figyelembevételével kell orvosolni, hogy az a büntetés nem mellőzhető, amelynek kiszabására a bíróság törvény szerint köteles.

Ezért a bűncselekményt haszonszerzés végett elkövető, határozott tartamú szabadságvesztésre ítélt és megfelelő jövedelemmel rendelkező terhelttel szemben kötelezően kiszabandó pénzbüntetés folytán a kiutasítás – miután az országban tartózkodás nemkívánatossága mérlegeléstől függ – nem rendelhető el [2012. évi C. tv. 33. § (3), (6) bek., 50. § (2) bek., 59. § (1) bek.]. (Kúria, Bfv. III. 892/2015.)

EBH2016. B.7.

I. Kényszerítés büntette más bűncselekménnyel alaki halmazatban nem állhat. Kizárólag a kerítés bűncselekménye valósul meg, ha a passzív alanynak a szexuális cselekményre megszerzése minősített fenyegetésnek nem értékelhető fenyegetéssel történik [2012. évi C. tv. 195. §, 200. § (1) bek., 459. § (1) bek. 7. pont; 1978. évi IV. tv. 138. §, 174. §, 207. § (1) bek.].

II. Amennyiben az elkövető kizárólag prostituálnak e tevékenységéből származó jövedelméből huzamosabban részesül, a kitarottsággal halmazatban a kerítés üzletszerűen elkövetett minősített esete a terhére akkor állapítható meg, ha – a prostituálton vagy prostituáltakon kívül – mástól származó rendszeres haszonra tesz szert annak ellenszolgáltatásaként, hogy a passzív alanyt másnak szexuális cselekmény végzésére megszerezte [2012. évi C. tv. 200. § (3) bek., 459. § (1) bek. 28. pont; 1978. évi IV. tv. 137. § 9. pont, 206. §, 207. § (2) bek.]. (Kúria, Bfv. III. 440/2015.)

EBH2016. B.10.

I. Abban az esetben, ha a büntetőügyben szolgáltatott hamis magánokiratra figyelemmel a bíróság ítéletében megállapította, hogy a terhelt a gyermektartásdíj-hátralékából 240 000 forintot megfizetett, a jogerős ítélet, mint teljes bizonyító erővel bíró közokirat alkalmas annak a ténynek a bizonyítására, hogy a terhelt tartozása – fizetési kötelezettsége – ezen összeg erejéig megszűnt.

II. A hamis magánokiratot szolgáltató terhelt cselekményével megvalósította az intellektuális közokirat-hamisítás büntettének és a hamis okirat szolgáltatásával büntetőügyben elkövetett hamis tanúzás büntettének tényállási elemeit is. E cselekmények alaki halmazata azonban látszólagos; a cselekmény a speciális törvényi tényállás, azaz a hamis tanúzás szerint minősül.

III. A hamis okirat szolgáltatásával elkövetett hamis tanúzás büntette miatt a Btk. 272. § (3) bekezdése szerint a büntetőügy terheltje nem büntethető; így nem büntethető az e cselekménnyel csak látszólagos alaki halmazatban álló intellektuális közokirat-hamisítás büntette miatt sem [2012. évi C. tv. 272. § (2) bek. c) pont, 342. § (1) bek. c) pont]. (Kúria Bfv. I. 1773/2015.)

EBH2016. B.11.

Az országgyűlési képviselő mentelmi joga több, egymást követő ciklusra történő megválasztása esetén folyamatosan fennáll, egészen a képviselő megbízatása megszűnéséig, tehát addig vele szemben nem folytatható büntetőeljárás, ezért az elévülés nyugszik [1978. évi IV. tv. 35. § (3) bek.; 1998. évi XIX. tv. 551. §, 552. §]. (Kúria Bfv. II. 698/2015.)

EBH2016. B.14.

Feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező (abszolút) eljárási szabálysértés és felülvizsgálati ok valósul meg, ha a büntetőügy elbírálásában, az ügydöntő határozat meghozatalában olyan bíró vesz részt, aki ugyanabban az ügyben nyomozási bíróként eljár.

Ha a büntetőügynek több terheltje van, a szabálysértés akkor is kihat valamennyi terheltre, s az egész ügy hatályon kívül helyezéséhez vezet, ha a perbíró nyomozási bíróként végzett eljárása a terhelték közül nem mindegyiket érintette. A törvényben előírt kizárási ok ugyanis nem valamely terhelt személyétől „tiltja el” a bírót, hanem a nyomozási bírói tevékenység ellátása után annak az ügynek a teljes további eljárásából zárja ki.

A kizárási ok előírása a konkrét ügyre vonatkozik, ezért az ilyen okból kizárt bíró ugyanannak a terheltnek másik (nyomozási bírói feladat ellátásával nem érintett) ügyében akadálytalanul eljárhat [1998. évi XIX. tv. 21. § (3) bek. a) pont, 373. § (1) bek. II. pont b) alpont, 416. § (1) bek. c) pont]. (Kúria Bfv. III. 93/2016.)

EBH2016. B.15.

A kábítószer fogyasztás szubszidiárius vétség. Ezért, ha a forgalomba hozattalal megvalósított kábítószer-kereskedelem kísérletének elkövetője egyúttal fogyaszt is kábítószer, terhére kizárólag a fogyasztást elnyelő kábítószer-kereskedelem büntetének kísérletét kell megállapítani [2012. évi C. tv. 6. § (1) bek., 176. §, 178. § (6) bek.]. (Kúria Bfv. II. 1.990/2015.)

EBH2016. B.16.

I. Az a katonai bíró, aki egyben a fiatalkorúak ügyeinek intézésére az Országos Bírósági Hivatal elnöke által kijelölt bíró, eljárhat a fiatalkorúak büntetőügyeiben akár az elsőfokú tanács elnökeként, akár a másodfokú tanács egyik tagjaként; utóbbi esetekben akkor, ha a tanács másik tagja ilyen kijelöléssel rendelkezik, e kijelölés nélkül is [1998. évi XIX. tv. 448. § (2) bek., 471. § (3) bek.].

II. Abban az esetben, ha a törvényszék katonai tanácsa olyan ügyben jár el, amely fiatalkorú vádlott ellen is folyik, akkor felel meg a katonai tanács összetétele a tanács elnökének a fiatalkorúak ügyeinek intézésre kijelölt volta mellett a fiatalkorúakra vonatkozó szabályoknak is, ha a katonai ülnökök egyike pedagógus [1998. évi XIX. tv. 373. § (1) bek. II. a) pontja, 448. § (2) és (3) bek., 471. § (3) bek., 472. § (1) bek.]. (Kúria Bfv. I. 491/2016.)

Büntető elvi döntések

EBD2016. B.2.

A hirtelen (vész)fékezés a normális közúti közlekedés része. A közforgalmú autóbussz vezetője, amennyiben olyan sebességgel közlekedett és olyan követési távolságot tartott, amely elégséges ahhoz, hogy az előtte haladó jármű váratlan hirtelen fékezése esetén meg tudjon állni, nem tartozik büntetőjogi felelősséggel az utastérben állva utazó és nem kapaszkodó utas testi sérüléssel járó balesetért, amely az autóbussz elkerülhetetlen hirtelen (vész)fékezése folytán következett be [2012. évi C. tv. 8. §, 235. §; 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet 26. § (4) bek., 27. § (1) bek.]. (Zalaegerszegi Törvényszék Bf. 365/2014.)

EBD2016. B.3.

Az adóbevétel különösen nagy vagy ezt meghaladó mértékben csökkentő adócsalás büntette miatt folyamatban levő ügyben a szökés, elrejtőzés veszélye, mint előzetes letartóztatást megalapozó ok megszűnése, de az eljárás meghiúsítása, megnehezítése veszélyének megállapíthatósága miatt az előzetes letartóztatás megszüntetésével egyidejűleg – az enyhébb kényszerintézkedés – a házi őrizet elrendelése elegendő lehet. A gyanúsított rendezett családi körülményei és három kiskorú gyermekének eltartási kötelezettsége az enyhébb kényszerintézkedés mellett szólnak, mert ez is megfelelően szolgálhatja az eljárás sikerének biztosítását. A terhelt mozgását nyomon követő technikai eszköz alkalmazásának elrendelése – a szökés, elrejtőzés veszélyének hiányában – általában nem indokolt [1998. évi XIX. tv. 60. § (2) bek., 129. § (2) bek. b) pont, c) pont, 138. § (4) bek.].(Győri Ítéltábla Bnyf. 8/2015.)

EBD2016. B.5.

I. Falfirka elhelyezésével elkövetett, szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó rongálás akkor tényállásszerű, ha az azzal érintett felület olyan végleges építmény része, amely állagsérelem nélkül nem távolítható el, ezért az emlékművön elhelyezett műanyag

védőföliára írás bűncselekményt nem valósít meg [2012. évi C. tv. 371. § (1) bek., (2) bek. *ba*) alpont, (7) bek.].

II. A büntetőügyben eljáró bíróság szabálysértést csak tárgyaláson (annak eredményéhez képest) bírálhat el, a tárgyalás előkészítésének szakában erre nincs törvényes lehetőség. Ilyenkor a bírósági iratok szabálysértési hatósághoz megküldésének van helye [1998. évi XIX. tv. 337. § (1) bek.; 2012. évi II. tv. 177. § (1) bek. *b*) pont]. (Fővárosi Törvényszék 23. Bf. V. 5250/2015.)

EBD2016. B.8.

A kerületi bíróság a 2013. szeptember 26. napján kihirdetett ítéletével a vádlott bűnösségét megállapította 1 rb., a Btk. 345. §-ába ütköző, aszerint minősülő hamis magánokirat felhasználása vétségében, ezért 1 év időtartamra próbára bocsátotta, míg 1 rb., a Btk. 380. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő jármű önkényes elvételének büntette miatt emelt vád alól felmentette, az 1 rb., a Btk. 345. §-ába ütköző, aszerint minősülő hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt vele szemben indult büntetőeljárást megszüntette.

A törvényszék a 2014. október 6. napján kihirdetett ítéletével az elsőfokú ítélet megváltoztatta, a terhelt bűnösnek mondta ki az 1978. évi IV. tv. 330. §-ában meghatározott hitelsértés vétségében is, a másik cselekményt pedig az 1978. évi IV. tv. 276. §-ában meghatározott magánokirat-hamisítás vétségének minősítette és a próbára bocsátás tartamát 2 évre felemelte.

Az indokolásban kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság tévesen alkalmazta az elbíráláskori Btk.-t az elkövetéskori helyett, továbbá tévedett, amikor a tényállás 2. pontjával kapcsolatban nem állapított meg bűnösséget. E körben rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság helytelenül jutott arra a következtetésre, hogy a vád tárgyává tett hitelsértés vétsége vonatkozásában nem hozott a vádlott büntetőjogi felelősségének megállapítására vonatkozó rendelkezést, ugyanis az elbíráláskor hatályos Btk. 405. § (1) bekezdése „Tartozás fedezetének elvonása” címen az adott bűncselekményt büntetni rendeli, az 1978. évi IV. tv. 330. §-ában meghatározott hitelsértés vétségével azonos büntetési tétellel egyezően.

Tekintettel arra, hogy a tényállás 2. pontjában az elsőfokú bíróság által megalapozottan megállapított tényállás alapján megállapítást nyert, hogy az U. L. H. Zrt. hitelező elől a vádlott a tényállásban írt magatartásával a hitel fedezetét elvonta, és ezzel a hitelezőnek a fedezetből való kielégítését megghiúsította, megvalósította az 1978. évi IV. tv. 330. §-ába ütköző, aszerint minősülő hitelsértés vétségét, amely bűncselekmény elkövetésében a másodfokú bíróság a Be. 330. § (1) bekezdése alapján - figyelemmel a Be. 2. § (4) bekezdésében foglalt rendelkezésre - a vádlott bűnösségét megállapította. (Fővárosi Törvényszék, 31. Bf. XIX. 14.227/2013.)

EBD2016. B.9.

Egy személygépkocsi rendszámtáblájának egy másik személygépkocsira való felszerelése, majd az azzal való közlekedés egy rendbeli egyedi azonosító jel meghamisítása bűncselekményét valósítja meg (2012. évi C. tv. 6. §, 347. §).

Helyesen állapította meg a járásbíróság, hogy a terhelt által megvalósított bűncselekmény csupán egy rendbeli. Irányadónak tekintette a fellebbviteli bíróság a 2008. évi 262. eseti döntésben (2008. évi 1754. számú elvi eseti döntésben) kifejtetteket a jelen ügyre is: „egyedi

azonosító jel meghamisításának büntette több tényállásszerű elkövetési magatartással is megvalósulhat. Az elkövetési magatartások halmozódása esetén a minősítés ugyanolyan elvek mentén oldható meg, amint az a közokirat-hamisítás körében kialakult. Az 1/2000. BJE határozat szerint: „a közokirat-hamisítás különböző elkövetési magatartásait megvalósító elkövető cselekményei, ha ugyanarra az okiratra, mint elkövetési tárgyra vonatkoznak, természetes egységet alkotnak”.

A főügyészség azon jogi álláspontját, hogy a rendszám-tábla átszerelésével két gépkocsi beazonosítása lehetetlenült el, a törvényszék nem osztotta. Nem a gépjárművek az egyedi azonosító jellel visszaélés bűncselekményének tárgyai, hanem maga az egyedi azonosító jel, jelesül a rendszám-tábla. Ebből pedig következik az 1/2000. BJE határozat alkalmazhatósága, azaz a rendszám egyik gépkocsiról való leszerelése, majd a másik gépkocsira történő átszerelése és aztán az azzal való közlekedés: mindez egyetlen elkövetési magatartásba illik, amely természetes egységet képez. (Tatabányai Törvényszék 2. Bf. 224/2015.)

EBD2016. B.12.

I. A vádlott azzal a magatartásával, hogy a külföldön bordélyházat üzemeltető személy részére Magyarországon üzletszerű kéjelgésre általa előzetesen rávett lányokat kiszállította, majd a prostitúciót közvetlenül biztosító bordélyház vezetőjének anyagi ellenszolgáltatásért átadta, tettesként és nem bűnsegédként valósította meg az üzletszerű kerítés büntettét [1978. évi IV. tv. 19-20. §, 207. § (1), (2) bek.].

II. Az üzletszerű elkövetés mellett nincs helye a folytatólagosság megállapításának amiatt, hogy a prostitúció folytatására rábírt lányokat időnként hazavitte Magyarországra, majd külföldre ismét visszazállította [1978. évi IV. tv. 12. § (2) bek., 137. § 9. pont]. (Székesfehérvári Törvényszék 1. Bf. 208/2014.)

EBD2016. B.13.

Amennyiben a külföldi bíróság részben felfüggesztett szabadságvesztést szabott ki, a bíróság ennek érvényét úgy ismeri el, mintha a végrehajtandó szabadságvesztésből a terheltet feltételes szabadságra bocsátották volna. Ebben az esetben, ha a feltételes szabadság Btk. 39. § (1) bekezdése alapján számított tartama meghaladja a külföldi ítéletben meghatározott felfüggesztéstartamot, a feltételes szabadság tartama a felfüggesztés tartamával egyezik meg [2012. évi C. tv. 38. § (2) bek., 39. § (1) bek.; 1996. évi XXXVIII. tv. 48. § (6) bek.]. (Debreceni Ítéltábla Beüf. II. 449/2015.)

EBD2016. B.17.

A járásbíróság a 2014. december 3. napján kelt ítéletében a vádlottat bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett költségvetési csalás büntetében [Btk. 396. § (1) és (3) bek. a) pont] és folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk. 345. §). Ezért őt a bíróság halmazati büntetésül 2 év szabadságvesztésre ítélte, melyet börtönben rendelt végrehajtani. A vádlottat 2 évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától.

Az ítéletet az ügyész tudomásul vette, ellene a vádlott és védője felmentés érdekében jelentettek be fellebbezést.

Az ügy másodfokra érkezését követően a törvényszék az ügyet tárgyalásra tűzte és 2015. május 15. napján az ügyben tárgyalást tartott. Ezen a tárgyaláson az eljárást felfüggesztette és alkotmánybírósági eljárást kezdeményezett a Kúria 3/2013. Közigazgatási és Munkaügyi Jogegységi Határozat alaptörvény-ellenességének megállapítása végett, ugyanis az elsőfokú

ítélet lényegében ezen alapult. Az elsőfokú ítéletet megalapozó igazságügyi könyvszakértői vélemény – fenti jogegységi határozat alapján – az önálló tevékenységből származó jövedelem adószabályai alapján állapított meg a vádlott terhére áfa, szja., EHO adónemekre összesen 29 556 000 forint adóhiányt.

A törvényszék indítványának eredményeképpen az Alkotmánybíróság 2016. február 2-i keltezéssel meghozta a III/1637/29/2015. számú határozatát, amellyel megállapította az 1995. évi CXVII. tv. szabályainak a 2011. évi CLVI. törvénnyel történő módosítását megelőző [az Szja. tv. 58. §-ának (8) bekezdése 2012. január 1-jén lépett hatályba] – az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem adózása szabályai egységes értelmezéséről szóló – 3/2013. Közigazgatási-Munkaügyi Jogegységi Határozat alaptörvény-ellenes, ezért a jogegységi határozatot 2014. január 24. napjára visszaható hatállyal megsemmisítette. Ezzel együtt az Alkotmánybíróság elrendelte ezen Közigazgatási-Munkaügyi Jogegységi Határozat alkalmazásával lefolytatott és jogerősen befejezett büntetőeljárások felülvizsgálatát.

A jogegységi határozat meghozatalát követően a törvényszék elrendelte az elsőfokú eljárásban beszerzett igazságügyi könyvszakértői vélemény kiegészítését. Ennek eredményeképpen az igazságügyi könyv-, adó- és járulékszakértői vélemény kiegészítést nyújtott be, melyet a törvényszék elfogadott. Annak a alapján a járásbíróság által megállapított tényállást módosította, az elsőfokú bíróság által megállapított 29 556 000 forint elkövetési értékhez mérten a vádlottat terhelő adóhiány összege 2 743 071 forint. Ez jelentősen csökkentette az elkövetett cselekmény tárgyi súlyát, ugyanakkor azonban továbbra sem lehetett figyelmen kívül hagyni azt a ténytet, hogy a vádlott büntetett előéletű, cselekményét 4 éven át nyúló időintervallumban, kitartó elkövetési szándékkal valósította meg, amelynek véghezvitelébe számos más magánszemélyt is bevont.

Mindezek alapján a vádlottal szemben 1 éves börtönbüntetést szabott ki, amelynek végrehajtását – figyelemmel a felmerült enyhítő körülményekre és a cselekmény tárgyi súlyára, valamint a jelentős időmúlásra – a Btk. 85. § (1) bekezdése alapján felfüggesztette. A próbaidő tartamát a Btk. 85. § (2) bekezdésében meghatározott keretek között 2 évben határozta meg.[2012. évi C. tv. 396. §; 1995. évi CXVII. tv. 58. § (1)-(8) bek.; 2/2016. (II. 8.) AB határozat].

(Zalaegerszegi Törvényszék Bf. 50/2016.)

EBD2016. B.18.

Az elítélt beadványt terjesztett elő az elsőfokú bíróságnál, amelyben összbüntetésbe foglalást kért akként, hogy az elsőfokú bíróság foglalja összbüntetésbe, „amit csak lehet”. Kérelmében tehát pontosan nem jelölte meg azokat az alapítéleteket, amelyek vonatkozásában az összbüntetésbe foglalást kérte, erre csak a fellebbezésében került sor. Az elsőfokú bíróság megkereste az elítéltet, hogy nyilatkozzon, hogy pontosan mely alapítéletek összbüntetésbe foglalását indítványozza. Az elítélt nem nyilatkozott, majd az elsőfokú bíróság megvizsgálta az elítélt valamennyi korábbi elítélését és az összbüntetésbe foglalásnak anyagi jogi szempontból megfelelő alapítéletek vonatkozásában – az álláspontja szerint az elítéltre nézve legkedvezőbb módon – összbüntetési ítéletet hozott.

Az elítélt azon tartalmú beadványa, amely szerint a bíróság foglalja összbüntetésbe az összes olyan ítéletét, amelyet csak lehet, a törvényszék álláspontja szerint nem tekinthető indítványnak. A beadványnak ugyanis nincs olyan konkrét, pontosan megjelölt tárgya, amely felől a bíróság döntést hozhatott volna, mindössze általánosságban kéri az ítéletei összbüntetésbe foglalását. A járásbíróság azzal pedig, hogy konkrét indítvány hiányában

vizsgálta meg az elítélt korábbi elítéléseit, majd határozott az ítélete rendelkező része szerint az összbüntetésbe foglalásról, az eljárás formáját tekintve hivatalból járt el annak ellenére, hogy az eljárás az elítélt beadványa alapján indult. Ekként pusztán az a körülmény, hogy az elítélt egy általánosságban megfogalmazott beadványt terjesztett elő, nem alapozta meg az elsőfokú bíróság számára az indítvány alapján történő eljárást. Azáltal, hogy az elsőfokú bíróság az általa összbüntetésbe foglalt alapítéletek vonatkozásában az összbüntetésbe foglalást megelőzően nem szerezte be az elítélt nyilatkozatát, az elítélt fentiekben írt jogát vonta el.

Ez olyan eljárási szabálysértés, amely a másodfokú eljárásban nem küszöbölhető ki, annak ellenére sem, hogy az elítélt a fellebbezésében már konkrétan megjelölte mely alapítéletek összbüntetésbe foglalását indítványozza. A fellebbezési eljárásban nincs helye összbüntetésbe foglalásnak, minthogy a Be. 574. § (1)-(2) bekezdésében foglalt eljárás megjelöli az összbüntetésbe foglalásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságokat, ezen túl pedig a fellebbezési eljárásban történő összbüntetésbe foglalás esetén a fellebbezési jogosultság Be. 555. § (2) bekezdés *i)* pontja szerint történő kizárásával a Be. 555. § (2) bekezdés *g)* pontjában foglalt rendelkezés szenvedne csorbát. A fent kifejtett indokokra tekintettel a törvényszék a Be. 375. § (1) bekezdése alapján - az elítélt fellebbezését alaposnak ítélve - a járásbíróság végzését hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. (Balassagyarmati Törvényszék 3. Beüf. 15/2016.)

2. A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium által közzétett elvi határozatok és elvi döntések

2016. évben a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium Közigazgatási Szakága 33 elvi határozatot és 4 elvi bírósági döntést tett közzé. A Munkaügyi Szakág részéről 30 elvi határozat és 3 elvi bírósági döntés került közzétételre.

Közigazgatási elvi határozatok:

EBH.2016. K.1.

Jogosulatlanul igénybe vett EMVA támogatás visszafizetéséhez kapcsolódó kamatszámítás esetén az Európai Unió jogában meghatározott kamatszámítási időszak alkalmazásának a vizsgálata szükséges [2007. évi XVII. tv. 69. § (5) bek.; 796/2004. EK.r.73. cikk (3) bek.].

EBH.2016. K.2.

Az átadás-átvételi dokumentáció alapján készült, a GYEMSZI által hitelesített és aláírt ingatlanlista alapot ad a tulajdonosi joggyakorlás ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzésére. A dokumentáció és a lista egyezőségének vizsgálata olyan bizonyítási eljárás, melynek lefolytatására az ingatlanügyi hatóság nem jogosult [2012. évi XXXVIII. tv. 15. §].

3/2016. számú közigazgatási elvi határozat

Az ágazati különadó tv. 7. § adóalap összeszámítás szabályának EU ellenessége okán követendő eljárás [2010. évi XCIV. tv. 7. §; 2003. évi XCII. tv. 124/B. §].

EBH.2016. K.4.

Közlekedési övezetbe sorolt, kedvezőtlen alakú, közforgalom számára megnyitott utakkal rendelkező, keskeny, részben partmenti részüvel rendelkező ingatlanok kisajátítása esetén a kártalanítás megállapításhoz az értékelés szempontjai [24/1976. tvr. 4. § (1) bek.; 1952. évi III. tv. 206. § (1) bek.]

EBH.2016. K.5.

Bizonyítás vagyonosodási vizsgálatban 2006. szeptember 15-e után megszerzett jövedelemre [2003. évi XCII.tv.108. §, 109. §; 1952.évi III. tv. 196.§]

EBH.2016. K.6.

Az önkormányzati rendelet módosító rendelkezése a módosított szabályozásba történt beépüléssel végrehajtottá vált. A szabályozási átmenetre vonatkozó rendelkezései azonban hatályban maradnak, amelyek ezért normakontroll tárgyát képezhetik a Kúria eljárásában. Amennyiben az ilyen rendelkezések visszamenőlegesen terhesebbé teszik az anyagi adójogi jogviszonyt, azok törvénysértését meg kell állapítani [1990. évi 6.§,7.§, 21.§, 22.§; 2010. évi CXL.tv.2.§ (2) bek., 15.§ (1) bek.]

EBH.2016. K.7.

Ügyintézéshez való jog alkalmazásának elvi szempontjai [1952. évi III. tv. 213. §, 221.§; 2004. évi CXL. tv.4.§ (1) bek., 3. §].

EBH.2016. K.8.

Olyan szabályozási területeken, ahol a védett érdek a szabályozás tárgya, a piaci verseny, különösen abban az esetben, ha a szabályozásnak uniós jogi vonatkozása is van, alapot adhat a versenytársi minőség a kereshetőségi jog elismerésére. Amennyiben a piaci verseny védelmét szolgáló szabályozásról van szó és a különös eljárási szabályozás nem alkalmaz a

Ket. ügyfélfogalmától eltérő szabályokat, akkor az az ügyféli minőséget is megalapozhatja [2004. évi CXL. tv. 15.§ (1) bek.; 1952. évi III.tv. 327.§ (1) bek.].

EBH.2016. K.9.

A Kúria előtt folyamatban lévő felülvizsgálati eljárás rendkívüli jogorvoslat, ezért abban a visszamenőlegesen hatályba léptetett, a jogorvoslati eljárás folyamatban léteéhez kötött, a felperesre nézve kedvezőbb szabályozás alkalmazandó jogszabály [23/2007.(IV.17.) FVM r. 20.§ (4) bek., 25.§,35.§ (10) bek.; 8/2014.(XI.9.) MvM r. 1.§ (3), (10) bek.].

EBH.2016. K.10.

A bíróságnak közigazgatási perben is kérelemhez kötötten kell eljárnia. A bíróság nem hagyhatja figyelmen kívül, hogy a felperes a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát milyen tények és bizonyítékok alapján kérte [1952. évi III.tv. 3.§, 213.§ (1) bek., 215.§, 275.§; 1993.évi XXIII.tv.5.§ (6) bek.].

EBH.2016. K.11.

Közigazgatási perekben a keresetindításra nyitva álló harminc napos határidőn belül a félnek konkrét jogszabálysértésre is utalnia kell. Nem elfogadható, ha a fél harminc napon túl határozza meg a kereset irányultságát [1952. évi III. tv.121.§ (1) bek., 130.§,330.§ (2) bek., 335/A. §].

EBH.2016. K.13.

A szociális szolgáltatással összefüggő normatív állami támogatás felhasználása akkor jogszerű, amennyiben a fenntartó a tényleges szolgáltatási kötelezettségének eleget tesz és a költségvetési források felhasználása a jogszerű adatszolgáltatásra tekintettel követhető és átlátható. [2012. évi CCIV. Tv. 2. Mell. ;1993. évi III. Tv. 20/C. §, 213/2009.(IX.29.) Korm. 9. § (1), 10. § (1) bek., 226/2006.(XI.20.) Korm. 13/D. §, 13/E. §, 13/F. §]

EBH.2016. K.14.

I. A rendőrség bármely tömegrendezvényen mérlegelheti az adott körülményeket az oszlatás elrendelése előtt, mivel a gyülekezési törvény alapján oszlatási kötelezettsége nem keletkezik.
II. Csapaterő alkalmazása esetén a rendőrnek egyéni intézkedésre nincs módja. [1989. évi III. Tv. 14. § (1) bek., 2. § (3) bek., 11. § (2) bek.; 1994.évi XXXIV. Tv. 15. § (2) bek., 16. § (1) bek.,58. § (1) bek., 60. § (1)bek.,92. §, 13. §, 2. § (1) bek., 29. § (1) bek., 33. § (1) bek. 15/1990. (V. 14.) BM. rendelet 15. §]

EBH.2016. K.15.

Összetett jogügylet esetén vizsgálni kell, hogy melyik gazdasági cselekmény a domináns elem, az határozza meg az adózás módját. Fordított áfa alkalmazásához valamennyi törvényi feltétel együttes megléte szükséges. [2007. évi CXXVII. Tv. 142. §, 2003. évi XCII. Tv. 1. §]

EBH.2016. K.17.

2014. február 28-át követően közzétett vételi ajánlat esetében a 2013. évi CXXII. törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. A mezőgazdasági igazgatási szerv eljárása az okiratoknak a hozzávaló megérkezését követő napon kezdődik. Eljárására az ezen a napon hatályos jogszabályok az irányadók. [2013. CXXII. évi tv. 21. § (1) bek., 30. § (3) bek., 13. § (3) bek., 70. § (3) bek.]

EBH.2016. K.18.

Az Alkotmánybíróság határozatának indokolása az alkotmányossági érvelés tekintetében kötelező. [2011. évi CLI. tv. 39. § (1) bek., 63. § (1), (2) bek.,]

EBH.2016. K.19.

A különadó törvény személyi hatálya az energiaellátók jövedelemadóját fizetőkre terjed ki, belföldi adóalanyok tekintetében területi megkötöttség nélkül. [2010. évi XCIV. Tv. 1. § , 3. § (1) bek., 2. § , 9. § (1) bek., 2008. évi LXVII. Tv. 10., 2008. évi XL. Tv. 3. §, 114. § (1) bek., 1952. évi III. Tv. 206. § (1) bek., 221. § (1) bek., 275. §]

EBH.2016. K.20.

Törvénytörő az a helyi építési szabályzat, amelynek elfogadását megelőzően a központi jogszabályokban előírt véleményeztetési eljárás lefolytatása elmaradt, vagy nem a jogszabályokban meghatározott rendben történt. [1997. évi LXXVIII. törvény 9. §; 253/1997. évi (XII.20.) Korm. rend. 3. melléklet]

EBH.2016. K.22.

Az idegen földterületre saját anyagból való önálló ingatlan ráépítése után a ráépítőnek visszerhes vagyonátruházási illetékfizetési kötelezettsége nem keletkezik. [1990. évi XCIII. Tv. 18. § (1) bek.]

EBH.2016. K.23.

A közterület-használati engedéllyel kapcsolatos jogvita önkormányzati hatósági ügy. A közterület-használati díj kivetésére csak tisztázott tényállás alapján kerülhet sor. [2004. évi CXL. Tv. 41. § (2) bek., 59/1995. (X.20.) Föv.Kgy.rendelet 15. § (4) bek., 47/2004. (VII.29.) Önkormányzati rendelet 5. § (3) bek.

EBH.2016. K.24.

Amennyiben a folyamatban lévő ügyekben való alkalmazhatóság tekintetében a jogszabályi rendelkezés a "bíróági felülvizsgálati ügyekben is" alkalmazni rendeli az új szabályt, azt a folyamatban lévő közigazgatási eljárásban is figyelembe kell venni. [61/2009. (V.14.) FVM. 5. § (6) bek., 81/F. §, 11/2014. (II.18.) VM rendelet 3. § 2004. évi CXL. Tv. 50. §]

EBH.2016. K.25.

A forgalmi érték meghatározása során értékelni kell az irodaingatlan bérlő általi használatát is. [1990. évi XCII. Tv. 68. §, 70. § , 102. § (1) bek.]

EBH.2016. K.26.

Az Art. 124/B. §-a szerinti önellenőrzési eljárás során ahhoz, hogy az adóhatóság érdemben tudja elbírálni a kérelmet, az adózónak kell megjelölnie, hogy álláspontja szerint mely jogszabály melyik konkrét uniós jogi normával nem áll összhangban. [2003. évi XCII. Tv. Art. 124/B. §, 138. § ,1952. évi III. Tv. 213. § (1) bek.]

EBH.2016. K.27.

A kisajátítás következménye az, ha a tervezett beruházás előreláthatóan olyan káros hatásokkal jár, hogy az ingatlanon levő ivadéknevelő halastó erre a funkciójára alkalmatlanná válik. Emiatt kártalanítást kell megállapítani. [2007. évi CXXIII. Tv. 19. § (1) bek., 20. § (c)]

EBH.2016. K.28.

Bírósági végrehajtó megkeresése folytán végrehajtási jog csak a per kimenetelétől függő hatállyal kerülhet bejegyzésre. [1997. évi CXLI. Tv. 16. §, 34. § (1) bek., 109/1999. (XII.29.) FVM. r. 29. §, 126. §]

EBH.2016. K.29.

A bejegyzési kérelmet benyújtó ügyvéd nem minősül az 1997. évi CXLI. tv. 26.§ (7) bekezdése szerinti jogosultnak. Amennyiben az ingatlan-nyilvántartási eljárásban a jogi képviselő kötelező, akkor annak ellátására nem csak az okiratot ellenjegyző ügyvéd jogosult. [1997. évi CXLI. Tv. 26. § (2) bek., 26. § (7) bek., 39. § (4) bek., 1998. XI. Tv. 27. § (4) bek.]

EBH.2016. K.30.

Elektronikusan benyújtott mezőgazdasági támogatási kérelem elbírálásakor a hatóság nem hagyhatja figyelmen kívül a mezőgazdasági termelő vétlenségét bizonyos adatok pontatlan megjelöléséért. [29/2012. (III.24.) VM rendelet 3. § (1) bek., 41/2012. (IV.27.) VM rendelet 4. § (1) bek. 1122/2009.EK. 73. Cikk. (1) bek.]

EBH.2016. K.31.

Az OECD Transzferár Irányelvekben foglaltak sem általánosíthatóak, mindig csak a konkrét tényállás függvényében alkalmazhatók. Az adóelőny érvényesíthetősége akkor kizárt, ha a jogügylet célja vagy kizárólagosan (csak) az adóelőny elérése, vagy ha az adóelőny elérése uralja a jogügyletet, a jogügylet döntően az előny elérését célozza. [1996. évi LXXXI. Tv. 8. §, 18. §, 31. §, 2000. évi C. Tv. 83. §, 2003. évi XCII. Tv. 1. §, 2. §]

EBH.2016. K.32.

A Kstv. 4. § (3) bekezdésében foglalt valószínűsítés értelmezése. Nem elegendő tanulmányterv szerinti több alternatívára hivatkozni, meg kell jelölni és valószínűsíteni, hogy más ingatlanon a beruházás kisebb érdeksérelemmel járna. [2007. évi CXXIII. tv. 4.§ (3) bek.]

EBH.2016. K.33.

Az adólevonási jog alapbizonylata a számla és nem az adózó adóbevallása. [2007. évi CXXVII. Tv. 119. §, 120. §, 127. §, 2003. évi XCII. Tv. 87. §, 26. §, 44. §, 47. §]

EBH.2016. K.34.

Telekadó alóli mentesség szempontja nem lehet az, hogy az adóalany az adott településen életvitelszerűen ott lakik-e. Telekadó konfiskáló jellegének eldöntése esetén tekintettel kell lenni a több évet átfogó adóztatási gyakorlatra, a tulajdon értékének változására, és egyéb körülményekre is. A Kúria által már megsemmisített, illetve törvényellenessé nyilvánított önkormányzati rendelet vonatkozásában ismételt eljárásban alkalmazási tilalom elrendelésére kerülhet sor bírói kezdeményezés esetén, a törvényellenesség megállapítására (megsemmisítésére) irányuló eljárás és az alkalmazási tilalom kimondására irányuló eljárás adott esetben elválhat. [1990. évi C. Tv. 6. §, 2011. évi CLXI. Tv. 56. § (5) bek.]

EBH.2016. K.35.

Az utólagos könyvelésbe vétel mellőzésére a Vámkódex 220. cikk (2) bekezdése értelmében csak 4 együttes jogszabályi feltétel teljesülése esetén van lehetőség. [2913/1992. EGK. 220. Cikk. (2) bek., 2454/1993. EGK. 199. Cikk.]

EBH.2016. K.36.

A vízgazdálkodásról szóló törvényben kapott felhatalmazás alapján az önkormányzat köteles rendeletet alkotni a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésének szabályairól, amennyiben az adott településen található szennyvízbekötéssel nem rendelkező ingatlanok. [1995. évi LVII. Tv. 4. § (2) bek., 44/C. § (1) bek., 44/C. § (2) bek., 44/F. § (1) bek., 45. § (6) bek., 2011. évi CLXI. Tv. 45. § (3) bek., 59. §]

Közigazgatási elvi döntések:

EBD.2016. K.12.

Nem állapítható meg jogosulatlan úthasználat a felperes terhére, ha kétséget kizárólag megállapítható, hogy a viszonylati jegy megváltására a felperes üzemeltetésében lévő gépjármű részére került sor [1988. évi I. tv.21.§ (1) bek. h) pont; 2013. évi LXVII. tv. 14.§ a) pont].

EBD.2016. K.16.

Föld tulajdonjogának átruházásával kapcsolatos agrárkamrai állásfoglalásban a döntés indokait részletesen meg kell határozni.[2013. évi CXXII. tv. 18. § (2) bek., (4) bek., 2004. évi CXL. tv. 72. §]

EBD.2016. K.21.

A földbizottság a szerződés jóváhagyási eljárásban hozott állásfoglalása tekintetében kereshetőségi joggal nem rendelkezik. [2013. évi CXXII. tv. 22. § (1) bek., 1952. évi III. tv. 327. § (1) bek.]

EBD.2016. K.37.

A jogszabályban és a felhívásban előírt tartalmú nyilatkozatok nem pótolhatók a referenciaigazolás és az éves beszámoló adataival, a referenciaigazolás ennek helyettesítésére nem szolgálhat. [2011. évi CVIII. törvény (Kbt.) 74. § (1) bek., e) pont, 310/2011. (XII.23.) Korm. r. 14. § (1)]

Munkaügyi elvi határozatok:

EBH.2016. M.1.

A közfoglalkoztatási jogviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeként megítélt elmaradt jövedelem számításakor is figyelemmel kel lenni a 2012. évi I. tv. (Mt.) 82. § (2) bekezdésben foglalt 12 havi távolléti díjnak megfelelő felső összeghatárra [2012. évi I. tv. 82. § (2) bek.; 2011.évi CVI. tv. 2. § (1), (5) bek.].

EBH.2016. M.2.

A kifogástalan életvitel ellenőrzésének eredményét tartalmazó indokolt határozat ellen nincs helye önálló jogorvoslatnak. Amennyiben a határozat alapján az állományilletékes parancsnok

dönt arról, hogy a hivatásos állomány tagjának életvitele kifogásolható, az erre alapított felmentés indokának valóságát és okszerűségét az ellenőrzés eredményét tartalmazó határozat alapján szükséges vizsgálni [1996. évi XLIII. törvény 37/B. §, 56. § (2) bekezdés b a) alpont, 56. § (8) bekezdés].

EBH.2016. M.3.

A büntetőeljárás törvény alapján kiadott parancsnoki jellemzés hatályon kívül helyezését a hivatalos állomány tagja a Hszt. alapján nem kérheti. E körben az igényérvényesítési jog hiánya azonban nem zárja őt el attól a lehetőségtől, hogy amennyiben a parancsnoki jellemzéssel kapcsolatban annak valótlan vagy személyiségi jogot sértő megállapítása miatt nem vagyoni kárt szenvedett, a kártérítési igényét a jogszabály szerinti alperessel szemben érvényesítse [1996. évi XLIII. törvény 194. § (1) bekezdés, 23/1997.(III.19.) BM rendelet 42. § (1) bekezdés, Pp. 64. (2) bekezdés].

EBH.2016. M.4.

A felmondást hónapokkal megelőző tájékoztatás, ami a jogviszonyt érintő változtatások lehetőségére vonatkozott, a várandó nő munkaviszonyának megszüntetésére irányuló kifejezett szándékként nem értékelhető [2012. évi I.tv.18. § (2) bek., 65.§ (3), (5) bek.].

EBH.2016. M.5.

A nem megfelelő munkavégzés felmentési okra alapított felmentés tekintetében is vizsgálni szükséges, hogy fennáll-e a különösen indokolt eset, amennyiben a közalkalmazott felmentési korlátozás alatt áll [1992. évi XXXIII. tv. 30. § (1) bekezdés c) pont, 32. § (1) bekezdés].

EBH.2016. M.6.

A rehabilitációs járadékra való igény személyes jog, a jogerősen meg nem ítélt járadék az igénylő halála után személyes jog hiányában más által nem igényelhető [2007. évi LXXXIV. tv. - Rjtv. - 3.§ (1) bek.].

EBH.2016. M.8.

A közalkalmazottat a besorolása alapján megillető garantált illetményénél magasabb összegű illetmény megállapításának törvényi lehetőségéből nem következik, hogy a közalkalmazottnak joga van a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész változatlan összegéhez, továbbá az sem, hogy kollektív szerződés ezen illetményrész kötelező emelését jogszerűen előírhatja [1992. évi XXXIII. törvény 2. § (2) bekezdés, 13. §, 66. § (7)-(8) bekezdés].

EBH.2016. M.9.

Munkabaleset esetén a munkáltatónak kell bizonyítani, hogy a kár az ellenőrzési körén kívül eső körülmény miatt következett be, amellyel nem kellett számolnia, és nem volt elvárható a káresemény elkerülése vagy elhárítása, illetve hogy a baleset oka kizárólag a munkavállaló magatartásában keresendő. Önmagában tehát a munkáltató telephelyén kívül végzett munka, vagy szolgáltatás ellátása nem eredményezi a kár ellenőrzési körén kívüli bekövetkeztét [2012. I. Tv. 166. §, 2012. I. Tv. 167. §, 1993. XCIII. Tv. 2. § (2), 1993. XCIII. Tv. 54. § (1)].

EBH.2016. M.10.

A munkamódszer, a munkaeszköz, anyag, munkavállalói létszám és szakismeret megfelelőségének biztosítása a munkáltató kötelezettsége, tehát arra befolyása van. Mindezek feltárása szükséges lehet az ellenőrzési kör megállapításához. [2012. évi I. Tv. 166. § (1), 2012.évi I. Tv. 166. § (2)]

EBH.2016. M.11.

A jubileumi jutalomra való jogosultság szempontjából rögzített időnek nem minősülhet a középiskolai katonai kollégiumnál növendéki jogviszonyban töltött idő beszámításával a régi Hjt. 214. §-a alapján rögzített idő [2012. évi CCV. tv. 92. § (2) bekezdés b) pont]

EBH.2016. M.12.

A munkáltató belső szabályzata nem korlátozhatja a munkáltató munkahelyi balesetből származó kártérítés megfizetésére irányuló kötelezettséget. [1992. évi XXII. Tv. 174. §, 176. §, 177. §]

EBH.2016. M.12.

A munkáltató belső szabályzata nem korlátozhatja a munkáltató munkahelyi balesetből származó kártérítés megfizetésére irányuló kötelezettséget. [1992. évi XXII. Tv. 174. §, 176. §, 177. §]

EBH.2016. M.13.

A munkaidő-nyilvántartás megfelel a naprakészség elvének, amennyiben a munkáltató erre nézve a munkavállalót kioktatja, ellenőrzi és gondoskodik arról, hogy a nyilvántartással összefüggő hiányosságot még aznap, előre szabályozott eljárási rendnek megfelelően pótolja [2012. évi I. törvény 134. § (1)-(2) bekezdés]

EBH.2016. M.14.

Az állami ösztöndíjas doktoranduszi (felsőoktatási nappali tagozatos) hallgatói jogviszonya 1997. december 31-ig szolgálati időnek minősül. [1997. évi LXXXI. Tv. 37. § (4) bek., 41. § (1) bek., 1993. évi LXXX. Tv. 27. § (1) bek.; 89/1990.(V.1.) MT. 132. § (1) bek., 132. § (2) bek., 132. § (4) bek.]

EBH.2016. M.15.

Valamennyi megválasztott munkavédelmi képviselőt megilleti a munkajogi védelem. [1992. évi XXII. törvény 279. §, 273. §]

EBH.2016. M.16.

1. A felmondás jogellenességére alapított munkaügyi perben – a kereseti kérelem keretei között – az egyenlő bánásmód megsértésére alapított igényt megelőzően szükséges az indokolás jogszerűségének (világosság, valóság, okszerűség) vizsgálata.
2. A munkáltatóval fennálló munkaviszony hossza nem tekinthető olyan tulajdonságnak, amely a jogsérelmet szenvedett mindennapi életét alapjaiban meghatározza.
3. A munkavállaló sérelmezheti az átszervezés során kiválasztott új vezetőhöz képest az életkorán alapuló megkülönböztetést. A munkáltató az összehasonlítható helyzet hiányának bizonyításával mentheti ki magát sikerrel [2003. évi CXXV. törvény 8. § t) pontja, 19. § (1) és (2) bekezdés, 22. § (1) bekezdés]

EBH.2016. M.19.

Ha a pedagógus munkakörű felperesek besorolása a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény kötelezően alkalmazandó rendelkezései alapján történt, a felperesek jogszerű besorolása nem változtatható meg azon a jogalapon, hogy az irányadó jogszabály végrehajtása az ország egyéb tankerületeiben eltérő értelmezés szerint történt. Kizárólag jogszabály értelmezési bizonytalanságon, tévedésen alapuló különbségtétel az egyenlő bánásmód

követelménye megsértésének megállapítására nem ad alapot [2011. évi CXC. törvény 64. § (2)-(4) bekezdés, 66. § (1) bekezdés, 3. számú melléklet, 2003. évi CXXV. törvény 8. §]

EBH.2016. M.20.

Amennyiben a kötelezettségszegő magatartás miatt a munkáltató bizalma alappal rendül meg a munkavállalóban, a munkaviszony fenntartása a bizalomvesztés bekövetkeztekor válik lehetetlenné. A felmondás közléséig eltelt több hónapos késedelmet nem indokolhatják a munkáltatónak a folyamatos működés biztosítása céljából a munkavállaló pótlása érdekében tett intézkedései. A munkavállaló munkaviszonnyal kapcsolatos magatartására alapított felmondás okszerűsége körében a munkáltató munkaszervezési intézkedései nem értékelhetők. [2012. évi I. Tv. 64. § (2) bek., 66. § (2) bek.]

EBH.2016. M.21.

Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése nem lehetséges, ha annak megállapítását kérik, hogy az irányadó magyar jog nem felel meg a közösségi jog által védett alapelveknek. [1952. évi III. tv. 155/A. §]

EBH.2016. M.22.

A közigazgatási szerv a bíróság által lényeges eljárási szabálysértés miatt elrendelt új eljárásban eljárásjogi szabály változása esetén is köteles kiküszöbölni a jogszabálysértést. Az anyagi jogszabály által biztosított jogosultság a jogosultsági feltételek vizsgálatára vonatkozó eljárási szabályok módosítása révén alkotmányosan nem vonható el. A közigazgatási szerv az igény ismételt elbírálására, a jogosultsági feltételek fennállásának vizsgálatára a bíróság által megjelölt körben a korábban elkövetett jogszabálysértések felszámolásával köteles. [1952. évi III. tv. 339. § (1) bek., 83/1987. (XII.27.) MT rendelet 1. § (1) és (3) bek.]

EBH.2016. M.23.

A semmisség megállapításához külön eljárásra nincs szükség. Ezért ha a munkáltató a határozott időre kötött munkaszerződés jó erkölcsbe ütközését állítva azt a határozatlan időre szóló jogviszony indokával számolja fel és alkalmazza annak jogkövetkezményeit, a jogviszony jogellenes megszüntetésének kimondása iránt indított perben bizonyíthatja azon körülményeket, amelyet a semmisség megállapítására indították. [2012. évi I. Tv. 27. §, 66. §, 1959. évi IV. Tv. 200. § (2) bek., 234. § (1) bek.]

EBH.2016. M.24.

A kormányzati szolgálati jogviszonyt felmentéssel meg kell szüntetni, ha a kormánytisztviselő vezetőjének bizalmát elveszti, azaz nem a vezetői iránti szakmai lojalitással látja el feladatait. A vezetője bizalmát elvesztette felmentési indok a kormánytisztviselő magatartásában vagy munkájában megnyilvánuló és bizonyítható objektív tényen alapulhat. A munkáltatónak a felmentés indokának valósága mellett annak okszerűségét is bizonyítania kell. Nem okszerű a bizalomvesztésre alapított felmentés, ha arra a bizonyított és megismert magatartás tanúsítását követően hónapokkal később kerül sor [2011. évi CXCIX. törvény 63. § (3) bekezdés, 66. § (1)-(2) bekezdés 76. § (2) bekezdés].

EBH.2016. M.25.

Amennyiben a közalkalmazott garantált illetményének mértéke jogszabály alapján emelkedik, és a felek között nem jött létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az összilletmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést – írásban nem intézkedik – a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, azaz annak összegét változatlanul tartja, a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelése fedezetét a változatlan összegű

összilletmény nem biztosítja. Ilyen tényállás mellett nem hivatkozhat a munkáltató arra, hogy a garantált illetmény emelését megfizette a közalkalmazott részére [1992. évi XXXIII. törvény 66. § (9) bekezdés, 2012. évi I. törvény 46. § (1) bekezdés b) pont, (4) bekezdés].

EBH.2016. M.26.

Egyidejűleg fennálló több biztosítási jogviszony esetén a rendszeres szociális járadék iránti igény nem bírálható el az egyik jogviszony alapján [387/2007.(XII.23.) Korm.rendelet 2. §, 10. §]

EBH.2016. M.27.

A munkavállaló korábbi, írásbeli figyelmeztetéssel szankcionált valamely magatartása önállóan nem képezheti később felmondás indokát, de egy hasonló magatartás miatt történő munkaviszony megszüntetés (felmondás) megalapozottságát alátámaszthatja. [2012. évi I. tv. 64. §, 66. §]

EBH.2016. M.28.

Belső utasítás vagy szabályzat hiánya nem mentesíti a munkavállalót az általános magatartási normák, elvárások, és a munkáltatónál érvényesülő gyakorlat betartása alól. [2012. évi I. tv. 78. § (1) bekezdés]

EBH.2016. M.29.

A munkáltató a nyugdíjasnak nem minősülő munkavállaló munkaviszonyát az öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőző 5 éven belül akkor szüntetheti meg a munkáltató működésével összefüggő okból (átszervezés), ha nincs a munkáltatónál a felmondáskor érvényes munkaszerződésben meghatározott munkahelyen a munkavállaló által betöltött munkakörhöz szükséges képességnek, végzettségnek, gyakorlatnak megfelelő betöltetlen munkakör. Önmagában a felmondásnak a felajánlható munkakör hiányára tett megállapítása az Mt. 66. § (5) bekezdésének külön megjelölése nélkül sem értelmezhető kiterjesztő módon, ilyenkor is kizárólag a munkaszerződésben megjelölt munkahely az irányadó. [2012. évi I. tv. 66. § (5) bekezdés]

EBH.2016. M.30.

A kötetlen munkarend megállapítására a munkakör sajátos jellegére, a munkavégzés önálló megszervezésére tekintettel kerülhet sor. Ez azt feltételezi, hogy a munkavállaló olyan jellegű tevékenységet végez, amely a többi munkavállaló munkavégzésétől függetlenül ellátható, és ezt az időtartamot a munkáltatói igénytől, illetve az Mt. korlátozást tartalmazó szabályaitól függetlenül maga a munkavállaló oszthatja be [2012. évi I. törvény 96. § (2)-(3) bekezdések].

EBH.2016. M.31.

Abból, hogy a munkáltató a kormánytisztviselő kötelezettségzegését méltatlanság megállapítására alapot adó magatartás tanúsításaként is értékelheti, nem következik, hogy jogkövetkezményként kizárólag méltatlanná vált jogcímen felmentési kötelezettség áll fenn. Ha a kormánytisztviselő e magatartásával a munkaköri kötelezettségét vétkeesen megszegi, a munkáltató jogszerűen úgy is dönthet, hogy a kormányzati szolgálati viszonyból származó kötelezettségek vétkes megszegése miatt fegyelmi eljárást rendel el [2011. évi CXCIX. törvény 63. § (2) bekezdés a) pontja, 64. §, 76. § (1) bekezdés, 155-156. §].

EBH.2016. M.32.

A bíróság jogszerűen mellőzi a szakértői bizonyítás elrendelését, amennyiben a felperes jogszabályban jogosultsági feltételként előírt biztosított idővel nem rendelkezik és így a jogvita bizonyítás nélkül is eldönthető. [2011. évi CXCI. tv. 2. §]

EBH.2016. M.33.

Az egyéni vállalkozói lét a nyilvántartásba vételtől, az abból való törlésig tart az egyéni vállalkozót ez idő alatt mindvégig kereső tevékenységet folytatónak kell tekinteni. [2009. évi CXV. tv. 7. §, 19. §, 1997. évi LXXX. tv. - Tbj.- 4. §]

Munkaügyi elvi döntések:

EBD.2016. M.7.

A vezetője bizalmát elvesztette felmentési ok alkalmazása jogellenes, amennyiben a munkáltató fegyelmi eljárás megindítására alapot adó – a Kttv. 76.§ (2) bekezdés körébe nem sorolható – kötelezettségszegéssel indokolja a kormánytisztviselő felmentését [2011. évi CXCI. tv. 66. § (2) bekezdés, 76. § (1)-(2) bekezdés].

EBD.2016. M.17.

Címzetes igazgatói pótléokra az a közalkalmazott jogosult, akinek a közalkalmazotti jogviszonya fennáll, és legalább 10 éves intézményvezetői megbízása 2013. szeptember 1-jét követően szűnt meg [326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet 16. § (1) bekezdés]

EBD.2016. M.18.

Az ideiglenes intézkedés iránti kérelem megalapozott, ha fennáll a különös méltányolást érdemlő jogvédelmi érdek és a fél az annak alapjául szolgáló tényeket valószínűsíti [Pp. 156. § (1) bekezdés, 349. § (1) bekezdés]

3. A Polgári Kollégium által közzétett elvi határozatok és elvi döntések

A Kúriai Döntések (Bírósági Határozatok) 2016. évi számaiban összesen 14 elvi határozatot és elvi döntést jelentetett meg a Polgári Kollégium. Ebből 6 polgári elvi határozat, 3 polgári elvi döntés, 5 gazdasági elvi határozat volt.

Polgári elvi határozatok:

EBH 2016.P.1.

A telekalakítási engedély és a megosztási vázrajz szükséges, de nem elégséges feltétele a közös tulajdonú ingatlan természetbeni megosztásának; a megosztás feltételeit a polgári anyagi jog szempontjai szerint is vizsgálni kell. Az újonnan létrejövő ingatlanok megfelelő megközelíthetősége feltétele a természetbeni megosztásnak, a bíróság ítélete nem hozhat létre a jogszabályokkal ellentétes helyzetet [1959. évi IV. tv. (Ptk.) 148. § (1) bek., 167. §].

EBH 2016.P.3.

A gazdasági társaságoktól elvárható, hogy olyan munkarendet, munkaszervezetet működtessenek, amely lehetővé teszi a társaság székhelyére érkező, az üzleti életben szokásos postai küldemények lehető legrövidebb időn belül történő átvételét [1959. IV. tv. (Ptk.) 4. § (1) bek., 2006. évi V. tv. 7. § (1) bek.].

EBH 2016.P.4.

Oszthatatlan szolgáltatás esetében teljesítési késedelem csak a teljesítési határidő (a véghatáridő) túllépésével következhet be. Kötbért azonban a felek a Ptk. 246. § (1) bekezdése értelmében nem csak a teljesítési késedelem, hanem bármely más szerződésszegés esetére is kiköthetnek. Nem volt ezért törvényes akadálya annak, hogy a vállalkozási szerződésben a felek az ütemterv szerinti részhatáridő megtartását kötbérrel biztosítsák [1959. évi IV. tv. 200. §, 246. § (1) bek.].

EBH 2016.P.7.

Ha az arra hatáskörrel rendelkező fórum nem állapította meg közbeszerzési eljárásban a jogsértés tényét, a polgári perben a közbeszerzési eljárási szabályok megsértésének jogkövetkezményei levonására nincs lehetőség [1995. évi XL. tv. 76. §, 1959. évi IV. tv. (Ptk.) 200. § (2) bek.].

EBH 2016.P.8.

A Kúria előtti bíróság kijelölése iránti eljárásban az 1896/2006/EK rendelet 20. cikkének megfelelő analógia útján nem szükséges felülvizsgálni a kibocsátott európai fizetési meghagyást, azaz a joghatóság kérdéseire az ellentmondás előterjesztését követően a közjegyző előtti eljárásban már nem lehet visszatérni. Ugyanakkor a 44/2001/EK rendelet és az 1896/2006/EK rendelet a nemzeti jog olyan értelmezését teszik szükségessé, hogy a peres eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság a nemzeti jog alapján kijelölhető legyen. Az, hogy valamely kapcsolódó tényező hiányában is van-e a magyar bíróságnak joghatósága, a kijelölt bíróság által lefolytatandó érdemi (peres) eljárásra tartozó kérdés [1952. évi III. tv. (Pp.) 45. §].

EBH 2016.P.9.

I. Az alkotmányjogi panasz alapján a bírósági határozat Alkotmánybíróság általi megsemmisítését követően újból lefolytatandó bírósági eljárásban az ügyben felmerült alkotmányjogi kérdésben az Alkotmánybíróság határozatában foglalt jogértelmezési szempontok figyelembevételével kell a perbe vitt anyagi jogvitát elbírálni.

II. Azt, hogy az érintett személy képmása, ennek hozzájárulás nélkül történő nyilvánosságra hozatala, a jelenkor történéseinek bemutatása, illetve a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatás körébe tartozik-e, az ügy összes körülményei alapján esetenként kell megítélni [1959. évi IV. tv. (Ptk.) 80. §, 2011. évi CLI. tv. 43. § (1) bek.].

Polgári elvi döntések:

EBD 2016.P.2.

I. A pénzügyi intézmény az autókereskedő vállalkozással kötött megbízási szerződésben érvényesen létesíthet ügyleti képviseleti jogot arra vonatkozóan, hogy az autókereskedő a gépkocsi értékesítések az adásvételi szerződés megkötésével egy időben a vevővel a pénzügyi intézmény nevében kölcsönszerződést is kössön.

II. Az autókereskedés a munkavállalót hatalmazhatja fel az ügylettel kapcsolatos jognyilatkozatok megtételére, és miután az ilyen kölcsönszerződést külön jogszabály írásbeli alakhoz köti, az e szerződés megkötésére vonatkozó meghatalmazást is írásba kell foglalni. Az ügyleti képviselő alkalmazottjának szóló írásbeli felhatalmazást tartalmazhatja az érintett munkavállaló munkaköri leírása.

Ha a munkavállaló a munkáltatójától a kölcsönszerződés megkötésére írásbeli felhatalmazással nem rendelkezett, ez esetben érvényes képviseleti jog nélkül tett jognyilatkozatot, így álképviselőnek minősül. Álképviselő esetén a képviselt személy utólag is jóváhagyhatja az álképviselő eljárását, és ez esetben úgy kell tekinteni, mintha az álképviselő szabályszerű meghatalmazással járt volna el.

III. Az írásbeliséghez kötött és képviselő közreműködésével létrejött kölcsönszerződés a képviselő útján eljáró szerződő fél aláírása szempontjából alakilag érvényes, ha a szerződést tartalmazó okiratból kitűnik, hogy a megállapodást ténylegesen aláíró természetes személy nem a saját nevében, hanem az okiratban megjelölt szerződő fél nevében és képviseletében jár el. Nem szükséges, hogy a képviseleti jogosultság keletkezésének láncolata magából a képviselő által kötött szerződést tartalmazó okiratból kitűnjön [Ptk. 217. § (1) bek., 219. § (1) bek., 221. § (1) bek., 223. § (1) bek.].

EBD 2016.P.5.

Ha az érvénytelen szerződés alapján nyújtott szolgáltatás használatban (tartós bérlet) áll, az eredeti állapot természetbeli helyreállítására nincs lehetőség, mivel a használatot meg nem történtté tenni nem lehet. Ilyen esetben a bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményeként az ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás ellenértékének megtérítését rendeli el [1959. évi IV. tv. (Ptk.) 237. § (1), (2) bek.].

EBD 2016.P.6.

I. A kezes a jogosulttal szemben azokra a kifogásokra is hivatkozhat, amelyek a kötelezettet illették meg a jogosulttal szemben. A kezes - mint a szerződést kötő feleken kívüli harmadik személy - tévedés miatt érvénytelenségi kifogással élhet akkor is, ha a kötelezett erre nem hivatkozott. Ha azonban a kezes, mint harmadik személy kéri az érvénytelenségi jogkövetkezmények levonását, arra csak annyiban és olyan mértékben kerülhet sor, amennyiben ezt a kezes jogi érdeke ténylegesen indokolja.

II. A megtámadási ok ismeretében az írásbeli tartozás elismerés a szerződés megerősítésének minősül, amelynél fogva a megtámadás joga megszűnik [1959. évi IV. tv. (Ptk.) 272. §, 273. § (1) bek., 210. § (1) bek., 236. § (4) bek.].

Gazdasági elvi határozatok:

EBH 2016.G.1.

Fogyasztói szerződésben alkalmazott választottbírói kikötés tisztességtelenségét közérdekű perben is lehet vizsgálni [1959. évi IV. tv. (Ptk.) 209/A. § (2) bek., 209/B. §; 1979. évi 2. tvr. (Ptk.) 5. § a) pont; 3/2013. PJE; 93/13/EGK irányelv 6. cikk (1) bek., 7. cikk (1), (2) bek.].

EBH 2016.G.2.

A Cstv. 27. § (3) bekezdésén alapuló fizetési felszólítás olyan anyagi jogi, címzett, egyoldalú nyilatkozat, amelynek hatályosulásához a Ptk.-ban foglalt szabályoktól eltérően, a Cstv. speciális szabályozása nem csak annak az adóshoz mint címzetthez postai úton történő megérkezését, de a kézhezvételén alapulóan arról az adós tényleges tudomásszerzését is megköveteli [1991. évi XLIX. tv. (Cstv.) 27. § (2)-(3) bek., 1959. évi IV. tv. (Ptk.) 214. § (1) bek.].

EBH 2016.G.3.

I. Az elsőfokú bíróság – a felszámoló felmentésének körében – a Cstv. 6. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 3. § (5) bekezdése szerint a rendelkezésre álló valamennyi tényértékeli, és az esetleg még nem jogerősen megállapított jogsértésekre tekintettel is határozhat – a hitelezők érdekében – a felszámoló felmentéséről. A bíróságnak – a Cstv. 27/A. § (7) bekezdése szerint – kifogás nélkül is joga van a felszámoló magatartását értékelni, és ha súlyos vagy ismétlődő jogszabálysértést állapít meg, a felszámolót felmenteni.

II. A jogszabálysértést megállapító végzés ellen benyújtott fellebbezésében a felszámoló kérheti annak a megállapítását, hogy a tevékenysége nem volt jogszabálysértő. A korábban eljáró, felmentett felszámolónak a tisztségébe való „visszahelyezésére”, a felmentés „mellőzésére” nincs jogi lehetőség akkor sem, ha a jogorvoslati bíróság a korábbi felszámolót felmentő végzést megváltoztatja és megállapítja, hogy a felszámoló felmentésének az indoka nem állt fenn [1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 27/A. § (7) bek., Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bek., I. cikk (3) bek., 28. cikk.].

EBH 2016.G.4.

I. A jövőbeni követeléseket elzálogosító megállapodás (zálogszerződés) önmagában nem hoz létre zálogjogot, mert hiányzik a zálogtárgy, amelyen a zálogjog létrejöhetne.

II. A felszámolás kezdő időpontja előtt megkötött, jövőbeni követelések elzálogosítására vonatkozó szerződés alapján, bérleti szerződésből eredő, a felszámolás kezdő időpontja után az adós által nyújtott szolgáltatás ellenértékére (bérleti díj) a Cstv. 49/D. § (1) bekezdése szerint nem keletkezhet zálogjog [1991. évi XLIX. tv. (Cstv.) 4. § (1) bek., 49/D. § (1) bek., 1959. évi IV. tv. (régi Ptk.) 267. § (1) bek.].

EBH 2016.G.5.

A felszámolás kezdő időpontja előtt a munkavállaló munkabéréből levont, de meg nem fizetett közteher nem tartozik a felszámolás hatálya alá eső vagyona. A felszámolás kezdő időpontjában meglévő, bizonyíthatóan ilyen forrásból származó pénzeszköz, hitelező követelésének kielégítésére nem szolgálhat [1991. évi XLIX. tv. (Cstv.) 4. § (3) bek. f) pont, 26. § (5) bek., 31. § (1) bek. i) pont].

4. sz. melléklet

A KÚRIA 2016. ÉVI ÜGYFORGALMI ADATAI

1. Az ügyforgalom

1.1. Az ügyérkezés, a befejezés, a folyamatban maradt ügyek általános tendenciái az előző három év viszonylatában

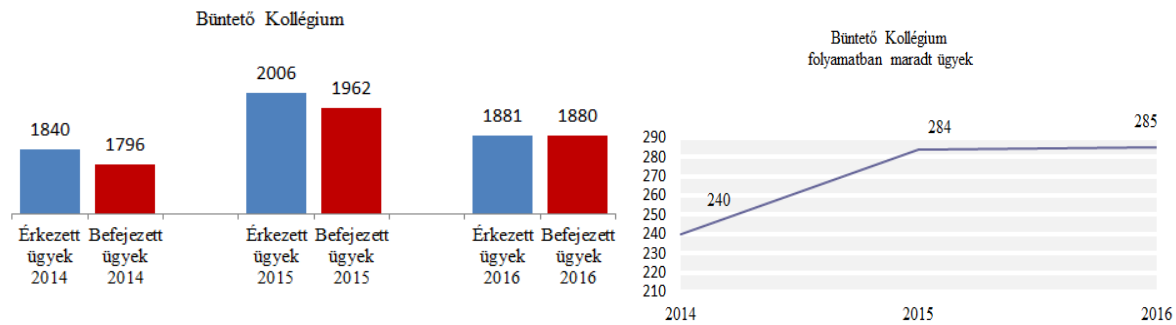
Az alábbi táblázatban az egyes szakágak összesített (valamennyi ügytípus adatainak egybe számításával képzett) ügyforgalmi adatai olvashatók. A Közigazgatási- Munkaügyi Kollégium Közigazgatási Szakágának adataiban az önkormányzati és választási ügyek adatai is szerepelnek.

A Kúria ügyforgalmi adatai 2014-2016 években

	2014			2015			2016		
	Érkezett	Befejezett	Folyamatban	Érkezett	Befejezett	Folyamatban	Érkezett	Befejezett	Folyamatban
Büntető Kollégium	1840	1796	240	2006	1962	284	1881	1880	285
Közigazgatási - Munkaügyi Kollégium Közigazgatási Szakág	2143	2306	817	2038	1952	903	2030	2009	924
Közigazgatási - Munkaügyi Kollégium Munkaügyi Szakág	679	809	326	722	735	313	916	710	519
Polgári Kollégium Polgári Szakág	2614	2594	1029	2666	2604	1091	3201	2902	1390
Polgári Kollégium Gazdasági Szakág	433	454	136	373	388	121	922	690	353

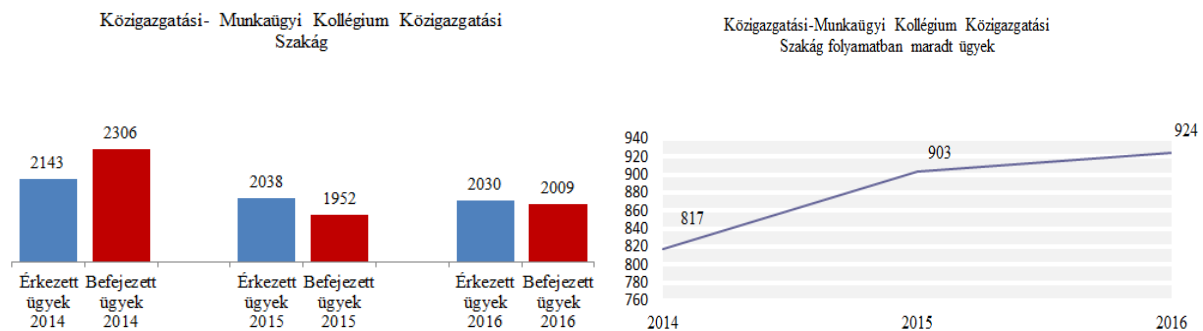
A táblázat adatainak elemzéséből megállapítható, hogy a Büntető Kollégiumban a 2016-os évben érkezett ügyek száma nem érte el a 2015. évi, de meghaladta a 2014. évi érkezést. A 2016. évben befejezett ügyek száma alacsonyabb a 2015. évi, de magasabb a 2014. évi befejezésnél. Ugyanakkor az adatokból jól látható, hogy a Kollégium a vizsgált időszakban szinte teljes mértékben (1 ügy kivételével) fel tudta dolgozni az érkezett ügyeket. Igaz, a 2015. és 2016. évi folyamatban maradt ügyek 16%-os emelkedést mutatnak az előző évhez képest, de ez a 2015. évi drasztikusan megemelkedett érkezések számával magyarázható. Ha az utolsó három év összesített érkezési (5727) és befejezési (5638) adatait elemezzük, a

befejezések száma 1,5 %-al maradt el az érkezők számától. Ez a munkateljesítmény hatékony munkaszervezésre utal.

A fenti oszlopdiagram a Büntető Kollégium utolsó három éves összesített érkezői és befejezési adatait mutatja meg. A folyamatban maradt ügyek grafikonját értékelve megfigyelhető, hogy 2015-2016. években szinte azonos volt a folyamatban maradt ügyek száma.

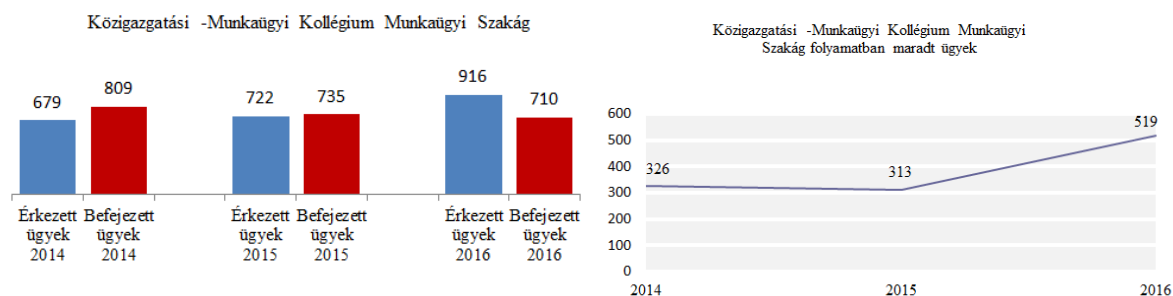
A Közigazgatási- Munkaügyi Kollégium Közigazgatási Szakágának adatait vizsgálva látható, hogy a 2014-től kezdve az érkezők száma folyamatosan csökkent. A 2016-os évben a befejezések száma majdnem elérte az érkezők számát, és ugyan alatta maradt a 2014. évi befejezett ügyek számának, de kismértékben meghaladta az 2015. évi befejezések számát. Ha a 3 éves összesített érkezői (6211) és befejezési (6267) adatokat elemezzük, megállapítható, hogy az érkező ügyeknél több ügyet fejezett be a Kollégium. Az utóbbi két évben a folyamatban maradt ügyek enyhe, de folyamatos emelkedése figyelhető meg.

A fenti oszlopdiagram a Közigazgatási Szakág utolsó három éves összesített érkezői és befejezési adatait mutatja meg, míg a grafikonon a folyamatban maradt ügyek számának 2015. évhez viszonyított enyhe emelkedése látható.

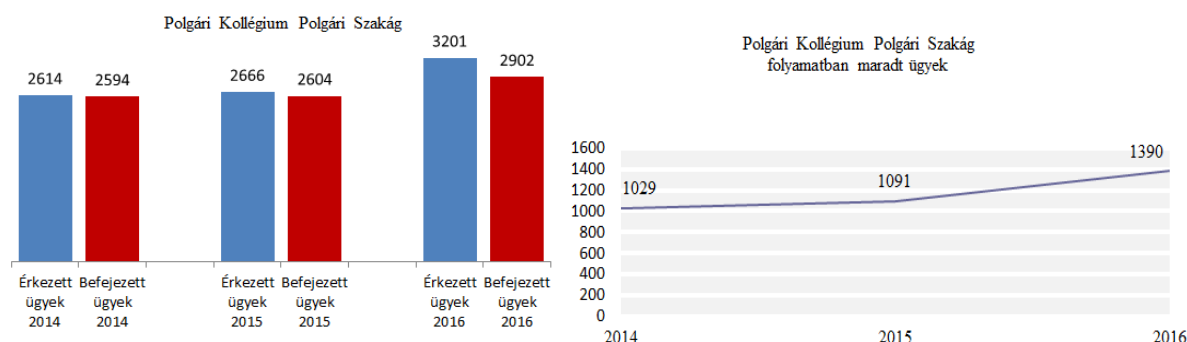
A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium Munkaügyi Szakágában 2016-ban a 2015. évi ügyérkezők számához képest jelentős, több mint 20 %-os mértékű emelkedés tapasztalható. A befejezett ügyek száma a 2014. évi adathoz viszonyítva, az utóbbi két évben folyamatosan csökkent, és a 2016-os évben volt a legalacsonyabb. A táblázat adatainak elemzéséből megállapítható az is, hogy a Szakágban a befejezések száma a 2014-2015. években meghaladta az érkezők számát, ám 2016-ban az érkező ügyek magas száma és a

befejezések utóbbi két évben bekövetkező csökkenése a folyamatban maradt ügyek számának erőteljes emelkedéséhez vezettek.

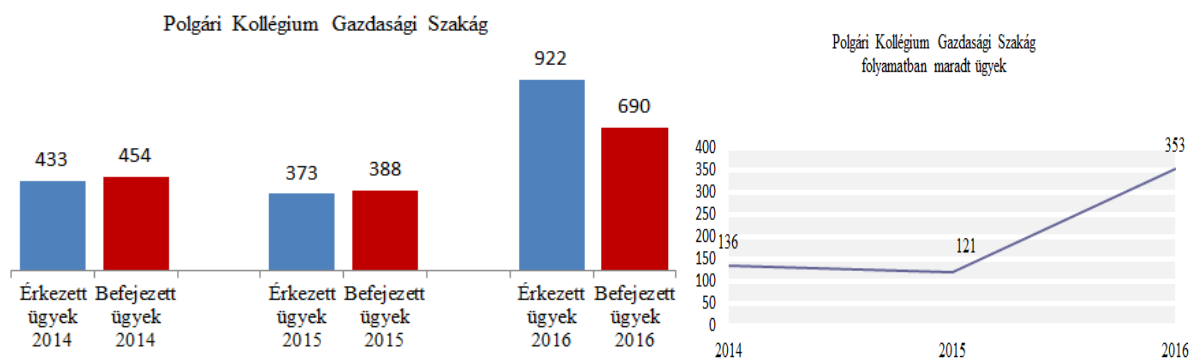
A fenti oszlopdiaagram a Munkaügyi Szakág utolsó három éves összesített érkezési és befejezési adatait mutatja meg, míg a grafikonon a folyamatban maradt ügyek számának előző két évhez viszonyított erőteljes emelkedése rajzolódik ki.

A Polgári Kollégium Polgári Szakágában az érkezett ügyek száma 2016-ban is meghaladta a befejezett ügyek számát, ugyanakkor a 2016-os évben az elmúlt három év legmagasabb befejezésszámát érte el a Szakág (2902 db ügy). A táblázat adataiból megállapítható, hogy a folyamatban maradt ügyek száma 2014-től kezdődően folyamatosan emelkedik, ami nem az elvárható befejezésszám alulteljesítésével, hanem a folyamatosan emelkedő ügyérkezéssel magyarázható.

A fenti oszlopdiaagram a Polgári Kollégium Polgári Szakágának utolsó három éves összesített érkezési és befejezési adatait mutatja meg, míg a grafikon a folyamatban maradt ügyek számának folyamatos emelkedését ábrázolja.

A Polgári Kollégium Gazdasági Szakágában 2014-2015. évek érkezési és befejezési adataihoz képest 2016-ban nem várt mértékű emelkedés következett be mind az érkezett, mind a befejezett ügyek számában. Bár a befejezések száma az előző két év adataihoz képest a 2016-os évben kiugróan magas volt, a vizsgált időszak végén nagymértékben emelkedett a folyamatban maradt ügyek száma.

A fenti oszlopdiagram a Gazdasági Szakág utolsó három éves összesített érkezési és befejezési adatait mutatja meg, míg a grafikonon a folyamatban maradt ügyek számának 2016. évi jelentős mértékű emelkedése figyelhető meg.

1.2. Az ügyforgalmi adatok alakulása az egyes szakágakban

1.2.1. Büntető Kollégium

- 2015. évről áthozott ügyek száma:	284
- 2016. évben érkezett ügyek száma:	1881
befejezett ügyek száma:	1880
folyamatban maradt ügyek száma:	285

Ügycsoportonkénti bontások:

Érkezett ügyek:

felülvizsgálat (Bfv.):	1396
törvényességi (Bt.)	19
fellebbezett (Bkf.)	352
harmadfok (Bhar.)	21
bíróság kijelölése (Bkk.)	92
kifogás (Bkif.)	1
Összesen:	1881

Befejezett ügyek:

felülvizsgálat (Bfv.):	1385
törvényességi (Bt.)	27
fellebbezett (Bkf.)	351
harmadfok (Bhar.)	22
bíróság kijelölése (Bkk.)	93
kifogás (Bkif.)	2
Összesen:	1880

Folyamatban maradt ügyek:

felülvizsgálat (Bfv.):	252
törvényességi (Bt.)	5
fellebbezett (Bkf.)	15
harmadfok (Bhar.)	8

bíróság kijelölése (Bkk.)	5
kifogás (Bkif.)	0
Összesen:	285

A Büntető Kollégiumban 1415 db felülvizsgálati, 373 db fellebbezett, harmadfokú fellebbezett és 93 db egyéb ügy érkezett 2016. évben. A befejezett felülvizsgálati ügyek száma 1412 volt. A számokból jól látható, hogy a Kollégium szinte teljes mértékben feldolgozta az érkezett ügyeket. Az elbírálás időtartamát nézve az ügyek 70 %-a (989) 3 hónapon belül, a többi ügy 3-12 hónap között fejeződött be. 2016-ban a kollégiumban sem a befejezett sem a folyamatban maradt ügyek között nem volt 1 éven túli pertartamú ügy.

1.2.2. Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium

1.2.2.1. Közigazgatási Szakág

- 2015. évről áthozott ügyek száma:	903
- 2016. évben érkezett ügyek száma:	2030
befejezett ügyek száma:	2009
folyamatban maradt ügyek száma:	924

Ügycsoportonkénti bontások:

Érkezett ügyek:

felülvizsgálat	1699
fellebbezett	22
önkormányzati, választási, népszavazási	112
egyéb ügyek(bíróság kijelölés)	197
kifogás	0
Összesen:	2030

Befejezett ügyek:

felülvizsgálat	1655
fellebbezett	30
önkormányzati, választási, népszavazási	127
egyéb ügyek(bíróság kijelölés)	197
kifogás	0
Összesen:	2009

Folyamatban maradt ügyek:

felülvizsgálat	902
fellebbezett	1
önkormányzati, választási, népszavazási	14
egyéb ügyek(bíróság kijelölés)	7
kifogás	0
Összesen:	924

A Közigazgatási Szakágban összesen 1699 db felülvizsgálati ügy érkezett, valamint 112 db önkormányzati, választási és népszavazási ügy és 197 db egyéb ügy. A felülvizsgálati ügyek száma a 2014. évi 1609-es érkezéshez képest 5 %-os emelkedést mutat, ugyanakkor a befejezett felülvizsgálati ügyek számánál a 2014-es évhez képest kismértékű csökkenés tapasztalható. Az adatok vizsgálatából jól látható, hogy az utóbbi két évben a befejezések

száma nem érte el az érkezett ügyek számát. A befejezések csökkenésével az előző évhez képest emelkedett a folyamatban maradt ügyek száma.

A 2016. évben befejezett felülvizsgálati ügyek száma 1655 db volt, az elbírálás időtartamát nézve az ügyek 52 %-a (868 db) 6 hónapon belül, 46 %-a (761 db) pedig 6-12 hónap között került befejezésre. Az egy évet meghaladóan elbírált ügyek száma (26 db) az előző 2 év 248, 219 értékéhez képest drasztikusan csökkent. Megjegyzendő, hogy ezen ügyek ténylegesen egy évhez közeli időtartamban (13-15 hónap) kerültek befejezésre, és az egy éven túli elbírálást szinte minden esetben perjogi vagy adminisztrációs ok indokolta.

1.2.2.2. Munkaügyi Szakág

- 2015. évről áthozott ügyek száma:	313
- 2016. évben érkezett ügyek száma:	916
befejezett ügyek száma:	710
folyamatban maradt ügyek száma:	519

Ügycsoportonkénti bontások:

Érkezett ügyek:

felülvizsgálat	882
egyéb ügyek(bíróság kijelölés)	34
Összesen:	916

Befejezett ügyek:

felülvizsgálat	677
egyéb ügyek(bíróság kijelölés)	33
Összesen:	710

Folyamatban maradt ügyek:

Felülvizsgálat	517
egyéb ügyek(bíróság kijelölés)	2
Összesen:	519

A Munkaügyi Szakág ügyforgalmi helyzete 2016. évben az elbírálások időszerűségét tekintve romlott, mert a befejezett ügyek közel 40 %-a fél éven belüli befejezés volt, amely kisebb az előző év 60 %-os arányánál, és ennek következményeként arányosan emelkedett a 6-12 hónap közötti befejezések száma is, de még így sem érte el a 2014 évi mutatókat. Kedvezően alakult ugyanakkor az 1 éven túli befejezések száma. Ebben az évben mindössze 0,4 % (3 db) 1 éven túl befejezett pertartamú ügy volt, ami jelentős csökkenés a 2014-es évhez képest.

A munkaügyi felülvizsgálati érkezett ügyek száma az előző két év adataihoz képest 15 %-os emelkedést mutat, ugyanakkor az is megállapítható, hogy a befejezett ügyek az előző két évhez képest 2016 évben már nem haladták meg az érkezések számát, ennek következtében a folyamatban lévő ügyek száma nagymértékben megemelkedett. 2016. évben 882 db felülvizsgálati ügy érkezett a Munkaügyi Szakághoz, a befejezett felülvizsgálati ügyek száma pedig 677 db volt. Erre figyelemmel az év elején folyamatban lévő 312 db munkaügyi felülvizsgálati ügy 2016 december végére 517 ügyre emelkedett.

1.2.3. Polgári Kollégium

1.2.3.1. Polgári Szakág

- 2015. évről áthozott ügyek száma:	1091
- 2016. évben érkezett ügyek száma:	3201
befejezett ügyek száma:	2902
folyamatban maradt ügyek száma:	1390

Ügycsoportonkénti bontásban:

Érkezett ügyek:

felülvizsgálat	2491
fellebbezett	127
egyéb ügyek(bíróság kijelölés)	575
kifogás	8
Összesen:	3201

Befejezett ügyek:

felülvizsgálat	2221
fellebbezett	113
egyéb ügyek(bíróság kijelölés)	560
kifogás	8
Összesen:	2902

Folyamatban maradt ügyek:

felülvizsgálat	1301
fellebbezett	46
egyéb ügyek(bíróság kijelölés)	43
kifogás	0
Összesen:	1390

2016. évben a Polgári Kollégiumba 34 db „kiemelt felülvizsgálati ügy” érkezett.

1.2.3.2. Gazdasági Szakág

- 2015. évről áthozott ügyek száma:	121
- 2016. évben érkezett ügyek száma:	922
befejezett ügyek száma:	690
folyamatban maradt ügyek száma:	353

Ügycsoportonkénti bontásban:

Érkezett ügyek:

felülvizsgálat	839
fellebbezett	81
egyéb ügyek(bíróság kijelölés)	0
kifogás	2
Összesen:	922

Befejezett ügyek:

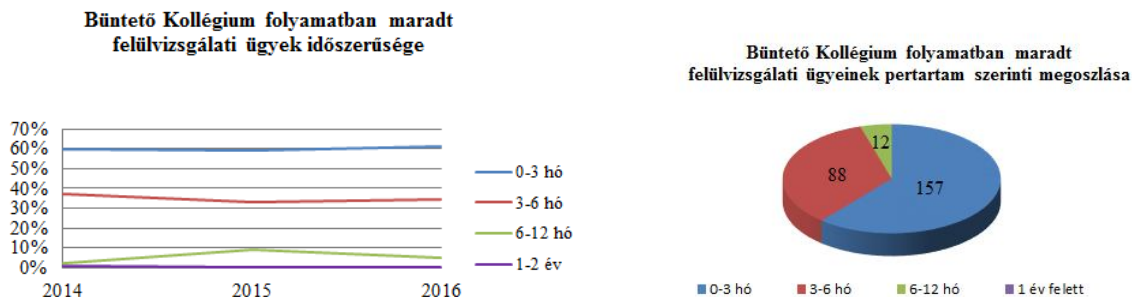
felülvizsgálat	613
fellebbezett	75
egyéb ügyek(bíróság kijelölés)	0
kifogás	2
Összesen:	690

Folyamatban maradt ügyek:

felülvizsgálat	329
fellebbezett	24
egyéb ügyek(bíróság kijelölés)	0
kifogás	0
Összesen	353

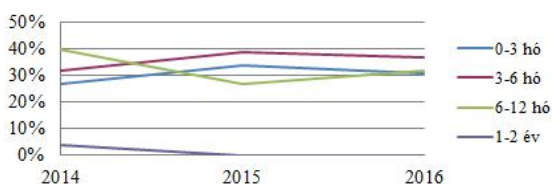
A Polgári Kollégium két szakágához (polgári szakág, gazdasági szakág) 2016. évben 4123 ügy érkezett, ebből felülvizsgálati ügy 3330, fellebbezett ügy 208 db, nemperes ügy (bíróság kijelölés, elfogultság 575 db, eljárás elhúzódása miatti kifogás 10 db. Összehasonlításképpen ugyanez a szám 2015. évben az említett két szakágra nézve 3039 db ügy volt, vagyis az ügyérkezés több mint 30 %-kal emelkedett az előző év érkezési adatához képest. A befejezett ügyek számánál is óriási emelkedés tapasztalható, hiszen a 2015-ös évben 2992 db volt, ezzel szemben 2016. évben az elbírált ügyek száma 3592 db-ra emelkedett. A folyamatban lévő ügyek száma 2016. év végén 1743 db, ami erős emelkedést mutat a 2015. évi 1212 db üggyel szemben, de ez az utolsó év nagy számban megemelkedett érkezésének következménye. A kiemelt felülvizsgálati ügyekből 2016-ban 34 db a polgári szakágba és 12 db a gazdasági szakágba érkezett, ebből összesen 45 db ügyet fejeztek be (32 polgári, 13 gazdasági).

1.3. Az időszerűségi adatok – különösen az éven túl folyamatban maradt ügyek - alakulása

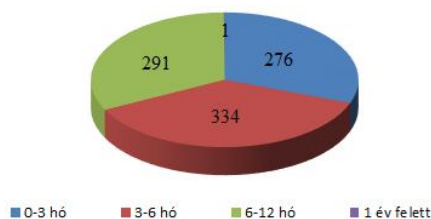

A Büntető Kollégium időszerűségi mutatói megfelelnek az elvárásoknak. A folyamatban maradt 285 db ügyből mindössze 12 db 6-12 hónap közötti pertartamú, az összes többi ügy 6 hónapon belül befejezést nyer, és ezeken belül is kisebb a 3-6 hónap közötti feldolgozatlan ügy. Az utóbbi három év időszerűségi mutatóiból rajzolt grafikonról leolvasható, hogy a 0-3 hónap között folyamatos ügyek száma évről-évre enyhén emelkedik, a 3-6 hónap közötti ügyek száma alig tér el a 2015. évi adattól. A 2014-2015. évi adatoknál számszerű egyezés (83-83 db) látható, a 2016-os évben pedig nem számottevő az emelkedés (88 db). A 6-12 hónap közötti ügyek száma az előző évhez képest a felére csökkent.

Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium Közigazgatási szakág folyamatban maradt felülvizsgálati ügyek időszerűsége

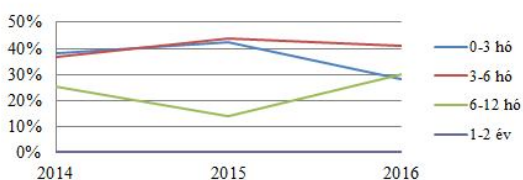

Közigazgatási - Munkaügyi Kollégium Közigazgatási Szakágban folyamatban maradt felülvizsgálati ügyeinek pertartam szerinti megoszlása

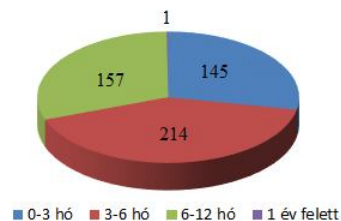

A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium Közigazgatási Szakágában a folyamatban maradt ügyek közel háromnegyede fél éven belüli pertartamú, az 1 db éven túli ügy mellett az ügyek 26,6 %-a 6-12 hónap közötti. A befejezett ügyek pertartam szerinti statisztikájából azonban látszik, hogy a szakágban 26 db felülvizsgálati ügy egy éven túl került befejezésre, amiből látható, hogy az ügyek csak néhány %-a válik éven túlivá, nem úgy, mint 2014-2015. években, amikor jóval 200 felett volt az éven túli befejezések száma. Az utóbbi három év időszerűségi folyamatait bemutató grafikonról leolvasható, hogy a folyamatban maradt ügyek között 2016-ban a 6-12 hónap közötti pertartamú ügyek száma kismértékben emelkedett az 2015-ös évhez képest, de alatta maradt a 2014. évi mutatónak. A Szakággal szemben évek óta igazgatási elvárás volt az éven belüli pertartamú ügyek belső időszerűségi arányának javítása annak érdekében, hogy éven túli ügyek ne maradjanak folyamatban. Ez az utolsó évben, a folyamatban maradt 1 db ügygel, szinte teljes egészében megvalósult.

Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium Munkaügyi szakág folyamatban maradt felülvizsgálati ügyek időszerűsége

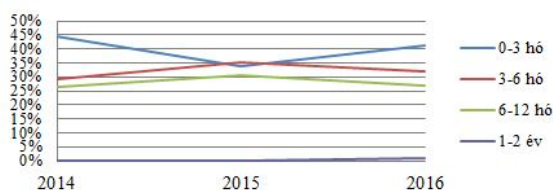

Közigazgatási - Munkaügyi Kollégium Munkaügyi Szakágban folyamatban maradt felülvizsgálati ügyeinek pertartam szerinti megoszlása

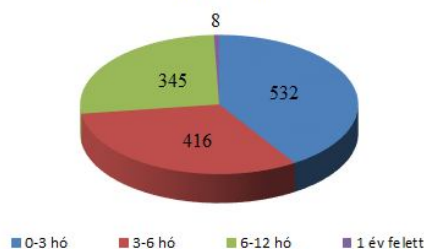

A Munkaügyi Szakágban az előző két évben már megszűntek az éven túli folyamatban maradt ügyek, de 2016-ban 1 db ügyet objektív ok miatt nem sikerült befejezni. Az év közben éven túlivá váló, az év folyamán befejezett ügyek számánál jelentős javulás figyelhető meg, hiszen a befejezett 677 db ügyből csupán 3 db került éven túli ügyként befejezésre. A Szakágban a megelőző két évhez képest az időszerűség 2016-ban összességében romlott, ami a 2016. évben érkezett ügyek magas számával és a három éves időszak legalacsonyabb befejezésszámával magyarázható.

Polgári Kollégium Polgári szakág folyamatban maradt ügyek időszerúsége

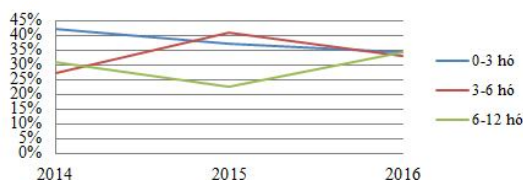

Polgári Kollégium Polgári Szakágban folyamatban maradt felülvizsgálati ügyeinek pertartam szerinti megoszlása

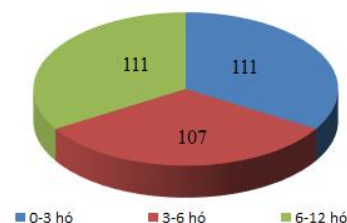

A Polgári Kollégium Polgári szakág folyamatban maradt ügyeinek közel háromnegyede fél éven belüli pertartamú, éven túli ügy 2016. december 31-én csak 8 db volt, ugyanakkor 2016-ban 73 db éven túli ügyet fejezett be a szakág, ami arra utal, hogy a folyamatos ügyek számához képest nem jelentős számban, de a Polgári Szakágban is előfordulnak hosszabb pertartamú ügyek. Az utóbbi három év időszerúségi mutatóiról készített grafikonnál leolvasható, hogy a Szakág folyamatban maradt ügyeinek belső időszerúségi mutatóiban a 2015-ös évhez képest a 0-3 hónap pertartamú ügyek tekintetében emelkedés, a 3-6 hónap és a 6-12 hónap pertartamú ügyek tekintetében csökkenés következett be. Az 1 éven túli folyamatban maradt ügyek száma 2016-ban kismértékben emelkedett (8 db) az előző évek 2-2 db ügyével szemben.

Polgári Kollégium Gazdasági szakág folyamatban maradt ügyek időszerúsége

Polgári Kollégium Gazdasági Szakágban folyamatban maradt felülvizsgálati ügyeinek pertartam szerinti megoszlása

A Polgári Kollégium Gazdasági Szakágban a folyamatban maradt ügyek kétharmada fél éven belüli pertartamú, egyharmada 6-12 hónap közötti, éven túli ügye a szakágnak sem a befejezett, sem a folyamatban maradt ügyek között nem volt. Az utóbbi 3 év időszerúségi adatait bemutató grafikonon azonban látszik, hogy a Gazdasági Szakág folyamatban maradt, fél évet meghaladó pertartamú ügyeinek száma az előző két évhez képest többszörösére emelkedett, ami az utolsó év kifejezetten magas érkezésének köszönhető.

1.4. A soron kívüli ügyek

Az ügyek soron kívüli elbírálását vagy a törvény külön rendelkezése vagy az ügyfél kérelmének helyt adó döntés alapozza meg. A soronkívüliségi kérelem tárgyában döntésem az érintett ügyet elbíráló tanácselnök, valamint a kollégiumvezető véleménye alapján hozom meg.

A Büntető Kollégiumban lényegében nincs szükség a soronkívüliség intézményére, mivel az ügyek közel 95%-a fél éven belül befejeződik, éven túli folyamatos ügy pedig nincs.

A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium a kérelem véleményezése során a kérelemben megjelölt körülmények vizsgálata, valamint az ügyfélegyenlőség vizsgálatának szempontja alapján jár el azzal, hogy a soron kívüliséget kivételes lehetőségnek tekinti. A soron kívüliség különleges esete a közérdek érintettsége, melynek felmerülése során a kollégium minden esetben javaslatot tesz a soron kívüli ügyintézés elrendelésére.

A kollégium mindkét szakágát érintően érkeznek soron kívüliségi kérelmek, a kérelmeknek helyt adó döntések száma 2016. évben 30% körüli volt. Nem minősülnek alaposnak azok a kérelmek, amelyek valamely eljárási szempontból kerülnek előterjesztésre, vagy közérdekhez nem kapcsolódó gazdasági érdekre hivatkoznak. A soron kívüliség teljesítésének ellenőrzése rendszeres, az intézkedések időszerűsége és soron kívüliségnek történő megfelelése a bevezetett informatikai hálózat útján rendszeresen megtörténik.

Törvény által előírt soron kívüli eljárást a kollégium kisajátítási ügyekben a jogalap tekintetében, illetve a Pp. XXIV. Fejezete szerinti ügyekben folytat le.

A Munkaügyi Szakágban a soronkívüliségi kérelmek változatlanul a társadalombiztosítási tárgyú felülvizsgálati ügyekben érkeztek, és az ügyek jellege miatt szinte kivétel nélkül, főleg ellátatlanságra tekintettel tesznek javaslatot a soron kívüli eljárás elrendelésére. A soron kívüli eljárás lefolytatására 1-2 hónapos ügyintézési határidővel kerül sor.

A Polgári Kollégiumban 27 soron kívüli eljárás elrendelése iránti ügy volt, a kérelmekről minden esetben a kollégiumvezető javaslata szerint döntöttem.